

AHİLER
Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

TR71 Bölgesi, Sanayi Sektörü Durum Analizi Raporu

Haziran 2013

İçindekiler

1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
2. GİRİŞ	11
3. AMAÇ VE KAPSAM	11
4. RAPOR HAZIRLIK SÜRECİ, KATILIMCILIK VE ÇALIŞMA YÖNTEMİ.....	12
5. SANAYİ YAPISI MEVCUT DURUM	14
A. Ekonomik Yapı.....	14
i. Temel Ekonomik Göstergeler	14
ii. Sanayi Yatırımları ve Finansman Kaynakları	47
B. TR71 Bölgesi'nde Sanayi.....	53
i. İmalat Sanayi	64
ii. Savunma Sanayi	81
iii. Madencilik	83
iv. İnşaat Sektörü	86
v. Enerji	90
C. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri	93
D. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)	95
6. GZFT ANALİZİ.....	98
7. ÖNCELİK ALANLARI VE GELİŞME EKSENLERİ.....	103
A. 2014- 2023 Dönemi Hedef ve Stratejiler.....	106
B. Potansiyeller ve Geleceğe Dönük Projeksiyonlar	108
8. EYLEM VE YATIRIM ÖNERİLERİ.....	113
9. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	119
10. KAYNAKÇA	120
Ek 1 TR71 Bölgesinin Rekabet Modeli.....	121
Ek 2: Temel Ekonomik Göstergeler	158
Ek 3: Derinlemesine Görüşme Yapılan Kuruluşlar	160
Ek 4 Dış Ticaret İstatistikleri.....	162
Ek 5 İmalat Sektöründe Şirket Sayıları	169
Ek 6: Bölgedeki Maden Yatakları	179
Ek 7: Sektörlere Göre İşletme Ölçekleri	186
Ek 8 TR71 Bölgesindeki Karayolu Projeleri.....	192

Tablolar

Tablo 1 Gayrisafi Katmadeğer GSKD, 2008	16
Tablo 2 Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahakkuk Miktarı (1.000 TL).....	17
Tablo 3 Genel Bütçe Vergi Gelirleri, Tahsilat Miktarı (1.000 TL).....	17
Tablo 4 Patent Başvuru Tescil Sayıları	19
Tablo 5 Faydalı Model Başvuru ve Tescil Sayıları	19
Tablo 6 Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları.....	20
Tablo 7 Marka Tescili Sayıları.....	23
Tablo 8 Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri.....	24
Tablo 9 Son iki yılda 10bin kişi başına kurulan şirket sayısı.....	25
Tablo 10 Girişimcilik Kurs ve Kursiyer Sayıları, 2008-2013 Toplamı	26
Tablo 11 Girişimcilik eğitimi alanlar arasında KOSGEB desteklerinden faydalananlar.....	27
Tablo 12 İhracat (1000 \$).....	28
Tablo 13 İllerde Kayıtlı İhracatın Türkiye Genelindeki İhracat Oranlarının Değişimi	29
Tablo 14 TR71 Bölgesi İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	29
Tablo 15 TR71 Bölgesi İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	30
Tablo 16 TR71 Bölgesinin en çok İhracat yaptığı ülkeler (2011, 2012 toplamı)	30
Tablo 17 TR71 İllerinden En Çok İhracat Yapılan Ülkeler	31
Tablo 18 Aksaray, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	32
Tablo 19 Aksaray İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	32
Tablo 20 Kırıkkale, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	33
Tablo 21 Kırıkkale İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	33
Tablo 22 Kırşehir, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	34
Tablo 23 Kırşehir İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	34
Tablo 24 Nevşehir, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	35
Tablo 25 Nevşehir İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	35
Tablo 26 Niğde, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	36
Tablo 27 Niğde İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	36
Tablo 28 İthalat (000 \$).....	37
Tablo 29 TR71 Bölgesi İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	37
Tablo 30 TR71 Bölgesi İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	38
Tablo 31 Aksaray, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	38
Tablo 32 Aksaray İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	39
Tablo 33 Kırıkkale, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	39
Tablo 34 Kırıkkale İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	40
Tablo 35 Kırşehir, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	40
Tablo 36 Kırşehir İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	41
Tablo 37 Nevşehir, İthalatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	42
Tablo 38 Nevşehir İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	42
Tablo 39 Niğde, İthalatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011	43
Tablo 40 Niğde İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011	43
Tablo 41 TR71 Bölgesinde Toplam Mevduat (000 TL)	44
Tablo 42 TR71 Bölgesinde Toplam Kredi* (1000 TL)	45
Tablo 43 Kişi Başı Mevduat ve Kredi ve Ülke İçi Sıralaması, 2011	46
Tablo 44 Mevduat Türleri, 2011 (000 TL).....	46

Tablo 45 Kredi Türleri (000 TL), 2011	46
Tablo 46 TR71 Bölgesindeki illerde yeralan yabancı sermayeli şirket sayıları.....	47
Tablo 47 Kamu Yatırımları (000 TL)	48
Tablo 48 Kişi Başı Kamu Yatırımlarının Yıllara Göre Değişimi (%)	49
Tablo 49 Yatırım Teşvikleri - Belge Adedine Göre.....	50
Tablo 50 Yatırım Teşvikleri – Sabit Yatırıma Göre (1000 TL).....	50
Tablo 51 Yatırım Teşvikleri – İstihdama Göre (Kişi Sayısı).....	50
Tablo 52 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri Belge Adedine Göre	52
Tablo 53 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri.....	52
Tablo 54 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri.....	52
Tablo 55 İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Cari Fiyatlarla GSKD, 2008.....	53
Tablo 56 İş kayıtlarına göre girişim sayıları, 2011	55
Tablo 57 Girişim Sayılarının Ülke Geneline Göre En Yüksek Olduğu İlk Üç Sektör, 2011	56
Tablo 58 TR71 Bölgesinde Sanayi Sektörü Girişim Sayıları, 2012	58
Tablo 59 TR71 Bölgesinde Sanayi Sektörü İstihdam Miktarı, 2012	59
Tablo 60 Sanayi Kapasite Raporu Sayısı	60
Tablo 61 Kapasite Kullanım Raporunda Belirtilen Personelin Dağılımı.....	61
Tablo 62 Sanayi ve Diğer Ana Sektörlerde İstihdam Edilen Kişi Sayısı.....	62
Tablo 63 TR71 Bölgesinde İmalat Sanayiinde SGK Kayıtlarına Göre İstihdam ve Girişim Sayıları, 2012	64
Tablo 64 TR71 Bölgesi İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	65
Tablo 65 Aksaray’da İmalat Sanayiinde SGK Kayıtlarına Göre En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012.....	66
Tablo 66 Aksaray İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	66
Tablo 67 Kapasite Kullanım Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Aksaray.....	67
Tablo 68 Kapasite Kullanım Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Aksaray	67
Tablo 69 Kırıkkale’de İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012...	68
Tablo 70 Kırıkkale İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	69
Tablo 71 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Kırıkkale	69
Tablo 72 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Kırıkkale.....	70
Tablo 73 Kırşehir İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012.....	71
Tablo 74 Kırşehir İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	71
Tablo 75 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Kırşehir	72
Tablo 76 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Kırşehir.....	72
Tablo 77 Nevşehir İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012.....	73
Tablo 78 Nevşehir İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	74
Tablo 79 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Nevşehir.....	74
Tablo 80 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Nevşehir.....	75
Tablo 81 İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	75
Tablo 82 Niğde İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012	76
Tablo 83 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Niğde.....	76
Tablo 84 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Niğde	77
Tablo 85 TR71 Bölgesindeki İllerde Tarıma Dayalı Sanayiinin Durumu	79
Tablo 86 Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve İlave Yapılarda Daire Sayısı İkamet Amaçlı Binalar	86

Tablo 87	Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve İlave Yapılar	89
Tablo 88	Enerji Görünümü, 2010, 2011*	90
Tablo 89	Enerji Üretim Santralleri.....	91
Tablo 90	TR71 Bölgesindeki OSB'lerin Enerji Altyapısı	92
Tablo 91	Küçük Sanayi Sitelerinin İllere Göre Dağılımı, 2013.....	94
Tablo 92	Çalışan sayılarına göre işletme sayıları.....	95
Tablo 93	KOSGEB Destekleri, İşletme Sayısı.....	96
Tablo 94	KOSGEB Destekleri, Destek Tutarı (TL).....	97
Tablo 95	TR71 Bölgesi Sanayisinin GZFT Tablosu.....	98
Tablo 96	Aksaray Sanayisinin GZFT Tablosu.....	100
Tablo 97	Kırıkkale Sanayisinin GZFT Tablosu	100
Tablo 98	Kırşehir Sanayisinin GZFT Tablosu	101
Tablo 99	Nevşehir Sanayisinin GZFT Tablosu.....	101
Tablo 100	Niğde Sanayisinin GZFT Tablosu	102
Tablo 101	TR71 Bölgesi için öngörülen vizyon, stratejik amaç ve öncelikler	105
Tablo 102	İllerde Geliştirilmesi Gereken Sektörler	106
Tablo 103	TR71 Bölgesi Öncelik ve Tedbirler	107
Tablo 104	Odak Merkez ve Sektörlerin hedeflenen niteliğe ulaşacağı öngörülen dönem....	108
Tablo 105	2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Analiz Çalışmaları	113
Tablo 106	2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Kurumsal Kapasite Geliştirme Faaliyetleri ..	114
Tablo 107	2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Tanıtım Faaliyetleri	115
Tablo 108	2014-2023 Dönemi İçin Desteklenmesi Önerilen Faaliyetler.....	116
Tablo 109	2014-2023 Döneminde Ortak Proje Geliştirme	117
Tablo 110	2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Eğitim ve Farkındalık Yaratma Faaliyetleri	118
Tablo 111	2014-2023 Döneminde Yatırımcılara Verilmesi Önerilen İş Hizmetleri.....	118
Tablo 112	Aksaray Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi.....	124
Tablo 113	Aksaray Rekabetçilik Aksiyon Matrisi	126
Tablo 114	Aksaray İlinde Atılması Gereken Adımlar	127
Tablo 115	Aksaray Eylem Planı.....	128
Tablo 116	İşletmelere verilmesi gereken destekler	129
Tablo 117	Kırıkkale Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi	131
Tablo 118	Kırıkkale Rekabetçilik Aksiyon Matrisi	133
Tablo 119	Kırıkkale'de İl düzeyinde atılması gereken adımlar	134
Tablo 120	Kırıkkale Eylem Planı.....	135
Tablo 121	İşletmelere verilmesi gereken destekler.....	136
Tablo 122	Kırşehir Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi	138
Tablo 123	Kırşehir Rekabetçilik Aksiyon Matrisi	140
Tablo 124	Kırşehir'de İl düzeyinde atılması gereken adımlar	141
Tablo 125	Kırşehir Eylem Planı.....	142
Tablo 126	İşletmelere verilmesi gereken destekler	143
Tablo 127	Nevşehir Karşılaştırmalar Matrisi	145
Tablo 128	Nevşehir Rekabetçilik Aksiyon Matrisi.....	147
Tablo 129	Nevşehir'de İl düzeyinde atılması gereken adımlar.....	148
Tablo 130	Nevşehir Eylem Planı	149
Tablo 131	İşletmelere verilmesi gereken destekler	150
Tablo 132	Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi	152
Tablo 133	Niğde Rekabetçilik Aksiyon Matrisi	153
Tablo 134	Niğde'de İl Düzeyinde Atılması Gereken Adımlar	154
Tablo 135	Niğde Eylem Planı	155
Tablo 136	İşletmelere verilmesi gereken destekler	156

Tablo 137 Rekabetçilik Analizinde Kullanılan Göstergeler 157

Grafikler

Şekil 1 Kişi Başı GSYİH, Cari Fiyatlarla ABD Doları.....	15
Şekil 2 TR71 Bölgesinde kişi Başı GSYİH'nın Türkiye Geneline Oranı	15
Şekil 3 Sanayinin GSKD içindeki payı. Türkiye ve TR71	16
Şekil 4 TR71 İllerinin Vergi Gelirleri (2008-2011 toplamı, 1,000 TL).....	18
Şekil 5 Vergi Tahsilat Oranları	18
Şekil 6 TR71 Bölgesinden Yapılan Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvurularının Türkiye Geneline Oranı	21
Şekil 7 TR71 Bölgesinden Yapılan	22
Şekil 8 TR71 Bölgesinden Yapılan	22
Şekil 9 TR71 Bölgesinden Yapılan	23
Şekil 10 TR71 Bölgesinden Tescil Edilen Markaların İllere Göre Dağılımı	24
Şekil 11 Her 10bin kişi başına yeni kurulan şirket sayısı	25
Şekil 12 Girişimcilik eğitimi alanlar arasında kendi işini kurmak üzere KOSGEB desteği alanların oranı.....	27
Şekil 13 İllerin Bölge Dış Ticaretindeki Payı	44
Şekil 14 Kişi Başına Düşen Mevduat ve Krediler (2008-2011 ortalaması, TL).....	45
Şekil 15 İllerde kayıtlı şirketler arasında yabancı sermayelilerin oranı	47
Şekil 16 Kişi Başına Düşen Kamu Yatırım Miktarı.....	49
Şekil 17 TR71 İllerinin Yatırım Teşviklerinden Aldığı Pay	51
Şekil 18 Türkiye Geneli GSKD, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım, 2008	53
Şekil 19 TR71 Bölgesi GSKD, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım, 2008	54
Şekil 20 TR71 İllerinden alınan kapasite kullanım raporlarının Türkiye geneline oranı.....	60
Şekil 21 Sanayide çalışan personelin görevlerine göre dağılımı.....	61
Şekil 22 MKEK Bilanço Bilgileri (milyon ABD Doları)	82
Şekil 23 Bir yılda 1000 kişi başına verilen konut ruhsatları (2008-2011 ortalaması).....	87
Şekil 24 Nüfus Başına Verilen Konut Ruhsatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi.....	88
Şekil 25 Konut İzinlerinin Nüfus Artışı ile Karşılaştırılması.....	89
Şekil 26 TR71 İllerinde Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve	90
Şekil 27 Bölgede Üretilen Enerjinin Santral Türlerine Göre Dağılımı	91
Şekil 28 Mevcut ve planlanan OSB alanlarında TR71 Bölgesinin payının Sanayide üretilen GSKD ile karşılaştırılması	93
Şekil 29 İşletmelerin Büyüklüklerine Göre Dağılımı	95
Şekil 30 KOSGEB Desteklerinden yararlanma oranı	96
Şekil 31 Destek Başına Yapılan Ödemeler (TL).....	97
Şekil 35 TR71 Bölgesi Rekabetçilik Endeksleri	122
Şekil 36 Aksaray İli Rekabetçilik Eksenleri	123
Şekil 37 Kırıkkale Rekabetçilik Eksenleri	130
Şekil 38 Kırşehir Rekabetçilik Eksenleri	137
Şekil 39 Nevşehir Rekabetçilik Eksenleri	144
Şekil 40 Niğde Rekabetçilik Eksenleri.....	151

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
GSKD	Gayri Safi Katma Değerlendirmesi
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GZFT	Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler
ISIC	International Standart Industrial Classification (Ekonomik faaliyetlerin uluslararası sanayi sınıflaması)
İBB	İstatistiki Bölge Birimi
KİT	Kamu İktisadi Teşekkülü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KOSGEB	Küçük ve Orta İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MKEK	Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu
NACE	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Avrupa Topluluklarında ekonomik faaliyetlerin istatistiksel sınıflandırılması)
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TR71	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde illerini kapsayan bölge
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, Ahiler Kalkınma Ajansı için TR71 Düzey 2 Bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde illeri) 2014-2023 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında Bölgede Sanayi sektörünün genel durumunun, potansiyellerinin, teknoloji ve uygulama alanlarının tespiti ile 2014-2023 yıllarına ait hedefler ve stratejilerin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Çalışmada ulusal ve bölgesel düzeyde kuruluşlardan elde edilen ikincil veriler ile bölgede yapılan gözlemler ve saha çalışması sırasında yapılan yüzyüze derinlemesine görüşmeler aracılığıyla elde edilen birincil veriler kullanılmıştır. Süreç içinde elde edilen bulgular her ilde düzenlenen çalıştaylarda paydaşlarla tartışılmış ve bu tartışmalar sırasında paydaşlardan elde edilen görüşler bu rapora yansıtılmıştır.

TR71 Bölgesinde Genel Durum

Türkiye nüfusunun yaklaşık %2'sini barındıran TR71 bölgesi Türkiye ekonomisinde yaklaşık %1,5 oranında bir paya sahiptir. Kişi başına GSYİH 2011'de 7.819 AB Doları ile Türkiye genelinin %75,7'si oranında gerçekleşmiştir. Bölgede üretilen GSKD'de sanayi sektörünün payı %25,1 iken sanayi sektörünün bölgede ürettiği GSKD, Türkiye'de üretilenin %1,40'ına denk gelmektedir.

Bölgenin genel demografisine bakıldığında bölge nüfusunun yaklaşık 1,5 milyonda sabitlendiği görülmektedir. Nüfus artış hızı tüm illerde %1'in altında, Kırıkkale'de negatiftir. Kırsal alanda yaşayanların nüfusa oranının Türkiye geneline göre yüksek olduğu görülmektedir. Kırıkkale dışında tüm illerde kırsal alanda yaşayan nüfus oranı Türkiye ortalaması olan % 22'nin üstündedir ve Niğde'de bu oran % 48'e kadar çıkmaktadır.

Son yıllarda yapılan bir rekabetçilik çalışmasında (EDAM, Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi, 2009) TR71 illeri Türkiye sıralamasında orta sıralarda yer almışlardır. Bu sıralamada en yüksek pozisyonu 30 ile Kırıkkale, en düşük pozisyonu ise 62 ile Aksaray almıştır. Ekonomik göstergelerin endeksteki ağırlığı bu farklılığın en önemli sebebidir.

Bölgede yeni kurulan şirket sayısı düşüktür. Türkiye'de 2011 ve 2012 yıllarında her 10 bin kişi için yaklaşık 29 şirket kurulmuşken bu rakam TR71 bölgesinde yaklaşık 15'dir. Oransal olarak en çok Nevşehir'de en az da Kırıkkale'de yeni şirket kurulmaktadır. Öte yandan Bölgede düzenlenen girişimcilik eğitimlerine katılım oranı oldukça yüksektir. Bölgedeki girişimcilik eğitimlerine katılanların Türkiye genelinde katılanlara oranı, bölge nüfus oranının üzerinde %2,4 olarak gerçekleşmiştir. Ancak eğitim alanların sadece % 14'ü kendi işini kurmak üzere KOSGEB desteği almıştır. Desteği alanların bir kısmının daha önce ortak oldukları şirketler bulunduğu ve ilk kez girişimci olmadıkları anlaşılmaktadır. Girişimcilik desteği alma konusunda Nevşehir'in açık farkla diğer bölge illerinden ileride olduğu görülmektedir.

Bölge, kamu yatırımlarından Türkiye ortalamasına göre düşük bir pay almaktadır. Türkiye genelinde 2008-2012 yılları arasında kişi başına 444 TL kamu yatırımı yapılmışken bu rakam

TR71 Bölgesinde 277 TL'dir. Aksaray ve Kırıkkale'de bu oran Türkiye ortalamasına yakın, Nevşehir ve Niğde'de Türkiye ortalamasının yaklaşık üçte biri kadardır. Ancak yıllar içinde değişime bakıldığında kamu yatırımlarının TR71 Bölgesinde Türkiye ortalamasının üzerinde arttığı görülmektedir.

Öte yandan, vergi gelirlerinde TR71'in payı %0,6 civarındadır ve beş il arasında en yüksek vergi Kırıkkale'de ödenmektedir. Bunun nedeni Kırıkkale'de yer alan Petlas dışında bölgedeki büyük firmaların önemli bir kısmının merkezinin bölge dışında olmasıdır. Bu etki göz ardı edilse bile bölgeden elde edilen verginin bölgede üretilen katma değer yarısından az olması kayda değer bir durumdur.

Bankacılık verilerine bakıldığında, bölgedeki toplam mevduatın Türkiye genelinin % 0,8'i civarında olduğu görülmektedir. Bu orana resmi kuruluş mevduatlarının da dahil olduğu unutulmamalıdır. Kredinin payı ise mevduat payının biraz üzerindedir. Kişi başına düşen mevduat ve kredide bölge ortalaması Türkiye'nin yaklaşık yarısı kadardır. Kırıkkale ve Niğde'de kişi başına krediler kişi başına mevduatın üzerindedir.

Bölgeden yapılan dış ticaretin payı Türkiye dış ticaretinde çok düşük bir kısma karşı gelmektedir ancak dış ticaret rakamları işlem yapılan ticari birimin yerine göre kodlandığından rakamlar gerçekleri tam olarak yansıtmamaktadır. Bu nedenle bölgenin dış ticareti ile ilgili önde gelen veriler raporda verilmiş ancak bu veriler derinlemesine analiz edilmemiştir.

Bölgede yabancı yatırımcı sayısı azdır. En çok Nevşehir'de en az da Kırşehir'de yabancı ortaklı işletme bulunmaktadır.

TR71 Bölgesinde Sanayi

Sanayinin yarattığı katma değer Türkiye genelinde tarımın yaklaşık 3 katı iken TR71 Bölgesinde bu rakamlar birbirine yakındır. Bu yakınlık istihdamdaki oranlarda da gözlenmektedir. Bu durum, TR71 Bölgesi ekonomisinde tarımın hala önemli bir payı olduğunu göstermektedir. Girişim sayısı olarak da imalat sanayi bölge ekonomisinde ön plana çıkmamaktadır. Bölgedeki imalat sanayi sektörlerine bakınca baskın bir sektör görülmemektedir.

Her ne kadar bölgede imalat sanayiinde belirgin olarak öne çıkan sektörler bulunmasa da belli illerde işletmelerin kısmen yoğunlaştığı sektörler mevcuttur. Bunların başında mobilya sanayii gelmektedir. Kırıkkale'de küçük işletmeler yanında son yıllarda kapasitesini arttıran ve yeni büyük yatırımlara hazırlanan büyük bir işletme olması, Kırşehir'de bu sektörde bir kümelenme girişiminin başlatılmış olması bu sektörün doğru yönlendirildiği takdirde bölge ekonomisinde ileriki yıllarda önemli rol oynayabileceğinin işaretidir.

Bölgede bir başka önemli sektör olan otomotiv sanayii, ağırlıklı olarak Aksaray'daki tek bir firmaya dayanmakla birlikte büyüme potansiyeli taşımaktadır. Otomotiv sanayii, Aksaray ve

Nevşehir’de yansanayinin geliştirilmesi ile bölgede önemli bir varlığa sahip olabilecek bir sektör olarak öne çıkmaktadır.

Bölgede tarımın ağırlığı nedeniyle tarıma dayalı sanayi imalat sanayindeki sektörler arasında önemli bir role sahiptir. Son yıllarda bu sektörde yapılan büyük yatırımlar bir yandan bu sektördeki yatırımcının profilinin olumlu yönde değişmesine katkıda bulunmakta, diğer yandan da yeni işletmelerin bölgeye çekilmesine yol açmaktadır. TR71 Bölgesindeki tüm illerde tarıma dayalı sanayi ihmal edilmeyecek bir yer tutmakta ve gelecek için de büyüme potansiyeli en yüksek sektörlerden biri olarak görülmektedir.

Tekstil ve deri sanayi bölgedeki geleneksel sektörlerdendir ve özellikle Niğde sanayisinde önemli bir yer tutmaktadır. İlin Çukurova bölgesi ile otoyol bağlantısı hammadde temininde önemli avantaj teşkil etmektedir. Yeni yatırımların değer zincirindeki eksik alt sektörlerle yönlendirilmesi ve işletmelerin yüksek katma değerli ürünlere yönlendirilmesiyle Niğde tekstil ve hazır giyim sektöründe önemli bir konuma gelebilecek potansiyele sahiptir.

Yukarıda belirtilen sektörler dışında tarım makineleri de bir plan ve strateji doğrultusunda desteklediği takdirde bölge için önemli sektörlerden biri haline gelebilir.

Savunma sanayiinin TR71 Bölgesi için özel bir önemi vardır. Her ne kadar bu sektöre ait yatırımlar sadece Kırıkkale ilinde yoğunlaşmışsa da sektörün yarattığı katma değer ve gelişme potansiyeli Kırıkkale’de beklenen gelişmenin tüm bölge göstergelerine yansıtacağını işaret etmektedir. Son yıllarda MKEK, Kırıkkale Üniversitesi ve ilin ilgili kurumlarının eşgüdümlü çalışması ile Kırıkkale’de savunma sanayiine yönelik bir ihtisas OSB ve bir teknoloji geliştirme bölgesi kurulması çalışmaları son aşamaya gelmiştir ve Kırıkkale hızlı gerçekleşebilecek bir değişimin eşiğindedir. Bu çabaların sonuçlanması ve ihtisas OSB ile teknoloji geliştirme bölgesinin faaliyete geçmesi ile birlikte gerekli adımlar atılırsa beş yıl içinde Kırıkkale’de sanayiinin profilinin tamamen değişmesi mümkündür.

KOSGEB verilerine göre Türkiye’deki KOBİ’lerin %1,76’sı TR71 Bölgesinde yer almaktadır. Bu işletmelerin % 96’sı mikro düzey işletmedir. Bölgede 50’nin üzerinde işçi çalıştıran toplam 40, 250’nin üzerinde çalıştıran ise sadece 2 işletme vardır.

2008-2012 döneminin tamamı ele alındığında KOBİ’lerin KOSGEB desteklerinden yararlanma oranı Türkiye genelinde %1,8 civarındadır. Bu oran TR71 Bölgesinde yaklaşık % 1,7’dir. TR71 Bölgesinde KOSGEB desteklerinden en çok yararlanan il %2,6 ile Nevşehir’ken Kırıkkale %0,8 ile en sonda gelmektedir.

Bölgedeki yatırım teşviklerinin ülke çapındaki uygulamalarda aldığı paya bakıldığında bu payın yatırım sermayesine göre %1, istihdam sayısına göre %1,2 civarında olduğu görülmektedir. Bu oranlar yıllar içerisinde bir artış eğilimindedir.

TR71 Bölgesinde Aksaray'da makine ve aksamaları kümesi ile Kırşehir'de ağaç ve orman ürünleri kümesi oluşumları olmakla birlikte bu kümelerin her ikisi de henüz gelişme aşamasındadır.

TR71 illerindeki patent, faydalı model, tasarım istatistikleri bölge sanayiinde Ar-Ge düzeyinin düşük olduğunu işaret etmektedir. Yıllar içinde değişiklik göstermekle birlikte bölge illerinden yapılan patent başvuruları Türkiye genelinin yaklaşık %0,7'sini, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescil başvuruları is Türkiye genelinin % 0,3'ünü oluşturmaktadır. Bölgede patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvurularında Aksaray ve Nevşehir illeri önde gelmektedir.

TR71 Bölgesinde çeşitli madenler çıkartılsa da bölge ekonomisinde ön plana çıkan doğal kaynaklar Nevşehir'de BİMS, Niğde'de ise kalsittir. Bu mineraller çoğunlukla ham olarak satılmakta ve bölge ekonomisine çok fazla katkı sağlamamaktadır. Sadece bir kaç işletmenin katma değeri yüksek ürünlere yönlendiği ve bu konuda Ar-Ge çalışmaları yaptığı gözlenmiştir.

TR71 Bölgesinin Türkiye'de elektrik tüketim payı %1,58 civarında iken üretim payı %0,59'dur. Bölgedeki enerji kaynaklarının %76'sı hidrolik, %24'ü termiktir. Yenilenebilir enerji konusunda yatırımlar olmakla birlikte 2011 verilerine göre üretime geçmiş rüzgar, jeotermal ya da başka bir yenilenebilir güç kaynağı bulunmamaktadır. Yapılan saha çalışmasında sanayicilerin bir kısmının enerji altyapısının yetersizliğinden, elektrik kesintilerinden ve OSB'de doğalgaz bulunmamasından şikayetçi olduğu gözlenmiştir. Saha çalışmalarından elde edilen sonuç enerji altyapısında sanayi açısından ciddi sıkıntıların var olduğu ancak kurulan yeni altyapılarla hem elektrik hem de doğalgaz sorunlarının yakında çözüleceği beklentisinde olduğu yönündedir.

TR71 bölgesinde 7 adet biten ve 3 adet de yatırım programında olan Organize Sanayi Bölgesi vardır. Türkiye'de aktif olan OSB alanının %3,8'i, yatırım programında olan OSB alanının %6,1'i TR71 Bölgesindedir. Sanayinin TR71 Bölgesindeki payı dikkate alındığında OSB alanının yeterli olduğu hatta uzun yıllar yeni yatırımları kaldırabilecek miktarda olduğu görülmektedir. TR 71 bölgesinde toplam 21 adet Küçük Sanayi Sitesi (KSS) bulunmaktadır ve bu sitelerde 4.368 işyeri faaliyet göstermektedir. TR71 Bölgesindeki KSS'ler hem adet hem de barındırdığı işyeri açısından Türkiye geneline göre % 4,69 paya sahiptirler. Ekonomi büyüklüğü ile karşılaştırıldığında Bölgede KSS'lerde yer alan işletme sayısının Türkiye geneline göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

GZFT

Yukarıda belirtilen saptamalar sonucunda bölgenin sanayinin geleceği açısından öne çıkan güçlü, zayıf yönler, fırsat ve tehditler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Tarımsal üretkenlik ve verimlilik • Geliştirilmeye uygun lojistik altyapı • Uluslararası hava (Ankara, Nevşehir) ve deniz (Mersin) limanlarına olan yakınlık • Özellikle Nevşehir'deki turizm altyapısından dolayı yabancı dil bilen işgücü • BIMS ve kalsit yatakları	• Sanayide öncü sektör bulunmaması • Bölge dışından yatırımcının az olması, var olan büyük yatırımların kamu işletmesi ve/veya kamudan devralınmış olması • Büyük yatırımların yansanayi geliştirmemiş olması • Nitelikli işgücü eksikliği • Girişimcilik düzeyindeki düşüklük • Bazı OSB'lerdeki enerji altyapısı sorunları
Fırsatlar	Tehditler
• Kırıkkale'de Savunma Sanayiine yönelik atılan adımlar (Teknopark ve OSB) • Çevre illerden yatırımcı çekme potansiyeli • Nevşehir'in güçlü turizm altyapısının oluşturduğu yeni pazar imkanları • Yeni karayolu ve demiryolu yatırımları • Aksaray ve Nevşehir illerinin IPARD kapsamında olması	• Bazı illerde azalan teşvik imkanları • Tarımsal üretimde ortaya çıkan aksaklıklar • Zaten az olan ve artmayan bölge nüfusu • Güçlü sanayi altyapısı olmamasından dolayı kümelenme girişimlerinin sonuçlanmama riski

Rekabetçilik Modeli

Steinbeis tarafından geliştirilen rekabet analizi modelinde bölge illerinde göreceli avantajlı ve dezavantajlı faktörler tespit edilmeye çalışılmış, sonuçlar aşağıda özetlenmiştir. Rekabetçilik Modeli sonuçları ayrıntılı olarak Ek 1'de verilmektedir.

Aksaray

Yapılan çalışmaya göre Aksaray yabancı sermaye varlığı, yatırım teşvik imkanları ve girişimcilik düzeyi açısından rekabetçilik avantajına sahipken işgücü niteliği ve uluslararası pazarlara erişim konusunda dezavantajlı konumdadır. Aksaray'ın rekabetçilikteki bu pozisyonu ilde ön planda olan otomotiv ve yansanayii, süt ve süt ürünleri ile metal işleme sektörleri için incelenmiş önümüzdeki on yıl için aşağıdaki eylemler tavsiye edilmiştir.

- Süt ve süt ürünleri ile makine ve otomotiv yansanayii sektörlerinin gelişimi için stratejik yol haritasının hazırlanması,
- İşgücü ihtiyaç analizi yaparak belirlenen iş kollarında meslek edindirme programlarının geliştirilmesi ve uygulanması
- Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektöründe değer zinciri analizi ve buna dayalı stratejik yol haritasının hazırlanması ve eylem planının oluşturulması ve dış pazarlara açılım stratejisinin geliştirilmesi

- Aksaray üniversitesinin gıda teknolojisi ile makine ve otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin artırılması

Tüm ildeki ilgili paydaşların koordinasyon halinde yerine getirmesi gereken bu eylemlerin yanı sıra aşağıdaki konularda destek verilmesi önerilmiştir:

- Süt ve süt ürünleri ile metal işleme ve otomotiv yansanayinde yatırımlar ve üniversite sanayi işbirliği
- Meslek lisesi, teknik lise ve meslek yüksek okullarının ihtiyaç duyulan iş kollarında kapasitesinin geliştirilmesinin desteklenmesi
- Metal işleme ve otomotiv yansanayii için kümelenme girişimi

Kırıkkale

Kırıkkale’de uluslararası pazarlara erişim ve işgücü niteliği görece avantaj olarak ortaya çıkarken yabancı sermayenin ve teşvik imkanlarının eksikliği dezavantaj olarak belirlenmiştir. Kırıkkale’de önde gelen sektörler olan savunma sanayi, petrol ürünleri ve mobilya sektörlerinin yapıları gözönünde bulundurularak bu avantaj ve dezavantajlar incelenmiş ve Kırıkkale eylem planı olarak aşağıdaki aktiviteler önerilmiştir.

- Savunma Sanayi İhtisas OSB ve Teknoparkın işler hale gelmesi ve yönetim planlarının hazırlanması, bu sektörlerdeki KOBİ’lerin ile yatırım yapması için tanıtım kampanyası düzenlenmesi
- Savunma sanayiinin ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesi
- Mobilya yansanayii için önce tanıtım stratejisinin daha sonra kümelenme stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması
- Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması
- Kırıkkale’de bir Savunma Sanayi Kümesi oluşturma stratejisinin belirlenmesi

Ayrıca, ile yeni gelecek savunma sanayii yatırımcıları ve yabancı yatırımcılara iş hizmetlerinin sunulması ile mobilya sektöründeki firmalara yönelik kümelenme motivasyon kampanyasının yürütülmesi de önerilenler arasındadır. Bunlara ilaveten savunma sanayiinde ve mobilya sektöründeki yatırımların ve mobilya sektöründe yenilikçilik faaliyetlerinin desteklenmesi önerilmiştir.

Kırşehir

Genel olarak rekabetçilik faktörlerinde Kırşehir düşük değerlere sahiptir. Yabancı sermaye varlığı ve iş yapma düzeyinde en dezavantajlı konumdayken finansal hizmetlerden yararlanma ve uluslararası pazarlara erişim konusunda göreceli olarak avantajlı konumda olduğu belirlenmiştir.

Kırşehir’de belirgin olan süt ve süt ürünleri, et ürünleri ve mobilya sektörleri açısından bu dezavantajların giderilmesi ve avantajlardan yararlanılması için aşağıda belirtilen eylemler önerilmiştir.

- Et, süt ve süt ürünleri ve mobilya sektörleri için yapısasal değişim yol haritasının hazırlanması ve bu sektörlere il dışından yatırımcı çekmek için bir tanıtım kampanyasının düzenlenmesi
- Mobilya sektörü için kümelenme stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması, yurtiçi ve yurtdışı pazarlama stratejisinin hazırlanması
- Ahi Evran niversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin arttırılması

Bunların yanı sıra, Kırkkale’de olduğu gibi mobilya sektörünü hedefleyen bir kümelenme motivasyon kampanyası ile aşağıdaki belirtilen faaliyetlerin desteklenmesi de önerilenler arasındadır.

- Entegre et, süt ve süt ürünleri sanayiinde kapasite arttırımı ve teknoloji yatırımı
- Mobilya sektöründe teknoloji yatırımı ve yenilikçilik
- Uluslararası gıda standartları eğitim programlarının desteklenmesi

Nevşehir

Nevşehir’de öne çıkan göreli avantajlar, yabancı sermaye varlığı, girişimcilik düzeyi ve altyapı niteliğidir. İş yapma düzeyi ve işgücü niteliği rekabetçilikte en dezavantajlı alanlar olarak ortaya çıksa bile düzeyleri çok düşük değildir. Nevşehir sanayisinde ağırlığı olan ve yakın gelecekte de varlığını sürdürecek olan BİMS, tarım makineleri ve doğal depolama sektörleri dikkate alınarak il için aşağıdaki öneriler yapılmıştır.

- Doğal depolama gelişim stratejisinin hazırlanması.
- BİMS sektörü ihracat stratejisinin hazırlanması ve uygulanması
- BİMS sektörü kümelenme stratejisinin hazırlanması ve uygulanması
- Nevşehir niversitesi’nin BİMS’e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin arttırılması.

Desteklenmesi nerilen faaliyetler:

- Tarım makineleri sektörü için kapasite arttırımı ve teknoloji yatırımı
- BİMS sektörü için katma değeri yüksek ürün üretimine yatırım ve niversite ile ortak geliştirilen projelerin desteklenmesi
- Doğal depolama modernizasyon yatırımları

Ayrıca BİMS sektörüne yönelik kümelenme tanıtım kampanyası önerilmiştir.

Niğde

İş yapma düzeyi Niğde’nin göreceli avantajı olarak belirlenmiştir. Bunlar dışındaki rekabetçilik faktörlerde Niğde ortalama ve ortalamanın altında puan almıştır. Yabancı sermayenin yokluğu, finansal hizmetlerden yararlanamama ve girişimcilik düzeyinin düşüklüğü Niğde’de başta gelen rekabetçilik dezavantajlarıdır.

İlde yaygın olan tekstil, süt ve süt ürünleri, meyve suyu ve kalsite dayalı kimya sanayi sektörlerine öncelik verilerek yapılan rekabetçilik analizi sonucunda Niğde için önerilen eylemler:

- Niğde Tekstil Konfeksiyon değer zincir analizinin yapılması
- Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısasal değişim yol haritasının hazırlanması
- Kalsit rnleri uluslararasılaşma stratejisinin geliştirilmesi

- Meyve suyu sektöründe yatırımcılara yönelik tanıtım kampanyası düzenlenmesi
- Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması
- Niğde Üniversitesinin gıda teknolojisi ve kalsite dayalı malzeme bilimi konusunda kapasitesinin artırılması

Ayrıca,

- Tekstil, süt ve süt ürünleri, meyve suyu sektörüne yatırımlar ile
- Süt ve süt ürünleri ve meyve suyu sektörlerinde üniversite ile birlikte hazırlanan projelerin desteklenmesi

de yapılan öneriler arasındadır.

Yukarıdakilere ilave olarak Niğde’de yabancı yatırımcılara yönelik iş hizmetlerinin sağlanması ve tekstil konfeksiyon sektöründe kümelenme konusunda bir iletişim kampanyasının düzenlenmesi de önerilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bölge ekonomisine genel olarak bakıldığında tarım ve hayvancılık sektörünün sanayinin önünde olduğu görülmektedir. Ayrıca turizm de bölge için diğer önemli bir sektördür. Her iki sektörün de gelecek yıllarda daha çok gelişeceği öngörülmektedir. Her ilde sanayinin geliştirileceği noktalar olmakla birlikte bölgenin topyekün bir gelişmiş sanayi bölgesi olma potansiyeli komşu düzey 2 bölgelere göre daha düşüktür. Bu nedenle Bölgenin sanayi stratejisi genel olarak tarıma dayalı, çevreye uyumlu yerel birikimleri harekete geçirecek sektörler üzerine odaklanmalıdır.

Bir bölgenin kalkınma stratejisi o bölgenin görelî avantajları üzerine kurulur. Sahip olunan avantajlar, o bölgeye özgü doğal kaynaklar, tabiat yapısı, coğrafi konum gibi doğal varlıklar ile bölge üzerinde şimdiye kadar gelişme sağlamış olan kültür ve birikimdir. TR71 Bölgesine bakıldığında sanayi açısından temel alınması gereken en önemli avantajlar şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

- Doğal faktörler
 - Coğrafi konum
 - Maden ve mineraller (BİMS, Kalsit)
 - Dünya üzerinde örneği az bulunan jeolojik yapı
- Birikim
 - Tarımsal üretim
 - Turizm sektörü
 - Noktasal güçte büyük işletmeler (MKEK, TÜPRAŞ, Petlas, Mercedes-Benz gibi)

Yukarıdaki faktörler gözönüne alınarak TR71 Bölgesi için oluşturulan vizyon, stratejik amaçlar ve öneriler şu şekilde tanımlanmıştır.

VİZYON	STRATEJİK AMAÇ	ÖNCELİKLER
Tarıma dayalı, çevreyle uyumlu yerel birikimleri kullanan güçlü sanayi.	Odak il ve sektörlerde yüksek rekabet gücüne sahip sanayiye sahip olmak.	Gıda sektörünün ulusal çapta rekabet gücü yüksek işletmeler yetiştirilmesi
		Her ilde rekabet gücü yüksek en az bir odak sektör oluşturulması
	Doğal kaynaklardan tarım ve turizmle barışık bir şekilde azami fayda sağlamak.	Lojistik altyapıdan maksimum fayda sağlanması
		Bölgedeki üniversitelerin sanayi ile birlikte çalışmaya yönlendirilmesi
		BİMS ve Kalsit üreticilerinin yalnızca sürdürülebilir yöntemler kullanarak yüksek katma değerli ürünler üretmeleri

Tabloda yer alan öncelikler doğrultusunda alınması gereken tedbirler ve uygulanması gereken projeler önerilmiştir. Bu projeler aşağıdaki başlıklar altında değerlendirilebilir.

Analiz çalışmaları. Uygulamaya yönelik her adımda mevcut durum tespiti, ihtiyaç analizi, olabilirlik etüdü ve yol haritasının çıkarılması gereklidir. Eğer daha önceden yapılmış benzer bir çalışma varsa bu çalışmanın etkisinin değerlendirilmesi de önemlidir. TR71 Bölgesinde sanayinin gelişimi için her ilde seçilmiş sektörlerle yönelik analiz çalışmalarının yapılması gerekmekte, gelişme planları bu çalışmalar üzerine inşa edilmelidir.

Kurumsal Kapasite Geliştirme Faaliyetleri. Kalifiye işgücü eksikliği ve üniversite sanayi işbirliğinin sağlanamaması Türkiye'nin bir çok yerinde olduğu gibi TR71 bölgesinde de bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversitelerin sanayinin ihtiyacı doğrultusunda kapasitelerinin geliştirilmesi bu sorunların çözümünde önemli bir rol oynayacaktır. Bu nedenle bazı seçilmiş il ve sektörlerde üniversitelerin ve meslek okullarının kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler önerilmiştir.

Tanıtım kampanyaları. Özellikle bölgede gelişmesi hedeflenen sektörlerde yatırımcı çekmek için bazı tanıtım faaliyetleri önerilmiştir.

Desteklenmesi Önerilen Faaliyetler. Uygulamaların beklenen sonucu verebilmesi için odak merkez ve sektörlerdeki desteklenmesine yönelik faaliyetler listesi hazırlanmıştır.

Desteklenmesi Önerilen İşbirliği Çalışmaları. Tüm Türkiye’de olduğu gibi Bölgede de eksikliği sık sık dile getirilen kurumsal işbirliği, özellikle de üniversite sanayi işbirliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetler önerilmiştir.

Eğitim ve Farkındalık Yaratma Faaliyetleri. Kalkınmanın önündeki bazı engellerin kaldırılması ancak zihniyet değişikliği ile mümkündür. İyi tasarlanmış eğitim ve iletişim kampanyaları ile eski alışkanlıklar değiştirilebilir, kişilere farklı bakış açıları kazandırılabilir. Bu noktadan hareketle belli illerde belli sektörleri hedefleyen kampanyalar yapılması önerilmiştir.

Yatırımcıları Hedefleyen İş Hizmetleri. Bölgede ilk kez yatırım yapan yatırımcılara kolaylık sağlamak üzere sadece belirli illerde belirli sektöre yatırım yapanları ya da tüm yabancı yatırımcıları hedefleyen bazı hizmetler önerilmiştir.

2. GİRİŞ

8 Şubat 2006 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun’la tanımlanan Kalkınma Ajanslarının görevleri başlıca şu başlıklar altında toplanabilir:

- Kalkınmaya yönelik olarak bölge düzeyinde araştırmalar yapmak, yerel düzeyde plan ve programların geliştirilmesine teknik destek sağlamak, bu programların uygulamasını desteklemek, uygulama sürecini izlemek ve değerlendirmek.
- Bölgesel ve kırsal kalkınmada rol oynayan paydaşlar arasında işbirliği ortamı oluşturmak. İlgili paydaşların kapasitesini geliştirmek. KOBİ’leri ve yeni girişimcileri desteklemek.
- Bölgelerinin kalkınmasına yönelik faaliyetleri desteklemek.
- Bölgenin iş ve yatırım imkanlarını tanıtmak.

Yukarıda belirlenmiş olan görevler kapsamında Ahiler Kalkınma Ajansı, sorumlu olduğu TR71 Düzey 2 Bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde illeri) için, 2014-2023 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında Bölgede “Sanayi” sektörünün genel durumu, potansiyellerinin, teknoloji ve uygulama alanlarının tespiti ile 2014-2023 yıllarına ait hedefler ve stratejileri belirlenmesine yönelik bir danışmanlık hizmet alımı yoluna gitmiştir. Bu rapor, sözkonusu danışmanlık hizmetinin nihai çıktısıdır.

3. AMAÇ VE KAPSAM

Bu çalışmada Ahiler Kalkınma Ajansının sorumlu olduğu TR71 Düzey 2 Bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde) için, 2014-2023 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında Bölgede “Sanayi” sektörünün genel durumu, potansiyellerinin, teknoloji ve uygulama alanlarının tespiti ile 2014-2023 yıllarına ait hedefler ve stratejileri belirlenmesine yönelik önerilerin sunulması amaçlanmıştır.

Çalışmada resmi veriler ve sahadan elde edilen bilgi ve gözlemler kullanılarak Bölge sanayisi ile ilgili öncelikle bir durum tespiti yapılmıştır. Ayrıca Bölgedeki her bir ilin rekabetçilik faktörleri değerlendirilerek bu faktörlerden maksimum yarar sağlayabileceği ve olumsuz faktörleri olumluya çevirebileceği eylemler önerilmiştir. Daha sonra genel küresel eğilimler de göz önünde bulundurularak hedefler belirlenmiş, bu hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirilmiş ve stratejilerin uygulamaya geçirilebilmesi için atılması gereken adımlar önerilmiştir.

4. RAPOR HAZIRLIK SÜRECİ, KATILIMCILIK VE ÇALIŞMA YÖNTEMİ

Çalışmada akademik bir yaklaşımdan çok uygulama ve deneyime dayanan pragmatik bir yaklaşım benimsenmiştir. Çalışma metodolojisinde ulusal ve bölgesel düzeyde kuruluşlardan elde edilen ikincil veriler ile bizzat çalışma sırasında derlenen bilgiler, bölgede yapılan gözlemler ve ilgili kuruluş temsilcileri ile yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda bölgeye özgü koşulların tespit edilmesi yer almaktadır.

Çalışma ile ilgili sözleşme 26 Aralık 2012 tarihinde imzalanmış ve 11 Ocak 2013 tarihinde Nevşehir’de yapılan başlangıç toplantısı ile çalışma başlatılmıştır. Çalışma kapsamında tamamlanan faaliyetler aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

1. Analizlerde kullanılacak resmi istatistikler saptanmış (Ek 2) ve bunlar arasından öncelikli olarak internet üzerinden erişilebilecek olanlar elde edilmiş, elde edilemeyen veriler ilgili kurumlardan yazılı olarak talep edilmiştir. Talep edilen veriler arasından bazılarında il bazında ulaşılamamış, bazıları ise özel sorgulamalar yapılması gerektiğinden elde edilmesi beklenenden fazla zaman almıştır. Bu veriler çalışmamızda ikincil veri olarak geçmektedir ve resmi istatistiklerin doğası gereği içinde barındırdığı kısıtlamalar analizler sırasında dikkate alınmıştır.
2. Resmi istatistikler yanında doğrudan bölgedeki sanayiciler ve sanayiciler ile birlikte çalışan paydaş kurumlar da önemli bir bilgi kaynağıdır. Doğrudan bu kaynaktan elde edilen ve birincil veri olarak adlandırılan bu bilgiler yüzyüze yapılan derinlemesine görüşmeler ile elde edilmiştir. Bu görüşmeler her ildeki paydaş kuruluşlar ve seçilmiş önde gelen sanayicilerle yapılmıştır. Görüşme yapılan kurum ve kuruluşların listesi Ek 3’de yer almaktadır. Çalışma kapsamında 21 Ocak – 5 Şubat tarihleri arasında Bölgedeki beş ilde görüşmeler yapılmış, resmi izin gerekliliğinden dolayı eksik kalan görüşmeler Şubat ayı sonuna kadar tamamlanmıştır. Derinlemesine görüşme yapılan kurum ve kuruluşların listesi Ek 3’de sunulmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar ile önceden randevu alınarak çoğunlukla 1 ila 2 saat süren görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sırasında nicel verilerden çok nitel verilerin derlenmesine ağırlık verilmiştir. Bir kuruluş, genel merkezi Bölge dışında olduğu için soruları yazılı olarak cevaplamayı tercih etmiştir. Kırıkkale’de yer alan TÜPRAŞ ve Makine Kimya Endüstrisi ile yapılan görüşmelerde de genel merkezlerinden özel izin almaları gerektiğinden bu kuruluşlarla yapılan görüşmeler izin süreci tamamlandıktan sonra gerçekleştirilmiştir.
3. Çalışmanın başlamasından yaklaşık iki ay sonra her ilde çalıştay düzenlenmiştir. Süreç içinde elde edilen bulgular bu çalıştaylarda paydaşlarla tartışılmıştır. Birer odak grup toplantısı niteliğinde yürütülen çalıştayda önce çalışma kapsamında elde edilen veriler ve saptamalar sunulmuş, daha sonra çalıştaya katılan paydaşlarla elde edilen bulguların gerçeklere uygunluğu ve önerilerin uygulanabilirliği tartışılmıştır. Buna ek

olarak çalışmaya katılan paydaşlardan farklı fikir ve öneriler istenmiş, bunlar çalıştay sırasında tartışılmış ve raporda değerlendirilmek üzere not alınmıştır. Tartışmalar bir moderatör eşliğinde yürütülmüştür ve her bir çalıştay yaklaşık iki saat sürmüştür. Çalıştaylar şu tarihlerde gerçekleştirilmiştir:

- Niğde: 15 Mart 2013
- Nevşehir: 19 Mart 2013
- Aksaray: 20 Mart 2013
- Kırşehir: 22 Mart 2013
- Kırıkkale: 25 Mart 2013

Sözkonusu 5 ilde yapılan çalıştaylardan elde edilen geri bildirimlerle bölge sanayisi hakkındaki saptama ve analizler nihai haline getirilerek bölge sanayi stratejisine yönelik öneriler ile birlikte sonuç rapor olarak sunulmuştur.

Çalışmamızda bölgesel kalkınma konusundaki en iyi uygulamalar da dikkate alınarak aşağıdaki eylemlere önem verilmiştir;

- Bölgedeki zaten var olan veya potansiyel gösteren kümelerin saptanması ve desteklenmesi yönünde gerekli adımların saptanması.
- Özellikle ihracata yönelik ve/veya bölge dışına ürün/servis satışı yapan/hedefleyen iş kollarının ve sektörlerin saptanması ve bunlara yönelik destek hizmetlerini de içeren stratejilerin belirlenmesi.
- Bölge dışından öncelikle komşu illerden ve yurt dışından mevcut veya gelişmesi planlanan kümelerin güçlenmesine yönelik yatırımların çekilmesi yönünde izlenecek strateji ve eylem planının hazırlanması.
- Mevcut ekonomik, sosyal ve çevre altyapısının gelişmesi ile iş dünyasının gereksinim duyacağı finansman, nitelikli işgücü, eğitim ve diğer kaynakların güçlendirilmesi için bir strateji önerilmesi.
- Bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel, coğrafi ve doğal kaynaklarının Bölgedeki yeni yatırımlara teşviki yönünde Bölgenin yurt içi ve yurt dışı tanıtımı ve pazarlanması.
- Bölgedeki firmaların enerji ve kaynak verimliliğini arttırmaya, dolayısı firmaların daha karlı, ekonomik açıdan daha verimli ve sürdürülebilir olması yönünde önerilerin oluşturulması.

Yukarıda belirtilenlere ek olarak birincil ve ikincil veriler kullanılarak yapılan bir rekabetçilik analiz çalışması Ek 1’de ayrıca sunulmuştur.

5. SANAYİ YAPISI MEVCUT DURUM

A. Ekonomik Yapı

Çalışma kapsamında derlenen verilerden bölgenin ekonomik yapısına ilişkin bulgular aşağıda özetlenmektedir.

i. Temel Ekonomik Göstergeler

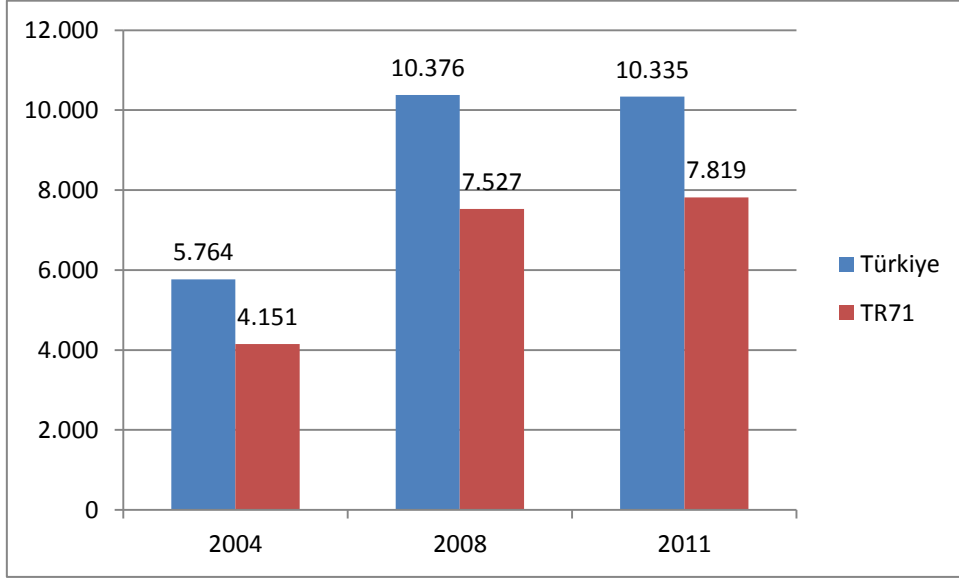
1. Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla

İller bazında GSYİH yalnızca 1987-2001 dönemini kapsayacak şekilde TÜİK tarafından yayımlanmış daha sonra il bazında GSYİH hesaplanmamıştır. Türkiye ekonomisinin 2001 yılından sonra önemli gelişmeler ve yapısal değişiklikler geçirdiği gözönünde bulundurulduğunda bu döneme ait verilerde günümüz için bir çıkarımda bulunmanın bir anlam taşımayacağı açıktır. Bu nedenle GSYİH analizi için resmi veriler kullanılamamıştır.

Türkiye’de 2002 yılı itibariyle istatistiki bölgeler tanımlanmış ve TÜİK bölgesel istatistikleri İBB Düzey 2 bazında yayımlamaya başlamıştır. Bu nedenle sağlıklı bir GSYİH hesaplaması ancak bu düzeyde mümkündür. Bu doğrultuda yapılmış en güncel çalışma Aralık 2012’de yayımlanmıştır (Prof.Dr. Yeldan E, 2012). Bu çalışmada Türkiye ve tüm bölgeler için cari fiyatlarla kişi başı GSYİH ABD doları cinsinden hesaplanmıştır. 2004, 2008 ve 2011 yılları için hesaplanan GSYİH TR71 Bölgesi ve Türkiye için Şekil 1’de verilmektedir. Kişi başı GSYİH 2004-2008 yılları arasında önemli bir artış göstermesine rağmen 2008’deki küresel krizin de etkisiyle bu yıldan sonra bir duraklama dönemine girmiştir.

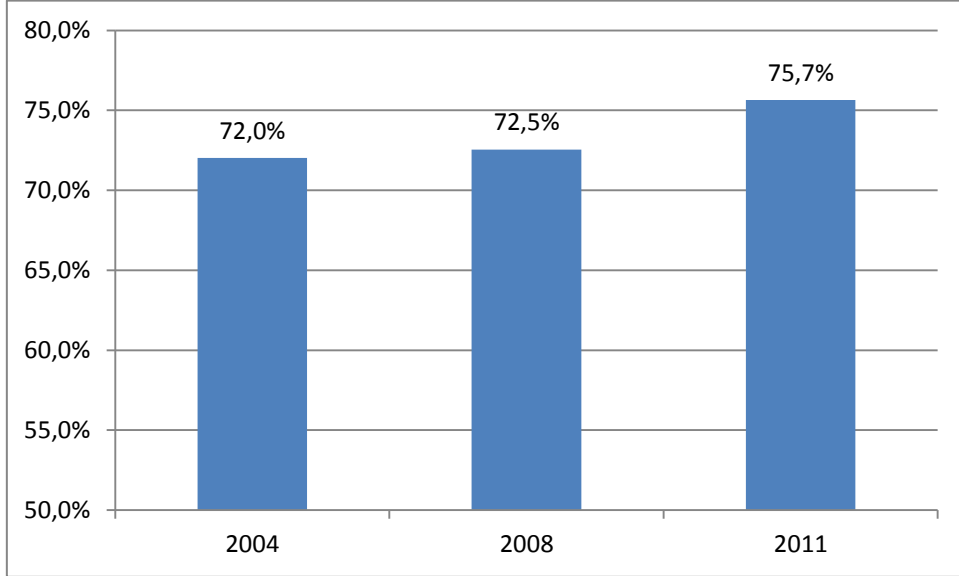
TR71 Bölgesinde kişi başı GSYİH’nın Türkiye genelinin %75’i civarında olduğu görülmektedir. Kişi başı GSYİH’da TR71 / Türkiye oranı Şekil 2’de verilmektedir. TR71 Bölgesindeki kişi başı GSYİH’nın az da olsa bir artış eğiliminde olduğu, 2004’de Türkiye genelinin %72’si iken 2011 yılında %75’inin üzerine çıktığı görülmektedir.

Şekil 1 Kişi Başı GSYİH, Cari Fiyatlarla ABD Doları

Kaynak: (Prof.Dr. Yeldan E, 2012)

Şekil 2 TR71 Bölgesinde kişi Başı GSYİH'nın Türkiye Geneline Oranı

Kaynak: (Prof.Dr. Yeldan E, 2012)

Kişi Başı GSYİH'da TR71 bölgesindeki artış bölgesel gelişmenin bir göstergesidir. Ancak %75 düzeyinin az bir farkla aşılmış olması TR71 bölgesini geçici olarak dezavantajlı konuma sokmuştur. Kişi başı GSYİH'da ülke genelinin %75'i AB'nin bölgesel gelişmişlik farklılıkları konusunda bir eşik değer olarak kabul edilmekte ve bölgesel gelişmeye yönelik desteklerden bu eşik değerinin altında kalan bölgeler faydalanmaktadır. Bu nedenle TR71 Bölgesi AB Operasyonel Programlarında öncelikli bölgeler arasında yer almamaktadır.

2. GSYİH ve GSKD'e Göre Sektörel Yapı

TR71 Bölgesi Türkiye ekonomisinde yaklaşık % 1,5 oranında bir yere sahiptir. Toplam Türkiye nüfusunun %2'den fazlasının bu bölgede yaşadığı düşünüldüğünde bu oranın düşük olduğu görülmektedir. Nitekim, kişi başına GSKD'lerine bakıldığında bölgedeki değer Türkiye geneli için olan değer %72'si olduğu görülmektedir.

Bölge ekonomisinde sanayinin payı Türkiye ortalamasına göre 2 puan düşüktür. Türkiye geneli ve TR71 Bölgesi için GSKD verileri Tablo 1'de verilmektedir.

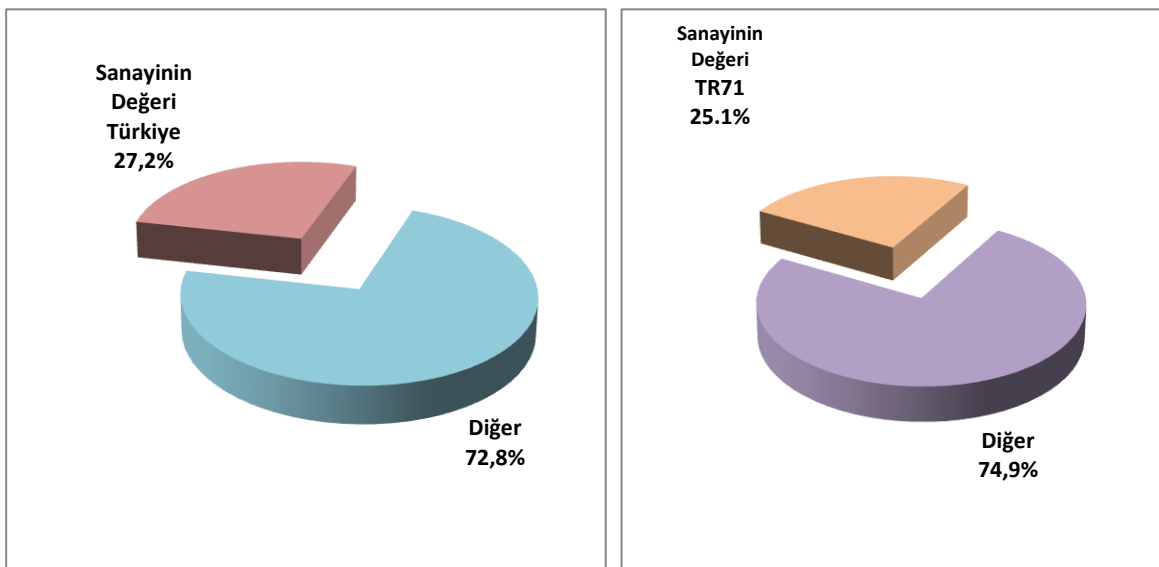
Tablo 1 Gayrisafi Katmadeğer GSKD, 2008

	Türkiye	TR 71	
		Değer	Türkiye'deki Payı
Cari Fiyatla Toplam Değer (1.000 TL)	854.585.214	12.939.573	% 1,51
Cari Fiyatla Sanayiinin Değeri (1.000 TL)	232.475.082	3.246.624	% 1,40
Sanayi Sektörünün Payı	27,2%	25,1%	
Kişi Başı GSKD (TL)	12.020	8.696	
Kişi Başı GSKD (\$)	9.384	6.789	

Kaynak: TÜİK

GSKD'e göre sanayinin Türkiye ekonomisi içindeki payı %27,2 iken TR71 Bölgesindeki payı %25,1'dir. Bu durum TR71 bölgesindeki ekonominin Türkiye ortalamasına göre daha az bir oranda sanayiye bağlı olduğunu göstermektedir (Şekil 3).

Şekil 3 Sanayinin GSKD içindeki payı. Türkiye ve TR71

Kaynak: TÜİK

3. Vergi Geliri

Türkiye'deki GSKD'in yaklaşık %1,5'ini üreten TR71 bölgesinden elde edilen vergi gelirleri ülke çapında elde edilenin yaklaşık %0,6'sı kadardır. Her ne kadar bu oranın düşük olmasında bölgede yer alan bazı büyük işletmelerin vergi dairesi kayıtlarının İstanbul ve Ankara'da olması etkense de bölgenin vergilerdeki payının üretilen katma değer yarısından az olması merkezi bütçeden bölgeye dolaylı bir kaynak aktarması olarak yorumlanabilir. Son dört yılda bölge illerinin genel bütçedeki vergi tahakkuk ve tahsilat miktarları Tablo 2 ve Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 2 Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahakkuk Miktarı (1.000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	211.887.601	224.504.297	273.471.887	332.491.881
Aksaray	326.055	261.348	389.139	571.541
Kırıkkale	512.928	401.468	510.269	766.749
Kırşehir	127.365	158.605	189.372	226.970
Nevşehir	166.110	189.331	232.699	294.237
Niğde	158.409	167.246	198.812	250.396
TR 71	1.290.867	1.177.998	1.520.290	2.109.893
TR 71 Payı	%0,61	%0,52	%0,56	%0,63

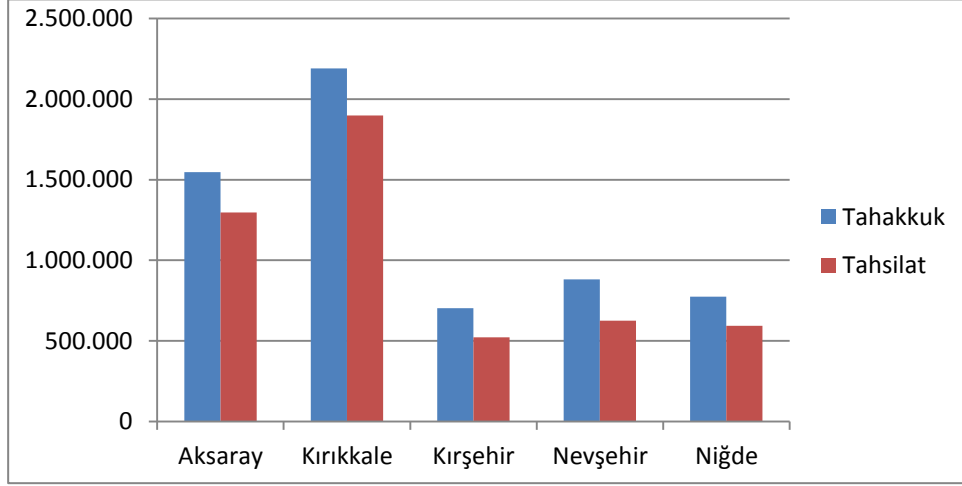
Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

Tablo 3 Genel Bütçe Vergi Gelirleri, Tahsilat Miktarı (1.000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	189.980.827	196.313.307	235.714.640	284.490.145
Aksaray	279.400	206.821	323.124	487.263
Kırıkkale	458.948	337.699	431.427	669.979
Kırşehir	97.172	121.726	137.667	164.529
Nevşehir	122.158	131.228	162.513	209.688
Niğde	122.225	128.742	147.861	195.156
TR 71	1.079.903	926.216	1.202.592	1.726.616
TR 71 Payı	%0,57	%0,47	%0,51	%0,61

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

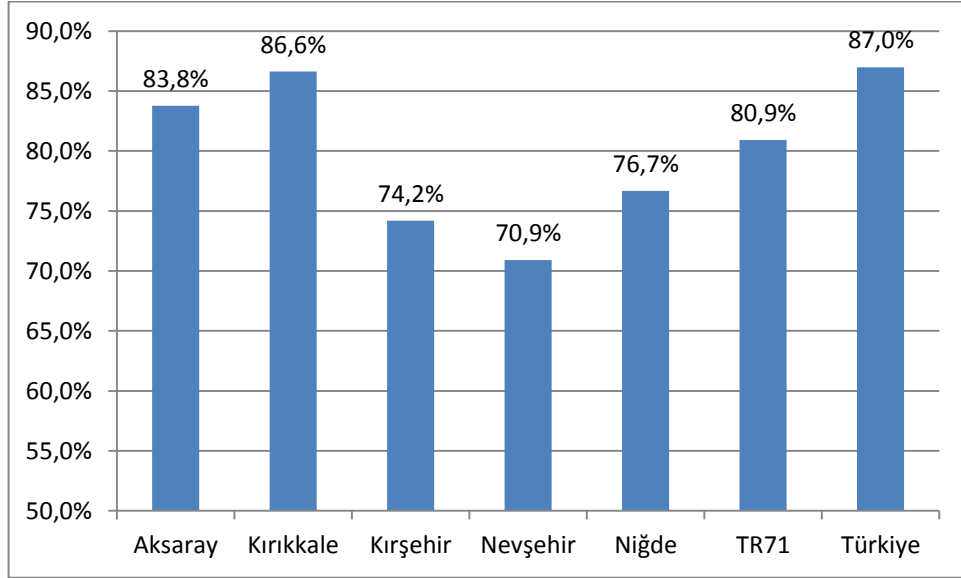
Şekil 4 TR71 İllerinin Vergi Gelirleri (2008-2011 toplamı, 1,000 TL)

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

İller bazında 2008-2011 yılları vergi gelirleri Şekil 4’de gösterilmiştir. Vergi gelirlerinde Kırıkkale ve Aksaray’ın diğer illerin önünde olduğu görülmektedir.

Şekil 5 Vergi Tahsilat Oranları

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

Vergi tahsilat oranlarında da Kırıkkale ve Aksaray diğer illerin önünde yer almakta bu iki ili Niğde izlemektedir. Bu oranların sadece sanayi kuruluşlarını değil tüm mükellefleri kapsadığı unutulmamalıdır. Sanayi kuruluşlarının dolayısı ile kurumsal mükelleflerin oransal olarak daha yüksek olduğu illerde tahsilat oranlarının da yüksek olması beklenen bir durumdur. TR71 Bölgesinde tahsilatı oranı %80,9 ile Türkiye genelindeki tahsilat oranının altında kalmaktadır.

4. Marka, Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım

İllerin yenilikçilik göstergelerinden birisi de o ilden yapılan patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil başvuruları ve gerçekleşen tescillerdir. TR71 Bölgesinden yapılan patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvuruları ile tescil edilen patent, faydalı model ve endüstriyel tasarımlar Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 4 Patent Başvuru Tescil Sayıları

İl	2008		2009		2010		2011		2012		2008-2012 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	2268	338	2588	456	3250	642	4087	847	4543	1.025	16.736	3.308
Aksaray	4	0	0	0	6	0	3	0	3	0	16	0
Kırıkkale	0	1	0	0	1	1	2	0	4	0	7	2
Kırşehir	9	0	6	0	3	0	2	0	5	1	25	1
Nevşehir	4	0	7	0	6	0	6	1	4	2	27	3
Niğde	2	1	7	1	5	0	8	0	15	1	37	3
TR 71	19	2	20	1	21	1	21	1	31	4	112	9
TR 71 Payı (%)	0,84	0,59	0,77	0,22	0,65	0,16	0,51	0,12	0,68	0,39	0,67	0,27

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Tablo 5 Faydalı Model Başvuru ve Tescil Sayıları

İl	2008		2009		2010		2011		2012		2008-2012 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	2.949	1.833	2.842	2.151	2.994	2.022	3.175	1.948	3.725	2.245	15.685	10.199
Aksaray	4	1	0	2	7	2	2	3	2	1	15	9
Kırıkkale	1	0	1	0	1	0	2	0	1	2	6	2
Kırşehir	1	1	1	2	0	0	1	0	0	0	3	3
Nevşehir	9	6	6	4	9	4	21	2	14	19	59	35
Niğde	1	0	1	1	2	1	0	2	3	1	7	5
TR 71	16	8	9	9	19	7	26	7	20	23	90	54
TR 71 Payı (%)	0,54	0,44	0,32	0,42	0,63	0,35	0,82	0,36	0,54	1,02	0,57	0,53

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Tablo 6 Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları

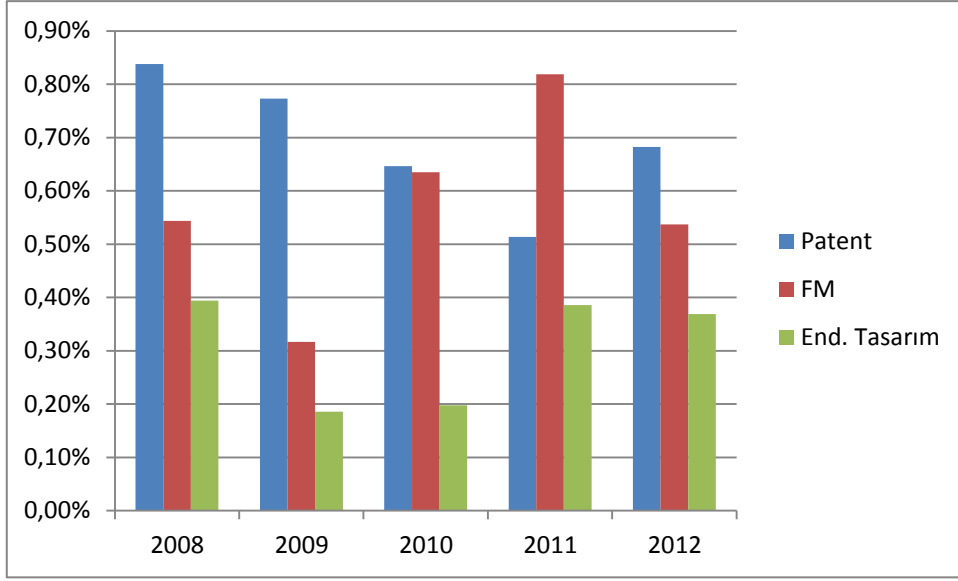
İl	2008		2009		2010		2011		2012		2008-2012 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	6.071	5.797	5.927	5.378	6.567	6360	7.524	6.915	7.864	7.274	33.953	31.724
Aksaray	6	6	1	1	1	2	3	2	5	2	16	13
Kırıkkale	0	0	1	0	1	0	1	2	2	1	5	3
Kırşehir	1	0	1	2	2	2	6	5	4	4	14	13
Nevşehir	4	4	3	3	5	3	14	12	10	9	36	31
Niğde	13	14	5	6	4	4	5	4	8	8	35	36
TR 71	24	24	11	12	13	11	29	25	29	24	106	96
TR 71 Payı (%)	0,40	0,41	0,19	0,22	0,20	0,17	0,39	0,36	0,37	0,33	0,31	0,30

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Son beş yılda Türkiye'deki patent başvurularının %0,67'si TR71 Bölgesinden yapılırken patent tescilleri arasında Bölge %0,27 pay almaktadır. Faydalı model başvuru ve tescillerinde bu rakamlar sırası ile %0,57 ve %0,53, Endüstriyel Tasarım'da ise %0,31 ve %0,30'dur. Bu oranlar Türkiye'de zaten kısıtlı olan buluş ve yenilikçilik çabalarında TR71 Bölgesinin kaydadeğer bir rolü olmadığını ortaya koymaktadır.

Yıllara göre gelişmelere bakıldığında patent başvuru sayılarının 2012 hariç Türkiye geneline göre azalmakta olduğu gözlemlenmektedir. Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım başvurularında belirgin bir eğilim gözlenmemiştir. Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım başvurularının yıllara göre değişimi Şekil 6'da verilmektedir. Tescil edilen Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım sayısı sınırlı olduğundan veriler herhangi bir eğilim analizi yapmaya elverişli değildir.

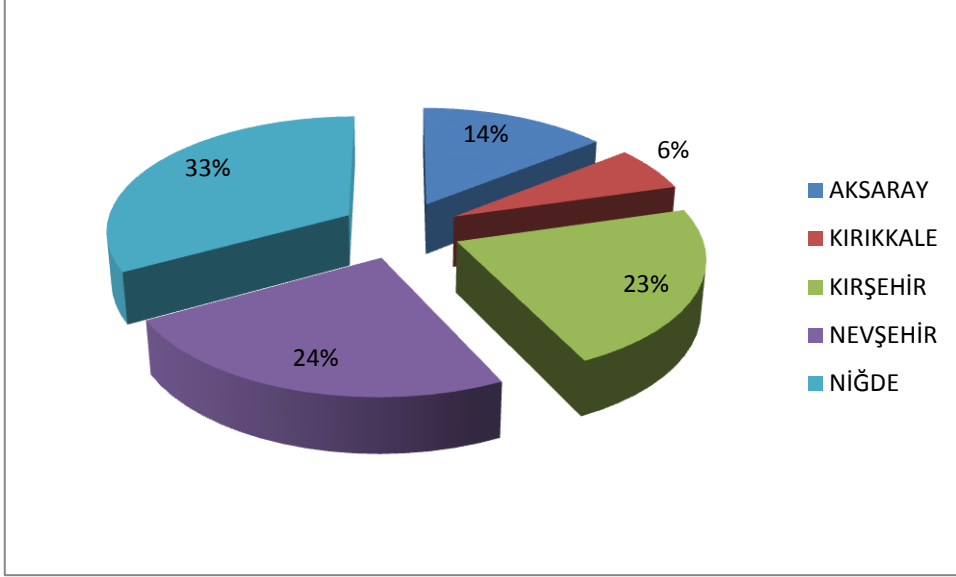
Şekil 6 TR71 Bölgesinden Yapılan Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvurularının Türkiye Geneline Oranı

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

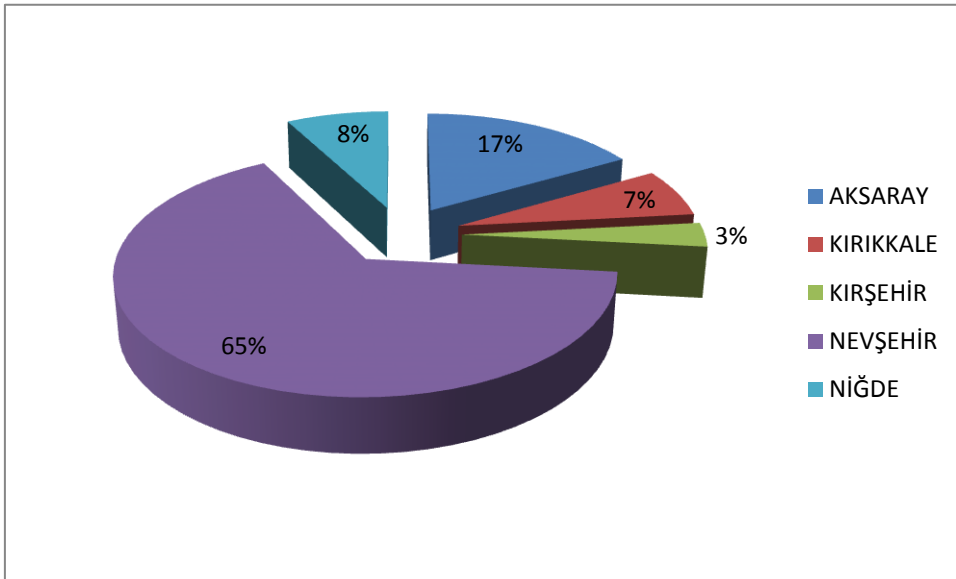
İller bazındaki verilere bakıldığında en çok patent başvurusunun Niğde'den yapıldığı (%33), en çok faydalı model başvurusunun ise açık ara ile Nevşehir'den yapıldığı (%65) görülmektedir. Endüstriyel Tasarım başvurularında ise Nevşehir (%34) ve hemen ardından Niğde (%33) gelmektedir. İller arasındaki bu farklılığı açıklayacak bir veri elde edilememiştir. Ancak başvuru sayılarının çok düşük olması bir ilden bir kaç başvurunun fazla gelmesi durumunda o ili ön plana çıkarmaktadır. Bir ildeki bir kaç kişi ya da kurumun çabası sonucunda bile iller arasında önemli farklılıklar oluşabilmektedir. Nitekim, Nevşehir ilinden bir vatandaşın BİMS kullanarak yaptığı çeşitli ürünler için son 3 yılda 10 patent alması Nevşehir'deki başvuru sayılarının diğer illere göre önde olmasını tek başına açıklayan bir neden olabilir.

Şekil 7 TR71 Bölgesinden Yapılan Patent Başvurularının İllere Göre Dağılımı

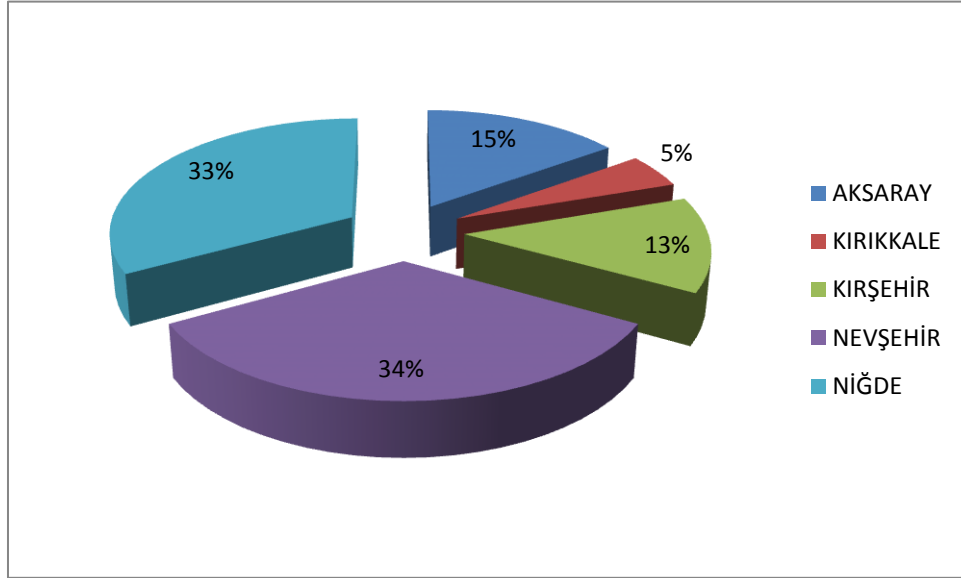
Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Şekil 8 TR71 Bölgesinden Yapılan Faydalı Model Başvurularının İllere Göre Dağılımı

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Şekil 9 TR71 Bölgesinden Yapılan Endüstriyel Tasarım Başvurularının İllere Göre Dağılımı

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

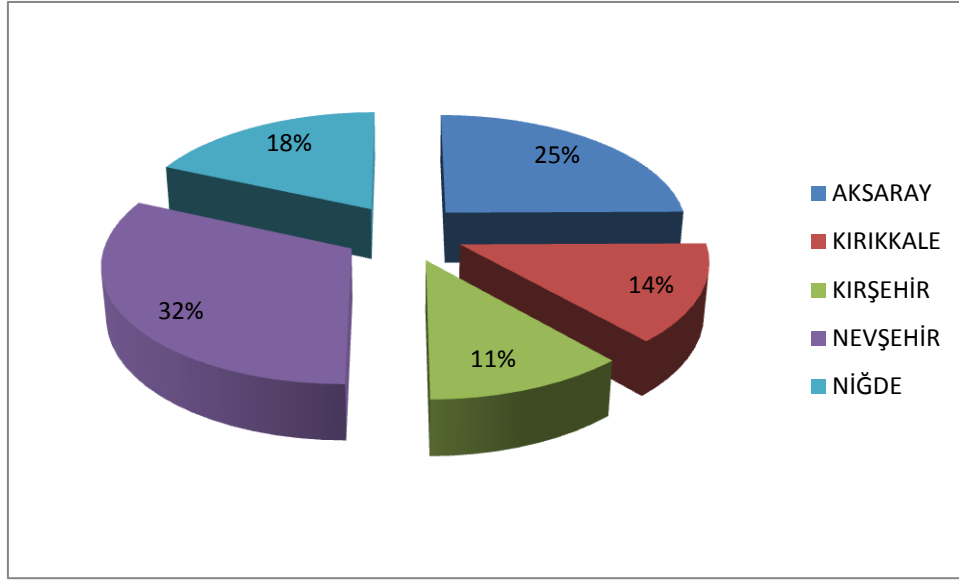
Marka tescili konusunda da TR71 bölgesi son beş yılda ortalama %0,45 ile Türkiye'deki marka tescilleri arasında kısıtlı bir yer tutmaktadır. Ancak, 2012 yılında özellikle Nevşehir'den kaynaklanan bir artış gözlemlenmektedir. Bunun sebebinin yukarıda da açıklandığı gibi kişisel çabalar olduğu tahmin edilmektedir. TR71 Bölge illerinden Nevşehir %32 ile önde gitmektedir. İllere göre Marka tescil sayıları Tablo 7'de verilmiştir. Dağılım grafiği ise Şekil 10'da gösterilmektedir.

Tablo 7 Marka Tescili Sayıları

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	35.543	41.414	32.397	35.858	52.416
Aksaray	35	54	32	30	74
Kırıkkale	13	15	14	35	46
Kırşehir	24	12	19	11	38
Nevşehir	39	41	54	47	106
Niğde	33	38	18	33	44
TR 71	144	160	137	156	308
TR 71 Payı	%0,41	%0,39	%0,42	%0,44	%0,59

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Şekil 10 TR71 Bölgesinden Tescil Edilen Markaların İllere Göre Dağılımı

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

5. Bölgede Girişimcilik

TR71 Bölgesinde son iki yılda kurulan ve kapanan şirket sayıları Tablo 8’de verilmektedir. Tasfiye ve kapanma süreçleri uzun sürdüğü için ve resmi kapatma sürecine gitmeyen gayri faal firmalar olduğu bilindiğinden bölgedeki girişimcilik düzeyini ölçmede yeni kurulan şirket sayıları dikkate alınmıştır.

Tablo 8 Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri

İl	2011			2012		
	Kurulan	Tasfiye	Kapanan	Kurulan	Tasfiye	Kapanan
Türkiye	114.872	24.666	56.121	107.219	21.545	47.978
Aksaray	305	76	102	240	74	188
Kırıkkale	117	50	77	124	42	56
Kırşehir	142	52	114	116	55	78
Nevşehir	476	87	205	367	86	142
Niğde	203	44	84	138	46	72
TR 71	1.243	309	582	985	303	536
TR 71 Payı	%1,08	%1,25	%1,04	%0,92	%1,41	%1,12

Kaynak: TOBB

Son iki yılda yeni kurulan şirket sayısını il nüfusu ile oranladığımızda Türkiye’de her 10 bin kişi için yaklaşık 29 şirket kuruluyorken bu rakamın TR71 bölgesinde yaklaşık 15 olduğu görülmektedir. (Tablo 9). TR71 Bölgesindeki iller arasında Nevşehir’de bu oran yaklaşık Türkiye ortalamasının biraz üzerinde en yüksek düzeydeyken en düşük oran Kırıkkale’dedir.

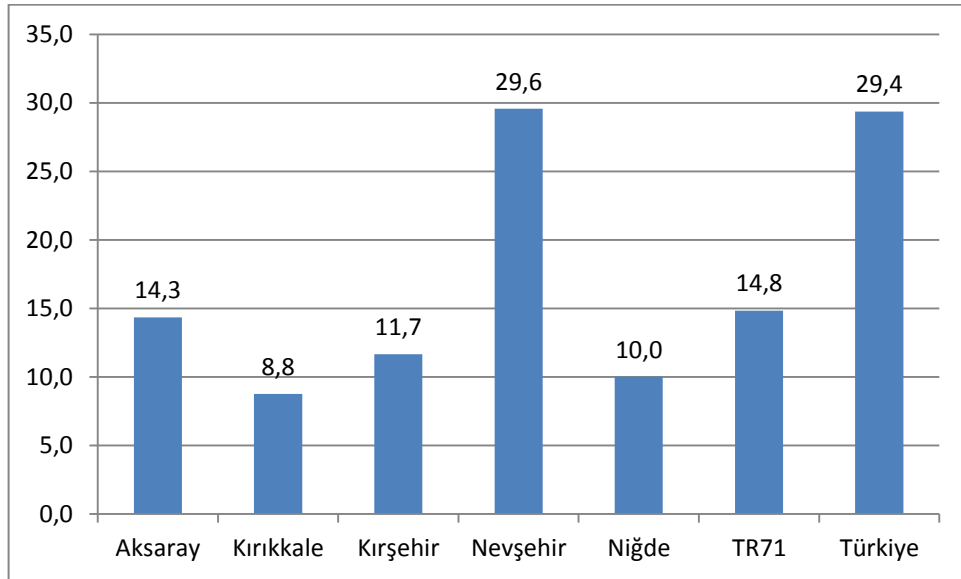
Tablo 9 Son iki yılda 10bin kişi başına kurulan şirket sayısı

İl / Bölge	Her 10bin kişi başına kurulan şirket sayısı (2011, 2012 yılları toplamı)
Türkiye	29,4
Aksaray	14,3
Kırıkkale	8,8
Kırşehir	11,7
Nevşehir	29,6
Niğde	10,0
TR71	14,8

Kaynak: TOBB, TÜİK

Tablo 9’da yer alan verilere ait grafik Şekil 11’de gösterilmektedir. TR71 Bölgesinde nüfus başına kurulan şirket sayısının Türkiye genelinin yaklaşık yarı düzeyinde olması bu bölgede girişimcilik düzeyinin düşük olduğunun bir göstergesidir.

Şekil 11 Her 10bin kişi başına yeni kurulan şirket sayısı

Kaynak: TOBB, TÜİK

2010 yılında başlayan bir uygulama ile KOSGEB girişimcilik eğitimi alanların kendi işletmelerini kurmalarını desteklemektedir. Girişimcilik eğitimleri İŞKUR tarafından verilmektedir. TR71 Bölgesinde düzenlenen girişimcilik programları il bazında Tablo 10’da verilmektedir. Bu eğitimlere en çok katılım Aksaray’dan sağlanmıştır, diğer illerdeki rakamlar birbirlerine yakındır. TR71 Bölgesinden toplam 1419 kursiyer girişimcilik kurslarına katılmış olup bu rakam Türkiye toplamının % 2,39’unu oluşturmaktadır. Bölge nüfusunun Türkiye nüfusunun yaklaşık %2’sine karşı geldiği gözönüne alındığında TR71 Bölgesinde girişimcilik kurslarına olan talebin nüfusa oranla Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 10 Girişimcilik Kurs ve Kursiyer Sayıları, 2008-2013 Toplamı

İl	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Türkiye	2.122	32.229	27.022	59.251
Aksaray	17	256	164	420
Kırıkkale	11	115	167	282
Kırşehir	10	138	116	254
Nevşehir	9	114	124	238
Niğde	9	123	102	225
TR 71	56	746	673	1.419
TR 71 Payı	%2,64	%2,31	%2,49	%2,39

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik eğitimi alan kişi sayısı kendi başına o bölgenin girişimcilik düzeyi hakkında bir yargı oluşturmak için yeterli değildir. Bunun için girişimcilik eğitimi alanlar arasından KOSGEB desteklerinden faydalananların sayısı incelenmiştir. Tablo 11’de görüldüğü gibi TR71 Bölgesinde toplam 199 kişi KOSGEB tarafından verilen girişimcilik desteklerinden faydalanmıştır. Nevşehir’deki rakamın yüksekliği dikkat çekicidir. Özellikle yapılan saha çalışmalarında Nevşehir’deki paydaşların şehir halkının girişimci olmamasından sıkça sözettikleri dikkate alınırsa bu yükseklik daha da önemli bir hale gelmektedir. Bu durumun en olası açıklaması KOSGEB il müdürlüğünün gösterdiği çabalar sonucunda çok sayıda kişinin desteklerden yararlanmış olmasıdır. Ancak daha doğru bir analiz yapılabilmesi için Nevşehir’de desteklerden yararlanan kişilerin ne kadarının ilk kez kendi işini kurduğu ne kadarının ise destek almak için yeni bir şirket kuran mevcut girişimci olduğunun incelenmesi gerekir.

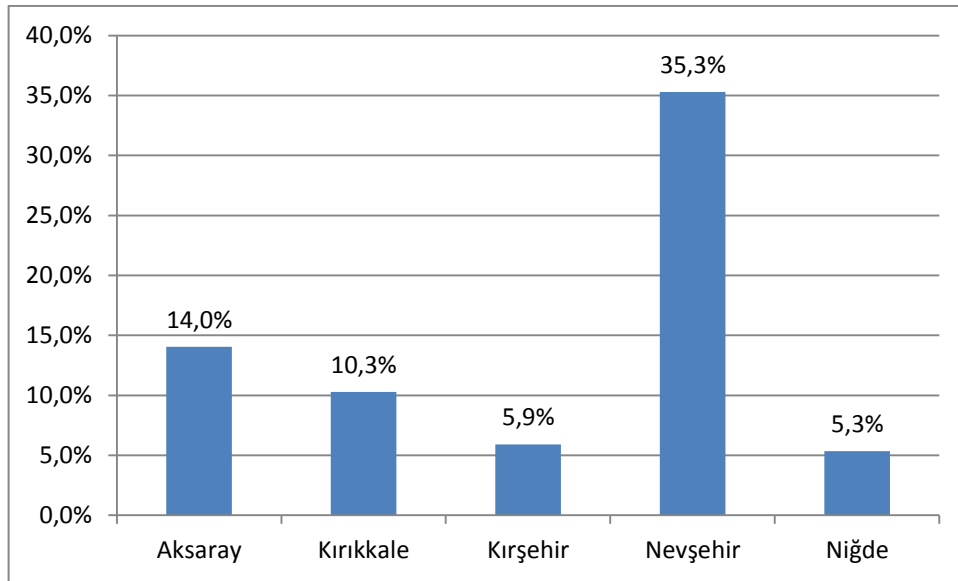
Tablo 11 Girişimcilik eğitimi alanlar arasında KOSGEB desteklerinden faydalananlar

İl	Girişimcilik Eğitime katılıp destek alanların sayısı
Aksaray	59
Kırıkkale	29
Kırşehir	15
Nevşehir	84
Niğde	12
TR71	199

Kaynak: KOSGEB

KOSGEB’den girişimcilik desteği alanların kursiyerler arasındaki oranına bakıldığında Nevşehir’in açık ara ile önde olduğu Kırşehir ve Niğde’nin ise geride kaldığı görülmektedir (Şekil 12)

Şekil 12 Girişimcilik eğitimi alanlar arasında kendi işini kurmak üzere KOSGEB desteği alanların oranı

Kaynak: KOSGEB

6. Diğer ilgili göstergeler

Dış Ticaret

TR71 Bölgesinden yapılan ihracat rakamları Tablo 12’de verilmiştir. Bu rakamlara göre son üç yılda Türkiye ihracatının yaklaşık %0,30 kadarı bu bölgeden yapılmıştır ve 2012 yılında düşme göstermekle birlikte bölgenin ihracat oranında artış gözlemlenmektedir. İllerin ihracatına bakıldığında en fazla ihracatın Kırşehir, en düşük ihracatın ise Kırıkkale’den olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak dış ticaret istatistiklerinin temel oluşturan kayıtların üretimin değil ihracat işleminin yapıldığı adrese göre tutulduğundan bu rakamlar illerde yapılan üretimin ihracatı konusunda gerçeği yansıtmamaktadır. Petlas’ın Kırşehir’de kayıtlı olması, buna karşın Kırıkkale ekonomisinin çok büyük bir bölümünü oluşturan Makine Kimya Endüstrisi ve TÜPRAŞ’ın, Aksaray’da ise Mercedes’in başka şehirlerde kayıtlı bulunduğu bilindiğinden eldeki veriler karşılaştırma yapmak için uygun değildir. Ancak, firmaların adres kayıtlarının yıllar içinde değişmediği varsayımıyla yıllar arası karşılaştırmalar yapılabilir.

Tablo 12 İhracat (1000 \$)

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	132.027.196	102.142.613	113.883.219	134.906.869	152.464.374
Aksaray	69.250	56.620	56.963	83.658	62.764
Kırıkkale	9.071	6.060	46.944	5.910	5.603
Kırşehir	103.296	111.610	143.293	202.541	203.331
Nevşehir	17.526	20.688	53.493	79.615	46.912
Niğde	45.537	36.321	46.436	58.925	62.646
TR 71	244.680	231.299	347.129	430.649	381.258
TR 71 Payı	%0,19	%0,23	%0,30	%0,32	%0,25

Kaynak: TÜİK

Tablo 13, İllerin Türkiye ihracat oranındaki değişimleri vermektedir. Değişimler yıldan yıla büyük dalgalanmalar gösterdiğinden bu değişimler bir grafik olarak göstermek yerine sadece artış ve eksilişleri gösteren bir tablo olarak verilmesi tercih edilmiştir. Tablodaki + işareti o yıl içerisinde o ilden yapılan ihracatın Türkiye geneline göre artış eğiliminde – işareti ise azalış eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Tablo 13 İllerde Kayıtlı İhracatın Türkiye Genelindeki İhracat Oranlarının Değişimi

İl	2009	2010	2011	2012
Aksaray	+	-	+	-
Kırıkkale	-	+	-	-
Kırşehir	+	+	+	-
Nevşehir	+	+	+	-
Niğde	+	+	+	-
TR71	+	+	+	-

Tablo incelendiğinde son yıl haricinde bölgeden yapılan ihracatın artış eğiliminde olduğu, Kırıkkale'nin sadece 2010 yılında bir artış yaşadığı, 2012 yılında ise tüm illerin Türkiye geneline göre azalış gösterdiği görülmektedir. Bu rakamlardan, bölge illerinin Türkiye'nin son yıl gösterdiği ihracat artışında bir rol oynamadığı sonucu çıkartılabilir.

TR71 bölgesinin 2011 yılında ISIC Rev.3 kategorisinde ihracat rakamlarına bakıldığında plastik ve kauçuk ürünleri, gıda ürünleri ve içecek, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 14'de ilk on kategori verilmiştir. 2012 dış ticaret verileri TÜİK tarafından geçici olarak açıklandığı için dış ticaretle ilgili analizler 2011 verileri üzerinden yapılmıştır. Türkiye, bölge ve illerin tüm ihracat rakamları Ek 4'de yer almaktadır.

Tablo 14 TR71 Bölgesi İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC tanımı	Değer (\$)
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	172.670.650
15	Gıda ürünleri ve içecek	52.310.406
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	46.602.710
17	Tekstil ürünleri	37.981.927
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	30.376.245
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	22.437.650
24	Kimyasal madde ve ürünler	21.668.168
18	Giyim eşyası	12.183.320
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	12.148.480
1	Tarım ve hayvancılık	8.720.486
	Toplam İhracat	430.648.474

Kaynak: TÜİK

Bölgenin ihracat değerlerinin Türkiye'nin toplam ihracattaki payına bakıldığında ise ilk sırada yer alan sektörü yine plastik ve kauçuk ürünleri olmaktadır. Bunu taşocakçılığı ve diğer madencilik ile gıda ürünleri ve içecek takip etmektedir. Ancak plastik ve kauçuk ürünleri dışındaki ürünlerde ihracatın ülke ihracatındaki payı çok düşüktür (Tablo 15).

Tablo 15 TR71 Bölgesi İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	172.670.650	%2,77
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	12.148.480	%0,83
15	Gıda ürünleri ve içecek	52.310.406	%0,59
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	30.376.245	%0,49
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	46.602.710	%0,42

Kaynak: TÜİK

TR71 Bölgesinden ihracat yapılan illerin listesi Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 TR71 Bölgesinin en çok İhracat yaptığı ülkeler (2011, 2012 toplamı)

Sıra	Ülke	İhracat Miktarı (1.000 \$)
1	Irak	78.957
2	Almanya	54.828
3	İtalya	50.709
4	İran	48.405
5	Rusya Federasyonu	40.735
6	Mısır	37.661
7	Romanya	34.584
8	Cezayir	31.277
9	Hollanda	27.109
10	Japonya	25.809
11	Birleşik Devletler	22.812
12	Suudi Arabistan	20.573
13	Suriye	18.948
14	İspanya	18.525
15	Azerbaycan	18.068
16	Fransa	16.889
17	Ukrayna	15.829
18	Polonya	13.888
	Toplam	817.385

Kaynak: TİM

TR71 Bölgesinden yapılan ihracatın yaklaşık %70'i Tablo 17'de yer alan 18 ülkeye yapılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda Bölgede yer alan her ilin bu 18 ülkeye yaptığı ihracatın miktarına göre bir gösterim sunulmaktadır. Bir ilin içinde o ilin toplam ihracatında %10'dan

fazla pay alanlar üç yıldız, %5 ile % 10 arasında pay alanlar iki yıldız ve % 1 ile %5 arasında pay alanlar ise tek yıldız ile gösterilmiştir.

Tablo 17 TR71 İllerinden En Çok İhracat Yapılan Ülkeler

İhracat Yapılan Ülke	AKSARAY	KIRIKKALE	KIRŞEHİR	NEVŞEHİR	NİĞDE
Almanya	**	*	**	*	*
Azerbaycan	**	*	*	*	-
Birleşik Devletler	*	-	*	-	*
Cezayir	-	-	**	-	*
Fransa	-	-	*	*	-
Hollanda	*	-	*	**	-
Irak	*	***	**	***	**
İran	***	***	-	*	-
İspanya	-	*	*	-	-
İtalya	*	*	**		-
Japonya	-	-	-	***	-
Mısır	*	-	**	-	-
Polonya	-	*	*	-	-
Romanya	*	-	**		**
Rusya Federasyonu	**	-	-	*	***
Suriye	*	-	*	***	-
Suudi Arabistan	-	-	*	*	-
Ukrayna	*	-	-	-	*

Kaynak: TİM

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Irak'a tüm illerden önemli ölçüde ihracat yapıldığı görülmektedir. İran da yoğun ihracat yapılan ülkeler arasında olmakla birlikte özellikle Aksaray ve Kırıkkale'den bu ülkeye mal satılmaktadır. Diğer bir ilginç nokta da Japonya'nın bölgedeki diğer illerden mal alımı olmazken bir tek Nevşehir'den yüksek miktarda bu ülkeye ihracat yapıldığıdır. Bunu bölgeye Japonya'dan gelen turistlere yapılan mal satışı ve onların ülkelerine döndükten sonra yapmış oldukları siparişler ile açıklamak mümkündür.

Dış ticaret istatistiklerinde işlem yapılan il ile üretim yapılan il arasında bağlantı kurulamadığından sadece dış ticaret istatistiklerine bakıp bir il ya da bölgenin dış ticaretini değerlendirmek doğru olmamakla birlikte TR71 Bölgesi illerindeki ihracat verileri aşağıda sunulmaktadır.

Aksaray

Dış ticaret istatistiklerine göre Aksaray 2011 yılında bölgenin toplam ihracatının %19,4'ünü, ülke ihracatının %0,06'sını gerçekleştirmiştir. 2011 yılı için Aksaray verilerine bakıldığında, yine ISIC Rev.3 kategorisinde, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat, metal eşya sanayi, motorlu kara taşıtı ve römorklar ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 18'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 18 Aksaray, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC adı	Değer (\$)
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	37.981.086
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	21.315.934
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	6.930.692
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.830.028
35	Diğer ulaşım araçları	4.070.755
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	1.506.178
18	Giyim eşyası	1.311.482
17	Tekstil ürünleri	1.184.528
24	Kimyasal madde ve ürünler	894.099
15	Gıda ürünleri ve içecek	888.612
	Toplam İhracat	83.657.929

Kaynak: TÜİK

Aksaray'ın ihracat verilerinin Türkiye ihracatındaki payına bakıldığında ise ilk sırada yer alan sektörü taşocakçılığı ve diğer madenciliktir (Tablo 19). Metal eşya sanayi ve başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat takip eden kategorilerdir. Aksaray sanayisinin en büyük ihracat kalemi olan ağır vasıtanın fabrikası Aksaray'da ancak merkezi İstanbul'da olan Mercedes Benz tarafından ihraç edildiği bilinmektedir. Bu faktör gözönüne alınmakla birlikte il içinden ihraç edilen ürünlerde Aksaray'ın Türkiye geneline oranla ihmal edilebilir düzeyde ihracat yaptığı gözlenmektedir.

Tablo 19 Aksaray İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.830.028	%0,40
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	21.315.934	%0,34
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	37.981.086	%0,34
35	Diğer ulaşım araçları	4.070.755	%0,20
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	6.930.692	%0,04

Kaynak: TÜİK

Kırıkkale

Kırıkkale'nin 2011 yılında gerçekleştirdiği ihracat TR71 Bölgesinin toplam ihracatının sadece %1,4'ünü oluşturmaktadır ve ihracat açısından bölgenin en zayıf ilidir. 2011 yılı Kırıkkale verilerine bakıldığında başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar, ağaç ve mantar ürünleri ve motorlu kara taşıtı ve römorklar ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 20'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 20 Kırıkkale, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	2.142.317
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	868.954
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	868.372
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	583.917
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	579.845
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	371.261
27	Ana metal sanayi	261.280
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	63.531
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	53.459
17	Tekstil ürünleri	33.246
	Toplam İhracat	5.909.514

Kaynak: TÜİK

Kırıkkale'nin ihracat kalemlerinin Türkiye ihracatındaki payına bakıldığında ise ilk sırada yer alan sektörü ağaç ve mantar ürünleridir. Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar ve mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler takip eden kategorilerdir (Tablo 21).

Tablo 21 Kırıkkale İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	868.954	%0,13
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	2.142.317	%0,04
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	579.845	%0,01
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	53.459	%0,01
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	371.261	%0,01

Kaynak: TÜİK

Kırıkkale'nin sanayi üretiminin büyük bir kısmını oluşturan petrol ürünleri ve savunma sanayinin merkezi Kırıkkale dışında olan firmalar tarafından yapıldığı ve dış ticaret istatistiklerinde Kırıkkale kayıtlarına geçmediği unutulmamalıdır. Ancak diğer sektörler bakımından doğrudan Kırıkkale'den yapılan ihracat ihmal edilebilir düzeydedir.

Kırşehir

Kırşehir'in 2011 yılında gerçekleştirdiği ihracat bölgenin toplam ihracatının yaklaşık yarısını (%47,0) ve ülke genelinin %0,15'ini oluşturmaktadır. 2011 yılı Kırşehir verilerine bakıldığında plastik ve kauçuk ürünleri, gıda ürünleri ve içecek ve giyim eşyası ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 22'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 22 Kırşehir, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	168.232.876
15	Gıda ürünleri ve içecek	11.334.875
18	Giyim eşyası	6.610.557
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5.988.600
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.905.820
1	Tarım ve hayvancılık	3.650.266
17	Tekstil ürünleri	1.143.878
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1.065.888
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	345.735
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	83.306
	Toplam İhracat	202.541.105

Kaynak: TÜİK

Kırşehir'in ihracat verilerine Türkiye verilerine orantılanarak bakıldığında ise ilk sırada açık farkla plastik ve kauçuk ürünleri öne çıkmaktadır. Bu kategori Türkiye'nin toplam ihracatının %2,7'sini oluşturmaktadır. Takip eden kategoriler ise gıda ürünleri ve içecek ve metal eşya sanayidir (Tablo 23).

Tablo 23 Kırşehir İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	168.232.876	%2,70
15	Gıda ürünleri ve içecek	11.334.875	%0,13
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5.988.600	%0,10
1	Tarım ve hayvancılık	3.650.266	%0,07
18	Giyim eşyası	6.610.557	%0,06

Kaynak: TÜİK

Petlas'ın genel merkezinin Kırşehir'de olması ve ihracat işlemlerinin Kırşehir'den yapılması plastik ve kauçuk ürünlerinin öne çıkmasında en büyük etkidir. Diğer ürünlere bakıldığında Kırşehir'den doğrudan ihraç edilen kayda değer bir ürün olmadığı görülmektedir.

Nevşehir

Nevşehir'den 2011 yılında gerçekleştirilen ihracat bölgenin toplam ihracatının %18,5'ini ve ülke genelinin %0,06'sını oluşturmaktadır. 2011 yılı Nevşehir

verilerine bakıldığında gıda ürünleri ve içecek, tekstil ürünleri ve giyim eşyası ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 24’de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 24 Nevşehir, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
15	Gıda ürünleri ve içecek	38.813.755
17	Tekstil ürünleri	22.302.174
18	Giyim eşyası	3.860.086
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	2.906.790
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	2.555.667
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	2.240.920
1	Tarım ve hayvancılık	1.910.550
24	Kimyasal madde ve ürünler	1.530.352
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	725.994
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	716.211
	Toplam İhracat	79.614.666

Kaynak: TÜİK

Nevşehir’in ihracat verilerine Türkiye verilerine orantılanarak bakıldığında ise ilk sırada yine gıda ürünleri ve içecek gelmektedir. Takip eden kategori ise yine yukarıdaki veriye paralel olarak tekstil ürünleridir (Tablo 25). Diğer sektörler oransal olarak çok küçük olduklarından dikkate alınmamıştır.

Tablo 25 Nevşehir İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
15	Gıda ürünleri ve içecek	38.813.755	%0,44
17	Tekstil ürünleri	22.302.174	%0,17
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	328.107	%0,05
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	2.906.790	%0,05
1	Tarım ve hayvancılık	1.910.550	%0,04

Kaynak: TÜİK

İlde gıda sanayi nispeten güçlü olduğu için bu sektörde ihracatın yüksek çıkması doğaldır. Tekstil ürünleri ihracatında rakam çok büyük olmasa da ikinci sırada çıkması önemlidir. Turistlere satılan halıların bu istatistikte rolü olabilir.

Niğde

Niğde’den 2011 yılında gerçekleştirilen ihracat bölgenin toplam ihracatının %13,7’sini ve ülke genelinin %0,04’ünü oluşturmaktadır. 2011 yılı Niğde verilerine

bakıldığında kimyasal madde ve ürünler, tekstil ürünleri ve motorlu kara taşıtı ve römorklar ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 26’da ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 26 Niğde, İhracatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
24	Kimyasal madde ve ürünler	19.195.590
17	Tekstil ürünleri	13.318.101
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	10.006.772
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.508.204
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	4.416.152
1	Tarım ve hayvancılık	2.925.827
15	Gıda ürünleri ve içecek	1.247.644
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	894.131
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	459.530
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	413.462
	Toplam İhracat	58.925.260

Kaynak: TÜİK

Niğde’den ihraç edilen kalemlerin Türkiye’deki payına bakıldığında ise ilk sırada taşocakçılığı ve madencilik gelmektedir. Takip eden kategoriler ise kimyasal madde ve ürünler ile tekstil ürünleridir (Tablo 27)

Tablo 27 Niğde İhracatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.508.204	%0,38
24	Kimyasal madde ve ürünler	19.195.590	%0,28
17	Tekstil ürünleri	13.318.101	%0,10
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	10.006.772	%0,06
1	Tarım ve hayvancılık	2.925.827	%0,06

Kaynak: TÜİK

Niğde’de oransal ihracatta öne plana çıkan iki sektörün ildeki kalsit madenleri ve kalsitten elde edilen kimyasal katkı maddeleri olduğu tahmin edilmektedir. Oransal olarak yüksek bir paya sahip olmasalar da tekstil ürünleri ve motorlu kara taşıtlarının ihracatı da il ve bölge ekonomisi için önemli bir değer teşkil etmektedir.

İller bazında ithalat rakamları Tablo 28’de verilmektedir. Türkiye’nin ithalatında yatırım malları ve yarı mamul mallar büyük orana sahip olduğundan bu rakamlar bölge ekonomisinin canlılığına göre değişim göstermektedir. Tüketim malları ise daha çok büyük illerde kayıtlı firmalar tarafından ithal edilip yurtiçinde

dağıtılmaktadır. Yine de bölge sanayisine ait bazı ipuçları elde edebilmek amacıyla il bazında ithalat verileri aşağıda incelenmiştir.

Tablo 28 İthalat (000 \$)

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	201.963.574	140.928.421	185.544.332	240.841.676	236.536.949
Aksaray	48.062	31.484	48.390	66.850	50.426
Kırıkkale	4.121	2.376	13.998	14.974	4.707
Kırşehir	99.672	86.005	155.696	266.808	211.556
Nevşehir	56.461	14.107	18.842	29.537	38.030
Niğde	32.150	15.445	43.027	30.027	20.746
TR 71	240.466	149.416	279.953	408.196	325.465
TR 71 Payı	0,12%	0,11%	0,15%	0,17%	0,14%

Kaynak: TÜİK

2011 yılı TR71 bölgesinin ISIC Rev.3 kategorisinde ithalat rakamlarına bakıldığında kimyasal madde ve ürünler, tarım ve hayvancılık, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 29'da ilk on kategori verilmiştir. 2012 dış ticaret verileri TÜİK tarafından geçici olarak açıklandığı için dış ticaretle ilgili analizler 2011 verileri üzerinden yapılmıştır. Türkiye, bölge ve illerin tüm ithalat rakamları Ek 4'de yer almaktadır.

Tablo 29 TR71 Bölgesi İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
24	Kimyasal madde ve ürünler	142.130.226
1	Tarım ve hayvancılık	107.503.568
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	35.016.830
17	Tekstil ürünleri	31.735.843
27	Ana metal sanayi	28.300.854
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	23.449.430
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	7.061.613
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	6.495.083
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5.321.225
51	Atık ve hurdalar	4.989.054
	Toplam İthalat	408.195.762

Kaynak: TÜİK

Bölgenin ithalat verileri Türkiye verileri ile orantılandığında ise tarım ve hayvancılık ilk sıraya yükselmektedir. Tekstil ürünleri ile kimyasal madde ve ürünler takip eden kategorilerdir.

Bölge ihracatında gıda ürünleri ikinci sırada gelmektedir ve bölgede tarım ve hayvancılık işletmesi çoktur. Bölgeden satılan gıda ürünlerinin bir kısmının ithalat

yoluyla karşılandığı tahmin edilmektedir. TÜİK çevrimiçi veritabanından yapılan sorgulamalarda tahıl ürünlerinin bölge ithalatında büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir (Tablo 30). Dolayısı ile yukarıdaki tabloda verilen tarım ve hayvancılık ürünlerinin önemli bir kısmı tahıl ürünlerinin ithalatından kaynaklanmaktadır.

Tablo 30 TR71 Bölgesi İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
1	Tarım ve hayvancılık	107.503.568	%1,24
17	Tekstil ürünleri	31.735.843	%0,46
24	Kimyasal madde ve ürünler	142.130.226	%0,43
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	35.016.830	%0,16
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	7.061.613	%0,16

Kaynak: TÜİK

Bu ürünlerin ithalatının hangi sektörlerden kaynaklandığını anlamak amacıyla il bazında öne çıkan ithalat rakamları aşağıda incelenmiştir.

Aksaray

Aksaray 2011 yılında bölgenin toplam ithalatının %16,4'ünü, ülke ithalatının %0,03'ünü gerçekleştirmiştir. 2011 yılı için Aksaray verilerine bakıldığında, yine ISIC Rev.3 kategorisinde, ana metal sanayi, tarım ve hayvancılık, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat ilk sıralarda geldiği görülmektedir. Tablo 31'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 31 Aksaray, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
27	Ana metal sanayi	19.110.773
1	Tarım ve hayvancılık	18.376.848
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	5.542.482
17	Tekstil ürünleri	4.864.833
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	4.753.314
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	3.876.015
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	3.043.290
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	2.229.389
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	1.874.039
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	957.447
	Toplam İthalat	66.850.113

Kaynak: TÜİK

Aksaray'ın ithalat verilerini Türkiye verilerine orantılayarak bakıldığında ise oransal olarak ilk sırada yer alan kategori tarım ve hayvancılıktır (Tablo 32). Diğer ürünler ülke geneline oranla çok düşük bir oranda olduğu için incelenmesi istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 32 Aksaray İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
1	Tarım ve hayvancılık	18.376.848	%0,21
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	4.753.314	%0,11
92	Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	38.826	%0,08
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	3.043.290	%0,08
27	Ana metal sanayi	19.110.773	%0,07

Kaynak: TÜİK

Tarım ve hayvancılık ürünlerindeki yüksek ithalat miktarı ağırlıklı olarak tahıl ürünlerinden kaynaklanmaktadır.

Kırıkkale

Kırıkkale'nin 2011 yılında gerçekleştirdiği ithalat bölgenin toplam ithalatının %3,7'sini oluşturmaktadır ve ihracatta olduğu gibi ithalat açısından da bölgenin en zayıf ilidir. 2011 yılı Kırıkkale verilerine bakıldığında kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar, tekstil ürünleri ve kimyasal madde ve ürünler ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 33'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 33 Kırıkkale, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	10.736.269
17	Tekstil ürünleri	1.028.144
24	Kimyasal madde ve ürünler	968.546
1	Tarım ve hayvancılık	812.267
27	Ana metal sanayi	367.786
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	275.094
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	217.825
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	184.211
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	108.325
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	95.329
	Toplam İthalat	14.974.188

Kaynak: TÜİK

Kırıkkale'nin ithalat ettiği ürünlerin Türkiye ithalatındaki payına bakıldığında ise kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar ile ormancılık ve

tomrukçuluk ön plana çıkmaktadır (Tablo 34). Diğer ürünler istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 34 Kırıkkale İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	10.736.269	%0,06
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	95.329	%0,04
17	Tekstil ürünleri	1.028.144	%0,01
1	Tarım ve hayvancılık	812.267	%0,01
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	275.094	%0,01

Kaynak: TÜİK

İlde en yüksek oranda ithal edilen ürünün Türkiye Petrol Rafinerileri Ürünleri A.Ş., TÜPRAŞ tarafından ithal edildiği açıktır.Ormancılık ve tomrukçuluk ürünlerinin ithal edilmesi de ilde yeni kurulup büyüyen mobilya işletmesini işaret etmektedir.

Kırşehir

Kırşehir'in 2011 yılında gerçekleştirdiği ithalat bölgenin toplam ithalatının %65,4'ünü ve ülke genelinin %0,11'ini oluşturmaktadır. 2011 yılı Kırşehir verilerine bakıldığında kimyasal madde ve ürünler, tarım ve hayvancılık ve başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 35'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 35 Kırşehir, İthalat Değeri En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
24	Kimyasal madde ve ürünler	133.708.063
1	Tarım ve hayvancılık	75.555.546
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	22.653.695
17	Tekstil ürünleri	18.324.137
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	8.083.249
27	Ana metal sanayi	4.144.485
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	1.512.926
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	1.402.756
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	259.366
35	Diğer ulaşım araçları	227.907
	Toplam İthalat	266.807.822

Kaynak: TÜİK

Kırşehir'in ithalat verilerine Türkiye verilerine orantılayarak bakıldığında ise ilk sırada tarım ve hayvancılık öne çıkmaktadır. Takip eden kategoriler ise kimyasal madde ve ürünler ile tekstil ürünleridir (Tablo 36).

Tablo 36 Kırşehir İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
1	Tarım ve hayvancılık	75.555.546	%0,87
24	Kimyasal madde ve ürünler	133.708.063	%0,40
17	Tekstil ürünleri	18.324.137	%0,27
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	22.653.695	%0,11
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	8.083.249	%0,04

Kaynak: TÜİK

TR71 Bölgesinin ithalatının yarıdan fazlasının Kırşehir'den yapılmış olması dikkat çekici ise de bunun tek bir işletmeden kaynaklanmış olabileceği gözardı edilmemektedir. Petlas hem kauçuk hammadde ve yardımcı maddeler hem de kord bezi ithal etmektedir. Bu nedenle bu iki ürün Kırşehir'in ithalatında önemli bir yer tutmaktadır. Tarım ve hayvancılık ürünleri ithalatının yüksek oranda çıkması şaşırtıcıdır. Her ne kadar destekleyici bilgi yoksa da 2011'de yapılan karkas et ithalatının Kırşehir'deki üreticiler tarafından yapılmış olabileceği tahmin edilmektedir.

Nevşehir

Nevşehir'in 2011 yılında gerçekleştirdiği ithalat bölgenin toplam ithalatının %7,2'sini ve ülke genelinin %0,01'ini oluşturmaktadır. 2011 yılı Nevşehir verilerine bakıldığında tarım ve hayvancılık, tekstil ürünleri ve kimyasal madde ve ürünler ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 37'de ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 37 Nevşehir, İthalatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
1	Tarım ve hayvancılık	7.698.753
17	Tekstil ürünleri	6.536.331
24	Kimyasal madde ve ürünler	6.397.911
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	2.941.594
35	Diğer ulaşım araçları	2.334.395
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	1.573.028
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	576.754
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	344.580
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	274.629
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	161.529
	Toplam İthalat	29.536.753

Kaynak: TÜİK

Nevşehir'in ithalat verilerine Türkiye verilerine orantılayarak bakıldığında ise ilk üç sırada tekstil ürünleri, tarım ve hayvancılık ile metal eşya sanayi gelmekle birlikte (Tablo 38) bu ürünlerin tümü Türkiye'nin ithalatının binde birinin altında olduğundan Nevşehir'in ithalatı incelemeye değer bulunmamıştır.

Tablo 38 Nevşehir İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
17	Tekstil ürünleri	6.536.331	%0,09
1	Tarım ve hayvancılık	7.698.753	%0,09
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	1.573.028	%0,04
35	Diğer ulaşım araçları	2.334.395	%0,04
92	Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	16.470	%0,03

Kaynak: TÜİK

Niğde

Niğde'nin 2011 yılında gerçekleştirdiği ithalat bölgenin toplam ithalatının %7,4'ünü ve ülke genelinin %0,01'ini oluşturmaktadır. 2011 yılı Niğde verilerine bakıldığında tarım ve hayvancılık, atık ve hurdalar ve ana metal sanayi ilk sıralarda gelmektedir. Tablo 39'da ilk on kategori verilmiştir.

Tablo 39 Niğde, İthalatı En Yüksek İlk 10 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)
1	Tarım ve hayvancılık	5.060.154
51	Atık ve hurdalar	4.984.391
27	Ana metal sanayi	4.523.962
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.968.968
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	3.661.234
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	2.755.753
17	Tekstil ürünleri	982.398
15	Gıda ürünleri ve içecek	947.435
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	715.199
24	Kimyasal madde ve ürünler	664.320
	Toplam İhracat	30.026.886

Kaynak: TÜİK

Niğde'den yapılan ithalat verilerini Türkiye verilerine orantılayarak bakıldığında ise bütün sektörlerin oransal olarak çok düşük kaldığı (Tablo 40), bu rakamlara dayanarak bir çıkarımda bulunmanın yanıltıcı olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 40 Niğde İthalatının Ülke Geneline Oranı En Yüksek İlk 5 Ürün Kategorisi, 2011

ISIC No	ISIC başlığı	Değer (\$)	Ülke Geneline Oranı
1	Tarım ve hayvancılık	5.060.154	%0,06
51	Atık ve hurdalar	4.984.391	%0,05
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	467.565	%0,03
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.968.968	%0,02
15	Gıda ürünleri ve içecek	947.435	%0,02

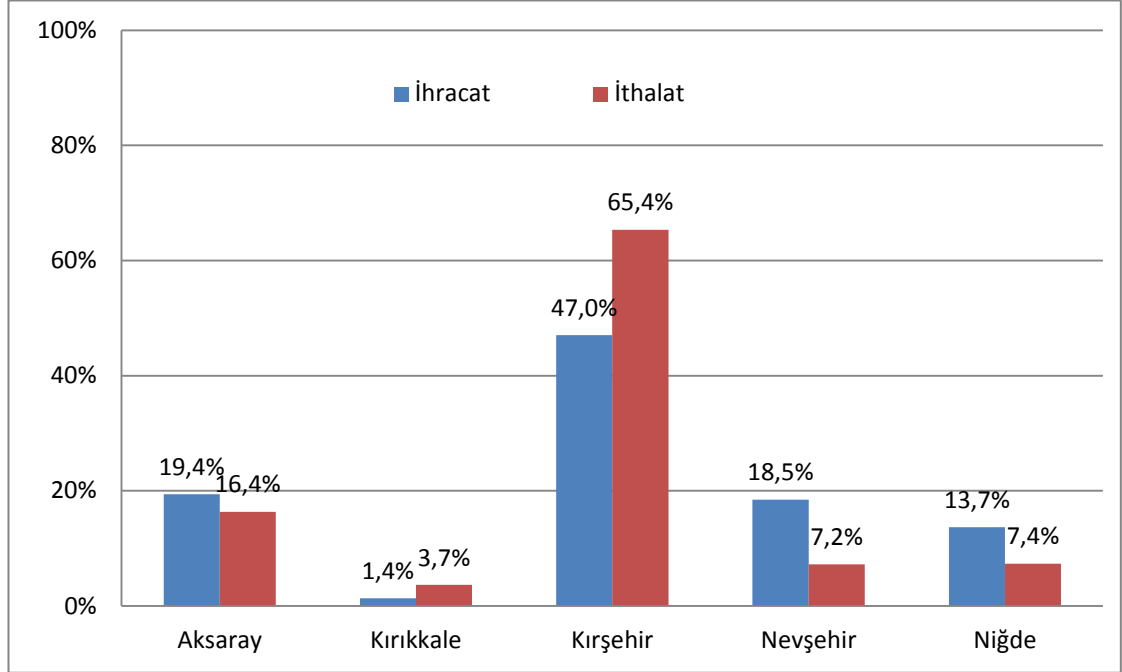
Kaynak: TÜİK

Oransal olarak küçük olmakla birlikte Niğde'den deri ithal ediliyor olması bu sektörün ekonomide hala bir ağırlığının olduğunu göstergesidir.

Sonuç olarak TR71 Bölgesinde en yüksek dış ticaret hacmi Kırşehir'e aittir. Bunun nedeni Bölgede yer alan büyük işletmelerden yalnızca Petlas'ın Kırşehir'de kayıtlı olduğu, diğer büyük işletmelerin merkezlerinin İstanbul ya da Ankara'da olması nedeniyle bu illerden yapılan dış ticaretin istatistiklere yansımamasıdır. İllerin Bölgenin ithalat ve ihracatındaki payı Şekil 13'de verilmektedir. Kırıkkale'nin dış ticaretteki payı ihmal edilir düzeydedir. Kırıkkale hariç tutulduğunda şekilde dikkat çeken bir nokta yalnız Kırşehir'de dış ticaret dengesinin negatif olmasıdır. Dış ticaret

hacminin yüksekliğinden kaynaklanan bu durum Türkiye'deki dış ticaret dengesine paraleldir. Diğer illerde ise ihracat istatistiklere yansımadığından o illerde dış ticaret dengesinin pozitif olduğu gibi bir sonuç çıkmaktadır ki bu da düşük rakamların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bir kanıttır.

Şekil 13 İllerin Bölge Dış Ticaretindeki Payı

Kaynak: TÜİK

Bankacılık

Türkiye nüfusunun yaklaşık %2'sini barındıran TR71 bölgesindeki banka şubelerindeki mevduat toplamı Türkiye genelinin yaklaşık %0,8'ini oluşturmaktadır. İller bazında mevduat verileri Tablo 41'de verilmiştir. Sözkonusu rakama katılım bankacılığı verileri dahildir. Bölgedeki mevduat oranı son yıllarda büyük bir değişim göstermemiştir.

Tablo 41 TR71 Bölgesinde Toplam Mevduat (000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	453.117.669	507.099.960	614.486.214	698.656.474
Aksaray	1.076.442	1.187.731	1.317.844	1.587.827
Kırıkkale	429.129	499.158	577.261	611.619
Kırşehir	688.214	804.620	906.372	1.024.718
Nevşehir	841.891	974.751	1.175.010	1.327.531
Niğde	545.621	612.064	751.272	853.691
TR 71	3.581.297	4.078.324	4.727.759	5.405.386
TR 71 Payı	%0,79	%0,80	%0,77	%0,77

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Bankalardaki toplam krediler ile ilgili rakamlar da Tablo 42’de verilmektedir. TR71 Bölgesindeki kredilerin Türkiye genelinde mevduatın biraz üzerinde %0,8 civarında bir yer tuttuğu görülmektedir.

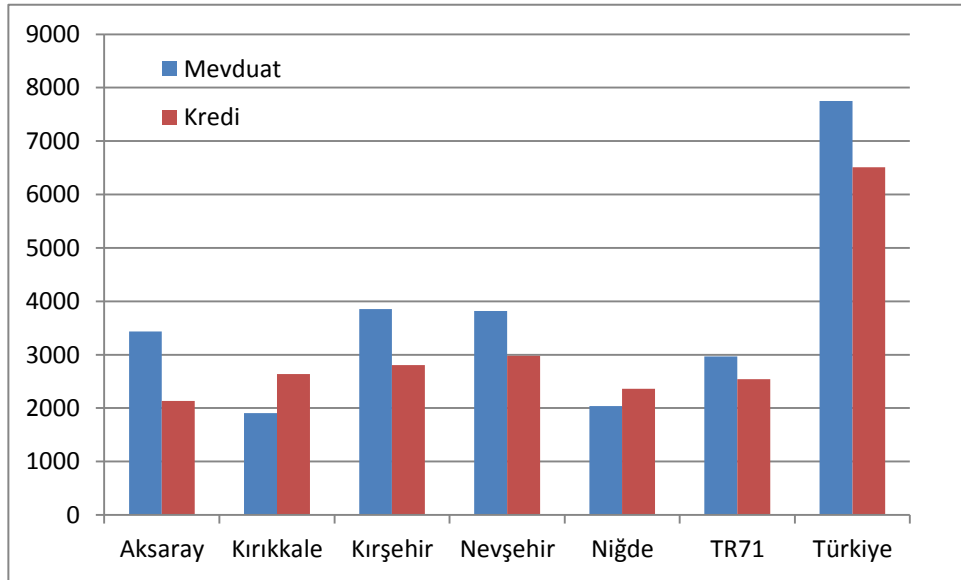
Tablo 42 TR71 Bölgesinde Toplam Kredi* (1000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	363.860.979	379.404.761	506.994.403	660.883.993
Aksaray	528.129	588.620	885.911	1.214.717
Kırıkkale	522.830	578.026	769.063	1.059.320
Kırşehir	359.633	438.183	661.649	1.028.296
Nevşehir	594.239	643.596	895.458	1.240.366
Niğde	561.802	581.205	848.695	1.203.567
TR 71	2.566.633	2.829.630	4.060.776	5.747.266
TR 71 Payı	%0,71	%0,75	%0,80	%0,87

* Toplam Krediler = "Takipteki Krediler" ve "Özel Karşılıklar" hariç Krediler
Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

İllerdeki kişi başı mevduat ve kredinin 2008-2011 yılları ortalaması Türkiye ortalaması ile karşılaştırmalı olarak Şekil 14’de gösterilmektedir. TR71 Bölgesindeki ortalama kişi başı mevduat Türkiye genelinin yaklaşık %38’i, kişi başı krediler ise yaklaşık % 39’u kadardır. Kredilerde ise iller arasında büyük bir farklılık gözlemlenmemektedir. Ancak, Aksaray’daki mevduat – kredi farkı dikkat çekicidir.

Şekil 14 Kişi Başına Düşen Mevduat ve Krediler (2008-2011 ortalaması, TL)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Tablo 43 Kişi Başı Mevduat ve Kredi ve Ülke İçi Sıralaması, 2011

İl	Kişi Başı Mevduat (TL)	Mevduata Göre Sıralama	Kişi Başı Kredi (TL)	Krediye Göre Sıralama
Türkiye	8.714,5		8.108,0	
Aksaray	4.191,5	30	3.206,6	59
Kırıkkale	2.224,1	59	3.852,2	47
Kırşehir	4.636,4	24	4.652,6	33
Nevşehir	4.686,8	23	4.379,1	40
Niğde	2.529,1	55	3.562,6	52

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Tablo 44 Mevduat Türleri, 2011 (000 TL)

İl	Tasarruf Mevduatı	Resmi Kuruluşlar Mevduatı	Ticari Kuruluşlar Mevduatı	Bankalar-arası Mevduat	Döviz Tevdiat Hesabı	Diğer Kuruluşlar Mevduatı	Kıymetli Madenler Depo Hesapları	Toplam
Türkiye	270.643.305	32.128.382	105.803.246	39.671.314	210.214.573	29.584.154	10.611.500	698.656.474
Aksaray	545.515	69.353	76.299	0	845.740	21.149	29.771	1.587.827
Kırıkkale	349.042	56.185	52.531	0	108.723	15.287	29.851	611.619
Kırşehir	416.871	55.147	54.276	0	466.964	8.697	22.763	1.024.718
Nevşehir	475.654	47.966	108.179	0	655.037	13.070	27.625	1.327.531
Niğde	460.369	94.951	69.331	0	183.976	22.065	22.999	853.691
TR 71	2.247.451	323.602	360.616	0	2.260.440	80.268	133.009	5.405.386
TR 71 Payı	%0,83	%1,01	%0,34	%0,00	%1,08	%0,27	%1,25	%0,77

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Tablo 45 Kredi Türleri (000 TL), 2011

İl	İhtisas Kredileri						İhtisas Dışı	Toplam
	Tarım	Gayri-menkul	Mesleki	Denizcilik	Turizm	Diğer		
Türkiye	24.527.567	0	5.541.195	173	346.601	13.960.389	616.508.068	660.883.993
Aksaray	266.885	0	46.845	0	0	42.983	858.004	1.214.717
Kırıkkale	128.355	0	13.878	0	0	15.896	901.191	1.059.320
Kırşehir	170.512	0	21.136	0	17.763	23.159	795.726	1.028.296
Nevşehir	147.871	0	15.784	0	151	35.146	1.041.414	1.240.366
Niğde	198.449	0	21.865	0	0	34.394	947.859	1.202.567
TR 71	912.072	0	119.508	0	17.914	151.578	4.544.194	5.745.266
TR 71 Payı	%3,72	-	%2,16	%0,00	%5,17	%1,09	%0,74	%0,87

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

ii. Sanayi Yatırımları ve Finansman Kaynakları

1. Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan yabancı yatırımlarla ilgili il bazında veri bulunmamaktadır. İllerdeki Ticaret ve Sanayi Odalarından alınan yabancı sermayeli firma sayıları Tablo 46'da verilmektedir.

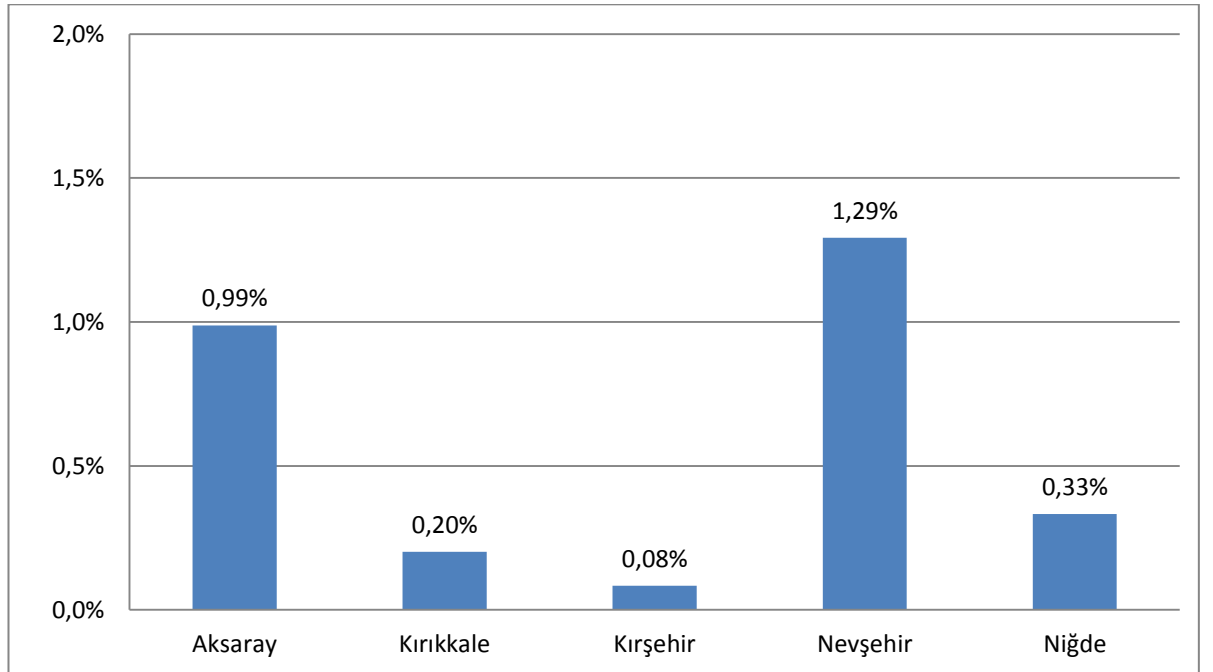
Tablo 46 TR71 Bölgesindeki illerde yer alan yabancı sermayeli şirket sayıları

İl	Yabancı sermayeli şirket sayısı
Aksaray	39
Kırıkkale	3
Kırşehir	2
Nevşehir	42
Niğde	9

Kaynak: İl Ticaret ve Sanayi Odaları

Her ilde toplam kayıtlı firma sayısı ile orantılandığında yabancı sermayeli şirket oranının en yüksek %1,29 ile Nevşehir'de en düşük oranın ise %0,08 ile Kırşehir'de olduğu görülmektedir. Her ildeki yabancı sermayeli şirket oranı Şekil 15'de verilmiştir.

Şekil 15 İllerde kayıtlı şirketler arasında yabancı sermayelilerin oranı

Kaynak: İl Ticaret ve Sanayi Odaları

Yabancı sermayeli şirket oranının Nevşehir’de yüksek çıkması turizm sektöründeki yatırımlardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Aksaray’daki oranın yüksek olması ise Mercedes-Benz, bu işletmeyle bağlantılı diğer kuruluşlar olabilir. Ayrıca Aksaray’ın uygun OSB arazileri ve teşvik koşulları nedeniyle yabancı sermayeli yatırımcı çekiyor olması beklenen bir durumdur.

2. Kamu ve Özel Sektör Yatırımları

TR71 Bölgesindeki Kamu Yatırımları verileri Tablo 47’de verilmektedir. Türkiye nüfusunun yaklaşık %2’sinin yaşadığı bu bölgenin Türkiye genelindeki kamu yatırımlarından aldığı pay yaklaşık %1,3 düzeyindedir.

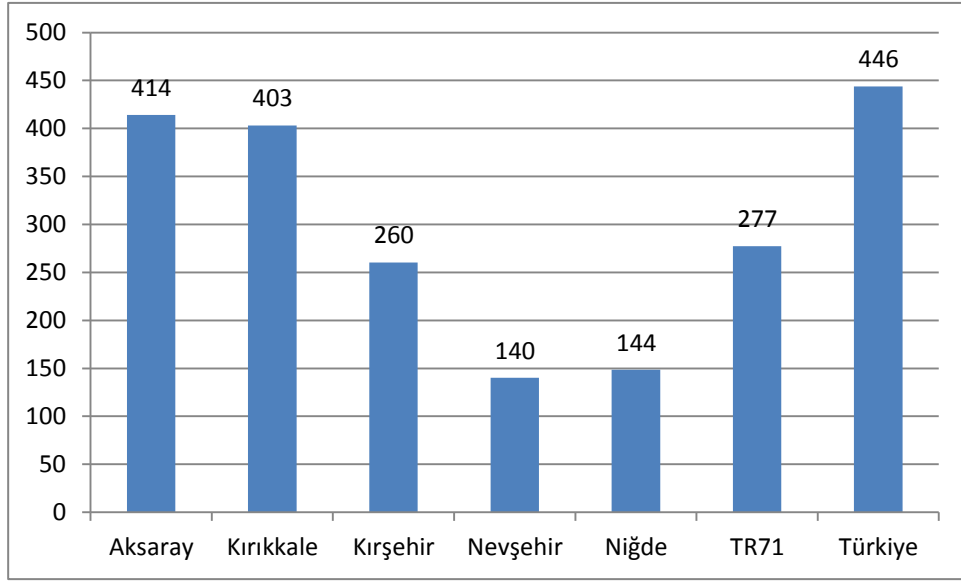
Tablo 47 Kamu Yatırımları (000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	21.915.452	27.458.727	33.832.966	36.400.287	44.434.287
Aksaray	151.769	145.319	143.479	151.769	187.970
Kırıkkale	67.179	84.769	87.110	134.854	183.619
Kırşehir	33.399	45.973	44.430	64.290	100.556
Nevşehir	22.082	29.818	36.709	58.439	51.679
Niğde	22.994	26.367	37.807	98.763	65.449
TR 71	297.423	332.246	349.535	508.115	589.273
TR 71 Payı	%1,36	%1,21	%1,03	%1,40	%1,33

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Nüfus başına düşen kamu yatırımları Şekil 16’da verilmektedir. Son beş yılın (2008-2012) ortalamasına bakıldığında Türkiye genelinde kişi başı kamu yatırımı 444 TL iken bu rakam TR71 Bölgesi için 277 TL ile Türkiye genelinin %62’si düzeyindedir. TR71 bölgesinde yer alan tüm illerde yapılan kamu yatırımı Türkiye ortalamasının altındadır. Kişi başı kamu yatırımında Aksaray ve Kırıkkale önde gelirken Nevşehir ve Niğde Türkiye genelinin yaklaşık üçte biri kadar yatırım almaktadır.

**Şekil 16 Kişi Başına Düşen Kamu Yatırım Miktarı
(2008-2012 ortalaması - TL)**

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Kişi başına kamu yatırımlarının yıllar içerisinde değişimine bakıldığında hem Türkiye genelinde hem de TR71 Bölgesinde kişi başına yatırımın arttığı görülmektedir.

Tablo 48 Kişi Başı Kamu Yatırımlarının Yıllara Göre Değişimi (%)

İl	2009	2010	2011	2012	Ortalama
Türkiye	23,5%	21,3%	6,1%	20,6%	17,9%
Aksaray	-5,9%	-1,4%	5,4%	23,5%	5,4%
Kırıkkale	25,5%	4,3%	55,7%	36,3%	30,5%
Kırşehir	37,4%	-2,8%	45,3%	56,3%	34,0%
Nevşehir	33,9%	23,8%	58,7%	-12,2%	26,1%
Niğde	14,2%	44,2%	161,5%	-34,3%	46,4%
TR71	10,8%	5,8%	45,4%	15,5%	19,4%

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

2008-2012 yılları arasında Türkiye genelinde kişi başı kamu yatırımı artışı %17,9 iken bu oran TR71 bölgesinde %19,4 olmuştur. Ortalama artışlarda Niğde %46,4 ile başta, Aksaray ise %5,4 ile en sonda gelmektedir.

3. Yatırım Teşvikleri

TR71 Bölgesinde gerçekleşen yatırım teşvikleri belge adedine göre Tablo 49'da yer almaktadır. Teşvik belgelerinde bölgenin payı Türkiye geneline göre % 2,4 civarındadır. Yatırım miktarına göre bakıldığında bu payın yıldan yıla dalgalanmakla birlikte 2012 yılında %2,88'e ulaştığı görülmektedir. Yatırım miktarına göre teşvikler Tablo 50'de verilmiştir.

Tablo 49 Yatırım Teşvikleri - Belge Adedine Göre

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	3027	2360	4290	4467	4355
Aksaray	18	16	42	23	24
Kırıkkale	9	3	12	14	17
Kırşehir	6	9	12	17	11
Nevşehir	16	12	27	17	30
Niğde	20	12	27	33	23
TR 71	69	52	120	104	105
TR 71 Payı	2,28%	2,20%	2,80%	2,33%	2,41%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 50 Yatırım Teşvikleri – Sabit Yatırıma Göre (1000 TL)

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	27.115.555	30.383.427	64.288.717	55.967.171	57.626.626
Aksaray	21.261	122.146	796.760	57.815	697.198
Kırıkkale	15.187	6.570	37.096	95.343	165.007
Kırşehir	23.873	39.794	331.156	56.874	501.412
Nevşehir	33.400	23.994	149.101	98.777	78.961
Niğde	33.393	65.669	142.920	201.981	216.600
TR 71	127.114	258.173	1.457.033	510.790	1.659.178
TR 71 Payı	0,47%	0,85%	2,27%	0,91%	2,88%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

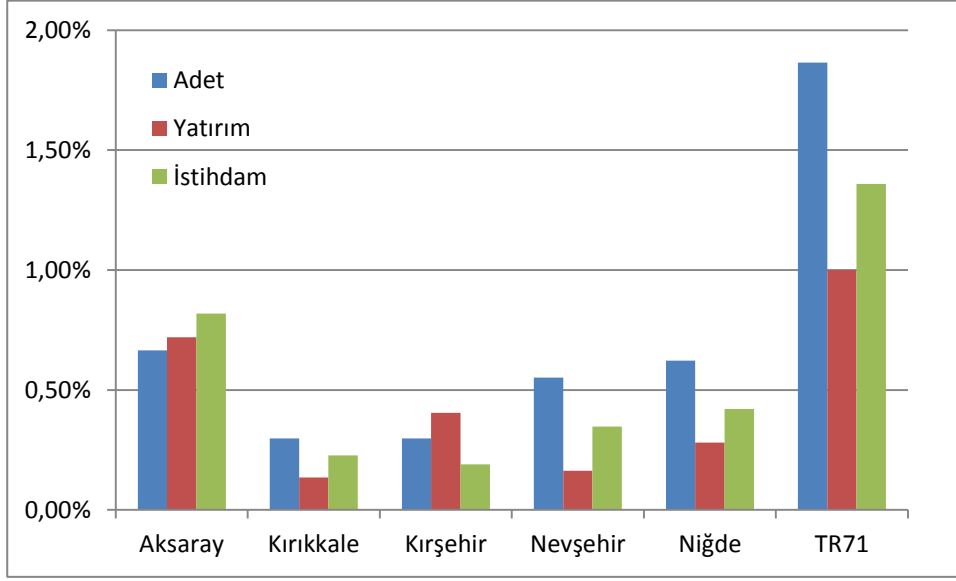
Yapılan yatırımla sağlanan istihdama göre bakıldığında ise bölgenin payı %1'in üzerinde, 2012 yılında %2,8 olarak görülmektedir (Tablo 51).

Tablo 51 Yatırım Teşvikleri – İstihdama Göre (Kişi Sayısı)

İl	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	116.436	86.053	154.258	127.478	144.218
Aksaray	541	317	2.183	298	1801
Kırıkkale	194	38	299	207	688
Kırşehir	142	146	437	281	188
Nevşehir	358	299	625	345	552
Niğde	494	293	438	608	812
TR 71	1.729	1.093	3.982	1.739	4.041
TR 71 Payı	1,48%	1,27%	2,58%	1,36%	2,80%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Şekil 17 TR71 İllerinin Yatırım Teşviklerinden Aldığı Pay (2008-2012 Toplamı)

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

TR71 Bölgesinde yer alan illerin 2008-2012 yılları arasında Türkiye'deki teşviklerden aldığı pay Şekil 17'de özetlenmektedir. Teşvik belgeleri sayısı Türkiye geneline göre daha fazla bir oranda olmakla birlikte yatırım miktarına göre bakıldığında düşüktür. İstihdama göre alınan pay ise belge sayısı ve yatırım arasında yer almaktadır. TR71 Bölgesinde en çok teşvik Aksaray iline verilmiştir. Bu ili sırasıyla Niğde, Nevşehir, Kırşehir ve Kırıkkale izlemektedir. Ancak yatırım sermayesine göre bakıldığında Kırşehir'in Aksaray'dan sonra ikinci sırada geldiği görülmektedir. Bunda Kırşehir'de az sayıda ama teknolojiye dayalı büyük yatırım yapan kurumsal şirket olmasının rol oynadığı düşünülmektedir.

Yatırım türlerine göre bakıldığında bölgedeki teşviklerin büyük oranda genel teşvikler ve bölgesel yatırımlar bazında verildiği görülmektedir. Son beş yılda TR71 Bölgesinde toplam bir adet büyük ölçekli yatırım teşviği verilmiş, stratejik yatırım teşviği verilmemiştir. 2012 yılında yürürlüğe giren yeni teşvik sistemi eskisine oranla bölgeleri ve sektörleri daha çok gözönüne alan bir yapıyı benimsemiştir. Yeni teşvik sisteminin kullanımının yaygınlaşması ile stratejik öneme sahip belirli sektörlerde yatırımların TR71 Bölgesinde artacağı öngörülmektedir. 2008-2012 yılları arasında TR71 Bölgesinde verilen teşviklerin yatırım türüne göre belge adedi, yatırım miktarı ve istihdam olarak bilgileri Tablo 52, 53 ve 54'de verilmektedir.

Tablo 52 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri Belge Adedine Göre

Tür	2008	2009	2010	2011	2012
Genel Teşvik Sistemi	69	42	58	68	45
Bölgesel Yatırımlar	0	10	61	36	60
Büyük Ölçekli	0	0	1	0	0
Stratejik Yatırımlar	0	0	0	0	0
Genel Toplam	69	52	120	104	105

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 53 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri Sabit Yatırımlara Göre (1000 TL)

Tür	2008	2009	2010	2011	2012
Genel Teşvik Sistemi	127.114	150.890	156.883	306.787	1.328.555
Bölgesel Yatırımlar	0	107.281	1.013.924	204.002	330.623
Büyük Ölçekli	0	0	286.226	0	0
Stratejik Yatırımlar	0	0	0	0	0
Genel Toplam	127.114	258.171	1.457.033	510.789	1.659.178

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 54 TR 71 Bölgesine Verilen Yatırım Teşvikleri İstihdama Göre

Tür	2008	2009	2010	2011	2012
Genel Teşvik Sistemi	1.729	704	716	957	1.817
Bölgesel Yatırımlar	0	389	2.736	782	2.224
Büyük Ölçekli	0	0	530	0	0
Stratejik Yatırımlar	0	0	0	0	0
Genel Toplam	1.729	1.093	3.982	1.739	4.041

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

B. TR71 Bölgesi'nde Sanayi

Yukarıda Bölüm 5.A.i.2'de gösterildiği gibi sanayinin toplam GSKD içindeki payı Türkiye'de %27,2 iken TR71 Bölgesinde bu oran %25,1'dir. Bu da iktisadi faaliyet kollarının dağılımı açısından bakıldığında TR71 bölgesinin sanayi sektörünün Türkiye geneline göre yaklaşık 2 puan geride olduğunu göstermektedir. Tarım, sanayi ve hizmetlerin Türkiye'deki ve Bölgedeki değeri Tablo 55'de verilmiştir.

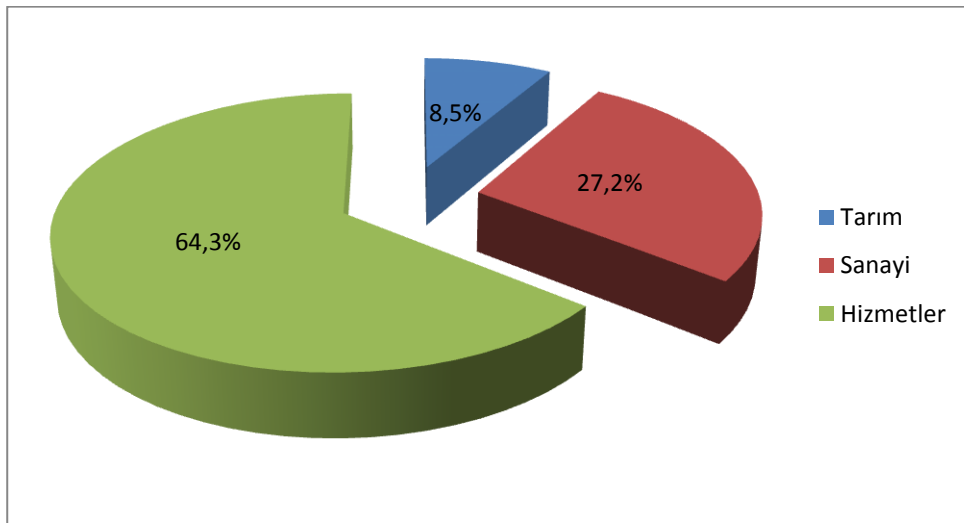
Tablo 55 İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Cari Fiyatlarla GSKD, 2008

	Türkiye (1.000TL)	TR71	
		Değer (1.000TL)	Türkiye'deki Payı
GSKD	854.585.214	12.939.573	% 1,51
Tarım	72.274.585	2.530.380	% 3,50
Sanayi	232.475.082	3.246.624	% 1,40
Hizmetler	549.835.548	7.162.568	% 1,30

Kaynak: TÜİK

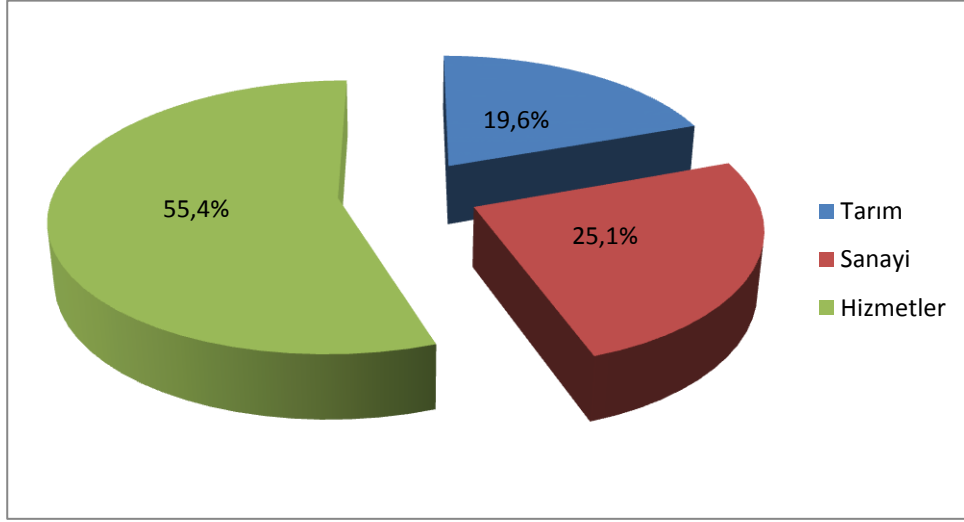
İktisadi faaliyet kollarının dağılımı açısından bakıldığında TR71 bölgesinde tarım sektörü öne çıkmaktadır. TR71 Bölgesi diğer iktisadi faaliyet kollarında Türkiye'deki GSKD'in yaklaşık % 1,5'ini üretiyorken tarımda bu oran % 3,5'dir. Ayrıca, Şekil 18 ve 19'da gösterildiği gibi tarımın Türkiye genelinde GSKD'deki payı %8,5 iken, TR71 bölgesinde %19,6'dır.

Şekil 18 Türkiye Geneli GSKD, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım, 2008

Kaynak: TÜİK

Şekil 19 TR71 Bölgesi GSKD, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım, 2008

Kaynak: TÜİK

Aşağıda Tablo 56’da sektörlerin iş kayıtlarına göre girişim sayıları verilmiştir. Sektörlerin ekonomik önemlerini değerlendirmek için işletme sayıları kadar o sektördeki işletmelerin yoğunluğu da önemlidir. Bu değerlendirmeyi yapabilmek için işletme sayısı olarak bulunduğu bölgedeki işletmelerin en az binde beşi, Türkiye genelindeki işletme sayılarının da en az % 1,5’una sahip olan sektörler incelendiğinde TR71 Bölgesi için Madencilik ve Taşocakçılığı, Ulaştırma ve Depolama, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor, Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti sektörleri ön plana çıkmaktadır.

Yukarıdaki kriterler dikkate alınarak Bölge ve İller için öne çıkan ilk üç sektöre ilişkin bilgiler Tablo 57’de verilmiştir.

Girişim sayılarının ülke genelindeki oranına bakıldığında ise (Tablo 57) bölgede öne çıkan ilk üç sektör madencilik ve taşocakçılığı ile ulaştırma ve depolama ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spordur.

TR71 Bölgesinde girişim sayılarına bakıldığında sanayi ile ilgili olarak Madencilik ve Taşocakçılığı bölge genelinde ve üç ilde, Ulaştırma ve Depolama bölge genelinde ve dört ilde öne çıkmaktadır. Diğer sektörler sanayi dışındadır. İçinde sanayi faaliyeti olarak motorlu kara taşıtların onarımını da kapsayan ve aynı zamanda bunların ticaretini de içeren bir sektör de iki ilde ön plana çıkmaktadır.

Tablo 56 İş kayıtlarına göre girişim sayıları, 2011

Sektör	Türkiye	TR71	Aksaray	Kırıkkale	Kırşehir	Nevşehir	Niğde
Madencilik ve taşocakçılığı	6.394	143	26	15	19	48	35
İmalat	397.739	5.616	1.386	909	799	1.335	1.187
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2.585	13	1	1	4	3	4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1.709	39	7	11	1	8	12
İnşaat	215.530	3.191	777	592	380	840	602
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1.256.855	24.061	6.098	4.168	3.036	5.365	5.394
Ulaştırma ve depolama	585.726	12.283	2.711	1.958	1.686	3.255	2.673
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	291.616	5.525	1.265	796	786	1.397	1.281
Bilgi ve iletişim	27.933	247	58	49	25	60	55
Finans ve sigorta faaliyetleri	42.412	527	145	82	81	136	83
Gayrimenkul faaliyetleri	43.683	394	158	57	57	45	77
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	177.707	2.288	654	382	320	564	368
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	39.229	474	85	87	42	198	62
Eğitim	16.662	248	90	51	28	48	31
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	41.175	371	99	72	48	68	84
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	39.710	779	196	99	111	169	204
Diğer hizmet faaliyetleri	235.498	4.088	976	774	641	852	845
Toplam	3.422.163	60.287	14.732	10.103	8.064	14.391	12.997

Kaynak: TÜİK

Tablo 57 Girişim Sayılarının Ülke Geneline Göre En Yüksek Olduğu İlk Üç Sektör, 2011

	Sektör	Girişim Sayısı	Ülke Geneline Oranı
TR 71	Madencilik ve taşocakçılığı	143	%2,24
	Ulaştırma ve depolama	12.283	%2,10
	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	779	% 1,96
Aksaray	Eğitim	90	%0,54
	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	196	%0,49
	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	6.098	%0,49
Kırıkkale	Ulaştırma ve depolama	1.958	%0,33
	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	4.168	%0,33
	Diğer hizmet faaliyetleri	774	%0,33
Kırşehir	Madencilik ve taşocakçılığı	19	%0,30
	Ulaştırma ve depolama	1.686	%0,29
	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	111	%0,28
Nevşehir	Madencilik ve taşocakçılığı	48	%0,75
	Ulaştırma ve depolama	3.255	%0,56
	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	198	%0,50
Niğde	Madencilik ve taşocakçılığı	35	%0,55
	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	204	%0,51
	Ulaştırma ve depolama	2.673	%0,46

Kaynak: TÜİK

Sadece sanayi sektöründeki işletmeler dikkate alarak ve SGK'nun elindeki işletme sayısı ve istihdam verilerini kullanarak bir analiz yapıldığında bölge genelinde Gıda Ürünleri İmalatı, Madencilik (metalik olmayan mineral ürün imalatı), Metal Ürünleri, Mobilya, Giyim ve Tekstil ön plana çıkmaktadır.

Bölgedeki sanayi kuruluşlarının sayısı ve SGK kayıtlarındaki istihdam Tablo 58 ve 59'da verilmektedir.

Tablo 58 TR71 Bölgesinde Sanayi Sektörü Girişim Sayıları, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	Girişim Sayısı
C10	Gıda ürünlerinin imalatı	970
C23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	340
C25	Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	331
C31	Mobilya imalatı	277
C33	Makine ve donanımların kurulumu ve onarımı	219
C16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı	191
C28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	159
C22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	145
C24	Ana metal sanayii	140
C14	Giyim eşyalarının imalatı	124
C18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	94
C13	Tekstil ürünlerinin imalatı	77
C29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	65
C20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	47
C27	Elektrikli teçhizat imalatı	41
C15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	39
C32	Diğer imalatlar	38
C11	İçeceklerin imalatı	25
C26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	20
C19	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	13
C30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	8
C17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	7
C21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı	1

Kaynak: SGK

Tablo 59 TR71 Bölgesinde Sanayi Sektörü İstihdam Miktarı, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	Sigortalı Sayısı
C10	Gıda ürünlerinin imalatı	10.966
C25	Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	8.533
C23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	6.870
C14	Giyim eşyalarının imalatı	5.421
C28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	4.445
C13	Tekstil ürünlerinin imalatı	3.925
C31	Mobilya imalatı	3.871
C22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3.534
C24	Ana metal sanayii	3.318
C33	Makine ve donanımların kurulumu ve onarımı	2.157
C16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı	1.582
C20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	1.350
C29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1.161
C19	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1.078
C27	Elektrikli teçhizat imalatı	705
C18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	649
C15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	577
C11	İçeceklerin imalatı	343
C26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	322
C32	Diğer imalatlar	241
C30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	192
C17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	90
C21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı	7

Kaynak: SGK

Sanayinin illerdeki ağırlığını tespit etmenin bir başka yolu da kapasite kullanım raporlarıdır. Kapasite kullanım raporları her ne kadar tüm işletmeleri kapsayan bir kayıt görevi görmese de, belirli bir faaliyet düzeyinde bulunan işletmelerden çoğunun kapasite kullanım raporu almak durumunda olduğu göz önünde bulundurulduğunda alınan rapor sayısı, raporlarda belirtilen çalışan sayısı o ilde sanayinin ağırlığı hakkında ipuçları verebilir.

2011 ve 2012 yıllarında TR71 Bölgesinden alınan kapasite kullanım raporları Tablo 60'da verilmiştir. Tabloda aynı zamanda her ilde rapor sayısının Türkiye geneline oranı da vardır. Oranlar karşılaştırıldığında en yüksek oranların Aksaray ve Nevşehir'de olduğu en düşük oranın da Kırşehir'de olduğu görülmektedir.

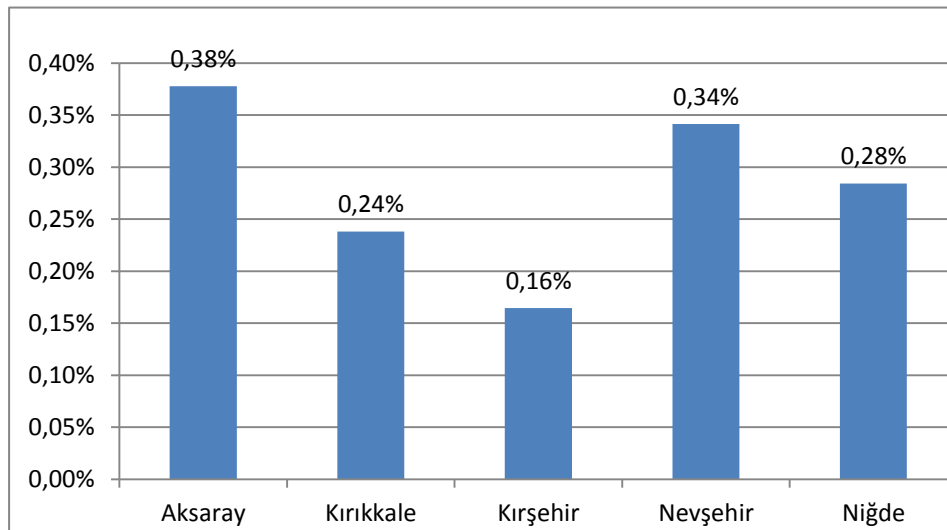
Tablo 60 Sanayi Kapasite Raporu Sayısı

İl	2011		2012	
	Rapor sayısı	Türkiye içindeki payı (%)	Rapor sayısı	Türkiye içindeki payı
Türkiye	57.041	-	63.937	-
Aksaray	218	0,38	239	0,37
Kırıkkale	149	0,26	139	0,22
Kırşehir	94	0,16	105	0,16
Nevşehir	181	0,32	232	0,36
Niğde	170	0,30	174	0,27
TR 71	812	1,42	889	1,39

Kaynak: TOBB

2011 ve 2012 yılları toplamında TR71 illerinden alınan kapasite kullanım raporlarının Türkiye genelindeki payı Şekil 20'de verilmiştir.

Şekil 20 TR71 İllerinden alınan kapasite kullanım raporlarının Türkiye geneline oranı

Kaynak: TOBB

Rapor sayısı yerine raporda yer alan çalışan sayısına göre bir karşılaştırma yapıldığında yukarıdakine benzer bir tablo ile karşılaşılmaktadır. Çünkü alınan rapor başına beyan edilen çalışan sayısı ilden ile çok fazla değişiklik göstermemektedir.

Kapasite kullanım raporları sayısı bu rapordaki beyan edilen çalışan sayısı ile paralellik gösterirken çalışanların kompozisyonu açısından farklılık göstermektedir. Raporda belirtilen personelin görevlerine göre dağılımı Tablo 61’de verilmiştir.

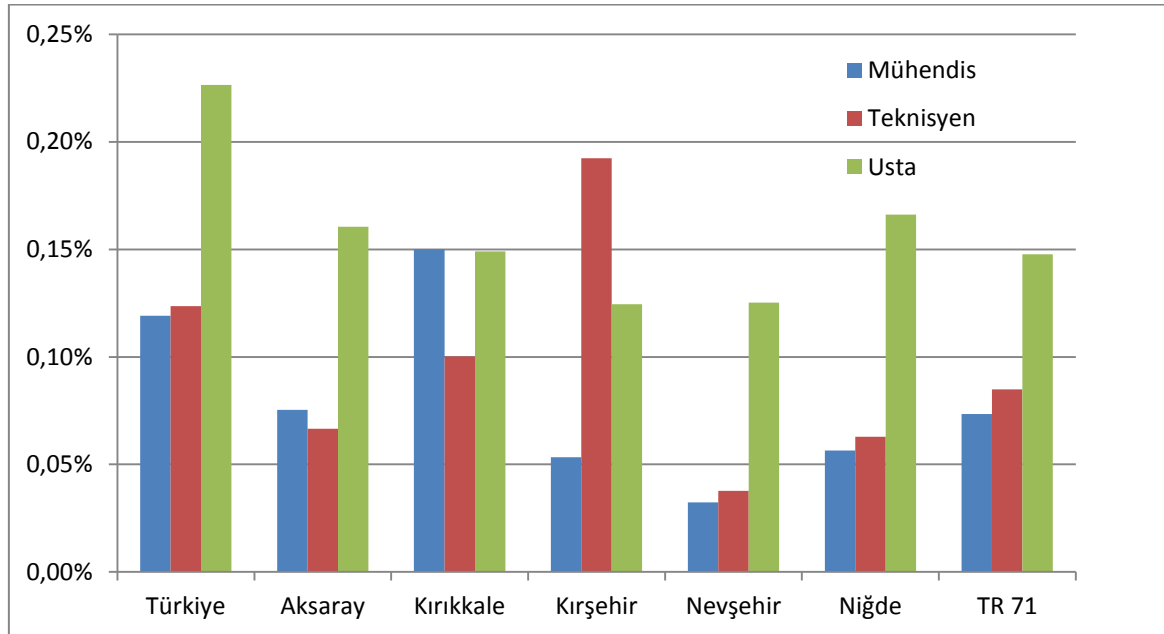
Tablo 61 Kapasite Kullanım Raporunda Belirtilen Personelin Dağılımı

İl	Mühendis		Teknisyen		Usta		İşçi		İdari	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Türkiye	85.444	94.629	88.007	98.896	160.168	182.344	1.531.858	1.774.090	225.400	262.066
Aksaray	272	301	170	336	609	611	4.995	6.038	696	732
Kırıkkale	397	428	288	263	426	393	4.242	4.576	838	914
Kırşehir	115	121	419	432	277	274	2.927	2.964	343	370
Nevşehir	86	99	92	123	311	403	5.861	6.672	410	501
Niğde	182	202	212	216	534	597	4.658	5.042	635	646
TR 71	1.052	1.151	1.181	1.370	2.157	2.278	22.683	25.292	2.922	3.163
TR 71 Payı	% 1,23	% 1,22	% 1,34	% 1,39	% 1,35	% 1,25	% 1,48	% 1,43	% 1,30	% 1,21

Kaynak: TOBB

İşçi ve idari personel hariç tutularak mühendis, teknisyen ve usta olarak çalışanların 2011-2012 ortalamasının nüfusa oranı Şekil 21’de verilmektedir.

Şekil 21 Sanayide çalışan personelin görevlerine göre dağılımı

Kaynak: TOBB

Şekilde görüldüğü gibi mühendis olarak çalışanlar oransal olarak en çok Kırıkkale’de, en az Nevşehir’de; teknisyen olarak çalışanlar en çok Kırşehir’de en az Nevşehir’de bulunmaktadır. Usta olarak çalışanlar arasında belirgin bir fark gözlenmemekle beraber oransal olarak TR71 bölgesinde Türkiye geneline göre daha azdır. Buradan göreceli olarak en kurumsal sanayi işletmelerinin Kırıkkale’de olduğu sonucu çıkarılabilir.

Bölge ekonomisinde sanayinin ağırlığının ölçülmesinde nüfusun yaklaşık %2’sini barındıran TR71 bölgesinde istihdamın Türkiye genelindeki istihdama oranı nüfusa paralel seyretmektedir. Ancak sanayi alanında çalışan nüfusun oranına bakıldığında ise bu oranın %1 olduğu görülmektedir. Bu durum sanayiden geçimini sağlayan nüfusun oranının ülke ortalamasının altında olduğunu göstermektedir ki sanayinin bölge ekonomisine etkisinin diğer sektörlerle göre düşük olduğunun bir diğer kanıtıdır.

Öte yandan istihdam oranının yıllar içerisindeki seyri dikkat çekicidir. Bölgedeki istihdam Türkiye’deki toplam istihdama göre 2010-2012 yılları arasında düşüş göstermiştir ve bu düşüş tarım sektöründe de görülmektedir. Oysa sanayi sektöründe 2010 yılından sonra bir artış gözlemlenmektedir. Bu verilerden TR71 Bölgesinde tarımdan sanayi sektörüne belirgin bir geçiş olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Tablo 62 Sanayi ve Diğer Ana Sektörlerde İstihdam Edilen Kişi Sayısı

	2009	2010	2011	2012
Toplam				
Türkiye	21.277.000	22.594.000	24.110.000	24.821.000
TR 71	405.000	455.000	474.000	480.000
TR 71 Payı	%1,90	%2,01	%1,97	%1,93
Sanayi				
Türkiye	5.385.000	5.927.000	6.380.000	6.460.000
TR 71	62.000	69.000	85.000	79.000
TR 71 Payı	%1,15	%1,16	%1,33	%1,22
Tarım				
Türkiye	5.240.000	5.683.000	6.143.000	6.097.000
TR 71	141.000	178.000	170.000	171.000
TR 71 Payı	%2,69	%3,13	%2,77	%2,80
Hizmet				
Türkiye	10.652.000	10.985.000	11.587.000	12.264.000
TR 71	202.000	207.000	219.000	230.000
TR 71 Payı	%1,90	%1,88	%1,89	%1,88

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki verilerden TR71 Bölgesinde sanayileşmenin Türkiye ortalamasının altında olmakla birlikte son yıllarda sanayileşmenin arttığı, sanayi tesislerinin nicelik olarak en çok Aksaray ve Nevşehir’de bulunduğu ancak kurumsallık açısından Kırıkkale’nin öne çıktığı sonucu çıkarılmaktadır. Sanayide sektör olarak imalat sanayiinden ziyade, madencilik ve taşocakçılığı ile ulaştırma ve depolama ön plana çıkmaktadır. İmalat sanayiinde ise Gıda Ürünleri İmalatı, Madencilik (metalik olmayan mineral ürün imalatı),

Metal Ürünleri, Mobilya, Giyim ve Tekstil ön plana çıkmaktadır. İmalat sanayii ile ilgili durum aşağıda daha ayrıntılı incelenmiştir.

i. İmalat Sanayi

SGK'nun 2012 yılı iş kayıtlarına göre girişim sayılarına bakıldığında TR71 bölgesinde sayıca en çok olan girişim dördü NACE kodu sınıflamasına göre ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatıdır. Bunu takip eden sektörler Tablo 63'de verilmiştir. İmalat sanayiinin tam listesi Ek 5'de yer almaktadır.

Tablo 63 TR71 Bölgesinde İmalat Sanayiinde SGK Kayıtlarına Göre İstihdam ve Girişim Sayıları, 2012

NACE kodu	NACE Tanımı	İstihdam	Girişim Sayıları
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	4273	633
C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	4065	69
C2361	Kireç ve alçı imalatı	3399	137
C1416	İç giyim eşyası imalatı	2862	69
C1320	Dokuma	2802	17
C3109	Diğer mobilyaların imalatı	2040	124
C2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	1967	4
C1051	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1844	38
C2811	Motor ve türbin imalatı; uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç	1787	4
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	1698	24
C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	1513	61
C3317	Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı	1401	158
C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	1339	23
C1081	Şeker imalatı	1317	6
C3101	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	1213	115
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	1105	101
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	1092	87

Kaynak: SGK

İşletmelerin istihdam açısından büyüklüklerine bakıldığında TR71 bölgesinde öne çıkan sektörler Tablo 64'de listelenmiştir.

Tablo 64 TR71 Bölgesi İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

Sıra No	NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
1	C2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	1967	4
2	C2811	Motor ve türbin imalatı; uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç	1787	4
3	C1081	Şeker imalatı	1317	6
4	C1320	Dokuma	2802	17
5	C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	1698	24
6	C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	4065	69
7	C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	1339	23
8	C1051	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1844	38
9	C1416	İç giyim eşyası imalatı	2862	69
10	C2361	Kireç ve alçı imalatı	3399	137

Kaynak: SGK

Yukarıdaki tabloda girişim sayısı bir kaç ile kısıtlı sektörler kimliği bilinen büyük işletmeler nedeniyle üst sıralarda çıkmıştır. Bunlar dışında bölge imalat sanayiinde ağırlığı olan sektörler şunlardır:

- Tekstil – Konfeksiyon
- Metal işleme
- Süt ve süt ürünleri

Bunlar dışında kireç ve alçı imalatı Türkiye genelinde çok kodlanan bir sektör olduğu bilinmektedir. Ancak bölgede özellikle Niğde’de yaygın olan Kalsit madenciliğinin bu alt sektörün yüksek çıkmasında rolü olup olmadığı incelenmelidir.

Aşağıdaki paragraflarda farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerden her il için öne çıkan sektörler tespit edilmeye çalışılmıştır. 2002 yılından beri sanayi sayımının yapılmıyor ve il bazında sektörel bilgi yayımlanmıyor olması nedeniyle farklı değişkenlere bakarak resmi istatistiklerde her il için öne çıkan sektörler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Aksaray

Aksaray ilinde en yüksek istihdam sağlayan sektörler İç Giyim, Motor ve Süt Ürünleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 65 Aksaray’da İmalat Sanayiinde SGK Kayıtlarına Göre En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C1416	İç giyim eşyası imalatı	2589	25
C2811	Motor ve türbin imalatı; uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç	1768	3
C1051	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1521	20
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	1512	138
C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	1422	16
C2361	Kireç ve alçı imalatı	741	43
C2830	Tarım ve ormancılık makineleri imalatı	617	4
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	554	4
C3317	Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı	540	46
C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	517	15

Kaynak: SGK

Aksaray’da işletme başına istihdam yaratan sektörler sıralandığında Motor İmalatı, Tarım ve Ormancılık Makineleri imalatı ve Dış Giyim imalatı öne çıkmaktadır. Mercedes-Benz ve Colins gibi markaların üretimi sayesinde bu üç sektör ilk sıralarda yer almıştır. İşletme sayısının daha fazla olduğu ve yüksek istihdam yaratan sektörler, iç giyim eşyası, metal işleri, süt ürünleridir.

Tablo 66 Aksaray İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

Sıra No	NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	Girişim Sayısı
1	C2811	Motor ve türbin imalatı; uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç	1768	3
2	C2830	Tarım ve ormancılık makineleri imalatı	617	4
3	C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	554	4
4	C1416	İç giyim eşyası imalatı	2589	25
5	C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	1422	16
6	C1051	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1521	20
7	C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	517	15
8	C2361	Kireç ve alçı imalatı	741	43
9	C3317	Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı	540	46
10	C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	1512	138

Kaynak: SGK

İldeki imalat sanayiindeki sektörlerinin il içindeki ağırlığını tespit etmenin bir başka yolu da kapasite kullanım raporlarıdır. Kapasite kullanım raporları her ne kadar tüm işletmeleri kapsayan bir kayıt görevi görmese de, belirli bir faaliyet düzeyinde bulunan işletmelerden çoğunun kapasite kullanım raporu almak durumunda olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu verilerden de il bazında bazı çıkarımlar yapılması mümkündür.

Tablo 67 Kapasite Kullanım Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Aksaray

Kodu	Açıklama	Rapor Sayısı	
		2011	2012
	Toplam Rapor Sayısı	218	239
10.51	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	20	22
10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	11	19
23.61	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	16	18
08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	X	14
10.91	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	10	10
56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	9	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Tablo 68 Kapasite Kullanım Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Aksaray

Açıklama	Rapor Sayısı	
	2011	2012
Toplam Rapor Sayısı	218	239
Beyaz peynir	17	19
Ekmek - normal	11	18
Kaşar peyniri	11	15
Tereyağı	9	11
İnşaat blokları ve tuğlaları, çimentodan, betondan veya suni taştan malzemeler	9	11

Kaynak: TOBB

Yukarıdaki verilerin yanısıra Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre Aksaray'ın personel sayısına göre büyük işletmeleri şu şekilde raporlanmıştır:

- Mercedes Benz Türk A.Ş. Aksaray Fabrikası
- Çift Kartal Tahıl Depolama Ltd. Şti. (MySilo)
- Süttaş Süt Ürünleri A.Ş. Aksaray Şb.
- Keskinlik Gıda San.ve Tic.A.Ş. Aksaray Şb.(Balküpü)
- Kaya Giyim Konfeksiyon İhr.San.ve Tic.Ltd.Şti. (Yurtdışındaki Perakendecilere Fason İmalat)

Ancak yukarıdaki listeye son yıllarda kapasitesini arttıran ve Colins markası ile üretim yapan Eroğlu Giyim'in eklenmesinde fayda görülmektedir.

Özet olarak, Aksaray'da imalat sanayiinde Türkiye çapında imalat yapan bir kaç büyük işletme hariç tutulduğunda herhangi bir sektörde belirgin bir yoğunlaşma olmadığı, ancak süt ürünleri, metal işleme ve konfeksiyon sektörlerinde önemli derecede istihdam sağlayan işletmeler olduğu görülmektedir.

Kırıkkale

Kırıkkale ilinde en yüksek istihdam sağlayan sektör metal işlemedir ve bunu mobilya imalatı ile petrol ürünleri takip etmektedir.

Tablo 69 Kırıkkale’de İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

Sıra No	NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
1	C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	1289	18
2	C3109	Diğer mobilyaların imalatı	1180	21
3	C1920	Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1005	4
4	C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	938	40
5	C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	492	110
6	C2751	Elektrikli ev aletlerinin imalatı	475	9
7	C2599	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı	307	39
8	C2540	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	305	3
9	C2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	180	3
10	C2361	Kireç ve alçı imalatı	169	9

Kaynak: SGK

Kırıkkale’de işletme başına en çok istihdam sağlayan sektörler bakıldığında TÜPRAŞ ve MKEK’nun etkisi ile petrol ürünleri, silah ve mühimmat ile metal işleme ön plana çıkmaktadır. Bu sektörleri mobilya izlemektedir.

Tablo 70 Kırıkkale İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

Sıra No	NACE Kodu	İstihdam	İşletme Sayısı
C1920	Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1005	4
C2540	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	305	3
C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	1289	18
C2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	180	3
C3109	Diğer mobilyaların imalatı	1180	21
C2751	Elektrikli ev aletlerinin imalatı	475	9
C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	938	40
C2361	Kireç ve alçı imalatı	169	9
C2599	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı	307	39
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	492	110

Kaynak: SGK

Kapasite kullanım raporları verilerine bakıldığında Türkiye genelinde yaygın olan fırıncılık, kum ocakçılığı ve un imalatı gibi sektörler gözardı edildiğinde TÜPRAŞ ve MKEK'ndan kaynaklanan veriler dışında bir önem taşıyan sektör ortaya çıkmamaktadır. Kapasite kullanım raporlarına yansıyan sektör ve ürünler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 71 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Kırıkkale

Kodu	Açıklama	Rapor Sayısı	
		2011	2012
	Toplam Rapor Sayısı	149	139
10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	12	13
8.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	12	12
10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	15	11
19.2	Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	12	11
23.63	Hazır beton imalatı	X	8
25.4	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	9	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Tablo 72 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Kırıkkale

Açıklama	Rapor Sayısı	
	2011	2012
Toplam Rapor Sayısı	149	139
Ekmek - normal	12	11
Hazır beton	6	8
LPG (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı) dolumu	X	7
Mıdır	7	7
LPG, enerji dışı kullanımlar için (petrokimya endüstrisinde hammadde olarak kullanılan propan/bütanlar)	7	6
Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	10	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre Kırıkkale'nin personel sayısına göre büyük işletmeleri aşağıda verilmiştir:

- Makine Kimya Endüstrisi Kurumu Mühimmat Fab. Müdürlüğü
- TÜPRAŞ T.P. Rafineleri Kırıkkale Rafinesi
- MKE Silah Fabrikası Müdürlüğü
- MKEK-Ağır Silah ve Çelik Fab. Müdürlüğü
- AKG Gazbeton İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.

Sonuç olarak Kırıkkale sanayiinde TÜPRAŞ ve Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'nun büyük ağırlığı olduğu ve bunlar dışında belirgin bir sektör olmadığı sonucuna varılabilir. Son yıllarda mobilya sektöründe gerçekleşen büyük bir yatırım henüz rakamlara ve raporlara yansımamıştır.

Kırşehir

SGK kayıtlarına göre Kırşehir ilinde en çok istihdam sağlayan sektörler Tablo 73'de verilmiştir. Petlas'ın varlığından kaynaklanan lastik imalatı, Çemaş'ın varlığından kaynaklanan demir çelik imalatı, Şeker fabrikasının varlığından kaynaklanan şeker imalatı göz ardı edildiğinde geriye Türkiye genelinde çokça bulunan fırıncılık, un imalatı, kireç alçı imalatı gibi sektörler kalmaktadır. Dikkati çeken iki sektör çelik tüp, boru, profil imalatı ile merkezi ısıtma radyatörleri ve kazanları imalatıdır ki bu sektörlerin öne çıkmasında güneş kolektörleri imal eden bir işletmenin rolü olduğu düşünülmektedir.

Tablo 73 Kırşehir İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	1944	2
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	714	127
C2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	436	4
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	427	18
C2361	Kireç ve alçı imalatı	385	13
C1081	Şeker imalatı	377	1
C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	328	7
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	286	4
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	243	28
C2521	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç), sıcak su kazanları (boyler) ve kombi imalatı	241	2

Kaynak: SGK

İşletme başına en çok istihdam sağlayan sektörler bakımından bakıldığında ve Petlas, Çemaş ve Şeker fabrikası dikkate alınmadığında güneş enerjisi kolektörleri yapan bir şirketin etkisiyle merkezi ısıtma radyatörleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca çelik tüp ve boru imalatında sağlanan istihdam dikkat çekicidir bunun da güneş kolektör imalatından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Tablo 74 Kırşehir İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	1944	2
C1081	Şeker imalatı	377	1
C2521	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç), sıcak su kazanları (boyler) ve kombi imalatı	241	2
C2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	436	4
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	286	4
C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	328	7
C2361	Kireç ve alçı imalatı	385	13
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	427	18
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	243	28
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	714	127

Kaynak: SGK

İldeki imalat sanayii hakkında kapasite kullanım raporları istatistiklerinden bir bilgi elde edilmeye çalışıldığında un, yem ve hazır beton dışında bir sektörün belirgin varlığına

rastlanmamaktadır. Kapasite kullanım raporlarında en çok kodlanan faaliyet ve ürünler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 75 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Kırşehir

Kodu	Açıklama	Rapor Sayısı	
		2011	2012
	Toplam Rapor Sayısı	94	105
10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	10	13
10.91	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	6	9
10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	7	7
08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	X	7
23.63	Hazır beton imalatı	5	7
31.09	Diğer mobilyaların imalatı	5	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş
Kaynak: TOBB

Tablo 76 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Kırşehir

Açıklama	Rapor Sayısı	
	2011	2012
Toplam Rapor Sayısı	94	105
Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	9	11
Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	7	10
Çiftlik hayvanları yemleri için karışımlar	4	7
Hazır beton	5	7
Ekmek - normal	7	6

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş
Kaynak: TOBB

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre Kırşehir'in personel sayısına göre en büyük işletmeleri aşağıda vermiştir.

- Petlas Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Türkiye Şeker Fabrikaları-Kırşehir Şeker Fabrikası A.Ş
- Sina Moda Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş
- Çemaş Döküm Sanayi A.Ş
- Malya Tarım İşletmesi Müdürlüğü (İLCİ Tarım Hayvancılık Biyogaz Enerji Üretim San. ve Tic. AŞ.)

Sonuç olarak Kırşehir'de kamu yatırımları ile kurulup bir kısmı sonradan özel sektöre devredilen bir kaç işletme dışında bir imalat sanayiinin varlığından söz etmek mümkün

değildir. Saha çalışmaları sırasında yapılan gözlemler son bir kaç yılda özellikle süt ürünleri konusunda büyük yatırım yapan bir işletme ve yukarıdaki rakamlara fazla yansımamakla birlikte orta ölçek düzeyine çıkmış ya da çıkmaya yakın bir kaç işletmeye sahip mobilya sektörünü işaret etmektedir. Ayrıca güneş enerjisi konusunda yatırımlarına devam eden Eraslan Güneş Enerjisi Sistemleri de üretimini teknolojik ürünlere kaydırması koşuluyla il sanayisi için bir potansiyel taşımaktadır.

Nevşehir

SGK kayıtlarına göre Nevşehir’de en çok istihdam sağlayan sektör inşaat amaçlı beton ürünleri imalatıdır. Tablo 77’de görüldüğü gibi yoğun istihdam sağlayan bir sektör bulunmamaktadır.

Tablo 77 Nevşehir İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C2361	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	1319	39
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	813	137
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	785	10
C1610	Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	645	6
C2332	Fırınlanmış kilden briket, karo, kiremit, tuğla ve inşaat malzemeleri imalatı	585	6
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	505	39
C1320	Dokuma	440	3
C2920	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	432	27
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	306	22
C3109	Diğer mobilyaların imalatı	289	44

Kaynak: SGK

Ancak işletme başına istihdama bakınca dokuma, ağaç işleme, kiremit tuğla ön plana çıkmaktadır. Ancak bu sektörlerdeki işletme sayıları ve istihdam miktarları çok yüksek değildir.

Tablo 78 Nevşehir İmalat Sanayiinde Girişim Başına En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C1320	Dokuma	440	3
C1610	Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	645	6
C2332	Fırınlanmış kilden briket, karo, kiremit, tuğla ve inşaat malzemeleri imalatı	585	6
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	785	10
C2361	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	1319	39
C2920	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	432	27
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	306	22
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	505	39
C3109	Diğer mobilyaların imalatı	289	44
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	813	137

Kaynak: SGK

SGK istatistiklerinde öne çıkan bu sektörler, kapasite kullanım raporu istatistiklerinde inşaat amaçlı beton ürünleri imalatı dışında gözlemlenmemektedir. Kapasite kullanım raporlarında en çok kodlanan faaliyet ve ürünler aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Tablo 79 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Nevşehir

Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı	
		2011	2012
	Toplam Rapor Sayısı	181	232
10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	34	34
23.61	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	18	26
10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	14	15
82.92	Paketleme faaliyetleri	X	14
11.02	Üzümünden şarap imalatı	X	11
8.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	9	X
10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	8	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Tablo 80 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Nevşehir

Açıklama	Rapor Sayısı	
	2011	2012
Toplam Rapor Sayısı	181	232
Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	22	29
Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	27	28
İnşaat blokları ve tuğlaları, çimentodan, betondan veya suni taştan	16	22
Gıda maddelerinin ambalajlanması ve dolumu	7	13
Ekmek - normal	10	11

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre Nevşehir'in personel sayısına göre büyük işletmeleri:

- Dursunoğulları İplikçilik Teks. Tic. ve Sanayi A.Ş. Entegre Tesisleri
- Canilia Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti
- Sentez Turizm Ticaret ve Sanayi Aş. Avanos Halı Şubesi
- Blok Bims Hafif Yapı Elemanları Maden İnşaat Nakliyat Sanayi ve Ticaret A.Ş

olarak belirtilmişse de saha çalışmalarında özellikle tekstil sektöründe önemli bir varlık gözlenmemiştir. Yukarıdaki rakamlarda da kısmen izini bulabileceğimiz BİMS sektörü Nevşehir'de daha ön plana çıkmaktadır.

Niğde

SGK verilerinde Niğde ilinde en çok istihdam sağlayan sektör dokumadır ve bunu metal işleme izlemektedir.

Tablo 81 İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C1320	Dokuma	2362	14
C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	955	13
C3101	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	874	42
C2361	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	785	33
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	742	121
C1081	Şeker imalatı	520	1
C3317	Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı	455	37
C2826	Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı, evde kullanılanlar hariç	451	8
C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	357	1
C1511	Derinin tabaklanması ve işlenmesi; kürkün işlenmesi ve boyanması	355	29

Kaynak: SGK

Niğde’de işletme başına en çok istihdam sağlayan sektörler bakınca tek işletmenin bulunduğu sektörler bir kenara bırakılırsa dokuma ve metal işleri öne çıkmaktadır.

Tablo 82 Niğde İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C1081	Şeker imalatı	520	1
C2592	Hafif metalden ambalaj malzemeleri imalatı	357	1
C1320	Dokuma	2362	14
C2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	955	13
C2826	Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı, evde kullanılanlar hariç	451	8
C2361	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	785	33
C3101	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	874	42
C3317	Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı	455	37
C1511	Derinin tabaklanması ve işlenmesi; kürkün işlenmesi ve boyanması	355	29
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	742	121

Kaynak: SGK

Yukarıdaki rakamları doğrulamak için kapasite kullanım raporları istatistiklerine bakıldığında öne çıkan sektörün dericilik olduğu gözlemlenmektedir. Kapasite kullanım raporlarında en çok kodlanan faaliyet ve ürünler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 83 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Faaliyet – Niğde

Kodu	Açıklama	Rapor Sayısı	
		2011	2012
	Toplam Rapor Sayısı	37	39
08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	28	27
15.11	Derinin tabaklanması ve işlenmesi; kürkün işlenmesi ve boyanması	12	11
10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	X	10
82.92	Paketleme faaliyetleri	9	10
23.61	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	9	9
13.1	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	10	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Tablo 84 Sanayi Kapasite Raporlarında En Çok Kodlanan Beş Ürün – Niğde

Açıklama	Rapor Sayısı	
	2011	2012
Toplam Rapor Sayısı	37	39
Deri (büyükbaş hayvan derileri, kılsız ve bütün halde)	11	11
Mozaiktaşı	9	8
Traverten, ekosen, granit, porfir (somaki taşı), bazalt, kumtaşı ve diğer anıt taşlarının granül, mıcır ve tozları	X	8
Gıda maddelerinin ambalajlanması ve dolumu	X	7
Hazır beton	6	7
Mıcır	8	X
Beyaz Peynir	6	X

X: ilgili sene ilk 5 kategorisine girmemiş

Kaynak: TOBB

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre Niğde'nin personel sayısına göre büyük işletmeleri:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Bor Şeker Fabrikası A.Ş.
- Birko Birleşik Koyunlular Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- Ditaş Doğan Yedek Parça İmalat ve Teknik A.Ş.
- Ultaş Entegre Tekstil İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Mikrokal Kalsit Sanayi ve Ticaret A.Ş.

olarak belirtilmiştir.

Yukarıdaki verilerden yola çıkarak ve yapılan saha çalışmasındaki gözlemlere dayanarak Niğde'de özellikle iplik imalatı olmak üzere tekstil ile dericilik sektörünün bir varlığı olduğu saptanmıştır. Son yıllarda ilde yapılan meyvecilik yatırımlarının da meyvelerin işlenmesi ile ilgili sektörlerde gelişime yol açacağı gözlenmiştir.

Yukarıdaki veri ve saptamalar doğrultusunda TR71 Bölgesinde öne çıkan sektörlerin mevcut durumu hakkında bilgiler aşağıda verilmektedir

1. Mobilya Sanayi

TR71 Bölgesinde her beş ilde de mobilya imalatçısı bulunmakla birlikte bu sektör hiç bir ilde ön plana çıkmamaktadır. Dış ticaret verilerine bakıldığında mobilya sanayii sadece Kırıkkale verileri arasında geçmekte, girişim istatistikleri ise mutfak mobilyaları imalatının yine Kırıkkale'de bir miktar yoğunlaşmakta olduğunu göstermektedir. Bunlar dışında bölge illerinde mobilya sanayiinin önemini vurgulayacak bir veriye rastlanmamıştır. Sektörde kayıt dışı faaliyetin çok olduğu bilindiğinden bu sektör ile kesin bir bilgi elde etmek mümkün değildir.

Yapılan saha çalışmasında iki ilde mobilya sektörünün ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Kırıkkale'de son on yıl içerisinde faaliyete geçen ve geçtiğimiz yıllarda yaptığı yatırımlarla çalışan kapasitesini bin kişinin üzerine çıkaran

Modalife MKEK ve TÜPRAŞ'tan sonra ilde akla gelen üçüncü sanayi kuruluşu olmuştur. Ayrıca iş istatistiklerinden ilde mutfak mobilyası konusunda faaliyet gösteren 28 işletme olduğu bilgisi ortaya çıkmaktadır. Resmi istatistiklerde çok fazla ortaya çıkmasa da Kırşehir'de de iki adedi 50+ işçi çalıştıran statüde olmak üzere oldukça fazla sayıda mobilya imalatçısı bulunmaktadır. Kırşehir Ticaret ve Sanayi Odası 2012'de bir girişim başlatarak ildeki mobilyacıları kümelenmeye yönlendirmişlerdir. 2012 Kasım ayında Ekonomi Bakanlığının 2010/8 UR-GE desteğinden faydalanmaya hak kazanan mobilyacılar dış ticaret eğitimlerine katılmışlar ve Milano mobilya fuarına 11 temsilci göndermişlerdir. Şimdiye kadar elde edilen deneyim doğrultusunda bu kümelenme girişiminin gerekirse revizyonlara giderek geliştirilmesi gerekmektedir. Yapılan saha çalışmasında sektördeki firmaların henüz kümelenmeye mantalite olarak hazır olmadıkları gözlenmiştir.

Bölgedeki mobilya sektörüne yönelik öneriler Bölüm 8'de yer almaktadır.

2. Otomotiv Sanayi

Bölgede otomotiv sanayii Aksaray'daki Mercedes-Benz kamyon fabrikasının varlığı ile önem kazanmaktadır. Aksaray'da sayıları kısıtlı da olsa bu işletmeye üretim yapan yansanayi mevcuttur. Ancak bu büyük uluslararası yatırımın 25 yılı aşkın bir süredir Aksaray'da faal olduğu düşünüldüğünde bölgede önemli bir büyüklükte yansanayi gelişmesi gerektiği öne sürülebilir. Bölgedeki küçük ve orta ölçekli işletmeler istenen kalitede üretim yapabilme kapasitesine sahip olmasalar bile büyük bir kuruluşun kendisine ürün veren ya da verme potansiyel olan yansanayii destekleyerek onları arzu edilen kalitede üretim yapan işletmeler haline getirmesi beklenir. İldeki sanayi temsilcilerinin doğru bir strateji ile Mercedes-Benz ile diyalogu geliştirerek bu yönde daha kapsamlı bir işbirliği sağlayabilecek noktada olduğu düşünülmektedir.

Bölgede otomotiv sanayi ve özellikle kamyon üretimi ile ilintilendirilebilecek bir başka sektör Nevşehir'de nispi bir yoğunluk gösteren ağır nakliye araçları üstyapı imalatıdır. Nevşehir'in gelenekselleşmiş sanayi sektörlerinden olan bu sektör TÜİK iş istatistiklerinde ilde Türkiye ortalamasına göre çok sayıda girişim olan sektörler arasında yer almakta ancak ihracat istatistiklerinde bu sektöre rastlanmamaktadır. Her ne kadar bu sektörün Aksaray'la birlikte hareket edip bir otomotiv yansanayii kümesi oluşturma potansiyeli varsa da saha çalışması sırasında yapılan gözlemlerden bu sektördeki işletmelerin yapılanmaları ve örgütlenmeleri gereği ortaya çıkmaktadır.

3. Tarıma Dayalı Sanayi

TR71 Bölgesi Türkiye'nin tarım ağırlıklı bölgelerindedir. Bölge bir yandan sanayileşirken bir yandan yeni ve büyük tarım yatırımlarını çekmektedir. Bu nedenle tarıma dayalı sanayi TR71 Bölgesinde en yaygın sanayidir ve uzun bir süre de böyle kalacağı yönünde sinyaller gözlenmiştir. Bölgedeki illerden Nevşehir ve Aksaray'ın AB Kırsal Kalkınma Programı (IPARD) Programına 2013 yılı itibarıyla dahil olması ve işletmelerin 5 bin ile 3 milyon Euro arasında %65'e kadar varan hibe desteğinden yararlanabilecek olmaları özellikle bu illerdeki Mikro işletme ve KOBİ düzeyindeki işletmeler için önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Tarıma dayalı sanayinin bölgedeki durumu Tablo 85’de özetlenmiştir.

Tablo 85 TR71 Bölgesindeki İllerde Tarıma Dayalı Sanayiinin Durumu

	Süt ve Süt Ürünleri	Et	Meyve / Sebze İşleme
Aksaray*	İlde Türkiye çapında dağıtılmak üzere süt ve muhtelif süt ürünleri işleyen büyük bir işletme vardır. Ayrıca küçük ölçekli işletmeler mevcuttur.	-	Ay çiçeği paketleme tesisi vardır ve büyük bir çips fabrikası inşa halindedir.
Kırıkkale	-	Besicilik yaygındır işlenmiş et ürünleri imal eden bir kaç küçük işletme vardır.	Türkiye çapında dağıtım yapan yüksek kapasiteli kabak çekirdeği ve ay çekirdeği tesisi mevcuttur.
Kırşehir	Son yıllarda büyük bir entegre süt işletmesi kurulmuştur ayrıca çok sayıda küçük ölçekli süt işletmesi vardır.	Besicilik yaygındır. Küçük ölçekli et üreticileri mevcuttur.	-
Nevşehir*			Patates işleme yatırımları vardır ve yeni yatırımlar planlama aşamasındadır.
Niğde	Süt ve süt ürünleri konusunda imalat yapan küçük ve orta ölçekli işletmeler vardır.		Patates işleme yatırımları vardır. Meyve suyu fabrikaları mevcuttur.

*IPARD Kapsamındaki iller

TR71 Bölgesinde tarıma dayalı sektörler ile ilgili öneriler Bölüm 8’de anlatılmaktadır.

4. Tekstil ve Deri Sanayi

Seksenli yılların sonlarından itibaren Türkiye’de hızla büyüyen tekstil sektörü uluslararası ticaret anlaşmaları gereği gevşeyen kotalar ve alçalan gümrük duvarları nedeniyle 2000’li yılların ortalarından itibaren duraklama sürecine girmiştir. Ancak 2008’de ortaya çıkan küresel mali kriz ve onun sonucunda özellikle Türkiye’nin en büyük pazarı olan Avrupa’daki küçülme hedef pazarda maliyetlerin ve dolayısıyla stokların azaltılması sonucunu doğurmuş bu durum da coğrafi yakınlık nedeniyle Türkiye’yi tekrar avantajlı konuma getirmiştir.

Bunun yanısıra özellikle Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının stratejisi doğrultusunda (**Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Sanayi Strateji Belgesi, 2010**) Türkiye'nin tekstil hazır giyim ve deri sektöründe emek yoğun üretimler işsizliğin yüksek olduğu illere kaydırılırken batı illerinde, özellikle İstanbul'da üretimin yenilikçi, tasarıma dönük bir yapıya kavuşturulması yolunda mesafe kaydedilmiştir. Bölgesel Rekabetçilik Operasyonel Programının (**Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı, 2007**) da etkisiyle daha da kaydedilmesi beklenmektedir.

Bu gelişmelerin sonucunda Tekstil, Hazır Giyim ve Deri sektörleri ile alt sektörlerinin Türkiye için önem taşımaya devam edeceği, bir yandan istihdam sağlarken bir yandan da kademeli olarak yüksek katma değerli üretime geçeceği öngörülmektedir. Bu nedenle bu sektörler TR71 Bölgesi sanayisinde, özellikle Niğde'de ağırlık taşıyan sektörlerdir ve bölge ekonomisi için önem taşımaktadırlar.

Niğde'de deri ve tekstil sektörleri ayrı ayrı ele alınmalıdır. Hazır giyim sektöründe ise kayda değer büyüklükte bir kaç firma olduğundan bu sektör gelişme potansiyeli olmakla birlikte burada değerlendirilmemiş, Bölüm 8'de öneriler arasında ele alınmıştır.

Deri sektörü Niğde Bor'da geleneksel bir sektördür ve şu anda karma yapıda olmasına rağmen Bor'daki OSB Dericilik İhtisas OSB'si olarak kurulmuştur. Dericilik sektörü il ekonomisinde belirli bir yer tutmakla birlikte beklenen gelişmeyi gösterememiş ve bir duraklama sürecine girmiştir.

Öte yandan tekstil sektörü ağırlıklı olarak iplik altsektörü olmak üzere teşvik imkanlarının da etkisi ile oldukça hızlı bir büyüme içerisinde. İlin Çukurova bölgesi ile otoyol bağlantısı hammadde temininde önemli avantaj teşkil etmektedir. Yeni yatırımların değer zincirindeki eksik alt sektörlerle yönelmesiyle Niğde tekstil ve hazır giyim sektöründe önemli bir konuma gelebilir.

Bu sektörlerin gelişimine yönelik öneriler Bölüm 8'de anlatılmaktadır.

5. Diğer ilgili sektörler

TR71 Bölgesinde kısmi olarak yoğunlaşan sektörler arasında Tarım Makineleri sayılabilir. Nevşehir'in tarım altyapısına dayanan bu sektörde yenilikçi bir kaç işletme mevcuttur. Bu işletmelerin itici gücü değerlendirilerek ve yenilikçi projelere yönlendirilerek Nevşehir'de tarım makineleri sektöründe bir çıkış yaşanma olasılığı vardır.

Bölge sanayisi ile ilgili istatistiklere bakıldığında petrol ürünleri ile kauçuk ve lastik ön plana çıkmakla birlikte bu sektörlerin bölgede yer alan iki büyük kuruluş tarafından temsil edildiği gözardı edilmemelidir. Saha çalışması sırasında yapılan derinlemesine görüşmelerde her iki işletmenin de yapıları ve ürün gamları gereği bölgede bir altsektör geliştirme olasılığının bulunmadığı tespit edilmiştir. Her iki işletme de bölgede varlığını devam ettirmeye kararlı olmakla birlikte daha fazla

büyüme ve ilave yatırım yapma planları bulunmamaktadır. Nitekim Kırşehir’de bulunan Petlas yeni yatırımını bölge dışına yapmaya karar vermiştir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle TR71 Bölgesi sanayi stratejisi geliştirme çalışmaları kapsamında bu iki sektöre yer verilmemiştir.

ii. Savunma Sanayi

Makine Kimya Endüstrisi Kurumu’nun (MKEK) Kırıkkale’deki varlığı savunma sanayiinin bölge ekonomisinde önemli bir yer tutmasını sağlamaktadır. Bu nedenle TR71 Bölgesinde geliştirilecek sanayi stratejilerinde savunma sanayii her zaman önemli bir yer tutacaktır.

MKEK’nun temelini oluşturan 1920’li yılların sonlarından itibaren aşama aşama Kırıkkale’de kurulan askeri fabrikalar hem yıllarca il ekonomisinde önemli bir rol oynamış hem de ilde bir sanayi kültürünün gelişmesini sağlamıştır. Tarımdan sanayiye geçiş döneminde olan bölgelerde işgücünün sanayi disiplinine uyum sağlayamaması sık rastlanan bir durumdur. Yukarıdaki göstergelerde anlatıldığı gibi TR71 Bölgesinde de halen işgücü tarımdan sanayiye doğru kaymaktadır ve geçişin hızlı yaşandığı illerde işletmeler yeterli işgücü bulamadıklarından şikayet etmektedirler. Burada kastedilen kalifiye işgücü değil, işyerine belli saatlerde düzenli olarak gidip gelecek, işyerindeki kurallara uyacak disipline sahip işgücüdür. Böyle bir sorun Kırıkkale’de dile getirilmemiştir çünkü Kırıkkale nüfusunun önemli bir kısmı en az dört nesildir sanayide çalışmaktadır ve bu disiplin doğrudan ya da dolaylı olarak tüm kentin sosyal yapısını etkilemiştir.

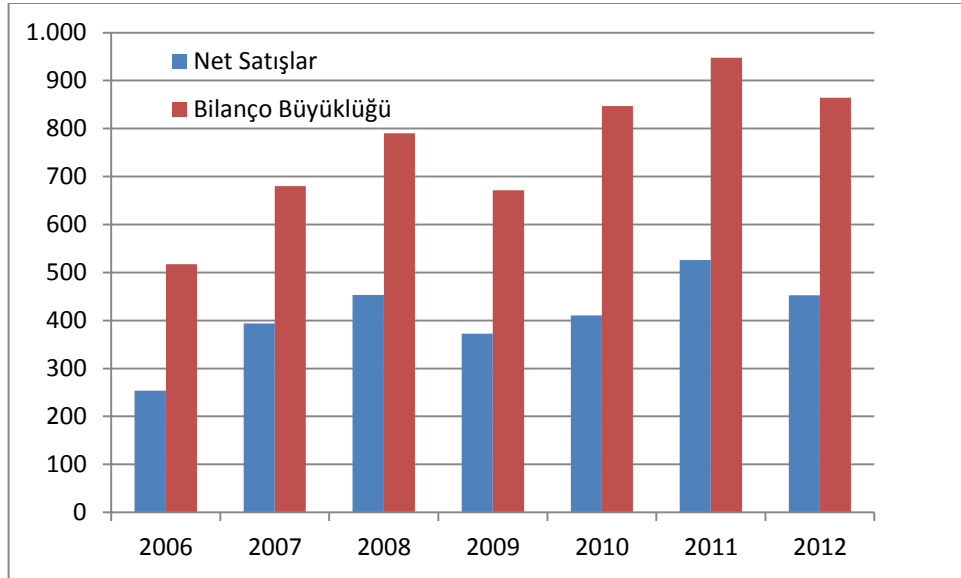
Yalnızca işgücü disiplini açısından değil yetişmiş eleman olarak da MKEK’nun bölgeye önemli bir katkısının olmaması mümkün değildir. Seksen yılı aşkın bir süredir bölgede faaliyet gösteren fabrikalarda yetişmiş olan insan gücü bölge ekonomisi için önemli bir kaynaktır. Ancak, ildeki duruma baktığımızda bu kaynağın yeterince harekete geçirilip ekonomik değere dönüştürülemediği görülmektedir. Bu durumun iki farklı ve birbirini tamamlayan açıklaması vardır. Birincisi, bir kamu işletmesinde uzun yıllar rekabete açık çalışmamış teknik personelde gelişmemiş ya da körelmiş olan rekabetçilik duygusu eksikliğidir. Bunun sonucunda çok önemli bilgi birikimi ile genç yaşta emekli olan kişiler kendi işlerini kurmayı tercih etmemişlerdir. Bir kaç girişimin başarısız olması da bu yöndeki motivasyonu olumsuz etkilemiştir.

Öte yandan, MKEK’ndan emekli olan teknik personel birikimini bir özel girişimde değerlendirirse dahi bu birikime en büyük talebin yine MKEK’ndan gelmesi gerekmektedir. Ancak kurumun kamu ihale kanununa tabi olması, iş verdiği yüklenicilere eşit mesafede durma zorunluluğu, ihale süreçlerinin getirdiği yükler sonucu ancak finansal olarak güçlü firmaların ihaleye girebilmeleri nedeniyle bölgede bir savunma alt sanayii kurulması gerçekleşmemiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından beri faal olan askeri fabrikalar 1950 yılında MKEK'nun kurulması ile tek bir çatı altında toplanmış ve bir KİT statüsünde faaliyetlerini sürdürmüştür. 1985 yılında Savunma Sanayii Müsteşarlığının kurulması, yapılan uluslararası anlaşmalar ve yabancı iştirakli olarak kurulan savunma sanayii firmaları zamanla MKEK'nun askeri tedarikçi olarak rolünün arka plana itilmesine sebep olmuş ve yıllar içerisinde fabrikalar çalışan sayısı olarak önemli ölçüde küçülmüş ve kapasitelerinin sadece bir kısmını kullanır hale gelmişlerdir. Ancak son yıllarda MKEK bir yeniden yapılanma ile vizyon ve misyonunu yenilediği ve kendisini küresel rekabete hazırlayan bir süreç içine girdiği gözlemlenmektedir.

Savunma sanayi ile ilgili olarak Kırıkkale'deki son gelişmeleri incelemeye önce MKEK'nun ekonomik büyüklüğünün ve eğiliminin gözlemlenmesi faydalı olacaktır. MKEK'nun net satışları ve bilanço büyüklüğü Şekil 22'de verilmiştir.

Şekil 22 MKEK Bilanço Bilgileri (milyon ABD Doları)

Kaynak: MKEK Mali Raporlar
Yıl ortası döviz kuru kullanılmıştır

Yukarıdaki şekilden de görüldüğü gibi MKEK'nun ekonomik büyüklüğü son yıllarda artarak sürmektedir. Kırıkkale geçtiğimiz yıllarda savunma sanayiinde bir atılım yapmak için önemli yol katetmiştir. Merkezi hükümet ve üniversitenin desteği de alınarak Kırıkkale'de savunma sanayiine yönelik olarak hem ihtisas OSB hem de Teknokent kurulması konusunda önemli adımlar atılmıştır. İhtisas OSB için belirlenen alanda zemin etüdü ve ÇED çalışmaları sürmektedir. Teknopark yapılanmasına başlanmış ancak henüz resmi kuruluşları tamamlanmamıştır.

2013 yılı içerisinde İhtisas OSB ile Teknopark yapılanmasının tamamlanması beklenmektedir. Ankara'ya olan yakınlık gözönünde bulundurulduğunda her iki oluşumun da savunma sanayii yatırımları çekme potansiyeli çok yüksektir.

İhtisas OSB ve Teknopark konusunda en önemli paydaş MKEK'dur. Yapılan görüşmelerde bu kurum temsilcilerinin her iki oluşuma da olumlu baktıkları ve destekledikleri gözlemlenmiştir. 2013 başı itibariyle gelinen nokta Kırıkkale'de çokça konuşulan ve zaman zaman bazı girişimlerle sonuca ulaşmayan bir savunma yansıyan kurulması konusunda bu sefer kritik eşiğin aşıldığı yönündedir ancak hala çaba sarfedilmesi gereken konular vardır. Bu konular aşağıda Bölüm 8'de ele alınmıştır.

iii. Madencilik

TR71 Bölgesinde MTA tarafından yapılan araştırmalar sonucu tespit edilmiş madenler Ek 6'da verilmektedir. Tespit edilen madenler arasında ekonomik değeri olabilecekler hakkında özet bilgiler bu bölümde yer almaktadır. Maden fiyatlarının uluslararası pazarda dalgalı bir seyir izlediği ve maden çıkarma yöntemlerinin ve ekipmanlarının gelişmesiyle maden çıkarma maliyetleri düşme eğilimi gösterdiği dikkate alınarak varolan maden potansiyelinin işletim rantabilitesi periyodik olarak gözden geçirilmelidir.

Altın – Gümüş

Kırşehir, Merkez, Terziali sahası ve Kırşehir, Kaman, Savcılı sahasında rezerv tespit edilmiştir. Mümkün rezervler de söz konusudur. Altın tenör değeri düşüktür.

Niğde, Ulukışla, Bolkardağ sahasında daha yüksek değerli ancak görünür rezervi daha düşük olan alanlar mevcuttur.

Antimuan

Niğde, Gümüşler, Örendere ve Çamardı, Matson'da çok zengin olmayan yataklar mevcuttur. Antimon olarak da bilinen maden başta çelik endüstrisi olmak üzere sanayide katkı maddesi olarak alaşımlarda, yarı iletken imalatında, ilaç sanayiinde de ve katalizör olarak plastik sanayiinde kullanılmaktadır.

Bakır, Kurşun, Çinko

Kırıkkale, Keskin, Denek mevkiinde geçmiş yıllarda işletildiği bilinen kurşun madeni mevcuttur. Ayrıca yatakta altın ve gümüş minerallerinin varlığı bilinmektedir.

Niğde, Ulukışla, Çiftahan, Bolkardağ, Koçak Köyü'nde kurşun, çinko, bakır madenleri mevcuttur. Ayrıca gümüş varlığı da bilinmektedir.

Niğde, Çamardı, Kavlak Tepe, Dünderlı, Dolamaç Sahası'nda Çinko ve Kurşun madeni vardır, geçmiş yıllarda işletilmiştir.

Bitümlü Şeyl

Bir kömür türü olan bu maden daha çok yapay petrol üretiminde kullanılır. Petrol fiyatlarının artması ile karlı bir işletme haline gelebilir. Ulukışla'da yaklaşık 18 milyon ton taşkömürü eşdeğerinde bitümlü şeyl yatakları bulunmaktadır.

Cıva

Niğde, Çamardı, Gümüşler Sahasında orta zenginlikte cıva yatağı bulunmaktadır. Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir.

Çimento Hammaddesi

Kırşehir, Kaman, Meşeköy Sahasında killi kalker formunda büyük potansiyelli yataklar mevcuttur.

Demir

Kırıkkale, Çelebi Grubunda (Tekkavak, Madensırtı, Küçükbahçe, Kızılağıl Tepe, Çiftein, Keklik-pınarı) zengin yataklar mevcuttur.

Kırşehir, Kaman, Durmuşlu Sahası'nda görünür ve muhtemel rezervler vardır. Geçmiş yıllarda bir miktar üretim yapılmıştır.

Niğde, Çamardı, Armutbeli Yatağı'nda görünür ve muhtemel rezervler vardır. Geçmiş yıllarda bir miktar üretim yapılmıştır.

Niğde, Çamardı, Eynelli ve Ulukışla, Koçak Yatağı'nda ise daha düşük rezervli yataklar tespit edilmiştir.

Feldispat

Cam, seramik imalatında ve kaynak elektrotu üretiminde kullanılan bu mineral Aksaray, Ağaören granit sahalarında, Aksaray, Merkez, Tabdık Köyü'nde. Kırşehir, Kaman ilçesi Hamitköy, Darıözü Köyü ve Kortumdağı'da rezervler tespit edilmiştir.

Florit

Çelik sanayiinde ve kimyasallarda kullanılır. Kırşehir'in Kaman ilçesinde Karahıdır, Bozada, Alishar, Kızılburun, Bayındır, Yeniyanan, Isahocalı, Hamitköy, Durmuşlu, Toprakkaya Sahalarında, Çiçekdağı ilçesi Solakuşağı Sahasında zengin florit yatakları bulunmaktadır.

Jips

Niğde, Ulukışla, Darboğaz Sahası'nda yüksek tenörlü jips rezervleri mevcuttur. Ayrıca Aksaray ili Merkez ilçesi dolayında da tenörü tespit edilmemiş kısıtlı miktarda rezerv vardır.

Kalsit

MTA kayıtlarına göre Kırşehir, Kaman'da yüksek tenörlü ancak rezerv miktarı bilinmeyen kalsit yatakları mevcuttur. MTA kayıtlarında geçmemekle birlikte Niğde ilinde geniş kalsit yatakları olduğu bilinmektedir.

Kaolen

Aksaray, Güzelyurt, Mecedere Sahasında görünür ve muhtemel kaolen yatakları mevcuttur. Alunitli kaolenler kağıt sanayii hammaddesi olarak işletilmiştir.

Aksaray, Güzelyurt, Seylik, Kükürtdere Sahasında ise daha düşük rezerv miktarına sahip kaolen yatakları tespit edilmiştir.

Nevşehir, Avanos, Kayahamamı, Çakmaklı, Başağlın, Çakmakkaya Sahalarında da geniş kaolin yatakları mevcuttur. Bu yataklar da alunitli olup kağıt sanayii hammaddesi olarak zaman zaman işletilmektedir.

Kaya Tuzu

Nevşehir, Gülşehir, Tuzköy'de görünür ve muhtemel rezervler vardır. Yatak geçmiş yıllarda Tekel tarafından işletilmiştir.

Kireçtaşı

Kırşehir Seker Fabrikası'na ait yatakta rezerv miktarı bilinmeyen yüksek tenörlü yatak tespit edilmiştir.

Kum - Çakıl

Nevşehir, Avanos, Sarıhıdır Köyü'nde orta kalitede yüksek rezerv bulunmaktadır.

Mermer

Kırşehir, Kaman'da Kaman graniti olarak adlandırılan yatak, Turkish Delight, Black Magic ve Cappadoccia granit olarak da adlandırılmaktadır.

Niğde, Bor, Bahçeli, Kuşgeçmez Tepe Sahası'nda iyi kaliteli, sarı-yeşil renkli oniks yatakları mevcuttur. Rezerv tespiti yapılmamıştır.

Molibden

Kırıkkale, Balışeyh Köyü, Çamlıdere, Keskin, Karamustafa Sahası'nda çok zengin olmayan molibden madeni mevcuttur.

Perlit

Nevşehir, Acıgöl'de ve Derinkuyu, Kayışkiran, Büyük ve Küçük Göllüdağ ve Bozdağ'da zengin perlit yatakları bulunmaktadır. Daha çok inşaat yalıtım malzemesi olarak ticari değeri vardır ayrıca gıda sektöründe filtreleme amaçlı da kullanılmaktadır.

Pomza

Ülkemizin önemli ve iyi kalitede pomza yataklarına sahip olan Nevşehir ilinde, İl merkezi ve Ürgüp ilçesinde çok sayıda işletilen ve işletilmiş pomza yatakları yer almaktadır. Bu yatakların toplam rezervi yaklaşık 450 milyon m³ civarındadır.

Ülkemizde tekstil sektöründe kullanılan iyi kalitedeki pomzuların büyük bir bölümü bu ilden karşılanmaktadır.

Tuğla Kiremit Toprağı

Aksaray, Merkez İlçe Hırkatal Köyü'nde, Kırşehir, Çiçekdağı, Kaman ve Boztepe'de Niğde, Bor ilçesinde iyi kalitede geniş jeolojik rezervler mevcuttur. Yukarıda belirtilen maden rezerv bilgileri MTA'nın çalışmalarına dayalı olup muhtemel bir yatırım öncesinde ayrıntılı fizibilite çalışmalarının yapılması gereklidir. Ayrıca bölgenin turizm potansiyeli gözönünde bulundurularak maden yataklarının Sit alanları ile çakışma ihtimali de gözönünde bulundurulmalıdır.

iv. İnşaat Sektörü

İnşaat sektörü son beş yıl içerisinde tüm Türkiye'de hızlı bir büyüme oranına sahiptir. Kentsel dönüşüm projeleri bu büyümede önemli bir rol oynamaktadır. 2008-2011 yılları arasında konut amaçlı yapılan binalarda verilen ruhsatlar hane bazında Tablo 86'da verilmiştir.

Tablo 86 Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve İlave Yapılarda Daire Sayısı İkamet Amaçlı Binalar

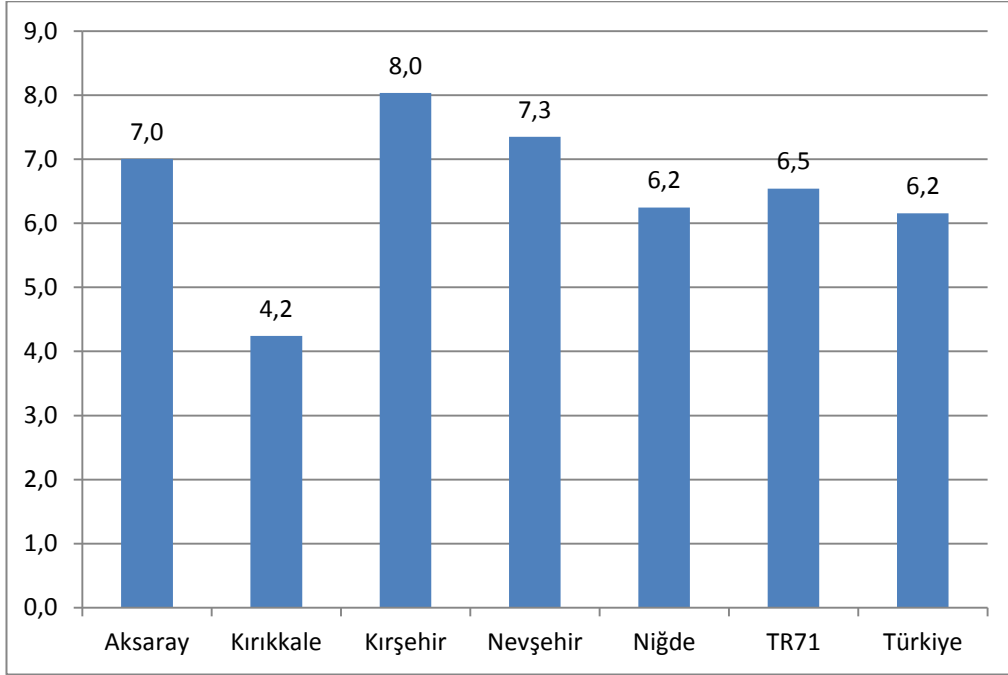
İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	356.358	468.134	428.702	550.724
Aksaray	1.883	2.412	2.095	4.164
Kırıkkale	1.152	1.091	914	1.557
Kırşehir	1.777	2.266	1.411	1.690
Nevşehir	911	1.299	2.281	3.826
Niğde	1.994	1.766	2.561	2.130
TR 71	7.717	8.834	9.262	13.367
TR 71 Payı	%2,17	%1,89	%2,16	%2,43

Kaynak: TÜİK

Nüfus ile karşılaştırıldığında bölgedeki konut izinlerinin Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında daha geniş bir paya sahip olduğu görülmektedir.

2008-2011 yılları arasında bin kişi başına verilen yıllık ortalama konut izinlerinde Kırşehir başta gelmekte, onu Nevşehir ve Aksaray izlemektedir. Türkiye genelinde her yıl 1000 kişi için ortalama 6,2 konut ruhsatı verilirken bu rakam TR71 Bölgesi için 6,5, Kırşehir için 8,0'dır. Kırıkkale dışında tüm TR71 Bölgesi illerinde yeni yapılan konut sayısı Türkiye ortalamasına eşit ya da üstündedir. Kırıkkale 1000 kişi başına ruhsat verilen yıllık 4,2 konut ile oldukça geriden gelmektedir.

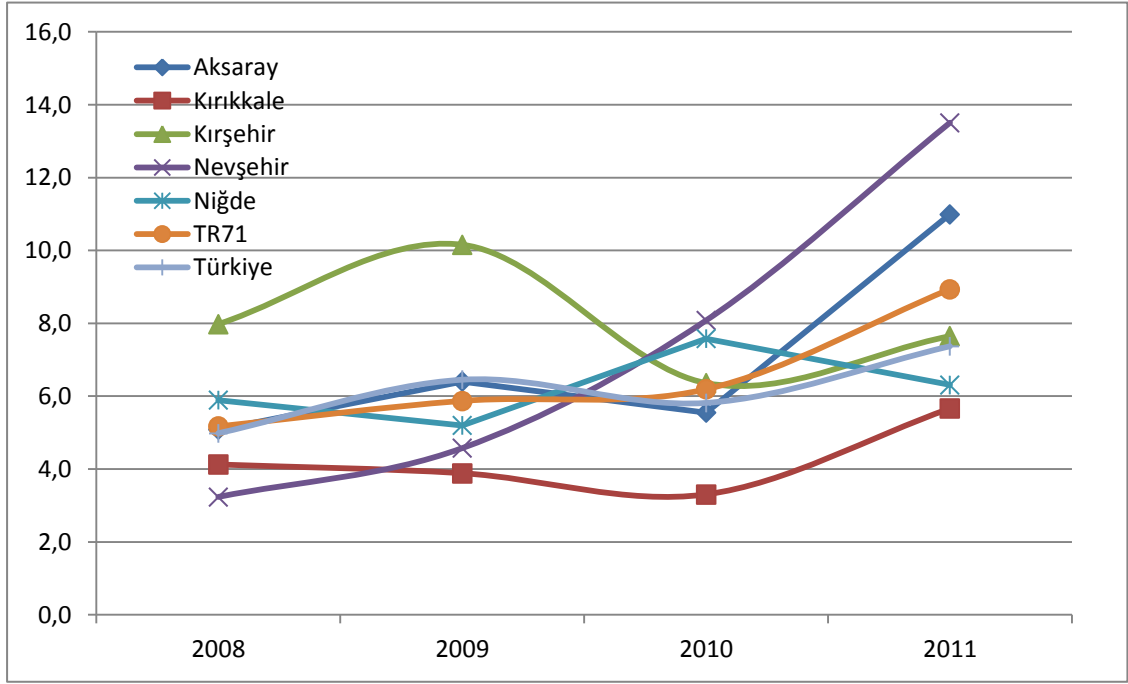
Şekil 23 Bir yılda 1000 kişi başına verilen konut ruhsatları (2008-2011 ortalaması)

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle karşılaştırıldığında nüfus başına ruhsat verilen yeni konut sayısı genel olarak artmaktadır. Şekil 24’de görüldüğü gibi Türkiye genelinde 1000 kişi başına verilen konut ruhsatı 2008 yılında 5,0 iken 2011 yılında 7,4’e çıkmış, TR71 bölgesinde ise bu oran 2008’de 5,2 iken 2011 yılında 8,9 olmuştur. Bu yıllar arasında en çok artış Nevşehir’de (3,2’den 13,5’e) iken Kırşehir’de düşüş gözlenmiştir (8,0’dan 7,6’ya).

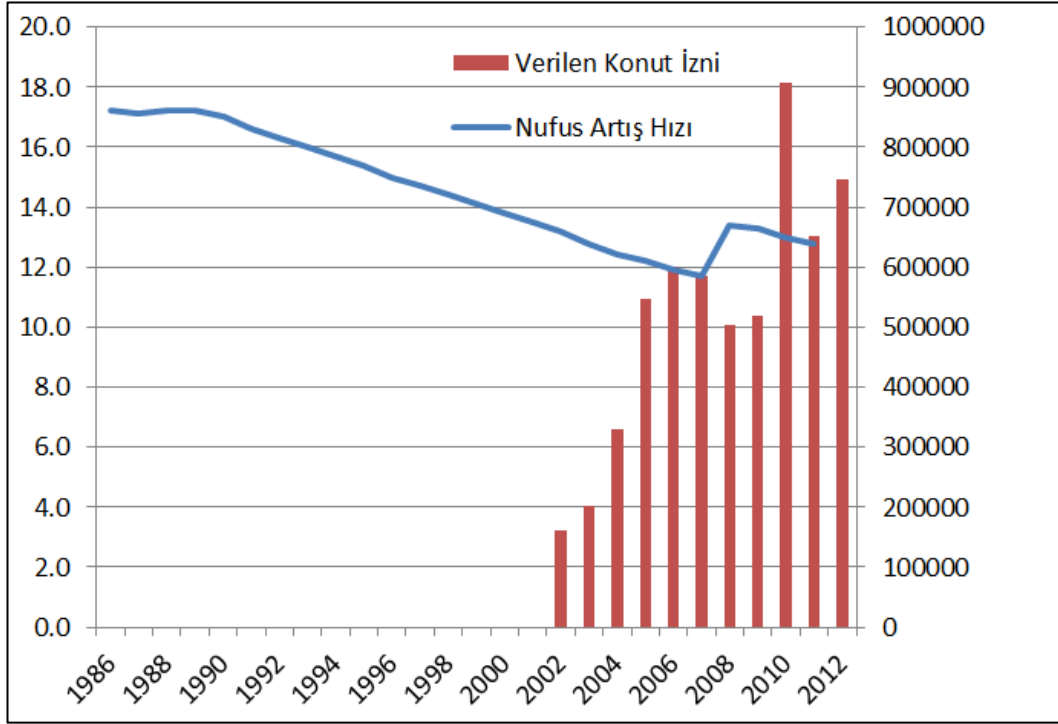
Şekil 24 Nüfus Başına Verilen Konut Ruhsatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi

Kaynak: TÜİK

Daha uzun dönemde bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye’de nüfus artış hızı düşerken konut ruhsatının hızla arttığını ve 2010 yılında nüfusa net olarak eklenen her bir kişi yaklaşık bir konut ruhsatı verildiği görülmektedir (Şekil 25). Hızla açılan makas, bir konut balonunun oluşmakta olduğunun işareti olabilir. Uzun yıllar boyunca birikimlerini döviz ve yüksek banka getirilerinde değerlendiren yatırımcıların finans sektöründeki getirilerin düşmesi ile gayrimenkul sektörüne kayması beklenen bir durumdur. Ancak finans yatırımlarındaki benzer bir getiri düşüşünün gayrimenkul yatırımlarında da yaşanma ihtimali olduğu konusunda küçük yatırımcıların uyarılması gerekmektedir. Bu durum yatırımcıların sanayiye yönlendirilmesi konusunda bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Şekil 25 Konut İzinlerinin Nüfus Artışı ile Karşılaştırılması

Kaynak: TÜİK

Bölgede konuta ek olarak, biten sanayi binalarında da artış görülmektedir. Türkiye genelinde 2009-2011 yılları arasında biten sanayi binası yıllara göre sabit kalırken TR71 bölgesinde artmaktadır. TR71 bölgesinin biten sanayi yapılarında Türkiye'den aldığı pay 2008'de %2,71 iken 2011'de %4,08'e yükselmiştir (Tablo 87).

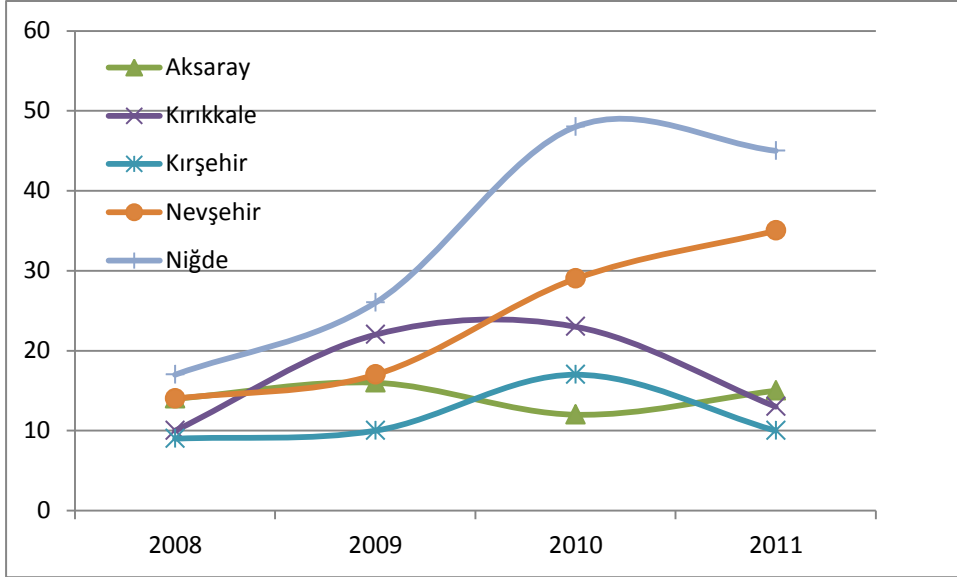
Tablo 87 Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve İlave Yapılar Sanayi Binaları ve Depolar

İl	2008	2009	2010	2011
Türkiye	2.360	2.933	2.822	2.895
Aksaray	14	16	12	15
Kırıkkale	10	22	23	13
Kırşehir	9	10	17	10
Nevşehir	14	17	29	35
Niğde	17	26	48	45
TR 71	64	91	129	118
TR 71 Payı	%2,71	%3,10	%4,57	%4,08

Kaynak: TÜİK

TR71 Bölgesindeki illerde yıllara göre artış Şekil 26'da verilmektedir. En çok artış Niğde'de gözlenirken Aksaray ve Kırşehir'de önemli bir değişim gözlenmemektedir.

Şekil 26 TR71 İllerinde Tamamen veya Kısmen Biten Yeni ve İlave Yapılarda Yıllara Göre Değişim

Kaynak: TÜİK

v. Enerji

1. Enerji Kaynakları

TR71 Bölgesinin Türkiye’de elektrik tüketim payı % 1,58 civarında iken üretim payı %0,59’dur. Kurulu güç miktarında hidrolik santrallerle Kırşehir başta gelmektedir. Aksaray kurulu güç açısından beş il arasında en sondadır. İllere ve üretim tipine göre kurulu güç miktarları Tablo 88’de verilmiştir.

Tablo 88 Enerji Görünümü, 2010, 2011*

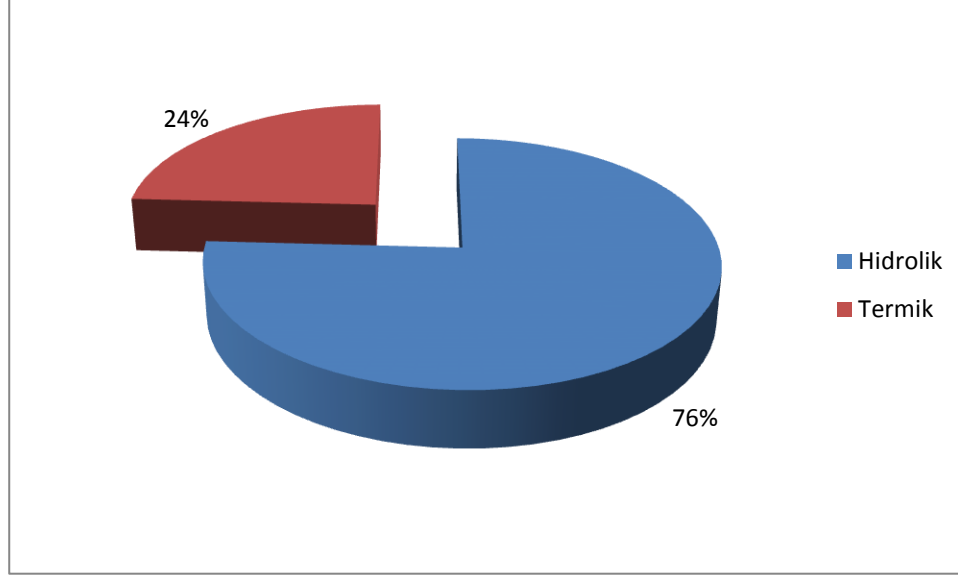
İl	Aksaray	Kırıkkale	Kırşehir	Nevşehir	Niğde	Toplam
Nüfus	378.823	274.992	221.015	283.247	337.553	1.495.630
Tüketim (kWh)	553.243	525.445	340.215	553.832	776.934	2.749.669
Türkiye tüketim payı	% 0,32	% 0,30	% 0,19	% 0,32	% 0,45	% 1,58
Kurulu güç (MW)	9	117	135	47	19	327
Türkiye kurulu güç payı	% 0,01	% 0,22	% 0,25	% 0,08	% 0,03	% 0,59
Rüzgar kurulu güç (MW)	0	0	0	0	0	0
Hidrolik kurulu güç (MW)	0	71	129	47	1	248
Jeotermal kurulu güç (MW)	0	0	0	0	0	0
Termik kurulu güç (MW)	9	46	6	0	18	79
Yenilenebilir kurulu güç (MW)	0	0	0	0	0	0

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

*Tüketim değerleri 2010, kurulu güç değerleri 2011 verileridir

Bölgedeki enerji kaynaklarının % 76'sı hidrolik iken % 24'ü termiktir (Şekil 27). Bölgede yatırım bulunmakla birlikte 2011 verilerine göre üretime geçmiş rüzgar, jeotermal ya da yenilenebilir güç kaynağı bulunmamaktadır. Bölgede yer alan santrallerin türleri ve kapasiteleri Tablo 89'da verilmiştir.

Şekil 27 Bölgede Üretilen Enerjinin Santral Türlerine Göre Dağılımı

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

Tablo 89 Enerji Üretim Santralleri

	İl	Santral adı	Kurulu Güç (MW)	Kaynak Türü	Kaynak türü (sadeleştirilmiş)
1	Aksaray	Keskinkılıç Gıda San. A.Ş. (Sultanhanı)	8.800	Doğalgaz	Termik
2	Kırıkkale	Hamzalı HES (TURKON MNG elektrik)	16.700	Akarsu	Hidrolik
3	Kırıkkale	Kapulukaya	54.000	Barajlı	Hidrolik
4	Kırıkkale	TÜPRAŞ A.O. Rafineri	46.000	Doğalgaz	Termik
5	Kırşehir	Yeşilliler	0,5	Akarsu	Hidrolik
6	Kırşehir	Hirfanlı	128.000	Barajlı	Hidrolik
7	Kırşehir	Petlas (L+LPG+FO)	6.000	Katı+Sıvı	Termik
8	Nevşehir	Bayramhacılı Barajı Ve HES (Senerji Enerji)	47.000	Barajlı	Hidrolik
9	Niğde	Çamardı (Kayseri ve civarı enerji üretim sn.)	0,069	Akarsu	Hidrolik
10	Niğde	Noren Enerji	8.730	Doğalgaz	Termik
11	Niğde	Bor Şeker	9.600	Katı+Sıvı	Termik

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

2. Enerji Altyapısı

Saha çalışması sırasında yapılan derinlemesine görüşmelerde sanayiciler tarafından Bölgenin enerji altyapısı ile ilgili çeşitli sıkıntılar dile getirilmiştir. Görüşülen firma yetkilileri tüm illerde ara sıra elektriğin kesilmesinden ve gerilimdeki dalgalanmaların ekipmanlara ve üretim süreçlerine olumsuz etkisinden bahsetmişlerdir. Görüşme yapılan firmaların bir kısmında doğalgaz bağlantısı bulunmamaktaydı. Bölgedeki OSB'lerin de çoğunluğunda doğalgaz altyapısının bulunmadığı veya firmaların kendi girişimleri ve öz kaynakları ile bu altyapıya sahip oldukları vurgulanmıştır. Derinlemesine görüşmelerden elde edilen sonuç enerji altyapısında sanayi açısından ciddi sıkıntıların var olduğu ancak kurulan yeni altyapılarla hem elektrik hem de doğalgaz sorunlarının yakında çözüleceği beklentisinde olduğu yönündedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının OSB Bilgi Portalında yer alan verilere göre TR71 Bölgesinde yer alan organize sanayi bölgelerinin alt yapı bilgileri saha çalışmasındaki bulguları destekler niteliktedir. OSB portalında yer alan verilere göre bazı OSB'lerin dağıtım şebekeleri henüz tamamlanmamıştır. Elektrik şebekesi inşaatı ise Kırşehir OSB, Niğde OSB ve Niğde Bor OSB'de tamamlanmış görünmektedir. Portalda yer alan OSB'lere ait veriler aşağıdaki Tabloda verilmektedir. Kırıkkale, Kırşehir Mucur, Nevşehir Acıgöl ve Niğde OSB'lerinin enerji altyapıları hakkında portalde bilgi bulunmamaktadır. Paydaşlarla yapılan derinlemesine görüşmelerde Kırıkkale OSB'de doğalgaz bulunmadığı, Niğde OSB'de ise kısmen bulunduğu ifade edilmiştir.

Tablo 90 TR71 Bölgesindeki OSB'lerin Enerji Altyapısı

	Aksaray OSB	Kırıkkale Keskin OSB	Kırşehir OSB	Niğde OSB	Niğde Bor OSB
Doğalgaz Dağıtım Şebekesi İnşaatı (%)	%50'si tamamlandı	Başlanmadı	Başlanmadı	%25'i tamamlandı	Başlanmadı
Elektrik Şebekesi İnşaatı (%)	%75 i tamamlandı	%50'si tamamlandı	Tamamlandı	Tamamlandı	Tamamlandı
Doğalgaz Şebekesi Kapasitesi (m ³ / Yıl)	45.000	-	-	30.000.000	0
Yıllık Gaz Çekiş Miktarı (m ³)	6.000.000	-	-	8.205.000	0
Elektrik Üretim Tesisi (%)	Başlanmadı	Başlanmadı	Başlanmadı	Başlanmadı	Başlanmadı
Elektrik Kurulu Gücü (MVA)	19	-	40	79	20

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı OSB Bilgi Portalı (<http://osbbs.sanayi.gov.tr>)

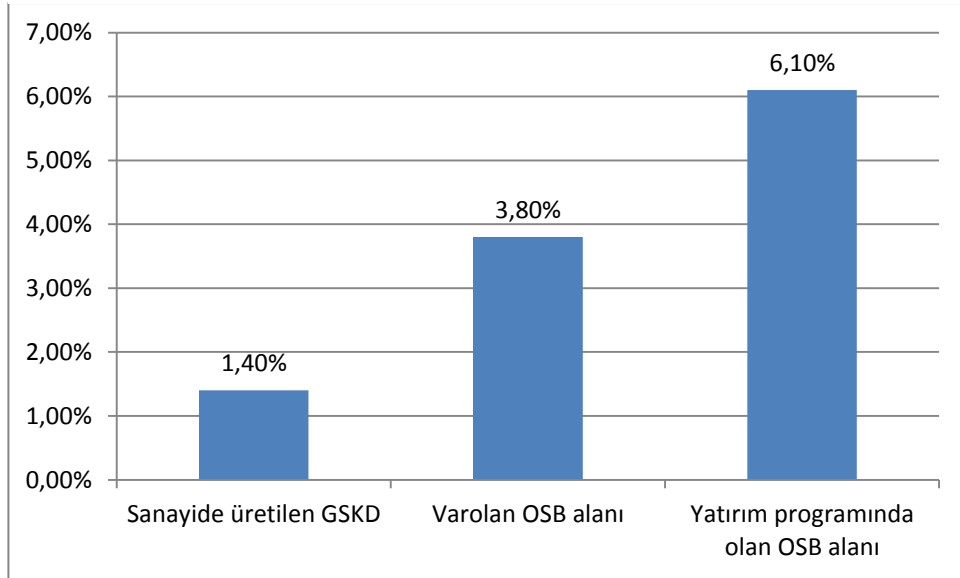
C. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

Organize Sanayi Bölgeleri

2012 yılı sonu itibariyle Türkiye’de toplam biten 153 adet Organize Sanayi Bölgesi ve 71 adet de yatırım programında olan Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. TR71 bölgesinde ise 7 adet biten ve 3 adet de yatırım programında olan Organize Sanayi Bölgesi vardır. 2012 yılı sonu itibariyle Aksaray’da 1 adet yatırım programında olan, Kırıkkale’de 2 adet biten, Kırşehir’de 2 adet biten ve 2 adet yatırım programında olan, Nevşehir’de 1 adet ve Niğde’de ise 2 adet biten Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

Türkiye’de biten Organize Sanayi Bölgelerinin 28.065 hektar alanı bulunmaktadır. Bunun 1.076 hektarı TR71 Bölgesindedir. Bu da Türkiye’deki toplam OSB alanının %3,8’ine tekabül etmektedir ki TR71 Bölgesinde sanayi büyüklüğünün Türkiye’deki payı dikkate alındığında OSB alanının yeterli olduğu hatta önümüzdeki yıllarda da yeni yatırımları kaldırabilecek miktarda olduğu görülmektedir. Nitekim, TR71’in payı yatırım programında olan Organize Sanayi Bölgelerinin toplam alanı 11.941 hektardır. Bunun 733 hektarı TR71 bölgesindedir. Bu da Türkiye genelinin %6,1’ini oluşturmaktadır. Mevcut ve planlanan OSB alanlarında TR71’in payı ve mevcut sanayi büyüklüğündeki payı Şekil 28’de karşılaştırılmıştır.

Şekil 28 Mevcut ve planlanan OSB alanlarında TR71 Bölgesinin payının Sanayide üretilen GSKD ile karşılaştırılması

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı OSB Bilgi Sitesi, TÜİK

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının OSB Bilgi Portalinde bazı OSB’lerin verileri yayımlanmaktadır. Bu veriler analiz edilmek üzere incelenmiş ancak alandan gelen veriler ve saha çalışmasındaki gözlemlerle tutarlı olmadığı tespit edilerek analizden vazgeçilmiştir.

Küçük Sanayi Siteleri

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre TR 71 bölgesinde toplam 21 adet Küçük Sanayi Sitesi (KSS) bulunmaktadır ve bu sitelerde 4.368 işyeri faaliyet göstermektedir. TR71 Bölgesindeki KSS'ler hem adet hem de barındırdığı işyeri açısından Türkiye geneline göre % 4,69 paya sahiptirler. Ekonomi büyüklüğü ile karşılaştırıldığında Bölgede KSS'lerde yer alan işletme sayısının Türkiye geneline göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 91 Küçük Sanayi Sitelerinin İllere Göre Dağılımı, 2013

	Biten		Devam Eden	
	Adet	İşyeri Sayısı	Adet	İşyeri Sayısı
Türkiye	448	93.104	49	5.181
Aksaray	3	806	0	0
Kırıkkale	2	454	0	0
Kırşehir	6	1.386	1	23
Nevşehir	6	951	0	0
Niğde	4	771	0	0
TR 71	21	4.368	1	23
TR 71 Payı	%4,69	%4,69	%2,04	%0,44

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

D. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)

TR71 Bölgesindeki işletmelerin çalışan sayısına göre dağılımı Tablo 92’de verilmektedir. Toplam işletme sayısının %1,76’sı Bölge’de yer alırken bu oran 0-9 işçi çalıştıran işyerlerinde %1,78’dir. İşletme büyüklüğü arttıkça Bölge’de yer alan işletmelerin payı da düşmektedir. En çok işletme sayısı Aksaray’da, en az işletme sayısı da Kırıkkale’dedir. Bölge’de yer alan 250+ işyerlerinin yaklaşık yarısı Aksaray’da bulunmaktadır. Nevşehir’de 250+ işyeri yoktur.

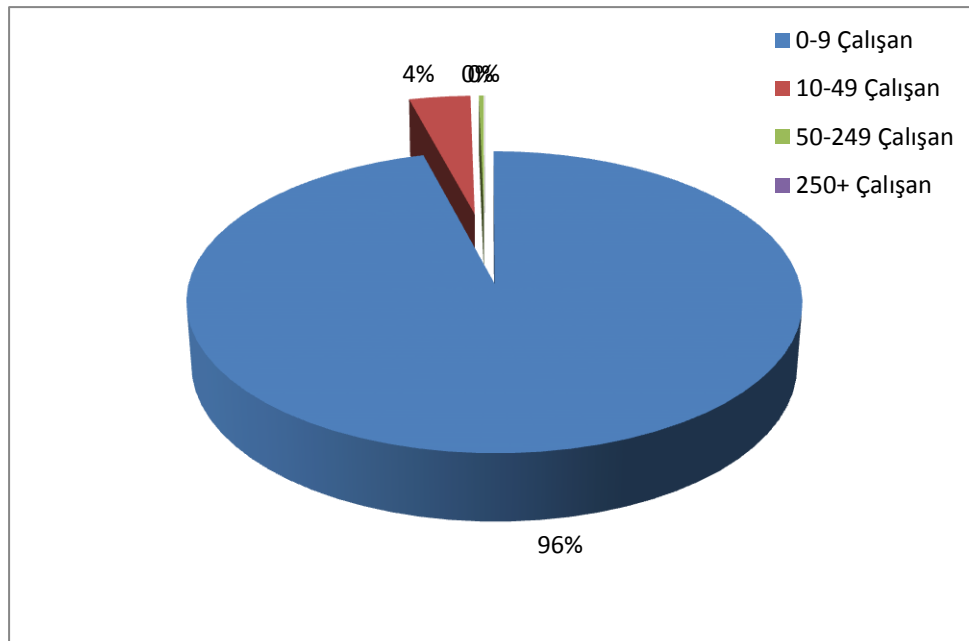
Tablo 92 Çalışan sayılarına göre işletme sayıları

İl	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
Türkiye	3.243.788	153.150	21.468	3.757	3.422.163
Aksaray	13.989	704	33	6	14.732
Kırıkkale	9.808	257	35	3	10.103
Kırşehir	7.747	293	21	2	8.064
Nevşehir	13.730	607	54	0	14.391
Niğde	12.521	434	40	2	12.997
TR 71	57.795	2.295	183	13	60.287
TR 71 Payı	% 1,78	% 1,50	% 0,85	% 0,35	% 1,76

Kaynak: KOSGEB

TR71 Bölgesinde yer alan işletmelerin büyüklüklerine göre dağılımı Şekil 29’da verilmektedir. Bölgedeki işletmelerin %96’sı mikro düzey işletmedir. Geri kalanının neredeyse tamamını küçük düzey işletme oluşturmaktadır.

Şekil 29 İşletmelerin Büyüklüklerine Göre Dağılımı

Kaynak: KOSGEB

İl bazında sektörlere göre işletme büyüklükleri Ek 7’de verilmiştir. Her beş ilde de firmalar Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ile Ulaştırma ve depolama sektörlerinde yoğunlaşmış olup işletme profilleri açısından iller arasında önemli bir fark gözlenmemiştir.

Bölgede verilen KOSGEB destekleri işletme sayısına göre Tablo 93’de verilmiştir. 2012 geçici verilerine göre KOSGEB desteklerinden TR71’in payı yaklaşık %1,6dır.

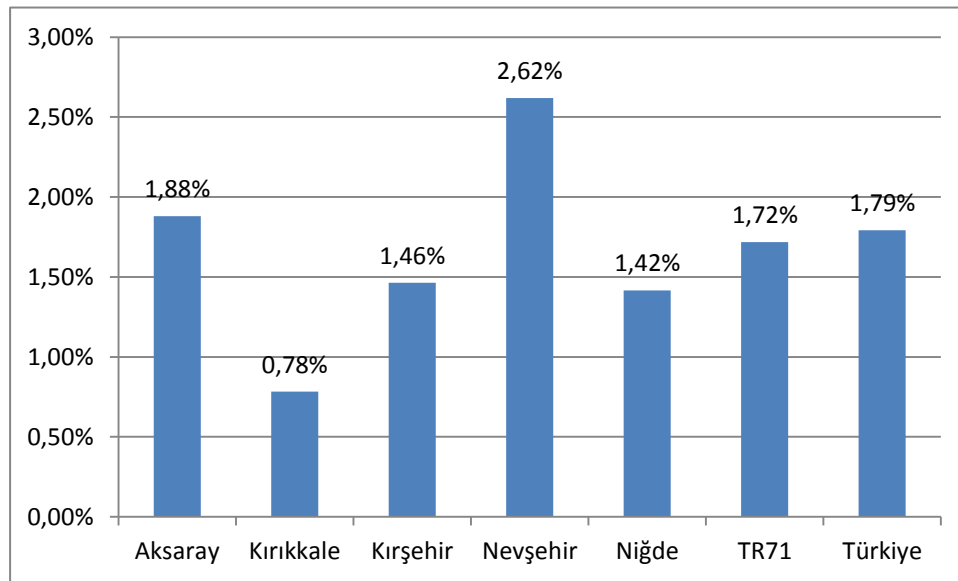
Tablo 93 KOSGEB Destekleri, İşletme Sayısı

İl	2008	2009	2010	2011	2012 Geçici
Türkiye	3.573	4.656	8.005	19.214	25.821
Aksaray	15	18	20	99	125
Kırıkkale	0	2	2	17	58
Kırşehir	7	8	14	40	49
Nevşehir	19	31	45	160	122
Niğde	9	15	30	75	55
TR 71	50	74	111	391	409
TR 71 Payı	%1,40	%1,59	%1,39	%2,03	%1,58

Kaynak: KOSGEB

2008-2012 döneminin tamamı ele alındığında KOBİ’lerin KOSGEB desteklerinden yararlanma oranı Türkiye genelinde %1,8 civarındadır. Bu oran TR71 Bölgesinde yaklaşık %1,7’dir. TR71 Bölgesinde KOSGEB desteklerinden en çok yararlanan il %2,6 ile Nevşehir’dir. Kırıkkale %0,8 ile en sonda gelmektedir.

Şekil 30 KOSGEB Desteklerinden yararlanma oranı

Kaynak: KOSGEB

Bölge illerinde dağıtılan KOSGEB desteklerinin tutarları Tablo 94’de verilmiştir. Destek adetleri ile karşılaştırıldığında TR71 Bölgesinin aldığı destek oranları daha düşüktür.

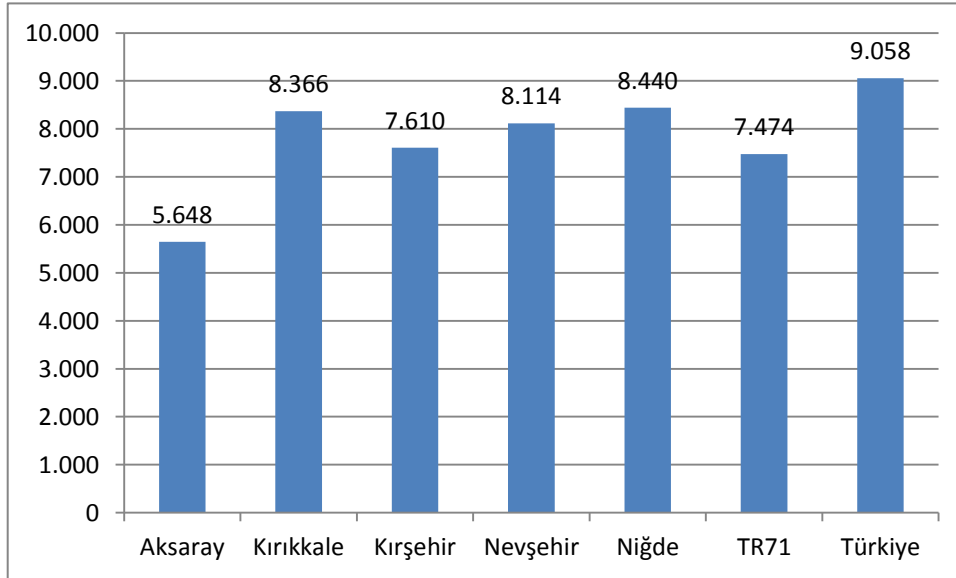
Tablo 94 KOSGEB Destekleri, Destek Tutarı (TL)

İl	2008	2009	2010	2011	2012 Geçici
Türkiye	20.072.317	25.187.466	38.767.383	177.460.634	293.475.393
Aksaray	73.164	60.042	73.815	450.755	906.676
Kırıkkale	0	5.500	12.318	91.374	551.720
Kırşehir	24.464	37.377	67.434	268.031	500.693
Nevşehir	52.814	108.809	138.172	1.290.941	1.468.206
Niğde	32.649	65.698	502.439	359.041	593.084
TR 71	183.091	277.426	794.178	2.460.142	4.020.379
TR 71 Payı	%0,91	%1,10	%2,05	%1,39	%1,37

Kaynak: KOSGEB

Verilen destek başına ödenen tutarlar Şekil 31’de gösterilmektedir. Türkiye genelinde destek başına yapılan ödeme 9.058 TL iken TR71 Bölgesinde bu miktar 7.474 TL’dir. Destek başına en yüksek ödene 8.440 TL ile Niğde’de, en düşük ödeme ise 5.648 TL ile Aksaray’da yapılmıştır.

Şekil 31 Destek Başına Yapılan Ödemeler (TL)

Kaynak: KOSGEB

6. GZFT ANALİZİ

Bölge illerinde daha önce bir çok vesile ile GZFT analizi yapılmıştır. Bu bölümde benzer çalışmaları tekrarlamaktan çok Bölge için geliştirilen sanayi stratejisinin temelini oluşturacak bir GZFT analizi yapılması amaçlanmıştır. Belirli bir zamanda belirli bir bütçe ile uygulanacak stratejiler yalnızca sınırlı sayıda güçlü ve zayıf yön ile fırsat ve tehditleri hedefleyebilir. Geliştirilmekte olan bir stratejinin bir bölgede irili ufaklı her türlü sorunu çözeceği, tüm fırsatları değerlendirip tüm tehditleri bertaraf edeceğini iddia etmek hem gerçekçi olmayacak hem de sonsuz kaynak gerektirecektir. Bu nedenle gerçekçi ve ayakları yere basan bir strateji geliştirmek amacıyla Bölgede bariz bir biçimde öne çıkan güçlü yönlerden fayda sağlanması, gelişmeyi en çok etkileyecek zayıf yönlerin giderilmesinin hedeflenmesi, gerçekleşme ihtimali en yüksek fırsatlardan yarar elde edilmesi ve yine gerçekleşme ihtimali en yüksek tehditlerin etkilerinin azaltılması amaçlanmıştır.

Birincil ve ikincil kaynaklardan elde edilen verilerin saha çalışmalarında yapılan gözlem ve görüşmelerle tutarlı bir şekilde sentezlenmesi sonucu sadece somut ve net anlamlar taşıyan önemli unsurlar gözönüne alınarak TR71 Bölgesi için bir GZFT tablosu oluşturulmuş ve Tablo 95’de sunulmuştur.

Tablo 95 TR71 Bölgesi Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Tarımsal üretkenlik ve verimlilik• Geliştirilmeye uygun lojistik altyapı• Uluslararası hava (Ankara, Nevşehir) ve deniz (Mersin) limanlarına olan yakınlık• Özellikle Nevşehir’deki turizm altyapısından dolayı yabancı dil bilen işgücü• BIMS ve kalsit yatakları	• Sanayide öncü sektör bulunmaması• Bölge dışından yatırımcının az olması, var olan büyük yatırımların kamu işletmesi ve/veya kamudan devralınmış olması• Büyük yatırımların yansanayi geliştirmemiş olması• Nitelikli işgücü eksikliği• Girişimcilik düzeyindeki düşüklük• Bazı OSB’lerdeki enerji altyapısı sorunları
Fırsatlar	Tehditler
• Kırıkkale’de Savunma Sanayiine yönelik atılan adımlar (Teknopark ve OSB)• Çevre illerden yatırımcı çekme potansiyeli• Nevşehir’in güçlü turizm altyapısının oluşturduğu yeni pazar imkanları• Yeni karayolu ve demiryolu yatırımları• Aksaray ve Nevşehir illerinin IPARD kapsamında olması	• Bazı illerde azalan teşvik imkanları• Tarımsal üretimde ortaya çıkan aksaklıklar• Zaten az olan ve artmayan bölge nüfusu• Güçlü sanayi altyapısı olmamasından dolayı kümelenme girişimlerinin sonuçlanmama riski

TR71 için geliştirilen sanayi gelişim stratejisi o bölgeye özgü olan avantajların üzerine inşa edilmelidir. TR71 Bölgesinin diğer bölgelere göre güçlü bölgesel avantajları Bölgenin uygun konumu ve verimli topraklarıdır. Buna karşı olarak sanayide önemli ölçüde bir yığılma olmaması, büyük yatırımların neredeyse tamamının devlet eliyle ekonomik rasyonaliteden çok stratejik ve politik nedenlerle gerçekleştirilmiş olması sonucu kendiliğinden yansanayi geliştirmemiş olmaları, tüm Türkiye’de eksikliği hissedilen ama TR71 Bölgesinde diğer bölgelere göre biraz daha öne çıkan işgücü niteliğinin yetersizliği, yine kamu yatırımlarının ağırlığından kaynaklanan girişim eksikliği ve enerji altyapısında zaman zaman yaşanan sorunlar ile bazı OSB’lerde doğalgaz olmaması geliştirilecek stratejinin ve yapılan planların temelde hedeflediği giderilmesi gereken zayıf noktalar olacaktır.

Geliştirilecek strateji Kırıkkale’de savunma sanayiinin neredeyse kabuğunu kırmak üzere olduğunun, devletin IPARD da dahil olmak üzere tarıma dayalı sanayi destek programlarının, bölgenin konumu ve büyük sanayi şehirlerine yakınlığı nedeniyle çevre illerden yatırımcı çekme potansiyelinin ve Nevşehir’in uzun yıllara dayanan turizm geçmişinin farkında olmalı ve bunları bir an önce faydaya çevirmeyi amaçlamalıdır. Diğer taraftan bölgedeki yatırımların ağırlıklı olarak teşvik imkanlarına dayalı olması teşvik koşullarında negatif bir değişiklik olması durumunda yatırımcının bölgeyi terketmesi riski oluşturmaktadır. Son yıllarda tarımsal üretimde yaşanan bazı sorunlar da tarıma dayalı üretim yapan sanayi için tehdit unsuru olabilir. Geliştirilen stratejinin mümkün olduğunca bu tehditleri de bertaraf etmesi gerekir.

Yukarıda belirtilen faktörler dikkate alınarak geliştirilen sanayi stratejisi izleyen paragraflarda yer almaktadır. Bu temel çıkarımlar yapılırken Bölge mümkün olduğu kadar bir bütün olarak ele alınmış bir ili ilgilendiren spesifik bir durumun eğer bölge geneline bir etkisi olmayacaksa GZFT tablosunda yer verilmemiştir. Bu nedenle, geliştirilecek planlar illerdeki paydaşlarla uygulanacağından yukarıda bölge geneli için verilen GZFT analizi benzer prensipler izlenerek TR71’de yer alan beş il için de oluşturulmuştur. Bu tablolar aşağıda verilmektedir.

Tablo 96 Aksaray Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Genişlemeye uygun sanayi altyapısı (ve bu doğrultuda gelişen OSB)• Ulaşım imkanları• Mevcut teşviklerle yakalanan yeni yatırım eğilimi• Yüksek girişimcilik düzeyi	• Bölgedeki büyük yatırımların önemli bir yansanayi geliştirememiş olması• Düşük eğitim düzeyi
Fırsatlar	Tehditler
• Son yıllarda artan sanayi yatırımları sayesinde girişimcilerde ve yerel yönetimde yüksek motivasyon ve kararlılık• Teşvik imkanları nedeniyle gelişmiş komşu illerden sanayi yatırımı çekme potansiyeli (özellikle Kayseri ve Konya)• IPARD desteklerinden yararlanma hakkı	• Yatırım cazibesinin yalnızca teşvike dayandırılması nedeniyle teşvike bağımlı bir ekonomi gelişme olasılığı• Hızla artan ara eleman ve nitelikli işgücü talebinin bölge içinden karşılanamaması

Tablo 97 Kırıkkale Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Yerleşmiş sanayi kültürü• Savunma sanayi için gerçekleşmek üzere olan planlar• Ankara'ya coğrafi yakınlık• Uluslararası direkt uçuşa olanak sağlayan Esenboğa'ya yakınlık• Yeni iş olanakları olması halinde ilde kalmayı tercih edebilecek nitelikli işgücü	• Girişimciliği sanayiye yönlendirebilecek nüfus azlığı, nitelikli işgücünün Ankara'da çalışması• Sanayinin genişleyebileceği alanın kısıtlı olması
Fırsatlar	Tehditler
• Savunma sanayiinin gelişimine yönelik son yıllarda atılan adımlar (Savunma Sanayine yönelik Teknopark ve OSB)• Ankara'dan yatırımcı ve nitelikli işgücü çekme potansiyeli	• İlin gelişmesinde itici güç olacak savunma sanayiinde mevcut büyük işletmeler ile yeni gelecek yatırımcıların beklenti ve yetilerinin örtüşmemesi

Tablo 98 Kırşehir Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Tarıma dayalı sanayinin gelişmesine uygun tarım ve hayvancılık altyapısı• Eğitimli insan gücü• Şehrin göreceli olarak canlı sosyal yaşantısı• Mobilya sektöründe başlatılmış kümelenme faaliyetleri	• Sanayide öncü sektör olmaması büyük yatırımların bölgeye fazla katkısının olmaması• Büyük ve sanayileşmiş merkezlere nispi uzaklık
Fırsatlar	Tehditler
• Kırmızı et üretimine olan yurtiçi talep ve mevcut yüksek fiyat seviyesi• Mobilya sektörünün dış pazarlara açılma potansiyeli	• Azalan teşvik imkanları

Tablo 99 Nevşehir Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• İlin nispeten gelişmiş lojistik altyapısı• Doğal depolama olanakları• Uluslararası havaalanına sahip olması• Göreceli olarak yabancı dil bilen işgücü• BIMS yatakları	• Özellikle il merkezindeki sosyal yaşantının turistik ilçelerine görece durgun olması• Nüfus azlığı nedeniyle işgücünün kısıtlı olması ve varolan işgücünün turizm sektörü tarafından emilmesi
Fırsatlar	Tehditler
• Turizm yatırımlarının daha da artmasıyla turizm sektörüne yönelik yeni sanayi kollarının gelişmesi• IPARD desteklerinden yararlanma hakkı• Kapadokya'yı ziyaret eden turistlerden yatırımcı olarak yararlanma potansiyeli	• Tarımsal üretimde yaşanan sorunlar• Arazide sanayi – turizm çatışması

Tablo 100 Niğde Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Lojistik açıdan avantajlı konum (Mersin limanına olan göreceli yakınlık)• Nispeten yeniliklere açık girişimci profili• Yüksek nitelikli kalsit yatakları	• İmalat sanayiinde öncü nitelikte ve sektörde yeni yatırımcı çekecek bir sektör olmaması• Sanayi sektöründe yabancı yatırımcı azlığı
Fırsatlar	Tehditler
• Teşvik imkanları nedeniyle gelişmiş komşu illerden sanayi yatırımı çekme potansiyeli (özellikle Kayseri, Adana ve Mersin)• Tarıma dayalı gıda sektöründeki mevcut yabancı yatırımcıların artma beklentisi	• Teşvik uygulamalarına dayalı ekonomi• Patates üretimi ve sulamada yaşanan sorunlar• Yeni teşvik sistemi sonucu bölgeden ayrılacak tekstil yatırımları

7. ÖNCELİK ALANLARI VE GELİŞME EKSENLERİ

Yukarıdaki bölümlerde TR71 Bölgesinde Sanayi Stratejisinin Geliştirilmesi kapsamında derlenen ikincil veriler, yapılan saha çalışmasında elde edilen birincil veriler ve bunların analizi sunulmuştur. Ayrıca bu veriler ve gözlemler üzerine oluşturulmuş olan Rekabetçilik Modeli çıktıları Ek 1'de verilmektedir. Bu ve bundan sonraki bölümler yapılan bu çalışmaların sentezi üzerine geliştirilmiştir.

Bölge ekonomisine genel olarak bakıldığında tarım ve hayvancılık sektörünün sanayinin önünde olduğu görülmektedir. Ayrıca turizm de bölge için diğer önemli bir sektördür. Her iki sektörün de gelecek yıllarda daha çok gelişeceği öngörülmektedir. Her ilde sanayinin geliştirileceği noktalar olmakla birlikte bölgenin topyekün bir gelişmiş sanayi bölgesi olma potansiyeli komşu düzey 2 bölgelere göre daha düşüktür. Bu nedenle Bölgenin sanayi stratejisi genel olarak tarıma dayalı, çevreyle uyumlu yerel birikimleri harekete geçirecek sektörler üzerine odaklanmalıdır.

Bölgenin en önemli avantajı merkezi konumudur. Bu bölgede üretilen ürünlerin Türkiye'ye dağıtımının kolaylığı, bölgenin hem Akdeniz hem de Karadeniz'deki limanlarına görece yakınlığı ve bu limanlarla uygun karayolu bağlantısı, gelişmekte olan demiryolu bağlantıları, havaalanlarının varlığı bölgenin lojistik altyapısı açısından önemli bir avantajdır. Bölgede, özellikle Nevşehir'de bulunan yer altı depoları, geçmiş yıllara uzanan taşımacılık kültürü kullanılarak bu altyapı daha da güçlendirilip sanayiye daha etkili destek sağlar konuma getirebilir. Böyle bir dönüşüm sağlandığında Bölge, yurtiçinde dağıtılmak ya da ihraç edilmek üzere üretilen ürünlerin paketleme, stoklama ve dağıtım hizmetini sağlayan bir merkez haline gelebilir.

Bölgenin çevresinde büyük şehirlerin yer alması (Adana, Ankara, Kayseri, Konya) bu yerleşim yerlerindeki sermayenin bölgeye çekilmesi açısından bir avantajdır. Bunun için bölge dışından gelecek yatırımcıları çekecek faaliyetlerin düzenlenmesi önem kazanmaktadır. Bölge illerinin kalkınmada öncelikli bölgede olması, teşvik sisteminde bazı illerin 4, bazı illerin 5. bölgede yer alması sözkonusu yatırımların bölgeye çekilmesinde etkili olsa da, teşvik mekanizmalarının geçici olduğu, bu nedenle yatırım kararında tek etken olmaması gerektiği gözönünde bulundurularak bölgeyi yatırım açısından daha cazip hale getirecek tedbirler alınmalıdır. Büyük şehirler, sermaye birikiminin yanı sıra yaşam koşulları ile de bir cazibe oluşturmakta ve yatırım çekmektedirler. Çevrede bu tip şehirlerin bulunması Bölge içerisinde bu illere yakın noktalarda yapılacak yatırımların da cazibesini arttırmakta kullanılabilir.

Yapılan saha çalışmalarında yatırımcılara bölgeye yatırım yapma nedenleri sorulduğunda genel olarak duygusal nedenler öne çıkmaktadır. Birinci neden yatırımcının o ilden olmasıdır. Daha önce il dışında yaşayıp sonra tekrar iline dönen yatırımcı için memleketine yatırım yapma arzusu etkili bir nedendir. Yatırımcı hep o ilde yaşamış ise başka bir ile yatırım yapma gereği görmemektedir. Bölgeden olmayıp da o bölgede yatırım yapanlara bakıldığında yerel yöneticilerin girişimleri ve ısrarlı tutumları ve yatırımcıya sağlanan imkanlar ön plana

çıkılmaktadır. Yatırım kararı için yukarıda sayılan nedenler dışında başlıca neden olarak bölgenin cazip yatırım ortamının belirtildiği tek il Aksaray'dır.

Bir bölgenin kalkınma stratejisi o bölgenin göreceli avantajları üzerine kurulur. Sahip olunan avantajlar, o bölgeye özgü doğal kaynaklar, tabiat yapısı, coğrafi konum gibi doğal varlıklar ile bölge üzerinde şimdiye kadar gelişme sağlamış olan kültür ve birikimdir. TR71 Bölgesine bakıldığında sanayi açısından temel alınması gereken en önemli avantajlar şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

- Doğal faktörler
 - Coğrafi konum
 - Maden ve mineraller (BİMS, Kalsit)
 - Dünya üzerinde örneği az bulunan jeolojik yapı
- Birikim
 - Tarımsal üretim
 - Turizm sektörü
 - Noktasal güçte büyük işletmeler (MKEK, TÜPRAŞ, Petlas, Mercedes-Benz gibi)

Yukarıdaki faktörler gözönüne alındığında TR71 Bölgesinde Sanayinin Geliştirilmesi için 5 katmanlı bir öneri paketi oluşturulmuştur. Bu öneri paketi şu katmanlardan meydana gelmektedir.

1. Vizyon
2. Stratejik Amaç
3. Öncelikler
4. Tedbirler
5. Projeler

TR71 Bölgesi için önerilen vizyon, stratejik amaçlar ve öncelikler Tablo 101'de verilmektedir.

Tablo 101 TR71 Bölgesi için öngörülen vizyon, stratejik amaç ve öncelikler

VİZYON	STRATEJİK AMAÇ	ÖNCELİKLER
Tarıma dayalı, çevreyle uyumlu yerel birikimleri kullanan güçlü sanayi.	Odak il ve sektörlerde yüksek rekabet gücüne sahip sanayiye sahip olmak.	Gıda sektörünün ulusal çapta rekabet gücü yüksek işletmeler yetiştirilmesi
		Her ilde rekabet gücü yüksek en az bir odak sektör oluşturulması
		Lojistik altyapıdan maksimum fayda sağlanması
		Bölgedeki üniversitelerin sanayi ile birlikte çalışmaya yönlendirilmesi
	Doğal kaynaklardan tarım ve turizmle barışık bir şekilde azami fayda sağlamak.	BİMS ve Kalsit üreticilerinin yalnızca sürdürülebilir yöntemler kullanarak yüksek katma değerli ürünler üretmeleri

Ayrıca yukarıda belirtilen stratejik amaçların tümü ile ilgili olan yatay öncelikler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- İşgücü niteliğinin artırılması ve
- Teşvik politikalarından bağımsız olarak bölgenin yeni yatırımcılara cazip hale getirilmesi.

TR71 Bölgesinde geliştirilmesi önerilen odak sektörler iller bazında aşağıda verilmiştir.

Tablo 102 İllerde Geliştirilmesi Gereken Sektörler

	Gıda	Makine Otomotiv	Savunma Sanayii	Mobilya	Tekstil Konfeksiyon	Maden
Aksaray	✓	+		±	±	
Kırıkkale	✓		+	+		
Kırşehir	✓			+		
Nevşehir	✓	±				+
Niğde	✓			±	+	+

✓: Bölge çapında geliştirilecek sektör

+: Odak merkez'de varolan odak sektör

±: Odak merkez'de geliştirilecek potansiyel odak sektör

Tarıma dayalı gıda sanayii Bölge genelinde geliştirilmesi gereken sektördür. Bunun yanı sıra odak şehirlerde odak sektörler seçilmiştir. Tablo 102'de + işareti bulunan hücreler odak merkezleri ve odak sektörleri göstermektedir. Ayrıca odak sektör olma potansiyeli olan hücreler de ± işareti ile gösterilmiştir. Aksaray'ın yakaladığı hızlı yatırım çekme eğilimi sonucunda kısa dönemde çevre illerdeki bazı sektörlerin yatırımlarının bu ile kaymasıyla mobilya sektörü de bu ilde odak sektör haline gelebilir. Ayrıca, Nevşehir'deki mevcut ağır nakliye araçları üstyapı imalatçılarında bir dönüşüm sağlandığı takdirde bu sektör faaliyet alanları genişletip Aksaray'da odak sektör olan makine otomotiv yansanayii ile entegre olabilir.

A. 2014- 2023 Dönemi Hedef ve Stratejiler

Yukarıda belirtilen öncelikli alanlar ve gelişme eksenleri doğrultusunda TR71 Bölgesi için önerilen 2014-2023 dönemine ait belirlenmiş olan öncelik ve proje önerileri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 103 TR71 Bölgesi Öncelik ve Tedbirler

Öncelik	Tedbirler
Gıda sektörünün ulusal çapta rekabet gücü yüksek işletmeler yetiştirilmesi	• Ahi Evran, Aksaray Üniversitelerinde gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin geliştirilmesi • Uluslararası gıda standartları konusunda bilgi ve uzmanlık düzeyinin artırılması • Aksaray ve Niğde’de gıda sektörü yapısal değişim yol haritasının hazırlanması • Tüm illerdeki üreticilerin gıda güvenilirliği bilincinin ve kapasitesinin artırılması
Lojistik altyapıdan maksimum fayda sağlanması	• Nevşehir’de doğal depolama gelişim stratejisinin hazırlanması • Modern lojistik yatırımlarının (lisanslı depolama, soğuk hava depolama, soğutuculu nakliye) desteklenmesi
Her ilde rekabet gücü yüksek en az bir odak sektör oluşturulması	• Aksaray’da makine ve otomotiv yansayii sektörünün desteklenmesi • Aksaray üniversitesinin makine ve otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin artırılması • Aksaray’da mobilya yatırımcıları için değerlendirme analizi yapılması, analiz sonucuna göre destek verilmesi • Kırıkkale’de savunma sanayii ihtisas OSB ve teknopark girişiminin desteklenmesi • Kırıkkale’de mobilya sektörü gelişiminin desteklenmesi • Kırıkkale’de yabancı sermayenin artırılması • Kırşehir’de mobilya sektörü gelişiminin desteklenmesi • Nevşehir’de ağır nakliye araçları üstyapı imalatçılarının dönüşüm stratejisinin hazırlanması, sanayicilerden alınan geri bildirimlere göre otomotiv yansayiiin desteklenmesi • Niğde ve Aksaray’da Tekstil Konfeksiyon sektörünün gelişiminin desteklenmesi • Aksaray’da mobilya yatırımcıları için değerlendirme analizi yapılması, analiz sonucuna göre destek verilmesi
Bölgedeki üniversitelerin sanayi ile birlikte çalışmaya yönlendirilmesi	• Her ildeki üniversitenin seçilmiş odak sektörlerde kapasitesinin geliştirilmesi • Sanayicilerin üniversitelerle ortak proje geliştirmesinin desteklenmesi
BİMS ve Kalsit üreticilerinin yalnızca sürdürülebilir yöntemler kullanarak yüksek katma değerli ürünler üretmeleri	• BİMS ve Kalsit sektörlerinde yüksek katma değerli ürün üretim süreçlerinin desteklenmesi • Nevşehir Üniversitesinin BİMS’e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin artırılması
İşgücü niteliğinin artırılması	• Gıda sektöründe ve her ildeki odak sektörde ihtiyaç analizi yapılarak meslek okullarının, meslek yüksek okullarının ve fakültelerin ilgili bölümlerinin kapasitelerinin güçlendirilmesi
Teşvik politikalarından bağımsız olarak bölgenin yeni yatırımcılara cazip hale gelmesi	• Bölge halkını sanayi yatırımlarına özendirilecek iletişim kampanyalarının düzenlenmesi • Yatırımcılara destek hizmetlerinin verilmesi

Yukarıdaki tabloda 3. sırada yer alan öncelik kapsamında Odak Merkez ve Sektörlerin hedeflenen niteliğe ulaşacağı öngörülen dönem aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 104 Odak Merkez ve Sektörlerin hedeflenen niteliğe ulaşacağı öngörülen dönem

İl	Sektör	Hedeflenen Dönem
Aksaray	Makine ve otomotiv yansanayii	2023
Aksaray	Mobilya*	2021
Kırıkkale	Savunma Sanayii	2018
Kırıkkale	Mobilya	2021
Kırşehir	Mobilya	2018
Nevşehir	BİMS	2020
Nevşehir	Makine ve otomotiv yansanayii*	2025
Niğde	Tekstil Konfeksiyon, Kalsit	2018
Niğde	Mobilya*	2021

*Ön araştırma ve fizibilitesi hazırlanması gereken sektörler

Tablo 103’de yer alan tedbirlerin amacına ulaşması için uygulanması gereken projeler Bölüm 8’de verilmiştir.

B. Potansiyeller ve Geleceğe Dönük Projeksiyonlar

Bölge sanayisi için en önemli potansiyel tarımdır. Ayrıca bölgenin coğrafi konumu ve gelişmiş ulaşım altyapısı de önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Her ilde potansiyel taşıyan sektörler yukarıda verilmiştir.

Önümüzdeki 10 yılda küresel, ulusal ve bölgesel ekonomiyi etkileyecek temel saptamalar aşağıda yer almaktadır.

Küresel rekabet giderek artacaktır

Küreselleşmeyle birlikte ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayalı ülkeler daha çok istihdam, ihracat, ciro ve karlılık için üretim ve servis sektörlerine yönelmektedirler. Bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle daha da destek bulan bu yönelim ülkeler arasındaki klasik ticaret engellerinin kalkmasına ve dünyanın artan bir hızla globalleşmesine katkı sağlamıştır. 1990’lar sonrası küreselleşme yolunda atılan doğru adımlar sayesinde ülkemiz de küresel ekonomiye hızla ayak uydurmuş ve bugün dünyanın en büyük ilk 20

ekonomisi arasına girmiştir. Aslında küreselleşme sonrası kalkan sınırlar, ülkeler arası rekabeti artık bölgeler düzeyine taşımıştır (Regions Compete not Countries, 1994).

Gelişen iletişim ve ulaşım imkanları sonucunda dünya ekonomisindeki küreselleşme artan bir hızla devam edecektir. Tüm sektörlerdeki üreticiler giderek bir çok farklı ülkeden üreticilerle rekabet eder hale gelecekler dolayısı ile yerel rekabetten çok küresel rekabet ön plana çıkacaktır. Bu nedenle sanayicilerin ölçek avantajlarından yararlanmaları için ya büyümeleri ya da bölgelerindeki diğer üreticilerle işbirliğine gitmeleri gerekmektedir (kümelenme). Buna ek olarak KOBİ'lerin rekabetçiliklerini arttırmaları için yenilikçilik ve teknolojiye yatırım yapmaları ve uluslararasılaşması atılması gereken diğer iki önemli adımdır. Avrupa Komisyonu tarafından 2009 yılında 33 AB ülkesinde 9.480 KOBİ ile yapılan araştırmaya göre AB'deki KOBİ'lerin Mikro ölçeklilerin %43'ü, Küçük ölçeklilerin %58'i ve Orta ölçeklilerinin ise %73'ü en az bir uluslararasılaşma faaliyetinde bulunmuştur. İhracat yapma oranlarını vermek gerekirse bu oranlar sırasıyla %24, %38 ve %53 ile oldukça yüksek çıkmıştır (EC, 2009).

Yenilikçilik bir gereksinim olacaktır

Yapılan birçok farklı çalışma yenilikçilik (inovasyon) uygulamalarının KOBİ'lerin rekabetçilikleri arttırdığını ortaya koymuştur. Küreselleşen dünyada uluslararasılaşma ve yenilikçilik arasında güçlü bir pozitif bağ olduğu kanıtlanmış, bu durum son olarak Avrupa Komisyonu tarafından yapılan çalışmada da ortaya konmaktadır (EC, 2009). Aslında yenilikçilik ve uluslararasılaşma arasındaki bağı açıklayan en ilgili çalışma Golovka ve Valentini tarafından İspanya'daki 1400 KOBİ'nin 10 yıllık incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır (S. Roper, J. H.Love , 2011). Bu çalışmaya göre inovasyon ve ihracat birbirini tamamlayarak işletmelerin satış hacminin artmasına direkt etki yapmaktadır.

Ölçek ekonomisinin önemi ve ticarete uluslararası sınırların ortadan kalkması, üretim, finansman ve işgücü açısından sınırlı kaynaklara sahip olan KOBİ'lerin yenilikçiliğe (ve Ar-Ge çalışmalarına) eskiye göre çok daha fazla önem vermelerini gerektirmektedir.

Küresel rekabet için kümelenme kaçınılmazı olacaktır

İş kümeleri birbiriyle ilişkili işletmelerin ve kurumların belirli bir coğrafi alanda (yörede) yoğunlaşması ile oluşur ve yarattıkları iktisadi değer oluşumuna katkıda bulunan sektör, kurum ve kuruluşların tamamını kapsar (E.Porter, November - December 1998). Küreselleşmeyle birlikte gelişen dünya ticaretinde sınırların veya dış ticaret engellerinin kalkmasıyla özellikle büyük firmalar hızla ihracatlarını arttırmış ve günümüzde rekabet yerel olmaktan çıkıp küresel hale gelmiştir.

Günümüzde kümelenme, KOBİ'lerin bir kitle olarak büyük ölçekli rakipler karşısında rekabet gücünü arttırarak bölgelerin kalkınmasına yönelik en önemli uygulamalardan biridir. Kümelenme uygulamaları, özellikle 1990'lı yıllardan beri Batı, Orta ve Doğu

Avrupa'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne, Çin Halk Cumhuriyeti'nden Japonya'ya kadar birçok ülkede başarıyla uygulanmış ve etkili sonuçlar vermiştir (Ekonomi Bakanlığı, 2013). Üstelik bilimsel bir araştırmaya göre (Mercedes Delgado, 2010), güçlü kümelenmelerin olduğu bölgelerde ilgili sektörlerdeki girişimcilik ve yeni kurulmuş iş istihdamı daha yüksek çıkmaktadır.

Kümelenme uygulamalarının başarılı olabilmesi için aşağıdaki konuların dikkatlice değerlendirilmesi gereklidir;

- Yerel Paydaşlar: Kümeler zamanla ve doğal yollardan yerel bir takım güçlü yönlerin biraraya gelmesinden oluşur. Buradaki yerel aktörlerin (üniversite, iş dünyası, işgücü nitelikleri, kamu destekleri, teşvikler vb.) birlikte çalışma istek ve potansiyeli olmalıdır. Küme sıfırdan yaratılamaz ancak potansiyeli var ise desteklenip geliştirilebilir.
- Bilgi Akışı: Bilgi üretme potansiyeline sahip girişimciler ve yenilikçi firmalar ile üniversitenin yakın işbirliği gerekli şartlardan biridir.
- Finansman: Firmaların özellikle ilk evrede yatırım yapmalarını sağlayacak yeterli kaynak yok ve dışarıdan da sağlanamıyor ise başarılı bir küme uygulaması mümkün değildir. Bu nedenle yeni girişimcilerin ve mevcut firmaların kamu desteklerine, risk sermayesi, melek yatırımcılar ve diğer finansman kaynaklarına ulaşabilmeleri önemlidir.
- Nitelikli İşgücü: Kümelenme olan sektörlerde gereksinim duyulacak aranılan niteliklerde yetişmiş işgücünün karşılanabilmesi şarttır. Eğer bu alanda yerelde yeterli işgücü yok ise üniversite ve diğer eğitim kuruluşları aracılığı ile nitelikli işgücü piyasasının oluşması için gerekli çalışmalar gerekirse üniversitelerde kapasite geliştirme de dahil olmak üzere başlatılmalıdır.
- Ağ Kurma: Kümelenmenin başarılı olabilmesi için şirketler, üniversite(ler), çalışanlar, finansman sağlayıcılar, yerel karar vericiler ve diğer aktörlerin sürekli ve yakın işbirliği içinde olmaları gerekir.
- Liderlik: Kümelenme çalışması için Bölgenin saygın ve sevilen yerel bir aktörünün aktif liderlik görevini üstlenmesi önemlidir.

Sağlıklı ve güvenilir tarım ürünlerine her zaman talep olacaktır

Dünya bir yandan tüm nüfusu beslemek için gıda üretimini arttırmaya çalışırken diğer yandan üretim ve verimlilik artışı için geliştirilen yöntemlerin insan sağlığında oluşturduğu risklere karşı mücadele etmektedir. Dünya nüfusu arttığı ve tüketiciler bilinçlendiği sürece iyi tarım uygulamalarına her zaman büyük talep olacak, iyi tarım uygulamalarına dayalı gıda sektörleri rekabet açısından her zaman avantajlı olacaktır.

Bölgedeki tarım sektörünün hemen her ilde hem gelir hem de istihdam açısından önemli bir yere sahip olması ve sağlıklı tarım ürünlerine yönelik talep artışı eğilimi, bölgedeki gıda sanayinin desteklenmesinin stratejik olarak desteklenmesini gerektirmektedir.

Türkiye'nin değişen ekonomik yapısı sermaye sahiplerini daha çok sanayi yatırımlarına yönlendirecektir

Finansal yatırım araçlarının cazibesini kaybetmesi, gayrimenkul sektörünün doygunluk sınırına yaklaşması önümüzdeki on yıl içerisinde kendine hedef arayan sermayenin artmasına neden olacaktır. Uluslararası piyasalarda zaten bir süredir yaşanmakta olan bu durum Türkiye'deki sermaye sahiplerini de etkileyecektir. Bu nedenle sermaye sahiplerinin sanayiye yönlendirilmesi için gerekli adımların atılması gerekmektedir.

TR71 Bölgesinde sanayileşmenin devam etmesi durumunda sanayinin GSKD olarak Türkiye sanayisinde alacağı pay % 2'ye yaklaşacaktır.

Senaryolar

Türkiye'de GSYİH sabit fiyatlarla 2001-2013 yılları arasında yılda ortalama %6,5 artmıştır. Bu dönem içindeki artış 2001 krizinden çıkışta yaşanan hızlı büyümeyi de kapsamaktadır. Kalkınma Bakanlığı 2013 ve 2014 yılları için büyümeyi % 3,2 ve % 4, daha uzun dönemde ise % 5 olarak öngörmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013). TR71 Bölgesinin GSYİH'daki payı yaklaşık % 1,5'dur ve bu oran çok değişmemektedir.

Yukarıdaki veriler esas alınarak farklı varsayımlarla dört ayrı senaryo geliştirilerek 2023 yılında TR71 Bölgesinin 1998 sabit fiyatlarıyla GSYİH'sı hesaplanmıştır. Hesaplamada kullanılan senaryolar ve varsayımlar aşağıda verilmiştir:

- Senaryo A: Türkiye ekonomisi öngörülen oranda büyüyecek, büyüme uzun vadede ortalama %5 olacaktır. Bölgenin GSYİH'daki payı aynı kalacaktır.
- Senaryo B: Türkiye ekonomisi öngörülen oranda büyüyecek, büyüme uzun vadede ortalama %5 olacaktır Bölgenin GSYİH'daki payı alınan tedbirler sayesinde yılda onbinde 5 artacaktır.
- Senaryo C: Türkiye ekonomisi öngörülenden hızlı büyüyecek, büyüme uzun vadede ortalama %7 olacaktır. Bölgenin GSYİH'daki payı aynı kalacaktır.
- Senaryo D: Türkiye ekonomisi öngörülenden hızlı büyüyecek, büyüme uzun vadede ortalama %7 olacaktır. Bölgenin GSYİH'daki payı alınan tedbirler sayesinde yılda onbinde 5 artacaktır.

Uzun dönemde yıllık ortalama %7 büyüme Türkiye'de geçmiş yıllarda yaşanmıştır ve gerçekçi olmayan bir varsayım değildir. Bölgenin GSYİH'dan aldığı payın her yıl onbinde 5 artması da 10 yıl içerisinde payını %1,5'dan %2'ye çıkaracağı anlamına

gelmektedir. Bölgede ekonomik büyümenin hızlanması için gerekli tedbirler alındığı takdirde bu varsayımın da gerçekçi sınırlar içinde olduğu düşünülmektedir.

Bölge ekonomisinin Türkiye geneline göre az oranda da olsa büyümesi Türkiye genelinde yaşanan büyük oranlı büyümelerden çok daha hızlı bir bölgesel büyüme ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle bölge ölçeğinde atılan doğru adımlar bölge ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır.

Son otuz yıldır şehirleşmenin etkisi ile Türkiye’de nüfus artışı yavaşlamaktadır ve uzun vadede ülke nüfusunun 85 milyon ile 90 milyon arasında sabit kalacağı öngörülmektedir (Sabah, 2013). TR71 Bölgesinde ise nüfus son beş yıldır 1,5 milyon dolayında sabit kalmıştır. Ekonomik büyüme için ihtiyaç duyulan işgücü kırsal nüfusun kentsel nüfusa dönüşümü ile elde edilmektedir. Yukarıda verilen A ve C senaryolarında bölgenin GSYİH’deki payının sabit kalacağı öngörüldüğünden bu süreçte bölge nüfusunda da çok fazla artış beklenmemelidir. Ancak, Bölgenin GSYİH payını arttıracığı öngörülerine dayanan B ve D senaryolarında en azından bölgeden diğer bölgelere giden göçün azalacağı dolayısı ile bölge nüfusunda artış olacağı öngörülmektedir. Bu durumda kentsel altyapı ve kamu hizmetlerinde de gelişmelere ihtiyaç duyulacağı önemli bir saptamadır.

8. EYLEM VE YATIRIM ÖNERİLERİ

Yukarıda belirlenmiş hedef ve stratejiler doğrultusunda TR71 Bölgesinde gerçekleştirilmesi gereken eylemler ve desteklenmesi gereken yatırımlar aşağıda gruplanarak verilmektedir.

Tablo 105 2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Analiz Çalışmaları

Analiz Çalışması	Uygulanacak İl	Önerilen Hazırlama Dönemi
Mobilya yatırımcıları pazar araştırması	Aksaray	2014
İşgücü ihtiyaç analizi	Aksaray	2014
Gıda sektörü yapısal değişim yol haritası	Aksaray	2015
Makine otomotiv sektörü değer zincir analizi ve stratejik yol haritası	Aksaray	2016
Makine otomotiv sektörü eylem planı	Aksaray	2017
Makine otomotiv sektörü dış pazarlara açılma stratejisi	Aksaray	2020
Savunma sanayi ihtisas OSB yönetim planı	Kırıkkale	2014
Savunma sanayi teknopark yönetim planı	Kırıkkale	2015
Mobilya sektörü değer zincir analizi ve kümelenme stratejisi	Kırıkkale	2017
Savunma sanayi kümelenme stratejisi	Kırıkkale	2017
Et, süt ve süt ürünleri sektörü yapısal değişim yol haritası	Kırşehir	2014
Mobilya sektörü yapısal değişim yol haritası	Kırşehir	2014
Mobilya sektörü kümelenme stratejisi	Kırşehir	2015
Mobilya sektörü yurtiçi pazarlama stratejisi	Kırşehir	2016
Mobilya sektörü ihracat stratejisi	Kırşehir	2018
Ağır nakliye araçları üstyapı imalatçılarının dönüşüm stratejisi	Nevşehir	2014
Doğal depolama kapasite tespit ve gelişim stratejisi	Nevşehir	2014
BİMS sektörü ihracat stratejisi	Nevşehir	2014
BİMS sektörü değer zincir analizi ve kümelenme stratejisi	Nevşehir	2015
Tekstil – Konfeksiyon değer zinciri analizi	Niğde	2014
Gıda sektörü yapısal değişim yol haritası	Niğde	2015
Kalsit sektörü ihracat stratejisi	Niğde	2017
Kalsit sektörü kümelenme stratejisi	Niğde	2018

Yapılması gereken analiz çalışmaları

Uygulamaya yönelik her adımda mevcut durum tespiti, olabilirlik etüdü ve yol haritasının çıkarılması gereklidir. Yukarıda farklı başlıklar altında önerilmiş olan çalışmalar aşağıdaki tabloda önerilen uygulama dönemi ile birlikte verilmektedir.

Kurumsal Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Yukarıda verilen önerilerin bir kısmı üniversitelerin belirli sektörlerle hizmet verebilme kapasitelerinin artırılmasına yöneliktir. Bu faaliyetler ve önerilen uygulama dönemleri Tablo 106'da verilmiştir.

Tablo 106 2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Kurumsal Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Kurumsal Kapasite Geliştirme Çalışması	Uygulanacak İl	Önerilen Dönem
Aksaray Üniversitesi'nin gıda teknolojisi kapasitesinin artırılması	Aksaray	2016-2019
Aksaray Üniversitesi'nin makine otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin artırılması	Aksaray	2018-2021
Meslek lisesi, teknik lise ve meslek yüksek okulların ihtiyaç duyulan iş kollarında eğitim kapasitesinin artırılması	Aksaray	2016-2017
Ahi Evran Üniversitesi'nin gıda teknolojisi kapasitesinin artırılması	Kırşehir	2016-2019
Nevşehir Üniversitesi'nin BİMS'e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin geliştirilmesi	Nevşehir	2017-2020
Niğde Üniversitesi'nin gıda teknolojisi kapasitesinin artırılması	Niğde	2017-2020
Niğde Üniversitesi'nin kalsite dayalı malzeme bilimi kapasitesinin artırılması	Niğde	2019-2022

Aynı sektörde kapasite geliştirmesi yapılacak kurumlar arasında eşgüdüm sağlanması gerekmektedir.

Tanıtım kampanyaları

Özellikle bölgede gelişmesi planlanan sektörlerde yatırımcı çekmek için bazı tanıtım faaliyetlerine ihtiyaç vardır. Bu faaliyetler aşağıdaki tabloda önerilmiştir.

Tablo 107 2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Tanıtım Faaliyetleri

Tanıtım konusu	Hedef Grup	Önerilen Dönem
Kırıkkale’de yatırım imkanları	Mobilya yansanayicileri	2015
Kırıkkale’de yatırım imkanları	Yabancı sermaye temsilcileri	2016
Savunma sanayiine yönelik imkanlar	Savunma sanayiinde Kırıkkale’ye yatırım yapma potansiyeli olan gruplar	2016
Kırşehir’de yatırım imkanları	Gıda sektöründe Kırşehir’e yatırım yapma potansiyeli olan gruplar	2015
Niğde’de yatırım imkanları	Gıda sektöründe Niğde’ye yatırım yapma potansiyeli olan gruplar	2015
Niğde’de yatırım imkanları	Yabancı sermaye temsilcileri	2017

Ahiler Kalkınma Ajansı Tarafından Desteklenmesi Önerilen Faaliyetler

Uygulamaların beklenen sonucu verebilmesi için odak merkez ve sektörlerdeki yatırımların mali açıdan desteklenmesi gerekmektedir. Bu odak merkez ve odak sektörler desteğin uygulanması önerilen dönemle birlikte aşağıdaki Tabloda verilmiştir.

Enerji verimliliği giderek önem kazanan bir konu olduğundan **desteklenen tüm yatırımlarda bina ısı yalıtımı başta olmak üzere enerji verimliliğine yönelik bileşenler içeren projelere öncelik verilmesi tavsiye edilmektedir.**

Tablo 108 2014-2023 Dönemi İçin Desteklenmesi Önerilen Faaliyetler

Destek Konusu	Sektör	Uygulanacak İl	Önerilen Uygulama Dönemi
Yeni yatırımlar ve kapasite arttırımı	Tekstil - Konfeksiyon	Aksaray	2015-2018
Kapasite arttırımı	Süt ve süt ürünleri	Aksaray	2016-2017
Yeni yatırımlar ve kapasite arttırımı	Makine ve otomotiv	Aksaray	2018-2019
UR-GE ya da eşdeğeri bir destek programına başvuru desteği	Makine ve otomotiv	Aksaray	2021
Yeni yatırımlar ve kapasite arttırımı	Savunma Sanayi	Kırıkkale	2015-2018
Yeni yatırımlar	Mobilya yansanayi	Kırıkkale	2015-2018
Teknoloji yatırımları, süreç iyileştirme	Mobilya Sanayi	Kırıkkale	2017-2018
Kapasite arttırımı	Et, süt ve süt ürünleri	Kırşehir	2015-2016
Teknoloji yatırımı	Mobilya Sanayi	Kırşehir	2015-2016
Teknoloji yatırımı	Et, süt ve süt ürünleri	Kırşehir	2017-2018
Modernizasyon yatırımı	Doğal Depolama	Nevşehir	2015-2016
Teknoloji yatırımı	BİMS	Nevşehir	2017-2018
Kapasite arttırımı	Tekstil - Konfeksiyon	Niğde	2015-2018
Kapasite arttırımı	Süt ve süt ürünleri	Niğde	2016-2017
Kapasite arttırımı	Meyve suyu	Niğde	2017-2018

Ahiler Kalkınma Ajansı Tarafından Desteklenmesi Önerilen İşbirliği Çalışmaları

Türkiye’de eksikliği sık sık dile getirilen kurumsal işbirliği, özellikle de üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması teşvik mekanizmaları mevcutsa da bu teşvik mekanizmaları henüz hedeflenen işbirliği ortamını sağlayamamıştır. Bu nedenle Ahiler Kalkınma Ajansı bölgedeki sanayi kuruluşları ile üniversiteleri bu mekanizmalardan yararlanmaya özendirilmelidir. Geliştirilen strateji ile uyumlu olarak hangi ilde hangi sektörlerin desteklenmesine yönelik öneriler ve uygulama dönemleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 109 2014-2023 Döneminde Ortak Proje Geliştirme İçin Desteklenmesi Önerilen İşbirlikleri

Hedef Grup	Uygulanacak İl	Önerilen Dönem
Gıda sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteler	Aksaray	2016-2017
Makine otomotiv sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteleri	Aksaray	2018-2019
Mobilya sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteler	Kırıkkale	2017-2018
Mobilya sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteler	Kırşehir	2015-2016
BİMS sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteler	Nevşehir	2018-2019
Gıda sektöründeki sanayiciler ve Üniversiteler	Niğde	2016-2017

Ahiler Kalkınma Ajansı Tarafından Yürütülmesi Gereken Eğitim ve Farkındalık Yaratma Faaliyetleri

Kalkınmanın önündeki bazı engellerin kaldırılması ancak zihniyet değişikliği ile mümkündür. İyi tasarlanmış eğitim ve iletişim kampanyaları ile eski alışkanlıklar değiştirilebilir, kişilere farklı bakış açıları kazandırılabilir. Geniş kitlelere hitap eden etkili kampanyalar düzenlemenin maliyeti çok yüksek olduğu için aşağıda sadece belli illerde belli sektörleri hedefleyen kampanyalar yapılması önerilmiştir. Aşağıda yer alan eğitim ve farkındalık faaliyetleri Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından desteklenebilir.

Tablo 110 2014-2023 Dönemi İçin Önerilen Eğitim ve Farkındalık Yaratma Faaliyetleri

Eğitim / İletişim Konusu	Hedef Grup	Uygulanacak İl	Önerilen Dönem
İhtiyaç analizinde ortaya çıkan iş kollarında eğitim programları	Tüm sanayi sektörü çalışanları, işsiz gençler	Aksaray	2016-2020
İşgücü niteliğinin artırılması	Savunma sanayii çalışanları, işsiz gençler	Kırıkkale	2015-2017
Kümelenme konusunda bilinçlendirme	Mobilya sektörü sanayicileri	Kırıkkale	2017-2018
Uluslararası gıda standartları ve gıda güvenilirliği	Gıda sanayii çalışanları	Kırşehir	2017-2018
Kümelenme konusunda bilinçlendirme	Mobilya sektörü sanayicileri	Kırşehir	2015-2017
Kümelenme konusunda bilinçlendirme	BİMS	Nevşehir	2018-2019
Kümelenme konusunda bilinçlendirme	Tekstil-Konfeksiyon	Niğde	2018-2019

Yatırımcıları Hedefleyen İş Hizmetleri

Yatırımcılar, özellikle ilk kez yatırım yapıyorlarsa veya bölge dışından, ülke dışından gelmişlerse bazı işlerini kolaylaştıracak hizmetle ihtiyaç duyabilirler. Yeni yatırımcılar için iş planı hazırlama, finans yönetimi, yabancı yatırımcılar için mevzuat hakkında bilgilendirme, ilde var olan hizmetleri tanıtmaya (örneğin, mali müşavirlik, hukuk müşavirliği) gibi hizmetler yatırımcılara verilen önemli destekler arasındadır. Ahiler Kalkınma Ajansı her ne kadar illerde yatırım destek ofisleri aracılığıyla hizmet vermekteyse de aşağıda belirtilen hedef grup ve illere özel destekler vermesi ya da bu desteklerin sağlanmasını kolaylaştırması önerilmektedir.

Tablo 111 2014-2023 Döneminde Yatırımcılara Verilmesi Önerilen İş Hizmetleri

Hedef Grup	Uygulanacak İl	Önerilen Dönem
Savunma Sanayiine yatırım yapanlar	Kırıkkale	2015-2020
Savunma Sanayiine yatırım yapanlar	Kırıkkale	2016-2021
Her sektörde yatırımcı	Niğde	2017-2022

9. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

TR71 Bölgesi Türkiye nüfusunun yaklaşık % 2'sini barındıran 5 ilden oluşmaktadır. Bölge sanayiinin ürettiği katma değer Türkiye'de üretilen katma değer yaklaşık % 1,5'u kadardır. Ana faaliyet kollarına bakıldığında Bölge'nin ürettiği değer ülke çapındaki payının tarımda sanayinin iki katı olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra Bölge dünya çapında turistik değere sahip Kapadokya'ya evsahipliği yapmaktadır. Bu nedenle hizmetler sektörünün bölgedeki payı yüksektir ve turizmin gelişmesiyle daha da yükselmesi beklenmektedir.

Yukarıda belirtilenler ışığında genel yaklaşım olarak Bölge sanayisinin tarım ve turizm değerleri ile çelişmeden ve bu değerlerden yararlanarak büyütülmesi benimsenmiştir. Bu büyüme stratejisi Bölgenin coğrafi konumu ve var olan sanayi sektörlerinin gelişim eğilimleri ve bu eğilimlerin küresel bir rekabet ortamında kendine yer bulabilme imkanları üzerine kurulmuştur.

Türkiye son on yıldır hızlı bir büyüme dönemine girmiştir ve bu büyümede önceki dönemlerin aksine Anadolu kentleri büyük şehirlerden ve özellikle İstanbul'dan daha çok pay almaktadırlar. Ulusal, bölgesel, sektörel plan ve stratejiler hedef olarak giderek artan bir dış ticaret hacmi ve 2023 yılında 500 milyar ABD doları ihracat hedefi koymaktadır ve bu hedefe ulaşmak için çeşitli destek mekanizmaları yürürlüğe girmiştir.

Hızlı büyüme eğiliminden TR71 Bölgesinin yararlanmaması için bir neden yoktur. Bölgesel koşullar bir çok yönden böyle bir büyümeyi destekler niteliktedir. Doğru strateji ve eylem planlarıyla TR71 bölgesinin Türkiye ekonomisindeki payı 10 yılda % 1,5'dan %2'nin üzerine çıkartılabilir. Burada önemli olan uygulanabilir eylemler üzerine odaklanmak, daha önce uygulanmış olan eylemlerin etkisini değerlendirmek ve bu değerlendirmeler sonucunda uygulanma ihtimali düşük olan eylemleri revize etmektir. Gelişim stratejilerinin sürekli olarak güncellenmesi gerektiği unutulmamalıdır. Hızlı değişen küresel eğilimler ve teknoloji sürekli güncellemeyi zorunlu kılmaktadır.

10. KAYNAKÇA

(1994). *Regions Compete not Countries*. McKinsey & Co.

Sektörler. (2004, 04 01). 05 24, 2013 tarihinde Capital Online: <http://www.capital.com.tr/kadeh-kadeh-yatirim-keyfi-haberler/15128.aspx> adresinden alındı

Sabah. (2013, Ocak 30). Mayıs 25, 2013 tarihinde Sabah Online: <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2013/01/30/turkiye-nufusu-alarm-veriyor> adresinden alındı

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2007). *Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı*. Ankara.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2010). *Türkiye Sanayi Strateji Belgesi*. Ankara.

E.Porter, P. M. (November - December 1998). "Clusters and the New Economics of Competition". *Harvard Business Review*.

EC. (2009). *Survey 2009, Internationalisation of European SMEs EIM/GDCC (N=9480)*. European Commission.

EDAM, Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi. (2009). *Türkiye için bir Rekabetçilik Endeksi*. İstanbul: Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi.

Ekonomi Bakanlığı. (2013). *Kümelenme Nedir?* May 2013 tarihinde KOBİ İşbirliği ve Kümelenme Projesi: <http://www.smenetworking.gov.tr/detay.cfm?MID=4> adresinden alındı

Mercedes Delgado, M. E. (2010, May). Clusters and entrepreneurship. *Journal of Economic Geography*.

Prof.Dr. Yeldan E, d. (2012). *Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?* İstanbul: TURKONFED.

S. Roper, J. H.Love . (2011). *SME Innovation, Exporting and Growth: A Review of Existing Evidence*.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Orta Vadeli Program 2013 - 2015*.

Ek 1 TR71 Bölgesinin Rekabet Modeli

TR71 Bölgesinde yer alan illerin rekabetçilik durumu 9 Eksen’de incelenmiştir. Bu eksenlerin tanımları aşağıda verilmiştir:

1. İş Yapma Düzeyi
2. Girişimcilik
3. Finansal Hizmetlerden Yararlanma
4. Yabancı Sermaye Varlığı
5. Uluslararası Pazarlara Erişim
6. İşgücü Niteliği
7. Altyapı Niteliği
8. Teşvikler
9. Yenilikçilik Potansiyeli

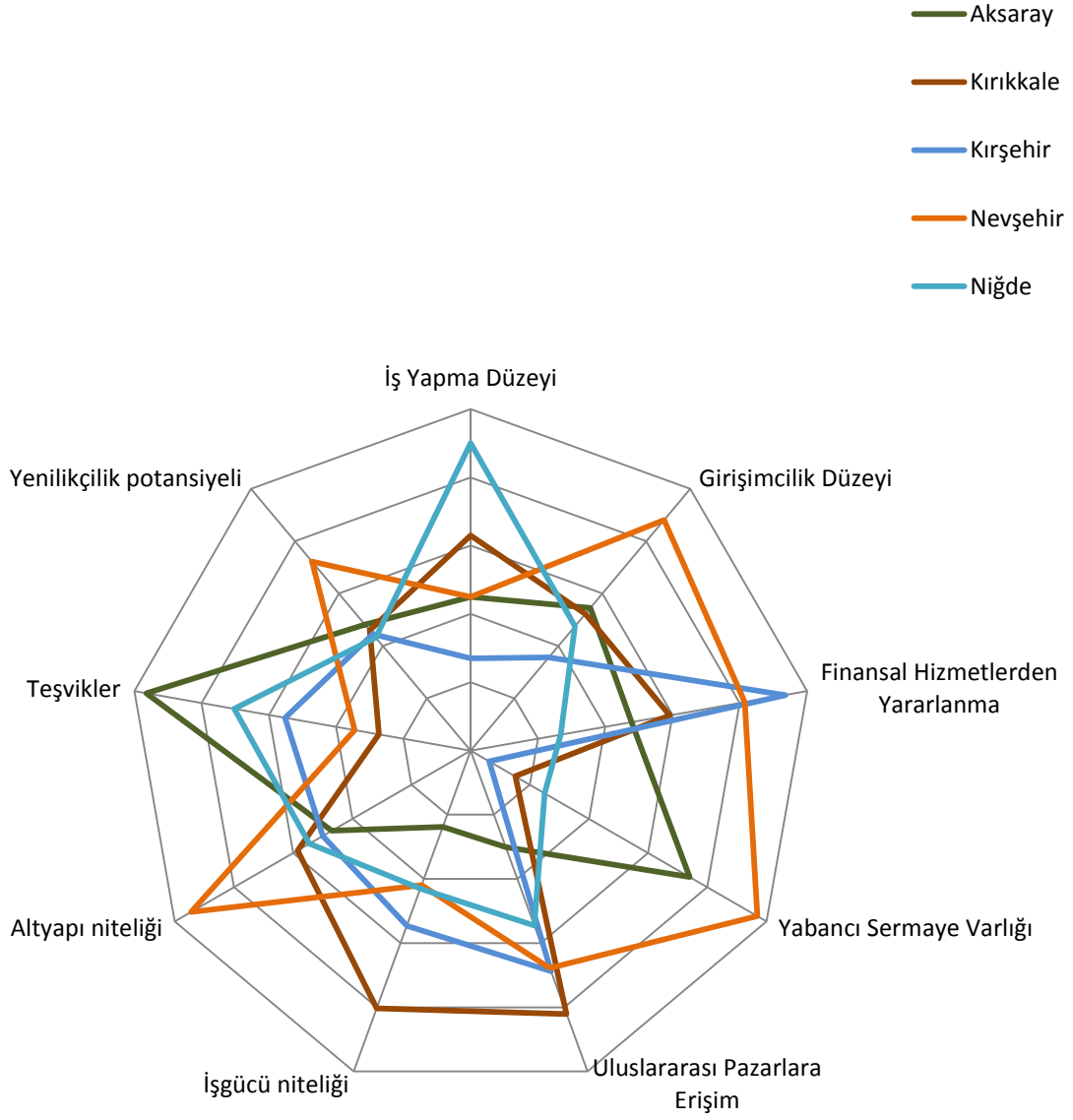
Her bir il için bu eksen değerlerinin hangi veriler baz alınarak hesaplandığı bu bölümün sonunda Tablo 137’de verilmektedir.

Sözkonusu 9 eksen gözönünde bulundurularak oluşturulan rekabetçilik grafiği her bir alan için Şekil 35’de gösterilmektedir.

9 eksende ifade edilen rekabetçilik parametreleri mümkün olduğunca iller arasındaki farklılıkları vurgulayacak şekilde hesaplanmıştır. Buna rağmen, yabancı sermaye varlığı gibi bazı eksenlerde iller arasında büyük farklılıklar gözlemlenirken, yenilikçilik potansiyeli gibi eksenlerde iller arasında büyük farklılık bulunmamıştır.

Her ilin rekabetçilik durumu aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

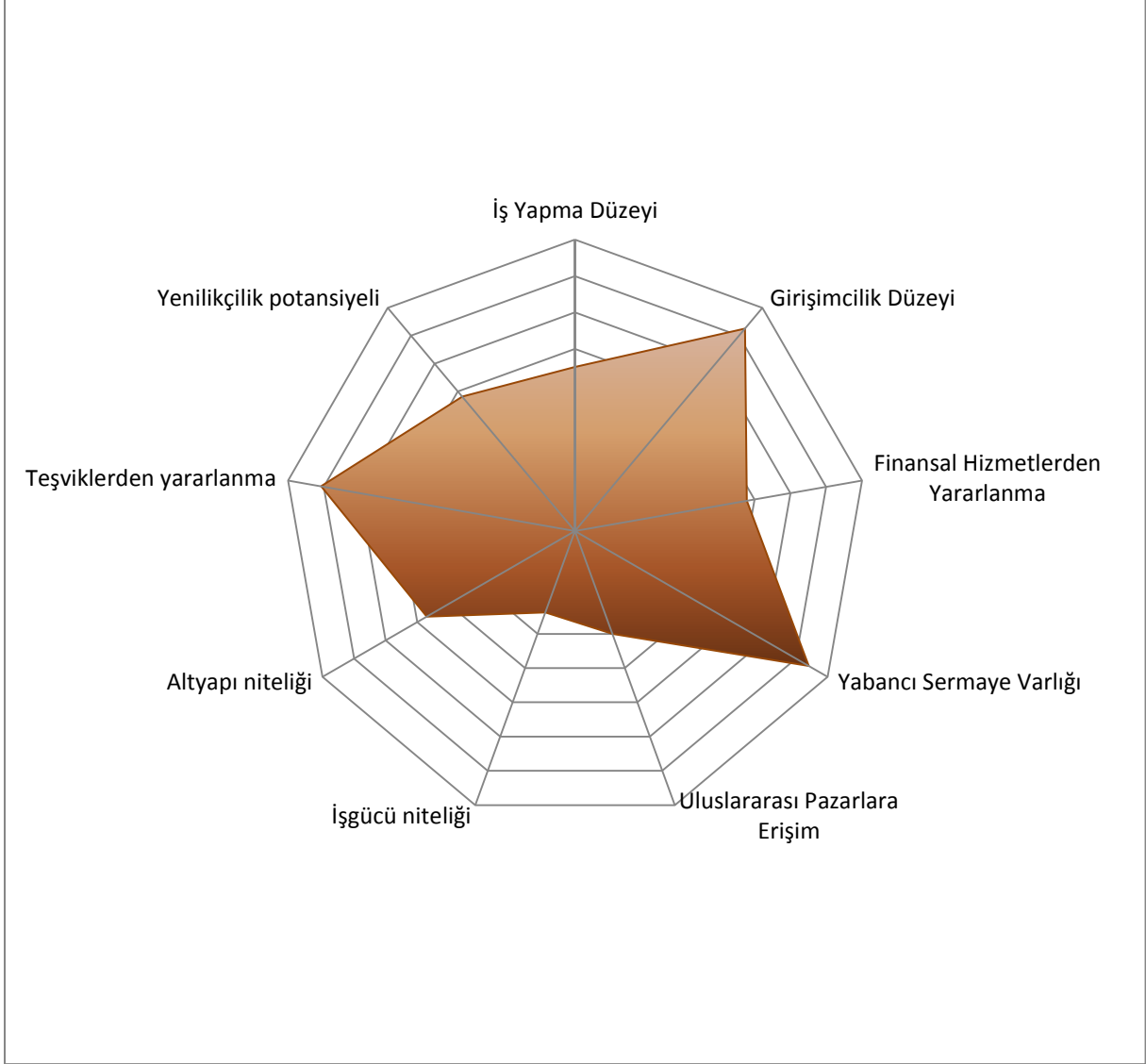
Şekil 32 TR71 Bölgesi Rekabetçilik Endeksleri

Aksaray:

Aksaray ilinin rekabetçilik grafiği Şekil 36’da verilmiştir.

Şekil 33 Aksaray İli Rekabetçilik Eksenleri

Aksaray’da Yabancı Sermaye Varlığı, Girişimcilik Düzeyi ve Teşviklerden yararlanma yüksek değerli eksenlerdir. İlde yabancı sermayeli şirket sayısının yüksek olması, mevcut şirketler arasında yeni kurulanların çokluğu, bölgede düzenlenen uygulamalı girişimcilik kurslarını tamamlayıp KOSGEB girişimcilik desteği alanların çokluğu, son üç yılda teşvik alınan yatırımlarda nüfus başına sermayenin yüksekliği bu sonuçlara neden olmuştur.

Aksaray’da işgücü niteliği ve uluslararası pazarlara erişim değerleri düşük çıkmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre ortaöğrenim net okullaşma oranı ve mesleki ve teknik orta öğrenim net okullaşma oranının Aksaray’da diğer bölge illerine göre önemli ölçüde düşük çıkması işgücü niteliğinin düşüklüğündeki en önemli etmenlerdir.

Aksaray sanayisi geniş bir sektör portföyüne sahiptir. Yapılan incelemelerde geleceğe yönelik olarak en çok ileri çıkan sektörler otomotiv yansanayii ile süt ve süt ürünleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca muhtelif sektörlerle girdi sağlayan metal işleri de işyeri sayısı itibarıyla bu sektörler arasına alınmıştır. Yukarıda tespit edilen güçlü ve zayıf eksenlerin bu sektörlerle göre karşılaştırılması Tablo 112’de verilmektedir.

Tablo 112 Aksaray Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi

	Otomotiv ve Yan Sanayii	Süt ve Süt Ürünleri	Metal İşleri
Görelî Avantajlar			
Teşvik İmkanları	●	●	●
Girişimcilik Düzeyi	●	●	●
Yabancı Sermaye Varlığı	●	●	●
Görelî Dezavantajlar			
İşgücü Niteliğinin Düşüklüğü	●	●	●
Uluslararası Pazarlara Erişimde Karşılaşılan Zorluklar	●	●	●
		●	Zayıf nokta
		●	Dolaylı etkiler
		●	Güçlü nokta

Aksaray’ın teşvik imkanlarından yararlanıyor olması tüm sektörleri doğrudan etkilemektedir. Girişimcilik düzeyinin yüksek olması ise otomotiv ve yansanayii ile metal işleri sektörünü doğrudan etkilese de tarıma dayalı ve geleneksel bir sektör olan süt ve süt ürünleri üzerinde diğerleri kadar etkisi yoktur. Yabancı sermaye varlığının da aynı şekilde özellikle otomotiv ve yansanayii üzerinde etkili olacağı, süt ve süt ürünleri ile metal işleme konusunda yabancı yatırımcı varlığının doğrudan bir etkisi olmayacağı görülmektedir.

Girişimcilik düzeyi ve yabancı sermayenin varlığında olduğu gibi işgücü niteliğinin düşüklüğü ve uluslararası pazarlara erişimde yaşanan zorlukların da süt ve süt ürünleri sektörüne doğrudan negatif bir etkisi olmamaktadır. Göreceli olarak daha çok teknoloji kullanımı gerektiren ve ihracata dönük çalışması gereken otomotiv ve yansanayii sektörü ile

yeni küçük işletmelerin her zaman dinamizm sağladığı metal işleme sektörünün bu dezavantajlardan daha çok etkilenmesi beklenmektedir. Bu koşullar altında yapılması gereken müdahale, süt ve süt ürünlerini olumlu yönlerden avantaj sağlayacak bir yapıya dönüştürürken bölgeye negatif etkisi olan faktörleri azaltmak olmalıdır.

Bu düşünceyle oluşturulan aksiyon alanları matrisi Tablo 113’de verilmiştir.

Tablo 113 Aksaray Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	Süt ve süt ürünleri sektörünün geliştirilmesi	Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısal değişim yol haritasının hazırlanmasıAksaray üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Süt ve süt ürünleri sektörlerindeki yatırımların desteklenmesiBu sektörde sanayicilerin üniversite ile ortak yaptıkları projeler ve TÜBİTAK desteği almaya hazırlık niteliğindeki çalışmaların desteklenmesi
2	İşgücü niteliğinin düşüklüğü	Kapsamlı bir ihtiyaç analizi yapılmasıİhtiyaç duyulan iş kollarında programların geliştirilmesi	Meslek lisesi, teknik lise ve meslek yüksek okullarının ihtiyaç duyulan iş kollarında kapasitesinin geliştirilmesinin desteklenmesi
3	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörünün geliştirilmesi	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektöründe değer zinciri analizi ve buna dayalı stratejik yol haritasının hazırlanmasıAksaray üniversitesinin makine ve otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin geliştirilmesiGeliştirilen stratejik yol haritası doğrultusunda bir aksiyon planının çıkarılması	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörlerindeki yatırımların desteklenmesiBu sektörde sanayicilerin üniversite ile ortak yaptıkları projeler ve TÜBİTAK desteği almaya hazırlık niteliğindeki çalışmaların desteklenmesi
4	Uluslararası pazarlara erişimde karşılaşılan zorluklar	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörleri için dış pazarlara açılma stratejisinin geliştirilmesi	Geliştirilen stratejilere göre Ekonomi Bakanlığı tarafından verilen Uluslararası Rekabetçiliği Geliştirme (URGE) desteği alınması başvurusu hazırlanması için destek verilmesi

Aksaray Aksiyon Matrisinde sayılan il düzeyinde atılması gereken adımlar tahmini olarak gerektirdikleri kaynak, beklenen etki ve gerçekleştirme süresi olarak irdelenmiş ve sonuçlar Tablo 114’de verilmiştir.

Tablo 114 Aksaray İlinde Atılması Gereken Adımlar

Atılması Gereken Adımlar	Gereken Kaynak	Beklenen Etki	Süre
Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl
Aksaray Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Yüksek	Yüksek	3 yıl
İşgücü ihtiyaç analizi yapılması	Düşük	Orta	1 yıl
Belirlenen iş kollarında eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması	Orta	Orta	2 yıl
Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektöründe değer zinciri analizi ve buna dayalı stratejik yol haritasının hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl
Aksaray üniversitesinin makine ve otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin geliştirilmesi	Yüksek	Yüksek	3 yıl
Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörlerinin bir aksiyon planının çıkarılması	Düşük	Orta	1 yıl
Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörleri için dış pazarlara açılma stratejisinin geliştirilmesi	Düşük	Orta	1 yıl

Yukarıda belirtilen adımlar için ihtiyaç duyulan kaynak, beklenen etki, tahmini uygulama süresi ve sağlanması gereken ön koşullar dikkate alınarak bir öncelik sırası oluşturulmuştur. Önceliklendirilmiş bu liste her bir adım için işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar önerisi ile birlikte ele alınarak bir uygulama planı hazırlanmış ve bu plan Tablo 115’de sunulmuştur.

Tablo 115 Aksaray Eylem Planı

Adım No	Aksiyon	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	Paydaş Kurum /Kuruluşlar	Uygulama Dönemi	Uygulamaya Yönelik Notlar
1	İşgücü ihtiyaç analizinin yapılması	Aksaray TSO	Ahiler KA, İŞKUR, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Aksaray OSB, KOSGEB	2014	
2	Süt ve süt ürünleri sektöründe kümelenmeye yönelik yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Aksaray TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2015	
3	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektöründe değer zinciri analizi ve buna dayalı stratejik yol haritasının hazırlanması	Aksaray TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2016	
4	Yapılan ihtiyaç analizi sonucunda belirlenen iş kollarında program geliştirilmesi ve uygulanması	Aksaray Üniversitesi	Ahiler KA, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, KOSGEB, Aksaray OSB	2016-2023	Sanayicilerin paydaş olarak katılımı sağlanmalı
5	Aksaray üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Aksaray Üniversitesi	Ahiler KA	2016-2020	Sanayicilerin paydaş olarak katılımı sağlanmalı
6	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörleri için bir eylem planının çıkarılması	İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	Aksaray Üniversitesi, KOSGEB, Sektör Temsilcisi STK'lar	2017	Stratejik yol haritası dikkate alınmalıdır
7	Aksaray üniversitesinin makine ve otomotiv teknolojileri konusunda kapasitesinin artırılması	Aksaray Üniversitesi	Ahiler KA	2018-2022	Sanayicilerin paydaş olarak katılımı sağlanmalı
8	Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörleri için dış pazarlara açılma stratejisinin geliştirilmesi	Aksaray Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	Ahiler KA, Aksaray TSO, KOSGEB	2020	

İşletmelere verilmesi gereken destekler Tablo 116’da belirtilmiştir.

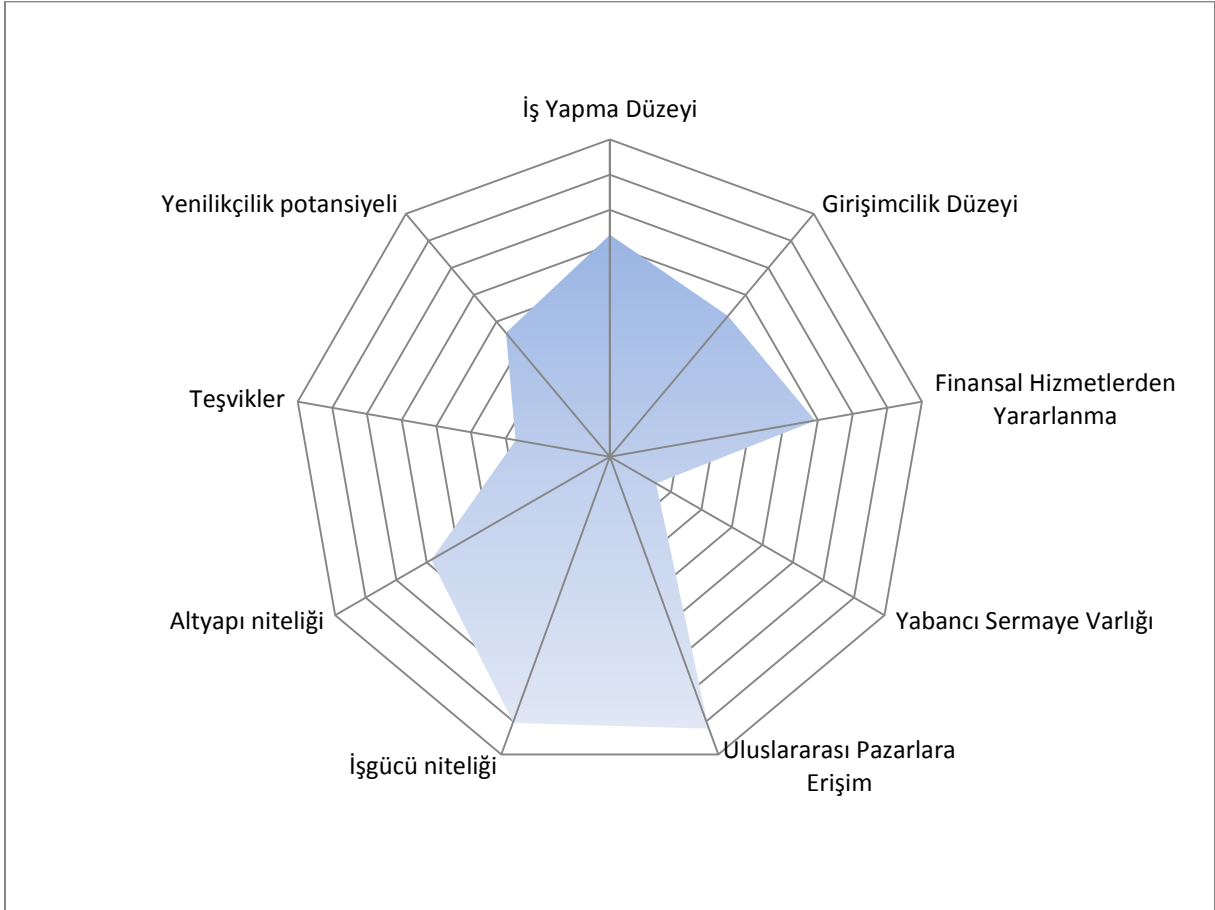
Tablo 116 İşletmelere verilmesi gereken destekler

Atılması Gereken Adım	Hedeflenen Sektör ve Faaliyetler	Önerilen Uygulama Dönemi	Beklenen Ekonomik Etki Başlangıcı
Destek faaliyetleri	• Süt ve süt ürünleri sektöründe yatırımlar ve üniversite sanayi işbirliği	2016-2017	2020
	• Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörlerinde yatırımlar ve üniversite sanayi işbirliği	2018-2019	2022
	• Meslek lisesi, teknik lise ve meslek yüksek okullarının ihtiyaç duyulan iş kollarında kapasitesinin geliştirilmesinin desteklenmesi	2016-2017	2020
	• Otomotiv yansanayii ve metal işleme sektörleri için URGE başvurusu hazırlanması için destek verilmesi	2021	2025

Kırıkkale

Kırıkkale ilinin rekabetçilik grafiği Şekil 37’de verilmiştir.

Şekil 34 Kırıkkale Rekabetçilik Eksenleri

Kırıkkale, Uluslararası Pazarlara Erişim ve İşgücü Niteliği konusunda rekabetçi avantaja sahiptir. Kırıkkale’den yurtdışı fuarlara katılım için KOSGEB desteği alanların fazlalığı, ortaöğrenim net okullaşma oranının ve mesleki ve teknik okullardaki okullaşma oranının yüksek olması sonucu bu iki eksende Kırıkkale avantajlı görünmektedir.

Öte yandan Kırıkkale, Yabancı Sermaye ve Teşvik imkanları konusunda bölgedeki diğer illere göre geride kalmaktadır. İlde yabancı sermayeli firmanın çok az olması, teşviklerde 4. bölgede olması ve son yıllarda teşvik alan yatırımların azlığı bunun başlıca nedenidir.

Kırıkkale’deki Makine Kimya Endüstrisi Kurumu ve TÜPRAŞ’ın yatırımları ilin sanayisinin çok büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Tarım ve hayvancılığa dayalı il ekonomisinde üçüncü bir sektör mobilyacılıktır. Bu sektörde çok fazla sayıda işletme bulunmamakla birlikte var olan büyük bir işletme hem ilde önemli büyüklükte istihdam oluşturmakta hem de büyüme eğilimleri ve yatırım planları ile bu sektörün il ekonomisinde küçümsenmeyecek bir yer tutacağını işaretlerini vermektedir. Bu nedenle ilin görece avantaj ve dezavantajları

değerlendirilirken savunma sanayi ve petrol ürünlerinin yanı sıra mobilya sektörü de dikkate alınmıştır.

Kırıkkale'nin sektörel karşılaştırmalar matrisi Tablo 117'de verilmektedir.

Tablo 117 Kırıkkale Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi

	Savunma Sanayii	Petrol Ürünleri	Mobilya
Görelî Avantajlar			
Uluslararası Pazarlara Erişim	●	●	●
İşgücü Niteliği	●	●	●
Görelî Dezavantajlar			
Yabancı Sermaye Eksikliği	●	●	●
Teşvik İmkanlarının Azlığı	●	●	●
		●	Zayıf nokta
		●	Dolaylı etkiler
		●	Güçlü nokta

Uluslararası pazarlara erişim hem savunma sanayi hem de mobilya sektörü için önemli avantaj sağlamaktadır. TÜPRAŞ'ın hedef pazarı genel olarak yurtiçi olduğundan bölgeden yurtdışı pazarlara erişim imkanlarının olması bu sektöre doğrudan bir etki sağlamaktadır.

İlde öne çıkan üç sektör de kalifiye elemana yoğun olarak ihtiyaç duyan sektörlerdir. Bu nedenle Kırıkkale'deki nitelikli işgücü varlığı her üç sektörün rekabetçiliğini güçlendirmektedir.

Yabancı sermayenin Kırıkkale'de Bölgenin diğer illerine göre az olması bir dezavantaj olmakla birlikte ilde öne çıkan sektörler sözkonusu olduğunda il ekonomisi açısından önemli bir zafiyet özelliği taşımamaktadır. Savunma sanayi ve petrol ürünleri yatırımların stratejik önemleri nedeniyle bu sektörler özellikle bir yabancı yatırımcı arayışı bulunmamaktadır. Mobilya sektörü de ihtiyaç duyduğu üretim teknolojisi, hedeflediği pazar ve sektörel yapısı itibarıyla yabancı yatırımcıya çok fazla ihtiyaç duymamaktadır. Bu nedenle Kırıkkale'de gözlemlenen yabancı yatırımcı azlığı bölgede öne çıkan sektörler dikkate alındığında önemli bir dezavantaj oluşturmamaktadır.

Teşvik imkanlarının azlığı da benzer şekilde stratejik öneme sahip işletmeleri etkilememektedir. Ancak mobilya sektörü için bu konu önemli derecede dezavantaj oluşturmaktadır.

Stratejik nitelikteki bu yatırımların piyasa koşullarına göre hassasiyeti düşüktür. Bir başka deyişle, piyasa koşullarındaki değişimler bu işletmelerin üretimlerinde çok büyük bir farklılığa sebep olmamaktadır.

Kırıkkale ekonomisinin öncüsü konumunda olan MKEK son yıllarda bir değişimden geçerek hem ekonomiye sağladığı katma değeri arttırma hem de il ekonomisine daha çok katkıda bulunma yönünde çabalar göstermektedir. TCDD ile monoblok tren tekeri imalatına yönelik bir protokol imzalanmıştır. Bu çabalar gerek hükümet desteği gerekse de Kırıkkale Üniversitesi gibi ilgili kuruluşlarla birlikte atılan adımlarla meyvelerini vermek üzeredir. İlde kurulma aşamasında teknoloji geliştirme bölgesi, teşvikler konusunda geride olan ilin bu eksikliğini bertaraf edecektir.

Kırıkkale ilinin öncelikli aksiyon alanları matrisi Tablo 118’de verilmiştir. Tabloda il düzeyinde paydaşlarla birlikte atılması gereken adımlar ile doğrudan işletmelere verilmesi gereken destekler ayrı sütunlarda belirtilmiştir. İşletmelere verilmesi gereken destekler doğrudan Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yerine getirilebilir.

Tablo 118 Kırıkkale Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	Savunma Yan Sanayiinin geliştirilmesi	• Kurulma kararı verilen ihtisas OSB'nin gerçekleştirilmesi, yönetim planının hazırlanması• Kurulma kararı verilen teknoparkın gerçekleştirilmesi, yönetim planının hazırlanması• Savunma sanayiindeki KOBİ'lerin OSB ve Teknoparklara çekilmesi için tanıtım kampanyası düzenlenmesi• Kırıkkale'de bir Savunma Sanayi Kümesi oluşturma stratejisinin belirlenmesi• Sektörün ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesi	• Savunma sanayiinde yatırımcıların desteklenmesi• Savunma sanayiindeki şirketlere destek hizmetleri verilmesi (yeni kurulan şirketler ile bölgeye yeni gelen şirketler ayrı ayrı ele alınmalıdır)
2	İlde yabancı yatırımcı varlığının arttırılması	• Yabancı yatırımcılara yönelik tanıtım stratejisinin belirlenmesi, (Ankara'ya yakınlık avantaj olarak kullanılmalıdır) ve uygulanması	• Yabancı yatırımcılara destek hizmetleri verilmesi
3	Mobilya sektöründe kümelenme oluşturulması	• Mobilya yansanayiinde yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin belirlenmesi ve uygulanması• Kümelenme stratejisinin oluşturulması (orta vadede Kırşehir ile entegre edilecektir)	• Mobilya sektöründe yatırımcıların desteklenmesi• Mevcut işletme(ler)de inovasyon kapasitesinin arttırılması• Kümelenme bilincinin geliştirilmesine yönelik iletişim stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması

Kırıkkale Aksiyon Matrisinde sayılan il düzeyinde atılması gereken adımlar tahmini olarak gerektirdikleri kaynak, beklenen etki ve gerçekleştirme süresi olarak irdelenmiş ve sonuçlar Tablo 119’da verilmiştir.

Tablo 119 Kırıkkale’de İl düzeyinde atılması gereken adımlar

Atılması Gereken Adımlar	Gereken Kaynak	Beklenen Etki	Süre
Savunma Sanayi İhtisas OSB’nin Gerçekleştirilmesi ve Yönetişim Planının Hazırlanması	Düşük*	Yüksek	2 yıl
Savunma Sanayi Teknoparkın Gerçekleştirilmesi ve Yönetişim Planının Hazırlanması	Düşük*	Yüksek	2 yıl
Savunma sanayiindeki KOBİ’lerin OSB ve Teknoparklara çekilmesi için bir tanıtım kampanyası düzenlenmesi	Düşük	Orta	1 yıl
Savunma sanayiinin ihtiyaç duyduğu işgücünün geliştirilmesi	Orta	Yüksek	3 yıl
Kırıkkale’de bir Savunma Sanayi Kümesi oluşturma stratejisinin belirlenmesi ve uygulanması	Orta	Orta	1 yıl
Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Düşük	Orta	3 yıl
Mobilya yansanayi için tanıtım stratejisinin geliştirilmesi	Düşük	Orta	1 yıl
Mobilya sektörü için kümelenme stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Orta	Orta	3 yıl

*Bu konuda önemli ilerleme sağlandığı ve kaynak tahsisatı yapıldığı varsayımı ile sadece ilave kaynak ihtiyacı gözönünde bulundurulmuştur.

Yukarıda belirtilen adımlar için ihtiyaç duyulan kaynak, beklenen etki, tahmini uygulama süresi ve sağlanması gereken ön koşullar dikkate alınarak bir öncelik sırası oluşturulmuştur. Önceliklendirilmiş bu liste her bir adım için işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar önerisi ile birlikte ele alınarak bir uygulama planı hazırlanmış ve bu plan Tablo 120’de sunulmuştur.

Tablo 120 Kırıkkale Eylem Planı

Adım No	Aksiyon	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	Paydaş Kurum /Kuruluşlar	Uygulama Dönemi	Uygulamaya Yönelik Notlar
1	Savunma Sanayi İhtisas OSB'nin Gerçekleştirilmesi ve Yönetişim Planının Hazırlanması	İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	Ahiler KA, Kırıkkale TSO	2014 - 2015	
2	Savunma Sanayi Teknoparkın Gerçekleştirilmesi ve Yönetişim Planının Hazırlanması	Kırıkkale Üniversitesi	İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Ahiler KA, Kırıkkale TSO	2014 - 2015	
3	Savunma sanayiinin ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesi	Kırıkkale Üniversitesi	Kırıkkale TSO, OSB Yönetimi, KOSGEB	2014-2016	Mevcut programlar dikkate alınarak eksik disiplinlerde program geliştirilmeli
4	Mobilya yansanayi için tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Kırıkkale TSO	Ahiler KA, KOSGEB	2015-2017	Mevcut yatırımcıların katılımı mutlaka sağlanmalıdır.
5	Savunma sanayiindeki KOBİ'lerin OSB ve Teknoparklara çekilmesi için bir tanıtım kampanyası düzenlenmesi	İhtisas OSB – Teknopark İşbirliği Platformu	Ahiler KA, MKE, KOSGEB	2016	Tanıtım kampanyasına başlamadan önce OSB ve Teknopark'ın faal olması ve ilk bir kaç stratejik yatırımcıyı çekmiş olması gerekmektedir.
6	Mobilya sektörü için kümelenme stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Kırıkkale TSO	Ahiler KA, OSB, KOSGEB, Sektörel STK'lar.	2016-2018	Orta vadede Kırşehir'e entegre olacak şekilde planlanacaktır.
7	Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Valilik	Ahiler KA, Kırıkkale TSO, İhtisas OSB ve Teknokent Yönetimleri	2016-2019	Savunma sanayi ve mobilya sektöründeki kümelenmelerin başlaması beklenmeli. Ankara'ya yakınlık vurgulanmalı.
8	Kırıkkale'de bir Savunma Sanayi Kümesi oluşturma stratejisinin belirlenmesi	Kırıkkale TSO	Ahiler KA, İhtisas OSB ve Teknopark yönetimleri, KOSGEB, Sektörel STK'lar.	2017	Kritik sayıda ve önemde işletmenin OSB ve/veya Teknoparkta faal olması gerekmektedir.

İşletmelere verilmesi gereken destekler Tablo 121’de belirtilmiştir.

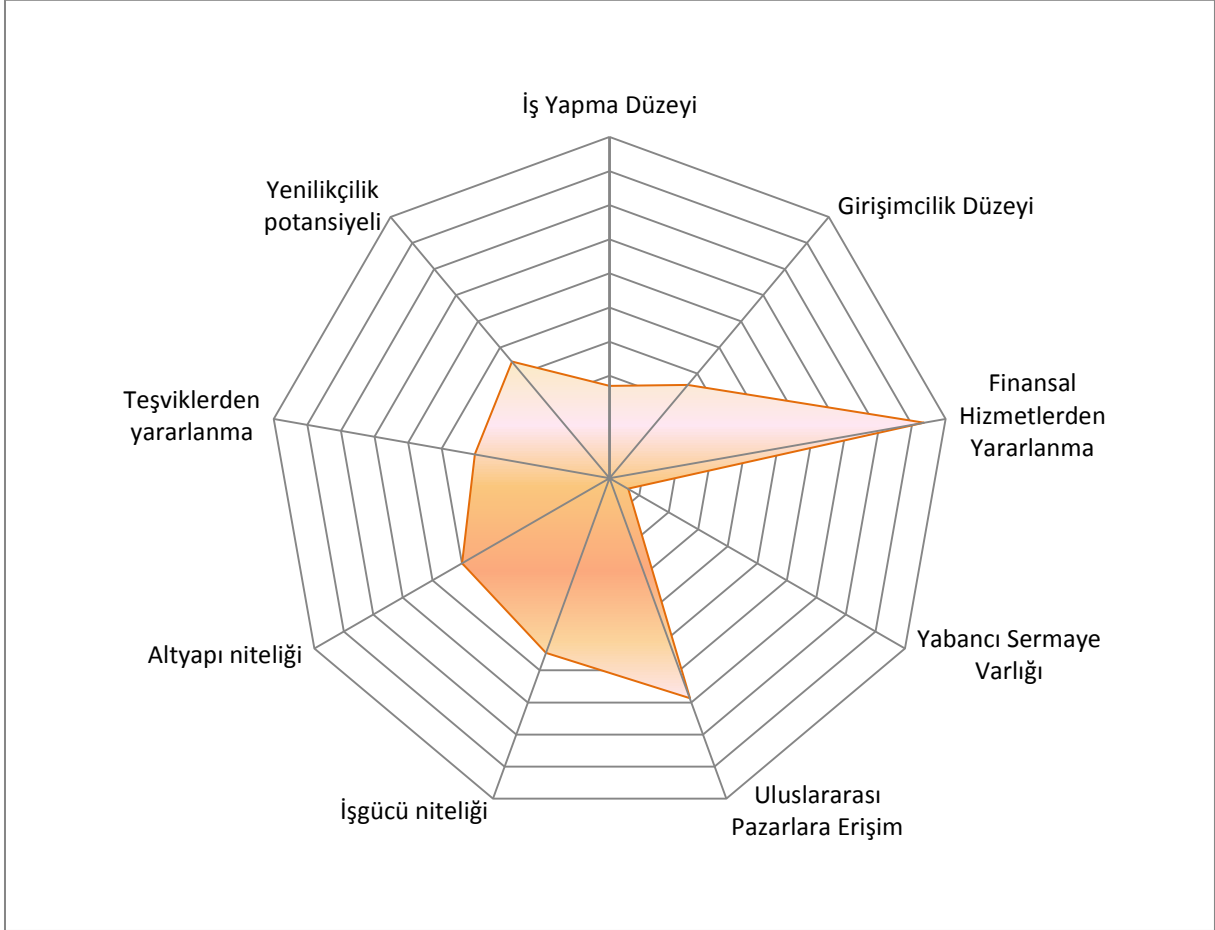
Tablo 121 İşletmelere verilmesi gereken destekler

Atılması Gereken Adım	Hedeflenen Sektör ve Faaliyetler	Önerilen Uygulama Dönemi	Beklenen Ekonomik Etki Başlangıcı
Desteklenmesi gereken faaliyetler	• Savunma Sanayiinde Yatırımlar	2015-2018	2019
	• Mobilya Sektöründe Yatırımlar	2015-2016	2019
	• Mobilya Sektöründe Yenilikçilik	2017-2018	2021
İş Hizmetleri	• Savunma Sanayi Firmalarına Destek Hizmetleri	2015-2020	2019
	• Yabancı Yatırımcılara Destek Hizmetleri	2016 - 2021	2021
İletişim Kampanyası	• Mobilya sektöründe kümelenme	2017-2018	2021

Kırşehir

Kırşehir ilinin rekabetçilik grafiği Şekil 38’de verilmiştir.

Şekil 35 Kırşehir Rekabetçilik Eksenleri

Kırşehir’de yalnızca Finansal Hizmetlerden Yararlanma ortalamadan önemli ölçüde yüksek çıkmıştır. Geri kalan eksenler arasında en yüksek değeri Uluslararası Pazarlara Erişim almıştır. TR71 Bölgesinde yer alan iller arasında kişi başı en yüksek banka kredisi kullanan il Kırşehir’dir. Bankacılık verileri ticari krediler ve şahsi krediler için ayrı ayrı verilse de küçük işletmecilerin şahsi ihtiyaç kredilerini ticari amaçlarla kullanması yaygın olduğu bilinmektedir. Kullanılan krediler bireysel amaçlar için bile olsa bir ilde kredi hacminin yüksek olması o ildeki kredibilitenin yüksek olduğuna işarettir ve bu durum ticaretin gelişmesi açısından artı bir gösterge olarak sayılabilir. Uluslararası pazarlara erişimin nispeten yüksek çıkmasının nedeni ise yapılan saha çalışmasında uluslararası pazarlara erişimin öncelikli bir engel olarak gösterilmemesi ve yurtdışı organizasyonlara katılım için KOSGEB desteği alanların yüksek olmasıdır.

Yabancı Sermaye varlığı ve İş Yapma Düzeyi Kırşehir’de düşük çıkmaktadır. Bu iki eksen Girişimcilik izlemektedir. İlde yabancı sermayeli firmanın çok az olması ve yapılan saha çalışmalarında kapasite kullanım oranının düşük çıkması bu durumun başlıca nedenleridir.

Ayrıca yeni kurulan şirket sayısının azlığı ve bölgede düzenlenen uygulamalı girişimcilik kurslarını tamamlayanlar arasında kendi işini kurmak için KOSGEB desteği alanların az olması girişimcilik konusunda düşük skorun nedenidir.

Kırşehir ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Bu nedenle gelişme potansiyeli en yüksek olan sanayi sektörleri tarıma dayalı sektörlerdir. Süt ve besi hayvancılığının çokluğu Kırşehir’de süt ve süt ürünleri ile et sektörünü ön plana çıkarmaktadır. Bunlar dışında halen devlet tarafından işletilen ya da özel sektöre devredilmiş kamu işletmeleri hariç tutulduğunda ilde varlığından söz edilebilecek tek sektör mobilya sektörüdür. Her ne kadar ilde 50+ işçi çalıştıran sadece iki işletme varsa da küçük işletmelerin varlığı, Kırşehir TSO tarafından başlatılan kümelenme girişimleri bu sektörün de dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu çalışmalara orta vadede Kırıkkale’nin de dahil edilmesinin bir sinerji yaratacağı düşünülmektedir. İlin görece avantaj ve dezavantajlarının sektörler göre değerlendirilmesi Tablo 122’de verilmektedir.

Tablo 122 Kırşehir Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi

	Süt ve Süt Ürünleri	Et Ürünleri	Mobilya	
Görelî Avantajlar				
Finansal Hizmetlerden Yararlanma	●	●	●	
Görelî Dezavantajlar				
Yabancı Sermaye Eksikliği	●	●	●	
İş Yapma Düzeyi	●	●	●	
Girişimcilik Seviyesinin Düşüklüğü	●	●	●	
		●	Zayıf nokta	
		●	Dolaylı etkiler	
		●	Güçlü nokta	

İlde öne çıkan sektörler geleneksel üretim yöntemleri kullanıldığı sürece çok fazla finansmana ve yüksek teknolojiye ihtiyaç duymayan sektörlerdir. Bu nedenle ne il için öne çıkan avantajlardan doğrudan bir fayda sağlamakta ne de önemli dezavantajlardan dolayı büyük zarar görmektedirler. Öte yandan tarıma dayalı sanayi de içinde bulunduğu coğrafyadaki hayvancılık üretimine dayandığından dışsal etmenlere karşı daha az duyarlıdır. Bu kısır döngüden çıkmak için Kırşehir’in birinci önceliği bu sektörlerde stratejik bir dönüşüm gerçekleştirerek sektörlerin öncelikle ülke çapında iş yapan daha sonra da yurtdışına ihracat yapan sektörler haline getirmek olmalıdır. Aşağıda verilen aksiyon alanları matrisi bu saptama üzerine kurulmuştur. Tabloda il düzeyinde paydaşlarla birlikte atılması gereken adımlar ile

doğrudan işletmelere verilmesi gereken destekler ayrı s¼tunlarda belirtilmiştir. İşletmelere verilmesi gereken destekler doğrudan Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yerine getirilebilir.

Tablo 123 Kırşehir Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	Geleneksel sektörlerde yapısal değişimin sağlanması	Et, süt ve süt ürünleri ve mobilya sektörleri için yapısal değişim yol haritasının hazırlanması.Ahi Evran Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Yol haritası doğrultusunda bu sektörlerde teknoloji yatırımlarının ve yenilikçiliğin desteklenmesi
2	Gıda sektörüne yatırımcı çekilmesi	Et, süt ve süt ürünleri konusunda il dışından yatırımcı çekmek için bir tanıtım kampanyasının düzenlenmesi	Entegre kırmızı et ve süt ürünleri üretim tesislerinin desteklenmesiUluslararası gıda standartları eğitimlerinin desteklenmesi
3	Mobilya sektöründe kümelenmenin sağlanması	Mobilya sektörü kümelenme stratejisinin güncellenmesi, değer zincir analizi ile desteklenmesi.Mobilya sektörü yurtiçi ve yurtdışı pazarlama stratejisinin hazırlanması	Mobilya sektöründeki küçük işletmelerin orta ölçeğe geçmesinin (kapasite artırımı ve teknoloji yatırımı) desteklenmesiKümelenme bilincinin geliştirilmesine yönelik iletişim stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması

Kırşehir Aksiyon Matrisinde sayılan il düzeyinde atılması gereken adımlar tahmini olarak gerektirdikleri kaynak, beklenen etki ve gerçekleştirme süresi olarak irdelenmiş ve sonuçlar Tablo 124’de verilmiştir.

Tablo 124 Kırşehir’de İl düzeyinde atılması gereken adımlar

Atılması Gereken Adımlar	Gereken Kaynak	Beklenen Etki	Süre
Et, süt ve süt ürünleri ve mobilya sektörleri için yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl
Ahi Evran Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Yüksek	Yüksek	3 yıl
Et, süt ve süt ürünleri konusunda il dışından yatırımcı çekmek için bir tanıtım kampanyasının düzenlenmesi	Düşük	Orta	1 yıl
Mobilya sektörü kümelenme stratejisinin güncellenmesi, değer zincir analizi ile desteklenmesi ve uygulanması	Orta	Orta	3 yıl
Mobilya sektörü yurtiçi ve yurtdışı pazarlama stratejisinin hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl

Yukarıda belirtilen adımlar için ihtiyaç duyulan kaynak, beklenen etki, tahmini uygulama süresi ve sağlanması gereken ön koşullar dikkate alınarak bir öncelik sırası oluşturulmuştur. Önceliklendirilmiş bu liste her bir adım için işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar önerisi ile birlikte ele alınarak bir uygulama planı hazırlanmış ve bu plan Tablo 125’de sunulmuştur.

Tablo 125 Kırşehir Eylem Planı

Adım No	Aksiyon	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	Paydaş Kurum /Kuruluşlar	Uygulama Dönemi	Uygulamaya Yönelik Notlar
1	Et, süt ve süt ürünleri ve mobilya sektörleri için yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Kırşehir TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü,	2014	
2	Et, süt ve süt ürünleri konusunda il dışından yatırımcı çekmek için bir tanıtım kampanyasının düzenlenmesi	Kırşehir TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2015	Yol haritası ile uyumlu olmalıdır.
3	Mobilya sektörü için kümelenme stratejisinin güncellenmesi, değer zincir analizi ile desteklenmesi ve uygulanması	Kırşehir TSO	Ahiler KA, OSB, KOSGEB, Sektörel STK'lar.	2014-2017	Mevcut çalışmalar dikkate alınmalı, ihracat stratejisi ile entegre edilmelidir.
4	Mobilya sektörü yurtiçi ve yurtdışı pazarlama stratejisinin hazırlanması	Kırşehir TSO	Ahiler KA, Sektörel STK'lar.	2015	
5	Ahi Evran Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Ahi Evran Üniversitesi	Ahiler KA	2016-2019	Sanayicinin katılımı sağlanmalıdır.

İşletmelere verilmesi gereken destekler Tablo 126’da belirtilmiştir.

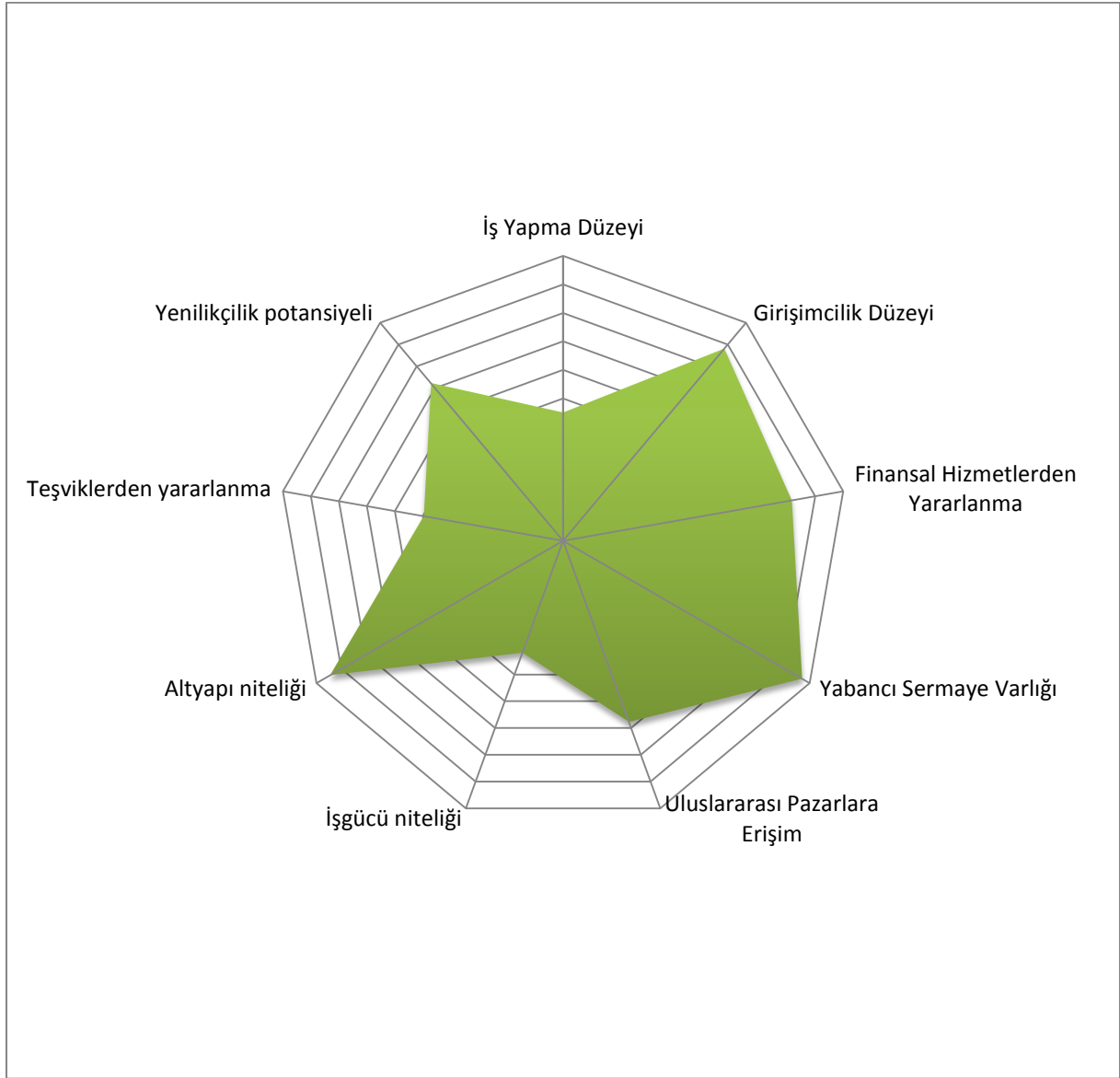
Tablo 126 İşletmelere verilmesi gereken destekler

Atılması Gereken Adım	Hedeflenen Sektör ve Faaliyetler	Önerilen Uygulama Dönemi	Beklenen Ekonomik Etki Başlangıcı
Desteklenmesi gereken faaliyetler	• Entegre et, süt ve süt ürünleri sanayiinde kapasite arttırımı	2015-2016	2019
	• Entegre et, süt ve süt ürünleri sanayiinde teknoloji yatırımı	2017-2018	2021
	• Mobilya sektöründe teknoloji yatırımı ve yenilikçilik	2015-2016	2019
	• Uluslararası gıda standartları eğitim programlarının desteklenmesi	2017-2018	2021
İletişim kampanyası	• Mobilya sektöründe kümelenme	2015-2017	2019

Nevşehir

Nevşehir ilinin rekabetçilik grafiği Şekil 39’da verilmiştir.

Şekil 36 Nevşehir Rekabetçilik Eksenleri

TR71 illeri arasında Nevşehir, belirlenen 9 eksenin 4’ünde en yüksek değerlere sahip ildir. Diğer eksenlerde aldığı puan ise orta değerlere yakındır. İlde sanayi dışında özellikle turizm sektöründeki işletmelerin konumunun bunda payı olduğu tahmin edilmektedir. Nevşehir’de en yüksek puan alan 3 eksen, Yabancı Sermaye Varlığı, Altyapı Niteliği ve Girişimcilik Düzeyidir.

TR71 illeri arasında en yabancı iştirakçisi olan en çok şirket Nevşehir’dedir. Yapılan saha çalışmalarında ildeki altyapı niteliğinin sanayiciler tarafından önemli bir engel görülmediği tespit edilmiştir. Ayrıca yukarı sözü edilen rekabetçilik araştırmasında (EDAM, Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi, 2009) da altyapı açısından en yüksek değer Nevşehir’de

çıkmiştir. Ayrıca İŞKUR tarafından düzenlenen girişimcilik eğitimi alan 238 kişiden 78'inin KOSGEB'den destek aldığı KOSGEB il müdürlüğü tarafından rapor edilmiştir. Bu nedenle Nevşehir ilindeki girişimcilik değeri yeni kurulan şirket sayısının mevcut şirketlere oranı da dikkate alındığında yüksek çıkmaktadır.

Nevşehir'in en zayıf olduğu eksen İşgücü Niteliğidir. Ancak bu ve görece düşük çıkan İş yapma Düzeyi ve Teşviklerden Yararlanma orta değerlere yakındır. Ortaöğrenimdeki net okullaşma oranının düşük olması, yapılan saha çalışmasında işgücü kalitesinin öncelikli sorunlar arasında belirtilmesi bu sonuçta etkili olmuştur. Kapasite kullanım oranlarının düşüklüğü ve teşvikte 4. Bölge olması ve nüfus başına alınan teşvik miktarının düşüklüğü de diğer eksenlerdeki göreceli düşük değerler üzerindeki etmenlerdir.

Nevşehir'de ekonomide baskın öge turizmdir. Sanayide öne çıkan sektörler Bims ve Tarım Makineleridir. Ayrıca lojistik açısından doğal soğuk hava depoları da öne çıkmaktadır. Yukarıda saptanan görece avantaj ve dezavantajların bu sektörler üzerindeki etkisi Tablo 127'de verilmektedir.

Tablo 127 Nevşehir Karşılaştırmalar Matrisi

	BIMS	Tarım Makineleri	Doğal Depolama
Görelî Avantajlar			
Yabancı Sermaye Varlığı	●	●	●
Altyapı Niteliği	●	●	●
Girişimcilik Düzeyi	●	●	●
Finansal Hizmetlerden Yararlanma	●	●	●
Görelî Dezavantajlar			
Teşvik İmkanlarının Azlığı	●	●	●
		●	Zayıf nokta
		●	Dolaylı etkiler
		●	Güçlü nokta

BİMS ve Doğal Depolamanın geleneksel sektörler olduğu düşünülüğünde görelî avantaj ve dezavantajlardan genel olarak doğrudan etkilenmemektedir. Görelî avantajların bu sektörler üzerinde etkisini arttırmak için sektörlerin geleneksel yapılarından çıkıp daha çok katma değer üreten ve teknolojiyi kullanan sektörler haline gelmelidirler. Öte yandan tarım makineleri de çoğunlukla geleneksel yapısını sürdürmekle birlikte mevcut potansiyelleri kullanarak katma değerli üretime geçmeye diğer sektörlerle göre daha yatkındır ve Nevşehir'in görelî avantajlarından daha çok yarar sağlayacak hale getirilmesi daha kolaydır.

Teşvik imkanlarının azlığı tüm sektörleri etkileyen bir faktördür. Ancak ildeki yatırımcıların faydalanabileceği yenilikçiliğe ve ihracata dönük teşvikler mevcuttur ve halen kısıtlı sayıda da olsa bu teşviklerden yararlanan işletmeler vardır. Daha çok işletmenin bu teşviklerden fayda sağlayacak yapıya getirilmesi desteklenmelidir.

Nevşehir ilinin öncelikli aksiyon alanları matrisi Tablo 128'de verilmiştir. Tabloda il düzeyinde paydaşlarla birlikte atılması gereken adımlar ile doğrudan işletmelere verilmesi gereken destekler ayrı sütunlarda belirtilmiştir. İşletmelere verilmesi gereken destekler doğrudan Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yerine getirilebilir.

Tablo 128 Nevşehir Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	BİMS sektörünün katma değeri yüksek ürünlere yönlendirilmesi	• Nevşehir Üniversitesi'nin BİMS'e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin artırılması.• BİMS sektörü değer zincir analizi yapılması ve dönüşüm yol haritasının hazırlanması	• Sektörde teknoloji yatırımlarının desteklenmesi• BİMS sektöründeki yatırımcıların üniversite ile ortak geliştirdikleri projeler ile TÜBİTAK desteği almaya yönelik hazırlık çalışmalarına destek verilmesi• Kümelenme bilincinin geliştirilmesine yönelik iletişim stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması
2	Doğal depolamanın bölgenin lojistik altyapısında önemli rol oynayacak şekilde geliştirilmesi	• Doğal depolama mevcut durum ve kapasite tespiti ve gelişim stratejisinin hazırlanması	• Hazırlanan strateji doğrultusunda yatırımların desteklenmesi
3	Tarım makineleri sektörünün geliştirilmesi	• Tarım makineleri sektörü kümelenme analizinin yapıp kümelenmeye uygun bulunduğu takdirde kümelenme stratejisinin hazırlanması	• Tarım makineleri sektöründeki küçük işletmelerin orta ölçeğe geçmesine yönelik faaliyetlerin (kapasite arttırımı, teknoloji yatırımı) desteklenmesi

Nevşehir Aksiyon Matrisinde sayılan il düzeyinde atılması gereken adımlar tahmini olarak gerektirdikleri kaynak, beklenen etki ve gerçekleştirme süresi olarak irdelenmiş ve sonuçlar Tablo 129’da verilmiştir.

Tablo 129 Nevşehir’de İl düzeyinde atılması gereken adımlar

Atılması Gereken Adımlar	Gereken Kaynak	Beklenen Etki	Süre
Nevşehir Üniversitesi’nin BİMS’e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin artırılması.	Yüksek	Yüksek	3 yıl
BİMS sektörü değer zincir analizi yapılması ve dönüşüm yol haritasının hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl
Doğal depolama durum ve kapasite tespiti ve gelişim stratejisinin hazırlanması.	Düşük	Orta	1 yıl
Tarım makineleri sektörü kümelenme analizinin yapıp kümelenmeye uygun bulunduğu taktirde kümelenme stratejisinin hazırlanması	Orta	Orta	3 yıl

Yukarıda belirtilen adımlar için ihtiyaç duyulan kaynak, beklenen etki, tahmini uygulama süresi ve sağlanması gereken ön koşullar dikkate alınarak bir öncelik sırası oluşturulmuştur. Önceliklendirilmiş bu liste her bir adım için işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar önerisi ile birlikte ele alınarak bir uygulama planı hazırlanmış ve bu plan Tablo 130’da sunulmuştur.

Tablo 130 Nevşehir Eylem Planı

Adım No	Aksiyon	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	Paydaş Kurum /Kuruluşlar	Uygulama Dönemi	Uygulamaya Yönelik Notlar
1	Doğal depolama gelişim stratejisinin hazırlanması.	Nevşehir TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2014	
2	BİMS sektörü değer zincir analizi yapılması ve dönüşüm yol haritasının hazırlanması	Nevşehir TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2015	
3	Tarım makineleri sektörü kümelenme analizinin yapıp kümelenmeye uygun bulunduğu taktirde kümelenme stratejisinin hazırlanması	Nevşehir TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2015-2018	
4	Nevşehir Üniversitesi'nin BİMS'e yönelik malzeme araştırma kapasitesinin artırılması.	Nevşehir Üniversitesi	Ahiler KA, Nevşehir TSO Sektörel STK'lar.	2017-2020	Sanayicinin paydaş olarak katılımı mutlaka gereklidir.

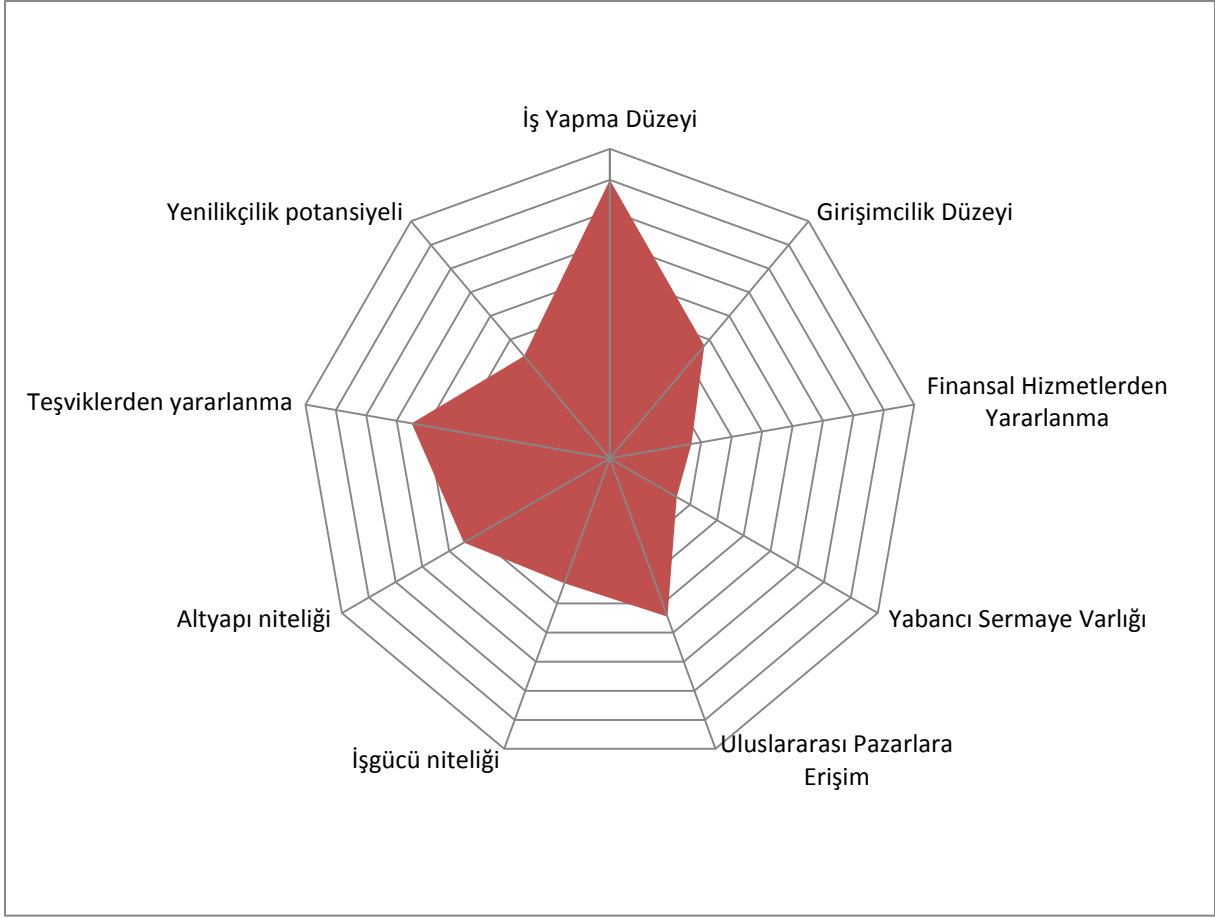
İşletmelere verilmesi gereken destekler Tablo 131’de belirtilmiştir.

Tablo 131 İşletmelere verilmesi gereken destekler

Atılması Gereken Adım	Hedeflenen Sektör ve Faaliyetler	Önerilen Uygulama Dönemi	Beklenen Ekonomik Etki Başlangıcı
Desteklenmesi gereken faaliyetler	• Tarım makineleri kapasite arttırımı	2015-2016	2019
	• Tarım makineleri teknoloji yatırımı	2017-2018	2021
	• BİMS katma değeri yüksek ürün üretimine yatırım	2014-2015	2018
	• BİMS sektöründeki yatırımcıların üniversite ile ortak geliştirdikleri projeler ile TÜBİTAK desteği almaya yönelik hazırlık çalışmaları	2018-2020	2022
	• Doğal depolama modernizasyon yatırımları	2015-2016	2019
İletişim Kampanyası	• BİMS sektöründe kümelenme	2018-2019	2022

Niğde ilinin rekabetçilik grafiği Şekil 40’da verilmiştir.

Şekil 37 Niğde Rekabetçilik Eksenleri

Niğde, İş Yapma Düzeyi dışındaki eksenlerde yüksek bir değer alamamıştır. Yapılan saha çalışmasında kapasite kullanım oranlarının en yüksek tespit edildiği il Niğde’dir. Öte yandan Yabancı Sermaye Varlığı ve Finansal Hizmetlerden Yararlanma konusunda Niğde düşük skorlara sahiptir. İlde yabancı sermayeli işletmenin az sayıda olması, yapılan saha çalışmasında Niğde’de finansman ihtiyacının diğer illere göre çok daha öncelikli olarak ifade edilmesi sonucunda bu değerler elde edilmiştir. Diğer eksenler ele alındığında Niğde’nin ortalama değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Niğde geniş ve verimli tarım topraklarına sahiptir ve tarım alanında kurumsal yatırımcılar sayesinde tarımsal üretkenliği artış göstermektedir. Bu nedenle Niğde’de öne çıkan sanayi sektörlerinin tarıma dayalı olması kaçınılmazdır. Dolayısı ile ilde büyüme potansiyeli olan sektörler arasında süt ve süt ürünleri ile meyve suyu gelmektedir. Ayrıca özellikle iplik başta olmak üzere tekstil ve konfeksiyon sektöründe de çeşitli büyüklüklerde işletmeler mevcuttur. Renk özelliklerinden dolayı Niğde’de çıkartılan kalsit önemli bir ekonomik potansiyel taşımaktadır. Ancak bu üründen bölgeye kayda değer ekonomik kazanç sağlanması kalsite dayalı ürünlerin ham ya da az işlenmiş maden ürünü olarak değil katma değeri yüksek kimyasal ürün olarak iç ve dış pazarda satılması ile mümkündür. Bu nedenle kalsit aşağıdaki analizlerde bir maden ürünü olarak değil kimya sanayii olarak ele alınmıştır.

Yukarıda belirlenen avantaj ve dezavantajlı eksenler bu sektörler özelinde incelenmiş ve bulunan sonuçlar Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi olarak Tablo 132’de gösterilmiştir.

Tablo 132 Sektörel Karşılaştırmalar Matrisi

	Süt ve Süt Ürünleri	Tekstil - Konfeksiyon	Meyve Suyu	Kalsite dayalı kimya sanayii
Görelî Avantajlar				
İş Yapma Düzeyi	●	●	●	●
Teşvik İmkanları	●	●	●	●
Görelî Dezavantajlar				
Yabancı Sermaye Eksikliği	●	●	●	●
Finansal Hizmetlerden Yeterince Yararlanamama	●	●	●	●
		●	Zayıf nokta	
		●	Dolaylı etkiler	
		●	Güçlü nokta	

İş yapma düzeyinin iyi olması tüm sektörleri olumlu etkileyen bir unsurdur. Yine aynı şekilde Niğde’deki teşvik imkanları da tüm sektörleri olumlu etkilemektedir. Ancak teşviklerden sağlanan avantajların geçici olduğu unutulmamalı gelişim stratejileri sadece teşvik avantajları üzerine kurulmamalıdır. Niğde’de öne çıkan sektörler yabancı girişimciye nispeten az ihtiyaç duyan sektörlerdir. Bu nedenle ilde yabancı yatırımcının olmaması il ekonomisini doğrudan etkilememektedir. Finansal hizmetlerden yeterince yararlanamama sorunu ise yapısı itibarıyla tekstil konfeksiyon sektörünü gıda sektörüne göre daha çok etkileme potansiyeline sahiptir. İlde geliştirilmesi gereken kalsite dayalı kimya sanayii hem yabancı sermaye eksikliğinden hem de finansal hizmetlerin yetersizliğinden negatif olarak etkilenecek bir yapıya sahiptir.

Niğde sanayisi için gelişim stratejisi Süt ve Süt Ürünleri ile Meyve Suyu sektörünün desteklenmesi ve Tekstil Konfeksiyon sektöründe değer zincirindeki boşlukları kapatacak yatırımların teşvik edilmesi ile Niğde’de bir Tekstil Konfeksiyon kümelenmesinin oluşturulmasına yönelik olmalıdır. Ayrıca kalsite dayalı yüksek katma değerli üretim desteklenmelidir.

Bu düşünceyle oluşturulan aksiyon alanları matrisi Tablo 133’de verilmiştir.

Tablo 133 Niğde Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	Tarıma dayalı sanayinin (süt, süt ürünleri ve meyve suyu) geliştirilmesi	• Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısal değişim yol haritasının hazırlanması• Meyve suyu sektöründe yatırımcılara yönelik tanıtım kampanyası düzenlenmesi• Niğde üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	• Meyve suyu ve yol haritası doğrultusunda süt ve süt ürünleri sektörlerindeki yatırımların desteklenmesi• Bu sektörlerde sanayicilerin üniversite ile birlikte proje geliştirmeleri ve TÜBİTAK desteklerine başvuru çalışmalarının desteklenmesi
2	Tekstil Konfeksiyon sektörünün geliştirilmesi	• Tekstil Konfeksiyon sektörleri değer zincir analizinin yapılması	• Analiz sonuçlarına göre sektördeki yatırımların desteklenmesi
3	Kalsite dayalı kimya sektörünün geliştirilmesi	• Kalsit ürünleri uluslararasılaşma stratejisinin geliştirilmesi• Niğde üniversitesinin kalsite dayalı malzeme bilimi konusunda kapasitesinin artırılması	• Geliştirilen strateji doğrultusunda sektördeki yatırımların ve ihracata yönelik faaliyetlerin desteklenmesi
4	İlde yabancı yatırımcı varlığının artırılması	• Yabancı yatırımcılara yönelik tanıtım stratejisinin belirlenmesi ve uygulanması• Mevcut yatırımcı bağlantılarının bir an önce sonuçlanması için bir yol haritasının hazırlanması.	• Yabancı yatırımlara destek hizmetleri verilmesi

Niğde Aksiyon Matrisinde sayılan il düzeyinde atılması gereken adımlar tahmini olarak gerektirdikleri kaynak, beklenen etki ve gerçekleştirme süresi olarak irdelenmiş ve sonuçlar Tablo 134’de verilmiştir.

Tablo 134 Niğde’de İl Düzeyinde Atılması Gereken Adımlar

Atılması Gereken Adımlar	Gereken Kaynak	Beklenen Etki	Süre
Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Düşük	Orta	1 yıl
Meyve suyu sektöründe yatırımcılara yönelik tanıtım kampanyası düzenlenmesi	Düşük	Orta	1 yıl
Niğde Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	Yüksek	Yüksek	3 yıl
Niğde Tekstil Konfeksiyon değer zincir analizinin yapılması	Düşük	Orta	1 yıl
Kalsit ürünleri uluslararasılaşma stratejisinin geliştirilmesi	Düşük	Orta	1 yıl
Niğde Üniversitesinin kalsite dayalı malzeme bilimi konusunda kapasitesinin artırılması	Yüksek	Yüksek	3 yıl
Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Orta	Orta	3 yıl
Mevcut yatırımcı bağlantılarının bir an önce sonuçlanması için bir yol haritasının hazırlanması.	Düşük	Yüksek	1 yıl

Yukarıda belirtilen adımlar için ihtiyaç duyulan kaynak, beklenen etki, tahmini uygulama süresi ve sağlanması gereken ön koşullar dikkate alınarak bir öncelik sırası oluşturulmuştur. Önceliklendirilmiş bu liste her bir adım için işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar önerisi ile birlikte ele alınarak bir uygulama planı hazırlanmış ve bu plan Tablo 135’de sunulmuştur.

Tablo 135 Niğde Eylem Planı

Adım No	Aksiyon	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	Paydaş Kurum /Kuruluşlar	Uygulama Dönemi	Uygulamaya Yönelik Notlar
1	Mevcut yatırımcı bağlantılarının bir an önce sonuçlanması için bir yol haritasının hazırlanması	Bor OSB Müdürlüğü	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Bor TSO	2014	
2	Niğde Tekstil Konfeksiyon değer zincir analizinin yapılması	Niğde TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Niğde OSB	2014	
3	Kalsit ürünleri uluslararasılaşma stratejisinin geliştirilmesi	Niğde TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Sektör temsilcisi STKlar	2014	
4	Süt ve süt ürünleri sektöründe yapısal değişim yol haritasının hazırlanması	Niğde TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü,	2015	
5	Meyve suyu sektöründe yatırımcılara yönelik tanıtım kampanyası düzenlenmesi	Niğde TSO	Ahiler KA, İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Niğde ve Bor OSB	2015 - 2016	
6	Yabancı yatırımcılara yönelik bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması	Valilik	Ahiler KA, Niğde TSO, Niğde ve Bor OSB	2017-2019	
7	Niğde Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin arttırılması	Niğde Üniversitesi	Ahiler KA	2017-2020	Paydaş olarak sanayicilerin katılımı sağlanmalı
8	Niğde Üniversitesinin kalsite dayalı malzeme bilimi konusunda kapasitesinin arttırılması	Niğde Üniversitesi	Ahiler KA	2019-2022	Paydaş olarak sanayicilerin katılımı sağlanmalı

İşletmelere verilmesi gereken destekler Tablo 136’da belirtilmiştir.

Tablo 136 İşletmelere verilmesi gereken destekler

Atılması Gereken Adım	Hedeflenen Sektör ve Faaliyetler	Önerilen Uygulama Dönemi	Beklenen Ekonomik Etki Başlangıcı
Desteklenmesi gereken faaliyetler	• Tekstil sektörüne yatırımlar	2015-2018	2019
	• Süt ve süt ürünleri sektörüne yatırımlar ve üniversite ile birlikte hazırlanan projeler	2016-2017	2020
	• Meyve suyu sektörüne yatırımlar ve üniversite ile birlikte hazırlanan projeler	2017-2018	2021
İş Hizmetleri	• Yabancı Yatırımcılara Destek hizmetleri	2017-2022	2021
İletişim Kampanyası	• Tekstil Konfeksiyon sektöründe kümelenme	2018-2019	2022

Tablo 137 Rekabetçilik Analizinde Kullanılan Göstergeler

Eksen	Göstergeler	Kaynak
İş Yapma Düzeyi	Kapasite Kullanım Oranı	Saha çalışması
Girişimcilik Düzeyi	Girişimcilik eğitimi alanlar arasında kendi işini kuranların oranı	KOSGEB
	Yeni kurulan şirketlerin mevcut şirket sayısına oranı (2009)	TUIK
Finansal Hizmetlerden Yararlanma	Nüfus başına düşen kredi (2011)	Bankalar Birliği
	Finansmana erişimin saha çalışmasında aldığı rekabet gücü önem puanı	Saha çalışması
	Finansmana erişimin saha çalışmasında aldığı ihtiyaç duyulan destek öncelik puanı	Saha çalışması
Yabancı Sermaye Varlığı	Yabancı ortaklı işletme sayısının kayıtlı işletme sayısına oranı	Ticaret ve Sanayi Odaları
İşgücü niteliği	İşgücü niteliğinin saha çalışmasında aldığı rekabet gücü önem puanı	Saha çalışması
	Ortaöğrenim net okullaşma oranı (2012-2013)	MEB İstatistikleri
	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim net okullaşma oranı (2012-2013)	MEB İstatistikleri
	Saha çalışmasında işgücü kalitesi sorununun ifade edilme sıklığı	Saha çalışması
Altyapı Niteliği	Altyapının rekabet gücü önem puanı	Saha çalışması
Uluslararası pazarlara erişim	Yenipazarlara erişimin rekabet gücü önem puanı	Saha çalışması
	Yurtdışı organizasyonlara katılımın rekabet gücü önem puanı	Saha çalışması
	Yurtdışı fuarlara katılan kişi sayısı	KOSGEB
Teşviklerden Yararlanma Düzeyi	Çalışan kişi başına alınan teşvik miktarı (son 3 yıl toplamı)	Ekonomi Bakanlığı
	İşletme başına alınan KOSGEB desteği (2010-2012-TL)	KOSGEB
	Teşvikte kaçınıcı bölge olduğu	Ekonomi Bakanlığı
Yenilikçilik Potansiyeli	Sanayicilerin üniversite ile işbirliğini değerlendirmeleri (5 çok iyi 1 çok zayıf)	Paydaş görüşmeleri
	Cirolarının %20'den fazlasını yeni ürünlerden yaptığını beyan eden firmaların oranı	Saha çalışması
	Nüfus başı patent - faydalı model başvuruları	TPE
	Nüfus başı endüstriyel tasarım başvuruları	TPE

Ek 2: Temel Ekonomik Göstergeler

Sıra No	Gösterge	Veri Kaynağı
1	5 İilde ve tüm Türkiye’de internet erişimine sahip olan girişimlerin kullanım amaçlarına göre oranı (son beş yıl)	TÜİK
2	5 ilde ve tüm Türkiye’de ticari kuruluşların Ar-Ge harcaması (son beş yıl)	TÜİK
3	5 ilde ve tüm Türkiye’de ISIC Rev 3’e göre yıllık ihracat ve ithalat (son beş yıl)	TÜİK
4	5 ilde ve tüm Türkiye’de Sanayi’de istihdam edilen kişiler (son beş yıl)	TÜİK
5	5 ilde ve tüm Türkiye’de İmalat Sanayi’nin kullandığı banka kredisi (son beş yıl)	TÜİK
6	5 ilde ve tüm Türkiye’de 4’lü NAC E Rev 2’ye göre girişim sayısı, ciro, üretim değeri, faktör maliyetiyle katma değer, maddi mallara ilişkin brüt yatırım, tam zamanlı ücretli çalışanlar (son beş yıl)	TÜİK
7	5 ilde ve tüm Türkiye’de PRODTR’ye göre ürün bazında girişim sayısı, üretim miktarı, üretim değeri, satış değeri (son beş yıl)	TÜİK
8	Kapasite raporları istatistikleri (5 ilde ve Türkiye’de kapasite rapor sayısı, çalışan bilgileri, en çok kodlanan 10 ürün, en çok kodlanan 10 faaliyet)	TOBB
9	Kamu yatırımlarının illere göre dağılımı (son beş yıl)	Kalkınma Bakanlığı
10	İller bazında mevduat bilgileri (yabancı para birimleri dahil)	Bankalar Birliği
11	İller bazında GSYİH (son beş yıl)	TÜİK
12	Bölge bazında Sanayi Sektörünün GSYİH ve GSKD içindeki payı	TÜİK
13	İller bazında genel bütçe vergi gelirleri tahakkuk ve tahsilatı	Maliye Bakanlığı
14	İller bazında teknolojik yenilik yapan firma oranı	TÜİK
15	İller bazında Rekabetçilik Endeksi	Edam
16	İller bazında tespit edilen kümeler ve üye sayıları	Ekonomi Bakanlığı
17	İller bazında Marka, Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım	TPE
18	İŞKUR Girişimcilik Eğitimlerini Bitirenler ve Kendi işini kuranlar (5 il ve Türkiye geneli)	İŞKUR
19	İl bazında Doğrudan Yabancı Sermaye stoğu	Ekonomi Bakanlığı
20	İl bazında sabit sermaye yatırımları ve satışları	TÜİK
21	İller bazında Yatırım Teşvikleri Belge adedi, sabit yatırım, istihdam	Ekonomi Bakanlığı
22	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında işyeri sayısı,	TÜİK
23	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında üretim miktarı,	TÜİK
24	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında ihracat ve ithalat değerleri,	Madde 3’de temin ediliyor
25	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında ciro , faktör maliyetiyle katma değer	TÜİK

Sıra No	Gösterge	Veri Kaynağı
26	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında açılan kapanan şirket sayısı	TÜİK
27	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında enerji tüketim miktarı	TÜİK
28	5 ilde ve Türkiye genelinde 2li ve 4lü NACE kodlarına göre il bazında kapasite kullanım oranları	TÜİK
29	İl bazında KOBİ sayıları, KOBİ'lere yönelik KOSGEB destekleri (adet ve tutar)	KOSGEB
30	Sanayi sektörleri, sektörel yoğunlaşma oranları (2li ve 4lü NACE)	TÜİK
31	İllere göre KSS firma, üretim ve istihdam verileri	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
32	İllerde en büyük sanayi kuruluşları	TSO'lar
33	İller bazında sanayi sicil belgeli işletmeler ve sektörel dağılımı	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
34	İl bazında elektrik üretmek için EPDK'dan lisanslı şirketler (adet ve kapasite)	EPDK
35	İl bazında abone tipine göre doğalgaz tüketimi	EPDK
36	İl bazında önemli madenlerin rezerv bilgileri	MTA
37	İnşaat sektörü kullanım amacına göre bina sayıları ve dağılımı	TÜİK
38	Konut sayısı, konut ihtiyacı ve kentsel dönüşüm uygulamaları	TÜİK
39	İllerdeki OSB'deki işletme sayısı, sektör ve büyüklüğe göre dağılım. OSB doluluk oranı.	5 İldeki OSB kayıtları
40	Enerji üretim santrali sayısı ve kurulu güç	TÜİK

Ek 3: Derinlemesine Görüşme Yapılan Kuruluşlar

Aksaray

- MySilo / Çift Kartal
 - Emin İnşaat
 - Polytech
 - Süttaş
 - Aksaray Valiliği
 - Aksaray TSO
 - Aksaray OSB
 - KOSGEB
 - İŞKUR
 - Aksaray Üniversitesi
- *Mercedes, Colins ve Balküpu yetkilileri ile görüşülememiştir.*

Kırıkkale

- Süngüler
- Grofen
- Modalife
- TÜPRAŞ
- MKE (5 Fabrika ile ayrı ayrı görüşülmüştür)
- Kırıkkale Valiliği
- Kırıkkale TSO
- Yahşihan OSB
- Keskin OSB
- İŞKUR
- Kırıkkale Üniversitesi

Kırşehir

- Şeker Fabrikası
 - Çemaş
 - Petlas
 - Modelland
 - İlci Tarım
 - Kırşehir Valiliği
 - Kırşehir TSO
 - Kırşehir OSB
 - İŞKUR
- *KOSGEB İl Müdürü saha çalışması süresince müsait olmadığı için görüşülememiştir. Çalışmaya katılmıştır.*
- *Çağlayanlar Un yetkilisi saha çalışması süresince müsait olmadığı için görüşülememiştir.*

Nevşehir

- Doğa Tohumculuk
 - CCR
 - Blok Bims
 - Nevpa Karasör
 - Turasan
 - Avanos Anadolu Çömlekçilik
 - Nevşehir TSO
 - Nevşehir Acıgöl OSB
 - KOSGEB
 - İŞKUR
 - TSE
 - Nevşehir Üniversitesi
- *Nevşehir Valiliği İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürü saha çalışması süresince müsait olmadığı için görüşülememiştir. Çalışmaya katılmıştır.*
- *Özel OSB yetkilisi saha çalışması süresince yurt dışında olduğu için görüşülememiştir.*

Niğde

- Orteks
 - Toroslar Tekstil
 - Bakkalbaşoğlu Süt Ürünleri
 - Mikron's
 - Ömür Pen
 - Niğde Valiliği
 - Niğde TSO
 - Niğde OSB
 - Bor TSO
 - KOSGEB Sinerji Odağı
 - Niğde Üniversitesi
- *Çimsa ve Koyunlu-Birko yetkililerinden geri dönüş olmadığı için görüşülememiştir.*

Ek 4 Dış Ticaret İstatistikleri

Türkiye'nin ISIC Rev3'e Göre İhracatı (\$)

ISIC	ISIC başlığı	2008	2009	2010	2011	2012
1	Tarım ve hayvancılık	3.923.626.441	4.336.780.237	4.919.249.750	5.148.006.700	5.170.142.214
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	13.084.554	10.702.302	15.460.695	18.589.668	21.713.412
5	Balıkçılık	240.330.015	188.990.250	156.013.664	186.017.098	190.423.890
10	Maden kömürü . linyit ve turb	20.913.845	1.488.584	6.538.294	5.863.695	6.662.047
11	Hampetrol ve doğalgaz	60.957.599	101.125.912	100.472.150	126.405.363	229.919.242
13	Metal cevherleri	1.026.461.299	689.219.949	1.280.265.157	1.213.946.910	1.339.183.443
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	1.046.817.427	891.080.965	1.299.847.910	1.459.233.001	1.585.804.874
15	Gıda ürünleri ve içecek	6.475.836.307	5.931.130.770	6.702.887.355	8.880.452.861	9.522.569.618
16	Tütün ürünleri	276.802.482	266.411.587	295.711.790	301.161.220	415.339.690
17	Tekstil ürünleri	11.323.038.186	9.559.338.786	10.932.274.402	12.920.412.126	13.270.806.510
18	Giyim eşyası	11.503.751.110	9.603.288.677	10.617.877.149	11.633.423.896	11.965.967.772
19	Dabaklanmış deri. bavul. el çantası. saraciye ve ayakkabı	606.793.176	498.540.758	656.482.373	773.480.323	914.005.117
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	534.954.585	510.034.713	572.953.989	653.293.562	659.548.758
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	1.051.948.010	981.879.025	1.194.368.639	1.407.263.091	1.647.581.163
22	Basım ve yayım; plak. kaset vb.	145.155.434	147.729.135	141.420.134	163.950.180	157.642.988
23	Kok kömürü. rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	7.325.095.861	3.649.926.127	4.153.297.548	6.122.477.350	7.178.692.810
24	Kimyasal madde ve ürünler	4.994.803.048	4.299.616.675	5.705.513.083	6.742.721.936	7.311.664.726
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	4.749.916.325	4.035.192.613	4.887.390.541	6.240.692.468	6.433.264.475
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	4.321.013.205	3.769.019.560	3.988.849.510	4.042.171.909	4.087.440.838
27	Ana metal sanayi	22.569.898.283	15.103.291.064	14.426.576.488	17.062.183.271	29.129.983.422
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5.531.449.214	4.469.922.540	4.972.610.686	6.230.149.496	6.592.708.251
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	9.763.295.282	8.070.272.135	9.059.416.324	11.126.282.916	11.873.570.160
30	Büro. muhasebe ve bilgi işleme makineleri	135.239.718	100.497.043	133.811.977	140.303.024	147.746.353
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	4.975.147.787	4.098.616.345	4.863.595.624	5.863.093.704	5.861.776.581
32	Radyo. televizyon. haberleşme teçhizatı ve cihazları	2.276.647.974	1.919.485.257	1.950.504.061	2.110.836.967	2.515.474.845
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	404.334.158	367.485.979	412.176.270	498.727.439	628.430.447
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	19.361.876.572	12.862.756.370	14.856.617.833	17.043.514.455	16.246.470.435
35	Diğer ulaşım araçları	3.360.386.061	2.418.382.856	1.659.459.576	1.992.357.747	1.781.443.817
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	3.500.276.559	2.786.428.346	3.282.890.882	4.013.586.890	4.947.399.086
40	Elektrik. gaz ve su	73.323.606	139.740.389	181.375.409	148.789.051	190.211.350
51	Atık ve hurdalar	430.464.769	330.549.708	451.656.433	631.900.793	534.332.355
74	Diğer iş faaliyetleri	1.881.649	1.247.627	2.036.521	583.055	543.759
92	Eğlence. kültür ve sporla ilgili faaliyetler	1.675.085	2.391.470	3.616.769	4.995.621	2.289.782
93	Diğer hizmet faaliyetleri	0	48.849	198	1.044	20.676
	Toplam	132.027.195.626	102.142.612.603	113.883.219.184	134.906.868.830	152.560.774.906

Kaynak: TÜİK

TR 71 Bölgesi'nin ISIC Rev3'e Göre İhracatı (\$)

ISIC	ISIC başlığı	2008	2009	2010	2011	2012
1	Tarım ve hayvancılık	3.151.515	6.008.471	6.201.191	8.720.486	6.939.361
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	106	988	15.541	6.970	7.378
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	9.607.002	14.619.142	12.778.532	12.148.480	13.768.796
15	Gıda ürünleri ve içecek	10.542.171	10.736.660	30.449.939	52.310.406	24.021.700
17	Tekstil ürünleri	24.426.501	17.628.296	32.297.703	37.981.927	27.343.833
18	Giyim eşyası	14.196.645	13.953.365	11.070.204	12.183.320	7.196.759
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	28.739	124.640	119.743	528.200	1.603.829
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	1.398.944	2.173.100	2.446.333	1.336.585	1.202.988
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	5.512	34.534	88.683	294.114	300.819
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	1.138	17.760	3.458	8.300	4.694
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	16.065	0	0	0	39.815
24	Kimyasal madde ve ürünler	8.962.155	7.816.302	14.602.535	21.668.168	22.153.871
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	89.798.328	95.360.491	119.401.138	172.670.650	184.754.529
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	3.106.827	2.114.453	3.042.801	2.360.713	1.971.684
27	Ana metal sanayi	114.312	1.054.663	2.762.622	353.600	3.318.008
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	19.796.191	17.726.446	27.373.033	30.376.245	26.217.302
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	31.057.308	25.595.375	38.792.390	46.602.710	31.657.460
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	9.999	4.486	50.000	0	26.419
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	40.229	732.262	24.286.816	2.822.216	1.669.831
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	2.311	2.360	797	664	4.751
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	1.714	13.125	94.412	56.133	29.434
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	22.262.692	11.833.093	16.456.231	22.437.650	19.820.331
35	Diğer ulaşım araçları	3.288.343	2.957.631	3.330.049	4.100.295	5.739.070
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	1.331.694	461.738	1.190.372	1.680.642	1.442.677
51	Atık ve hurdalar	1.533.992	329.605	273.980	0	22.228
	Toplam	244.680.433	231.298.986	347.128.503	430.648.474	381.257.567

Kaynak: TÜİK

İllerin İhracatı. 2011 (\$)

ISIC	ISIC tanımı	Aksaray	Kırıkkale	Kırşehir	Nevşehir	Niğde
1	Tarım ve hayvancılık	233.843	0	3.650.266	1.910.550	2.925.827
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	6.502	0	0	468	0
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.830.028	1.892	345.735	462.621	5.508.204
15	Gıda ürünleri ve içecek	888.612	25.520	11.334.875	38.813.755	1.247.644
17	Tekstil ürünleri	1.184.528	33.246	1.143.878	22.302.174	13.318.101
18	Giyim eşyası	1.311.482	0	6.610.557	3.860.086	401.195
19	Dabaklanmış deri. bavul. el çantası. saraciye ve ayakkabı	774	53.459	0	60.505	413.462
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	129.987	868.954	9.537	328.107	
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	174.706		1.035	64.294	54.079
22	Basım ve yayım; plak. kaset vb.	1.156	207	6.822	0	115
24	Kimyasal madde ve ürünler	894.099	9.206	38.921	1.530.352	19.195.590
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	629.266	7.587	168.232.876	2.906.790	894.131
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	1.506.178	63.531	68.749	716.211	6.044
27	Ana metal sanayi	7.380	261.280		84.378	562
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	21.315.934	371.261	5.988.600	2.240.920	459.530
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	37.981.086	583.917	1.065.888	2.555.667	4.416.152
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	240.956	2.142.317	83.306	354.290	1.347
32	Radyo. televizyon. haberleşme teçhizatı ve cihazları	0	0	0	664	0
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	10.427	13.320	4.319	246	27.821
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	6.930.692	868.372	3.905.820	725.994	10.006.772
35	Diğer ulaşım araçları	4.070.755	25.600	0	3.824	116
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	309.538	579.845	49.921	692.770	48.568
	Toplam	83.657.929	5.909.514	202.541.105	79.614.666	58.925.260

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin ISIC Rev3'e Göre İthalatı (\$)

ISIC	ISIC başlığı	2008	2009	2010	2011	2012
1	Tarım ve hayvancılık	6.151.342.922	4.448.083.912	6.261.328.634	8.669.250.247	7.245.101.048
2	Ormançılık ve tomrukçuluk	240.571.409	145.754.914	195.378.128	225.933.782	200.558.228
5	Balıkçılık	41.125.372	31.217.058	33.322.261	48.716.525	56.205.643
10	Maden kömürü . linyit ve turb	1.265.748.523	1.135.193.726	1.161.245.597	1.290.125.962	1.149.031.765
11	Hampetrol ve doğalgaz	6.704	5.047	19.187	15.205	10.754
12	Uranyum ve toryum cevherleri	2.588	0	0	177	0
13	Metal cevherleri	811.997.154	948.270.858	980.602.487	1.247.270.533	1.242.328.466
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	414.292.917	243.414.879	287.465.202	401.666.123	384.634.900
15	Gıda ürünleri ve içecek	3.763.098.770	2.907.764.416	3.429.464.847	4.904.769.167	5.122.430.014
16	Tütün ürünleri	104.015.822	110.248.230	92.752.290	102.621.183	127.441.905
17	Tekstil ürünleri	5.093.383.493	4.345.439.591	6.058.595.986	6.880.908.849	5.454.304.727
18	Giyim eşyası	1.902.149.055	1.764.452.013	2.337.562.161	2.748.160.607	2.281.820.800
19	Dabaklanmış deri. bavul. el çantası. saraciye ve ayakkabı	1.383.145.351	952.897.773	1.192.341.176	1.562.291.308	1.500.580.469
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	921.345.194	625.931.734	953.367.513	1.258.190.947	1.466.057.039
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	3.013.552.295	2.508.606.650	3.286.227.275	3.634.608.101	3.457.775.870
22	Basım ve yayım; plak. kaset vb.	600.290.463	519.126.222	555.674.468	606.444.591	559.187.548
23	Kok kömürü. rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	13.828.943.414	10.455.703.825	13.802.201.592	18.316.535.647	19.223.596.847
24	Kimyasal madde ve ürünler	26.993.946.751	21.374.356.259	27.034.187.664	33.244.586.635	31.701.193.520
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	3.450.667.737	2.708.630.535	3.493.624.693	4.488.926.573	4.481.243.385
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	1.549.954.314	1.148.129.602	1.527.945.860	1.826.638.311	1.691.618.928
27	Ana metal sanayi	26.506.077.143	13.302.831.335	18.662.914.097	26.076.762.667	26.523.877.373
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	3.487.503.299	2.615.663.785	3.183.380.898	3.916.841.923	3.952.530.074
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	17.013.991.793	12.533.249.022	15.533.244.855	21.291.819.194	20.682.602.508
30	Büro. muhasebe ve bilgi işleme makineleri	2.833.475.967	2.627.898.853	3.129.575.720	3.289.246.311	3.342.215.211
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	7.357.784.605	6.620.542.382	8.194.415.881	9.361.307.546	8.319.719.545

32	Radyo. televizyon. haberleşme teçhizatı ve cihazları	5.346.463.840	4.653.939.204	5.380.492.238	6.185.695.031	6.767.065.737
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	3.855.131.494	3.125.669.365	3.847.345.234	4.657.131.526	4.540.573.704
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	15.513.688.898	10.776.027.428	15.772.607.714	19.896.077.321	16.808.519.896
35	Diğer ulaşım araçları	3.115.065.947	3.300.817.110	5.376.701.392	6.496.126.051	4.902.528.179
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	2.618.659.248	2.052.599.499	2.522.351.148	3.184.597.025	3.321.208.440
40	Elektrik. gaz ve su	15.491.804	17.256.218	20.471.344	86.575.866	255.376.633
51	Atık ve hurdalar	9.578.986.866	4.608.026.176	7.703.896.289	10.496.278.400	10.258.093.649
74	Diğer iş faaliyetleri	1.696.150	1.344.586	2.283.633	4.462.118	837.817
92	Eğlence. kültür ve sporla ilgili faaliyetler	32.257.648	21.491.701	27.956.000	48.060.938	45.712.746
93	Diğer hizmet faaliyetleri	62.765	72.123	171.563	741.847	422.185
99	Gizli veri	33.157.656.394	18.297.765.180	23.503.216.825	34.392.292.037	39.470.543.163
	Toplam	201.963.574.109	140.928.421.211	185.544.331.852	240.841.676.274	236.536.948.716

Kaynak: TÜİK

TR 71 Bölgesi'nin ISIC Rev3'e Göre İthalatı (\$)

ISIC	ISIC başlığı	2008	2009	2010	2011	2012
1	Tarım ve hayvancılık	45.953.502	23.396.477	70.434.651	107.503.568	65.890.771
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	28.181	0	266	166.254	35.013
13	Metal cevherleri	0	0	0	384	0
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	27.371	25.094	2.557	7.856	14.692
15	Gıda ürünleri ve içecek	316.615	156.761	829.443	1.008.104	599.025
17	Tekstil ürünleri	23.809.278	19.996.384	25.331.641	31.735.843	26.494.358
18	Giyim eşyası	109.875	88.314	179.606	114.481	32.850
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	43.155	156.283	598.678	474.856	817.423
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	151.829	111.230	103.668	140.188	881.842
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	168.014	92.816	305.163	1.023.320	977.164
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	35.994	51.454	26.146	49.276	68.414
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	2.064.974	3.842.007	21.993.525	23.449.430	16.834.852
24	Kimyasal madde ve ürünler	65.290.140	51.955.100	82.607.222	142.130.226	118.780.109
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	6.295.681	2.834.869	4.676.714	7.061.613	9.259.438
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	219.958	274.856	342.252	536.743	545.377
27	Ana metal sanayi	59.181.799	11.017.136	24.208.272	28.300.854	21.167.878
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	8.078.100	7.803.767	5.757.816	5.321.225	8.430.740
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	14.975.530	16.754.837	28.900.668	35.016.830	33.233.218
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	3.623	63.727	378.218	103.539	58.896
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	1.421.445	908.903	2.251.620	4.704.745	6.489.452
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	30.297	120.940	443.132	417.230	483.980
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	541.736	4.392.131	1.383.011	3.063.826	4.652.030
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	4.136.436	1.831.031	3.324.910	6.495.083	6.385.620
35	Diğer ulaşım araçları	1.008.402	1.770.727	2.755.686	2.900.200	1.977.684
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	6.130.773	1.386.021	569.590	1.425.363	542.195
51	Atık ve hurdalar	441.545	385.015	2.546.902	4.989.054	711.176
74	Diğer iş faaliyetleri	0	0	453	375	0
92	Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	1.038	0	1.752	55.296	70.910
93	Diğer hizmet faaliyetleri	0	0	0	0	30.275
	Toplam	240.465.291	149.415.880	279.953.562	408.195.762	325.465.382

Kaynak: TÜİK

İllerin İthalatı. 2011 (\$)

ISIC	ISIC başlığı	Aksaray	Kırıkkale	Kırşehir	Nevşehir	Niğde
1	Tarım ve hayvancılık	18.376.848	812.267	75.555.546	7.698.753	5.060.154
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	0	95.329	70.925	0	0
13	Metal cevherleri	0	0	0	0	384
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	3.992	0	3.864	0	0
15	Gıda ürünleri ve içecek	0	0	0	60.669	947.435
17	Tekstil ürünleri	4.864.833	1.028.144	18.324.137	6.536.331	982.398
18	Giyim eşyası	2.453	0	67.246	44.782	0
19	Dabaklanmış deri. bavul. el çantası. saraciye ve ayakkabı	579	6.712	0	0	467.565
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	6.927	3.803	23.367	102.278	3.813
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	722.328	30.751	105.713	35.549	128.979
22	Basım ve yayım; plak. kaset vb.	21.382	2.392	12.015	13.340	147
23	Kok kömürü. rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	1.874.039	10.736.269	8.083.249	120	2.755.753
24	Kimyasal madde ve ürünler	391.386	968.546	133.708.063	6.397.911	664.320
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	4.753.314	46.629	1.402.756	143.715	715.199
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	68.913	8.823	190.160	161.529	107.318
27	Ana metal sanayi	19.110.773	367.786	4.144.485	153.848	4.523.962
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	3.043.290	67.424	196.520	1.573.028	440.963
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	5.542.482	217.825	22.653.695	2.941.594	3.661.234
30	Büro. muhasebe ve bilgi işleme makineleri	12.844	0	40.780	36.774	13.141
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	3.876.015	6.409	259.366	274.629	288.326
32	Radyo. televizyon. haberleşme teçhizatı ve cihazları	31.330	818	28.793	344.580	11.709
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	957.447	275.094	1.512.926	39.448	278.911
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	2.229.389	184.211	62.259	50.256	3.968.968
35	Diğer ulaşım araçları	335.930	1.968	227.907	2.334.395	0
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	584.793	108.325	133.675	576.754	21.816
51	Atık ve hurdalar	0	4.663	0	0	4.984.391
74	Diğer iş faaliyetleri	0	0	375	0	0
92	Eğlence. kültür ve sporla ilgili faaliyetler	38.826	0	0	16.470	0
	Toplam	66.850.113	14.974.188	266.807.822	29.536.753	30.026.886

Kaynak: TÜİK

Ek 5 İmalat Sektöründe Şirket Sayıları

NACE Kodu	NACE Tanımı	Türkiye	TR71	Aksaray	Kırıkkale	Kırşehir	Nevşehir	Niğde
1011	Etin işlenmesi ve saklanması	395	11	2	2	3	2	2
1012	Kümes hayvanları etlerinin işlenmesi ve saklanması	86	0	0	0	0	0	0
1013	Et ve kümes hayvanları etlerinden üretilen ürünlerin imalatı	457	7	3	0	2	1	1
1020	Balık. kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması	186	1	0	1	0	0	0
1031	Patatesin işlenmesi ve saklanması	54	2	0	0	0	2	0
1032	Sebze ve meyve suyu imalatı	200	5	1	0	0	2	2
1039	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	1.618	15	3	1	1	7	3
1041	Sıvı ve katı yağ imalatı	1.374	1	0	0	0	1	0
1042	Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı	22	0	0	0	0	0	0
1051	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1.584	39	22	2	4	5	6
1052	Dondurma imalatı	402	8	0	3	0	1	4
1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	5.009	239	36	31	39	106	27
1062	Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	28	0	0	0	0	0	0
1071	Ekmek. taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	23.772	607	171	110	85	113	128
1072	Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı	1.200	24	5	10	3	4	2
1073	Makarna. şehriye. kuskus ve benzeri unlu mamullerin imalatı	130	2	2	0	0	0	0
1081	Şeker imalatı	106	0	0	0	0	0	0
1082	Kakao. çikolata ve şekerleme imalatı	1.387	22	10	3	4	3	2
1083	Kahve ve çayın işlenmesi	287	4	1	1	0	1	1
1084	Baharat. sos. sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı	334	8	6	0	0	0	2
1085	Hazır yemeklerin imalatı	304	5	1	2	0	1	1
1086	Homojenize gıda müstahzarları ve diyetetik gıda imalatı	49	0	0	0	0	0	0

1089	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	186	1	0	1	0	0	0
1091	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	557	18	8	3	3	4	0
1092	Ev hayvanları için hazır gıda imalatı	36	0	0	0	0	0	0
1101	Alkollü içeceklerin damıtılması, arıtılması ve harmanlanması	50	1	0	0	0	1	0
1102	Üzümünden şarap imalatı	170	8	0	1	0	7	0
1104	Diğer damıtılmamış mayalı içeceklerin imalatı	6	0	0	0	0	0	0
1105	Bira imalatı	5	0	0	0	0	0	0
1107	Alkolsüz içeceklerin imalatı; maden sularının ve diğer şişelenmiş suların üretimi	695	10	1	4	2	0	3
1200	Tütün ürünleri imalatı	76	0	0	0	0	0	0
1310	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	3.072	19	8	2	0	1	8
1320	Dokuma	5.853	2	0	0	0	0	2
1330	Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	2.864	4	3	0	0	0	1
1391	Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı	833	0	0	0	0	0	0
1392	Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı	6.538	111	13	23	17	29	29
1393	Halı ve kilim imalatı	803	5	2	0	1	1	1
1394	Halat, urgan, kınnap ve ağ imalatı	349	0	0	0	0	0	0
1395	Dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç	31	0	0	0	0	0	0
1396	Diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı	1.528	11	5	2	1	3	0
1399	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	3.775	14	1	6	1	4	2
1411	Deri giyim eşyası imalatı	997	0	0	0	0	0	0
1412	İş giysisi imalatı	512	5	4	0	1	0	0
1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	49.300	596	181	106	100	92	117
1414	İç giyim eşyası imalatı	4.654	7	2	2	0	1	2
1419	Diğer giyim eşyalarının ve giysi aksesuarlarının imalatı	3.248	17	9	6	1	0	1
1420	Kürkten eşya imalatı	98	0	0	0	0	0	0
1431	Örme (trikotaj) ve tığ işi (kroşe) çorap imalatı	1.454	3	1	0	0	1	1
1439	Örme (trikotaj) ve tığ işi (kroşe) diğer giyim eşyası imalatı	2.266	8	0	3	3	2	0

1511	Derinin tabaklanması ve işlenmesi; kürkün işlenmesi ve boyanması	1.009	52	0	0	0	0	52
1512	Bavul, el çantası ve benzerleri ile saraçlık ve koşum takımı imalatı (deri giyim eşyası hariç)	2.837	10	4	0	2	1	3
1520	Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	6.394	6	1	0	2	1	2
1610	Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	6.775	131	18	22	29	18	44
1621	Ahşap kaplama paneli ve ağaç esaslı panel imalatı	566	4	2	1	0	1	0
1622	Birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı	77	0	0	0	0	0	0
1623	Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	19.675	326	89	31	52	88	66
1624	Ahşap konteyner imalatı	1.089	7	4	1	1	1	0
1629	Diğer ağaç ürünleri imalatı; mantar, saz, saman ve benzeri örme malzemelerinden yapılmış ürünlerin imalatı	2.393	10	2	0	1	5	2
1711	Kağıt hamuru imalatı	9	0	0	0	0	0	0
1712	Kağıt ve mukavva imalatı	906	2	1	0	0	1	0
1721	Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı	1.183	3	3	0	0	0	0
1722	Kağıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı	285	3	1	1	1	0	0
1723	Kağıt kırtasiye ürünleri imalatı	295	3	3	0	0	0	0
1724	Duvar kağıdı imalatı	26	1	0	0	0	0	1
1729	Kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı	311	0	0	0	0	0	0
1811	Gazetelerin basımı	845	29	6	5	7	4	7
1812	Diğer matbaacılık	12.129	114	23	24	19	27	21
1813	Basım ve yayım öncesi hizmetler	691	1	0	0	0	1	0
1814	Ciltçilik ve ilgili hizmetler	314	1	0	0	0	1	0
1820	Kayıtlı medyanın çoğaltılması	1.518	3	0	1	2	0	0
1910	Kok fırını ürünlerinin imalatı	38	2	0	0	0	0	2
1920	Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	546	6	1	2	0	0	3
2011	Sanayi gazları imalatı	27	1	0	0	0	0	1
2012	Boya maddeleri ve pigment imalatı	250	2	0	0	0	0	2

2013	Diğer inorganik temel kimyasal maddelerin imalatı	501	2	0	1	0	0	1
2014	Diğer organik temel kimyasalların imalatı	115	0	0	0	0	0	0
2015	Kimyasal gübre ve azot bileşiklerinin imalatı	217	8	1	1	0	5	1
2016	Birincil formda plastik hammaddelerin imalatı	2.476	7	6	0	0	1	0
2017	Birincil formda sentetik kauçuk imalatı	34	2	0	2	0	0	0
2020	Haşere ilaçları ve diğer zirai-kimyasal ürünlerin imalatı	195	2	1	0	0	1	0
2030	Boya, vernik ve benzeri kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun imalatı	1.766	17	4	4	1	2	6
2041	Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatıcı maddeler imalatı	855	9	3	4	1	0	1
2042	Parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı	909	10	1	3	2	0	4
2051	Patlayıcı madde imalatı	65	0	0	0	0	0	0
2052	Tutkal imalatı	124	0	0	0	0	0	0
2053	Uçucu yağların imalatı	41	0	0	0	0	0	0
2059	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer kimyasal ürünlerin imalatı	287	2	1	0	0	0	1
2060	Suni veya sentetik elyaf imalatı	52	0	0	0	0	0	0
2110	Temel eczacılık ürünleri imalatı	77	0	0	0	0	0	0
2120	Eczacılığa ilişkin ilaçların imalatı	329	2	1	0	1	0	0
2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	452	9	1	0	1	7	0
2219	Diğer kauçuk ürünleri imalatı	865	4	1	3	0	0	0
2221	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	3.724	22	6	3	3	9	1
2222	Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	2.073	23	8	3	1	6	5
2223	Plastik inşaat malzemesi imalatı	8.581	161	39	31	27	34	30
2229	Diğer plastik ürünlerin imalatı	2.148	10	3	4	0	1	2
2311	Düz cam imalatı	65	0	0	0	0	0	0
2312	Düz camın şekillendirilmesi ve işlenmesi	612	21	2	3	7	6	3
2313	Çukur cam imalatı	757	2	1	1	0	0	0
2314	Cam elyafı imalatı	22	0	0	0	0	0	0

2319	Diğer camların imalatı ve işlenmesi (teknik amaçlı cam eşyalar dahil)	369	4	2	1	0	0	1
2320	Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı	280	6	0	0	0	6	0
2331	Seramik karo ve kaldırım taşları imalatı	106	3	0	1	0	0	2
2332	Fırınlanmış kilden tuğla. karo ve inşaat malzemeleri imalatı	2.573	86	15	5	3	41	22
2341	Seramik ev ve süs eşyaları imalatı	960	69	2	0	0	66	1
2342	Seramik sıhhi ürünlerin imalatı	130	0	0	0	0	0	0
2343	Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı	17	0	0	0	0	0	0
2344	Diğer teknik seramik ürünlerin imalatı	21	0	0	0	0	0	0
2349	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı	58	1	0	0	0	1	0
2351	Çimento imalatı	74	1	0	0	0	0	1
2352	Kireç ve alçı imalatı	214	4	0	1	0	0	3
2361	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	1.121	44	11	6	8	9	10
2362	İnşaat amaçlı alçı ürünlerin imalatı	484	5	1	2	0	0	2
2363	Hazır beton imalatı	648	16	6	1	4	2	3
2364	Toz harç imalatı	25	0	0	0	0	0	0
2365	Lif ve çimento karışımli ürünlerin imalatı	14	0	0	0	0	0	0
2369	Beton. alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı	125	1	0	0	1	0	0
2370	Taş ve mermerin kesilmesi. şekil verilmesi ve bitirilmesi	9.945	179	41	31	45	36	26
2391	Aşındırıcı ürünlerin imalatı	66	0	0	0	0	0	0
2399	Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı	150	0	0	0	0	0	0
2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile ferro alaşımların imalatı	1.503	10	0	0	2	5	3
2420	Çelikten tüpler. borular. içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	423	0	0	0	0	0	0
2431	Barların soğuk çekilmesi	228	1	0	0	0	0	1
2432	Dar şeritlerin soğuk haddelenmesi	11	0	0	0	0	0	0
2433	Soğuk şekillendirme veya katlama	786	21	16	0	0	0	5

2434	Tellerin soğuk çekilmesi	63	1	0	0	0	1	0
2441	Değerli metal üretimi	276	1	0	0	0	1	0
2442	Alüminyum üretimi	725	2	0	0	0	1	1
2443	Kurşun, çinko ve kalay üretimi	77	1	0	0	0	0	1
2444	Bakır üretimi	323	1	0	0	0	0	1
2445	Demir dışı diğer metallerin üretimi	1.708	9	8	0	1	0	0
2451	Demir döküm	1.029	24	16	0	7	1	0
2452	Çelik dökümü	180	0	0	0	0	0	0
2453	Hafif metallerin dökümü	241	1	0	1	0	0	0
2454	Diğer demir dışı metallerin dökümü	107	0	0	0	0	0	0
2511	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı	1.494	22	5	3	3	9	2
2512	Metalden kapı ve pencere imalatı	23.905	506	112	69	48	129	148
2521	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) ve sıcak su kazanları (boylerleri) imalatı	814	11	0	4	1	3	3
2529	Metalden diğer tank. rezervuar ve konteynerler imalatı	158	4	3	1	0	0	0
2530	Buhar jeneratörü imalatı. merkezi ısıtma sıcak su kazanları (boylerleri) hariç	62	0	0	0	0	0	0
2540	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	257	6	0	6	0	0	0
2550	Metallerin dövülmesi. preslenmesi. baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi	482	3	0	1	0	0	2
2561	Metallerin işlenmesi ve kaplanması	9.785	290	93	47	34	78	38
2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi	13.983	228	59	34	34	48	53
2571	Çatal-bıçak takımları ve diğer kesici aletlerin imalatı	634	2	1	0	0	0	1
2572	Kilit ve menteşe imalatı	1.052	12	2	2	1	1	6
2573	El aletleri. takım tezgahı uçları. testere ağızları vb. imalatı	1.755	31	5	4	0	11	11
2591	Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı	733	4	3	1	0	0	0
2592	Metalden hafif paketleme malzemeleri imalatı	176	4	0	1	2	0	1
2593	Tel ürünleri. zincir ve yayların imalatı	967	15	5	2	5	0	3
2594	Bağlantı malzemelerinin ve vida makinesi ürünlerinin imalatı	487	4	1	1	0	1	1

2599	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı	2.865	30	7	2	5	5	11
2611	Elektronik bileşenlerin imalatı	188	1	0	0	0	1	0
2612	Yüklü elektronik kart imalatı	47	0	0	0	0	0	0
2620	Bilgisayar ve bilgisayar çevre birimleri imalatı	110	3	0	2	0	1	0
2630	İletişim ekipmanlarının imalatı	906	2	1	1	0	0	0
2640	Tüketici elektroniği ürünlerinin imalatı	65	2	1	0	0	0	1
2651	Ölçme. test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazların imalatı	276	1	1	0	0	0	0
2652	Kol saatlerinin. masa ve duvar saatlerinin ve benzerlerinin imalatı	25	0	0	0	0	0	0
2660	Işınlama. elektro medikal ve elektro terapi ile ilgili cihazların imalatı	82	0	0	0	0	0	0
2670	Optik aletlerin ve fotografik ekipmanların imalatı	171	6	3	0	0	1	2
2680	Manyetik ve optik kaset. bant. CD. vb. ortamların imalatı	44	0	0	0	0	0	0
2711	Elektrik motorlarının. jeneratörlerin ve transformatörlerin imalatı	1.057	8	0	2	3	0	3
2712	Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları imalatı	1.325	5	2	1	0	1	1
2720	Akümülatör ve pil imalatı	81	1	1	0	0	0	0
2731	Fiber optik kabloların imalatı	73	1	0	0	0	0	1
2732	Diğer elektronik ve elektrik telleri ve kablolarının imalatı	274	1	1	0	0	0	0
2733	Kablolamada kullanılan gereçlerin imalatı	219	0	0	0	0	0	0
2740	Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı	2.008	22	7	6	2	4	3
2751	Elektrikli ev aletlerinin imalatı	1.271	8	1	1	1	4	1
2752	Elektriksiz ev aletlerinin imalatı	1.973	38	9	4	8	10	7
2790	Diğer elektrikli ekipmanların imalatı	1.114	5	1	0	0	3	1
2811	Motor ve türbin imalatı (hava taşıtı. motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)	93	1	0	0	0	1	0
2812	Akışkan gücü ile çalışan ekipmanların imalatı	386	2	0	0	1	0	1
2813	Diğer pompaların ve kompresörlerin imalatı	387	6	0	2	1	3	0
2814	Diğer musluk ve valf/vana imalatı	478	6	0	5	0	1	0

2815	Rulman. dişli/dişli takımı. şanzıman ve tahrik elemanlarının imalatı	198	1	0	0	0	1	0
2821	Fırın. ocak (sanayi ocakları) ve brülör (ocak ateşleyicileri) imalatı	365	3	1	0	2	0	0
2822	Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı	1.250	10	4	2	1	1	2
2823	Büro makineleri ve ekipmanları imalatı (bilgisayarlar ve çevre birimleri hariç)	116	1	0	0	0	0	1
2824	Motorlu veya pnömatik (hava basınçlı) el aletlerinin imalatı	48	1	0	0	0	1	0
2825	Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı. evde kullanılanlar hariç	1.141	3	1	1	1	0	0
2829	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer genel amaçlı makinelerin imalatı	2.302	10	1	2	3	2	2
2830	Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı	966	36	2	9	6	17	2
2841	Metal işleme makinelerinin imalatı	1.116	9	0	6	2	0	1
2849	Diğer takım tezgahlarının imalatı	174	1	0	1	0	0	0
2891	Metalürji makineleri imalatı	191	3	1	0	1	0	1
2892	Maden. taş ocağı ve inşaat makineleri imalatı	1.170	16	4	2	1	4	5
2893	Gıda. içecek ve tütün işleme makineleri imalatı	708	9	4	1	1	0	3
2894	Tekstil. giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı	4.204	11	3	3	4	0	1
2895	Kağıt ve mukavva üretiminde kullanılan makinelerin imalatı	34	2	1	1	0	0	0
2896	Plastik ve kauçuk makinelerinin imalatı	92	0	0	0	0	0	0
2899	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer özel amaçlı makinelerin imalatı	520	6	1	1	1	2	1
2910	Motorlu kara taşıtlarının imalatı	179	4	0	4	0	0	0
2920	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1.156	59	11	2	1	42	3
2931	Motorlu kara taşıtları için elektrik ve elektronik donanımların imalatı	366	2	1	0	0	1	0
2932	Motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarların imalatı	2.795	31	6	5	0	12	8

3011	Gemilerin ve yüzen yapıların inşası	409	1	0	0	0	0	1
3012	Eğlence ve spor amaçlı teknelerin yapımı	349	0	0	0	0	0	0
3020	Demir yolu lokomotifleri ve vagonlarının imalatı	40	0	0	0	0	0	0
3030	Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinelerin imalatı	44	0	0	0	0	0	0
3040	Askeri savaş araçlarının imalatı	16	0	0	0	0	0	0
3091	Motosiklet imalatı	20	0	0	0	0	0	0
3092	Bisiklet ve engelli aracı imalatı	118	2	0	1	1	0	0
3099	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ulaşım ekipmanlarının imalatı	26	2	2	0	0	0	0
3101	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	11.498	166	23	41	33	34	35
3102	Mutfak mobilyalarının imalatı	2.567	87	16	28	13	20	10
3103	Yatak imalatı	440	7	6	0	0	0	1
3109	Diğer mobilyaların imalatı	12.697	129	44	27	22	12	24
3212	Mücevher ve benzeri eşyaların imalatı	14.931	95	13	9	14	22	37
3213	İmitasyon (taklit) mücevherler ve benzeri ürünlerin imalatı	147	0	0	0	0	0	0
3220	Müzik aletleri imalatı	422	2	0	2	0	0	0
3230	Spor malzemeleri imalatı	299	3	1	0	0	2	0
3240	Oyun ve oyuncak imalatı	375	6	0	2	0	1	3
3250	Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı	2.422	22	11	3	1	5	2
3291	Süpürge ve fırça imalatı	434	0	0	0	0	0	0
3299	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar	2.303	10	8	0	0	1	1
3311	Fabrikasyon metal ürünlerin onarımı	560	12	2	1	5	0	4
3312	Makinelerin onarımı	8.383	149	25	17	29	44	34
3313	Elektronik veya optik ekipmanların onarımı	296	3	2	0	0	0	1
3314	Elektrikli ekipmanların onarımı	2.699	33	5	8	5	8	7
3315	Gemilerin ve teknelerin bakım ve onarımı	2.342	5	4	0	0	1	0
3316	Hava taşıtlarının ve uzay araçlarının bakım ve onarımı	25	0	0	0	0	0	0
3317	Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı	52	3	0	2	0	0	1

3319	Diğer ekipmanların onarımı	264	4	0	1	0	1	2
3320	Sanayi makine ve ekipmanlarının kurulumu	674	4	2	0	1	0	1
	Toplam	397.735	5.615	1.385	909	799	1.335	1.187

Kaynak: SGK

Ek 6: Bölgedeki Maden Yatakları

Kaynak: MTA

Aksaray

CİVA (Hg)

Güzelyurt (Gelveri) Zuhuru

Tenör :-

Rezerv :Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yoktur.

FELDİSPAT (Fİd)

Ağaçören granit Sahaları

Tenör :Orijinalde toplam alkali değeri % 8 ve demir oksit içeriği % 2.8'dir. Zenginleştirme sonrası alkali içeriği %12'ye çıkmakta, Fe₂O₃ içeriği ise % 0,17'ye kadar düşmektedir.

Rezerv :2.505.000 m³ renkli pişen seramik hammaddesi olarak kullanılabilir özellikte feldispat potansiyeli vardır.

Merkez-Tabdık Köyü

Tenör :% 11,90 K₂O, % 2,50 Na₂O

Rezerv :Cam ve seramik sanayiinde kullanıma uygun iyi kalite 950 ton rezerv.

DİYATOMİT (Dia)

Güzelyurt-Ihlara ve Belisırma Sahaları

Tenör :Orta

Rezerv : Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yoktur.

JİPS (Jips)

Aksaray ili Merkez ilçesi dolayındaki jips Zuhurları

Tenör : -

Rezerv :100.000 ton muhtemel rezerv.

KAOLEN (Kao)

Güzelyurt-Mekedere Sahası

Tenör :% 15-30 Al₂O₃, % 0,3-2.8 Fe₂O₃

Rezerv :841.217 ton görünür+muhtemel, 1.860.000 ton muhtemel. Alunitli kaolenler kağıt sanayii hammaddesi olarak işletilmiştir.

Güzelyurt-Seylik, Kükürtdere Sahası

Tenör :% 23-25 Al₂O₃, % 0,2-1,3 Fe₂O₃

Rezerv :254.200 ton görünür+muhtemel, 375.000 ton mümkün rezerv.

KÜKÜRT (S):

Güzelyurt-Genedala Sahası

Tenör :% 25 S

Rezerv : Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yoktur.

MERMER (Mr)

Ortaköy-Gökkaya Sahası

Kalite :İyi kaliteli granit

Rezerv : Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yoktur.

Merkez-Kalebalta Sahası

Kalite :İyi kaliteli granit

Rezerv : Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yoktur.

TUĞLA-KİREMİT (TğKi)

Merkez-Hırkatal Köyü Sahası

Kalite :İyi

Rezerv :2.000.000 ton jeolojik rezerv.

Kırkkale

BAKIR-KURŞUN (Cu-Pb)

Keskin-Denek zuhuru

Tenör : % 55-60 Pb

Rezerv : Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir. Ayrıca yatakta altın ve gümüş minerallerinin varlığı bilinmektedir.

Balışeyh-Kırlangıç-Kenanobası Sahası

Tenör : % 2,5-2,6 Cu

Rezerv : 30 ton rezerv vardır.

Merkez-Karacaali sahası

Tenör : % 0,04 Cu; % 0,002 Mo

Rezerv : Zuhur olduğundan rezerve yönelik çalışma yoktur.

BENTONİT (Ben)

Keskin-Beşler Sahası

Tenör : Ağartma toprağı

Rezerv : 480.000 ton görünür+muhtemel rezerv. Ancak ticari öneme sahip bentonit rezervi 96.000 tondur.

DEMİR (Fe)

Çelebi (Tekkavak, Madensırtı, Küçükbahçe, Kızılağıl Tepe, Çiftein, Keklik-pınarı) Grubu

Tenör : % 50-60 Fe₂O₃

Rezerv : 961.000 ton görünür+muhtemel rezerv.

MANGANEZ (Mn)

Keskin-Göztepe, Pöhrenk Sahası

Tenör : % 41,06 Mn

Rezerv : 1125 ton muhtemel rezerv.

MOLİBDEN (Mo)

Balışeyh Köyü-Çamlıdere, Keskin-Karamustafa Sahası

Tenör : % 0,15-2,12 Mo

Rezerv : 26.000 görünür, 31.000 ton muhtemel rezerv

ŞELİT (W)

Çelebi-Çelebidağ Sahası

Tenör : Ortalama % 0,52 WO₃, % 0,09 manyetit, % 0,3 kassiterit

Rezerv : 5.000 görünür, 70.000 muhtemel rezerv.

URANYUM (U)

Keskin-Orta Sahası

Tenör : % 0,045 U

Rezerv : 1.800 ton görünür rezerv.

Kırşehir

ALTIN (Au)

Merkez-Terziali sahası

Tenör : 1,1 gr/ton Au,

Rezerv : 2.227.160 ton görünür+muhtemel+mümkün rezerv.

Kaman-Savcılı sahası

Tenör : 0.8 gr/ton Au,

Rezerv : 428.000 ton görünür+muhtemel rezerv.

ÇİMENTO HAMMADDELERİ (Çmh)

Kaman-Meşeköy Sahası

Kalite : Killi kalker,

Rezerv : Büyük potansiyel

DEMİR (Fe)

Merkez-Aşılımbel zuhuru

Tenör : % 15-27 Fe, % 4-8 Mn ve 5,5-24 SiO₂

Rezerv : 1.402.000 ton muhtemel+mümkün rezerv. Tenörü düşük olduğu için saha işletilememektedir.

Merkez-Karakurt sahası

Tenör : % 24-31 Fe, % 6-16 Mn ve % 8-14 SiO₂

Rezerv : 1.520.000 ton görünür+muhtemel. Saha işletilmemektedir.

Kaman Sahası (Karataş Burnu, Hirfanlı Köyü, Barıtaş Sırtı, Bugüz) Zuhurları

Tenör : % 20-55 Fe,

Rezerv : 408.000 ton görünür+muhtemel rezerv. Tenörün düşük olması nedeniyle sahalar işletilmemektedir.

Kaman-Durmuşlu Sahası

Tenör : % 52 Fe,

Rezerv : 78.000 ton görünür + muhtemel rezerv. Geçmiş yıllarda bir miktar üretim yapılmıştır.

FELDİSPAT (Fİd)

Kaman ilçesi Hamitköy, Darıözü Köyü ve Kortumdağı Yatağı

Tenör : Siyenitlerde toplam alkali (K₂O+Na₂O) oranı % 10,76-10,89, fonolitlerde % 14,17-14,53. Yüksek Fe₂O₃ içerikli bu kayalar zenginleştirme sonrası seramikte alkali hammaddesi olarak kullanılabilir.

Rezerv : İl genelinde 38.825.000 ton görünür siyenit ve 567.300 ton görünür fonolit rezervi tespit edilmiştir.

FLORİT (F)

Kaman-Karahıdır, Bozada Sahaları

Tenör : Florit, kalsit, barit ve kuvars,%20-70CaF₂

Rezerv : 21.500 ton mümkün rezerv.

Kaman-Alışar, Kızılburun Sahaları

Tenör : % 20-70 CaF₂, cevher kaolen ve Mo ile birlikte bulunmaktadır,
Rezerv : 30.000 ton görünür+muhtemel rezerv.

Kaman-Bayındır Sahası

Tenör : % 35-73 CaF₂
Rezerv : 125.000 ton görünür+muhtemel rezerv.

Kaman-Yeniyapan Sahası

Tenör : % 75 CaF₂
Rezerv : 18.000 ton muhtemel rezerv.

Kaman-Isahocalı Sahası

Tenör : %20- 67 CaF₂
Rezerv : 42.000 ton görünür+muhtemel rezerv.

Kaman-Hamitköy Sahası

Tenör : ,%20-70CaF₂
Rezerv : 11.500 ton görünür+muhtemel rezerv.

Kaman-Durmuşlu, Toprakkaya Sahaları

Tenör : % 55 CaF
Rezerv : 27.000 ton muhtemel, 5.000 ton mümkün rezerv.

Çiçekdağ-Solakuşağı Sahası

Tenör : % 80 CaF₂
Rezerv : 200.000 ton görünür+ muhtemel rezerv.

KALSİT (Cc)

Kaman Sahası

Tenör : % 98,00 CaCO₃
Rezerv :Bilinmiyor.

KİREÇTAŞI (Kçt)

Kırşehir Seker Fabrikası'na ait Yatak

Tenör : % 98,2 CaCO₃
Rezerv :Bilinmiyor.

KUVARS (Q)

Karacaören-İnüstü T., Aşağıyeldeğirmeni T., Çekezağılı, Sarıtaş T. Sahaları

Tenör : % 90-97 SiO₂, % 0,7-0,96 Fe₂O₃
Rezerv : 9.634 ton mümkün rezerv.

MERMER (Mr)

Kaman-KAMAN GRANİTİ

Kalite :Granit, granodiyorit ve kuvars monzonit karakterini gösterir. Sertliği 6-7, yoğunluğu 2,73 g/cm³, porozitesi % 0,806,
Rezerv :100.000.000 m³ jeolojik rezerv. Ayrıca Turkish Delight, Black Magic ve Cappadoccia granit olarak adlandırılan diğer mermerlerdir.

TUĞLA-KİREMİT (TğKi)

Çiçekdağı, Kaman ve Boztepe Sahaları

Kalite : İyi,
Rezerv : 1.776.640 ton muhtemel rezerv.

VOLLASTONİT

Kaman-Savcılı sahası

Tenör : % 45,5 SiO₂; % 44,30 CaO ve % 6,25 Ateşte kayıp (düşük kalite)

Rezerv : 31.500.000 ton rezerv.

LİNYİT

Arabinköy

Kimyasal Özellikleri (%)

Su : 25,00

Kül : 10,00

Kükürt : -

AID KCal/kg : 4500

Rezerv (1 000 ton)

Gör. : -

Muh. : 80

Müm. : -

Jeo. : -

Nevşehir

BARİT (Ba)

Gülşehir-Arafa Sahası

Tenör : % 92,75 BaSO₄

Rezerv : 2.000-2.500 ton görünür rezerv.

KAOLEN (Kao)

Avanos-Kayahamamı, Çakmaklı, Başağlın, Çakmakkaya Sahaları

Tenör : % 13-34 Al₂O₃, % 0,54-2,5 Fe₂O₃

Rezerv : 1.325.000 görünür, 2.325.000 muhtemel. Yataklar alunitli olup kağıt sanayii hammaddesi olarak zaman zaman işletilmektedir.

KAYA TUZU (Na)

Gülşehir-Tuzköy Sahası

Tenör : % 92 NaCl

Rezerv : 75.046.649 ton görünür, 96.384.456 ton muhtemel, 959.411.250 ton mümkün rezerv vardır. Yatak geçmiş yıllarda Tekel tarafından işletilmiştir. KUM-ÇAKIL (Kçm)

Avanos-Sarıhıdır Köyü

Kalite : Orta

Rezerv : 20.153.750 m³ mümkün rezerv.

KÜKÜRT (S)

Ürgüp-(Sarıhıdır, Avcılar) Sahası

Tenör : % 0,55-43 S

Rezerv : 500 ton muhtemel rezerv.

Gülşehir (Cemel, Arafa) Sahası

Tenör : % 28 S

Rezerv : 200 ton muhtemel rezerv.

PERLİT (Per)

Acıgöl perlit yatakları: İlçede çok sayıda perlit sahaları bulunmakta olup bunların genleşme oranları 2,3 ile 16 arasında değişmektedir. İlçedeki perlit yataklarının toplam rezervi 450 milyon ton civarındadır.

Derinkuyu-Kayışkiran, Büyük ve Küçük Göllüdağ ve Bozdağ perlit yatakları

Tenör : Orta kaliteli olan perlitlerin genleşme oranı 4-4,5 arasındadır.

Rezerv : 320.000.000 ton jeolojik rezerv.

POMZA (Pom)

Ülkemizin önemli ve iyi kalitede pomza yataklarına sahip olan Nevşehir ilinde, İl merkezi ve Ürgüp ilçesinde çok sayıda işletilen ve işletilmiş pomza yatakları yer almaktadır. Bu yatakların toplam rezervi yaklaşık 450 milyon m³ civarındadır. Ülkemizde tekstil sektöründe kullanılan iyi kalitedeki pomzaların büyük bir bölümü bu ilden karşılanmaktadır.

ZEOLİT (Zeo)

Tuzköy zuhurları

Tenör : Neojen yaşlı tüfler içerisinde zeolit mineralleri vardır.

Rezerv :-

LİNYİT

Gülşehir-Arafa

Analiz Sonuçları

Su : 3,32

Kül : 19,38

Kükürt : 6,05

AİD KCal/kg : 5000

Rezerv (1 000 ton)

Gör. : -

Muh. : -

Müm. : 3000

Jeo. : -

Açıklama : Eski işletme

Niğde

ALTIN-GÜMÜŞ (Au-Ag)

Ulukışla-Bolkardağ Sahası

Tenör : 8 gr/ton Au, 273 gr/ton Ag

Rezerv : 175.000 ton görünür rezerv.

Ulukışla-Bolkardağ Sahası

Tenör : 3,12 gr/ton Au, 140 gr/ton Ag

Rezerv : 152.000 ton görünür rezerv.

ANTIMUAN (Sb)

Gümüşler-Örendere Sahası

Tenör : % 4 Sb

Rezerv : 100.000 ton muhtemel rezerv. Geçmiş yıllarda işletilmiştir.

Çamardı-Matson Sahası

Tenör : % 2-5 Sb
Rezerv : Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir.

BAKIR-KURŞUN-ÇİNKO (Cu-Pb-Zn)

Ulukışla-Çiftehan, Bolkardağ, Koçak Köyü

Tenör : % 2,3-3 Pb, % 5,5-7,5 Zn, % 0,1-0,3 Mo, % 0,25 Ni, % 0,45 Cu (95 gr/ton Ag değeri bilinmektedir)

Rezerv : 109.000 muhtemel, 750.000 mümkün rezerv.

Çamardı-Kavlak Tepe, Dünderli, Dolamaç Sahası

Tenör : % 15-20 Zn, % 5-11,2 Pb

Rezerv : Geçmiş yıllarda işletilen yataklarda halen 40.000 ton görünür, 74.000 ton mümkün rezerv vardır.

CİVA (Hg)

Çamardı-Gümüşler Sahası

Tenör : % 1,5-2 Hg

Rezerv : 100.000 ton muhtemel. Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir.

DEMİR (Fe)

Çamardı-Armutbeli Yatağı

Tenör : % 43,40 Fe, % 9,16 SiO₂, % 0,5 Al₂O₃ ve % 0,04 S

Rezerv : 22.000 ton görünür + muhtemel. Sahada bir miktar üretim yapılmıştır.

Çamardı-Eynelli zuhuru

Tenör : % 49-57 Fe

Rezerv : 64.000 ton muhtemel rezerv.

Ulukışla-Koçak Yatağı

Tenör : % 45 Fe, % 1 S ve % 13 SiO₂

Rezerv : 50.000 ton muhtemel. Yatakta sülfo-arsenikli ve sülfürlü cevherler de görülmektedir.

DİYATOMİT (Diy)

Ovalıbağ Sahası

Kalite : Düşük

Rezerv : 595.050 ton görünür rezerv.

Bozköy Sahası

Kalite : Orta

Rezerv : 20.024 ton görünür rezerv.

JİPS (Jips)

Ulukışla-Darboğaz Sahası

Tenör : % 99,65 CaCO₃.2H₂O

Rezerv : 150.000.000 ton jeolojik rezerv.

MERMER (Mr)

Bor-Bahçeli (Kuşgeçmez T.) Sahası

Kalite : İyi kaliteli, sarı-yeşil renkli oniks

Rezerv :-

MOLİBDEN (Mo)

Bolkardağ-Sulucadere Sahası
Tenör : % 0,2 Mo
Rezerv :-NİKEL (Ni)
Ulukıtla-Suluocak zuhuru
Tenör : % 0,2 Ni
Rezerv :-

VOLFRAM (W)
Gümüşler Köyü Sahası
Tenör : % 0,1 WO3
Rezerv : 100.000 ton rezerv.

TUĞLA-KİREMİT (TğKi)
Bor ilçesi Sahaları
Kalite : İyi kalite
Rezerv : 3.500.000 ton jeolojik rezerv.

BİTÜMLÜ ŞEYL
Ulukışla
Rezerv (000 ton)
Görünür : -
Muhtemel : 130.000
İşletilebilir : -
Analiz Sonuçları
Ort. % Bitüm : 5,30
Ort. AID KCal/Kg : 851
Taş kömürü
eş değeri (000 ton) : 18.136

Ek 7: Sektörlere Göre İşletme Ölçekleri

Aksaray, 2011

	Sektör	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
B	Madencilik ve taş ocakçılığı	22	3	1	0	26
C	İmalat	1.239	141	6	0	1,386
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	0	0	0	1
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7	0	0	0	7
F	İnşaat	661	110	6	0	777
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	5.851	234	10	3	6.098
H	Ulaştırma ve depolama	2,645	66	0	0	2.711
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.213	51	1	0	1.265
J	Bilgi ve iletişim	57	1	0	0	58

K	Finans ve sigorta faaliyetleri	142	3	0	0	145
L	Gayrimenkul faaliyetleri	152	6	0	0	158
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	626	27	0	1	654
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	71	9	3	2	85
P	Eğitim	63	25	2	0	90
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	81	14	4	0	99
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	194	2	0	0	196
S	Diğer hizmet faaliyetleri	964	12	0	0	976
	Toplam	13.989	704	33	6	14.732

Kaynak: KOSGEB

Kırıkkale, 2011

	Sektör	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
B	Madencilik ve taş ocakçılığı	15	0	0	0	15
C	İmalat	866	39	3	1	909
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	1	0	0	1
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	9	2	0	0	11
F	İnşaat	535	46	10	1	592
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	4.093	68	7	0	4.168
H	Ulaştırma ve depolama	1.942	16	0	0	1.958
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	778	16	2	0	796
J	Bilgi ve iletişim	44	4	1	0	49
K	Finans ve sigorta faaliyetleri	81	1	0	0	82
L	Gayrimenkul faaliyetleri	57	0	0	0	57
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	376	6	0	0	382
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	68	10	8	1	87
P	Eğitim	24	25	2	0	51
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	55	16	1	0	72
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	99	0	0	0	99
S	Diğer hizmet faaliyetleri	766	7	1	0	774
	Toplam	9.808	257	35	3	10.103

Kaynak: KOSGEB

Kırşehir, 2011

	Sektör	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
B	Madencilik ve taş ocakçılığı	16	3	0	0	19
C	İmalat	732	56	9	2	799
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	1	1	0	4
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	0	0	0	1
F	İnşaat	308	70	2	0	380
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	2.954	79	3	0	3.036
H	Ulaştırma ve depolama	1.673	13	0	0	1.686
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	770	16	0	0	786
J	Bilgi ve iletişim	24	1	0	0	25
K	Finans ve sigorta faaliyetleri	73	8	0	0	81
L	Gayrimenkul faaliyetleri	55	2	0	0	57
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	313	7	0	0	320
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	29	9	3	1	42
P	Eğitim	15	12	1	0	28
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	40	6	2	0	48
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	110	1	0	0	111
S	Diğer hizmet faaliyetleri	632	9	0	0	641
	Toplam	7.747	293	21	2	8.064

Kaynak: KOSGEB

Nevşehir, 2011

	Sektör	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
B	Madencilik ve taş ocakçılığı	36	12	0	0	48
C	İmalat	1.201	118	16	0	1.335
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	2	0	0	3
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6	1	1	0	8
F	İnşaat	748	90	2	0	840
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	5.186	172	7	0	5.365
H	Ulaştırma ve depolama	3.215	37	3	0	3.255
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.326	63	8	0	1.397
J	Bilgi ve iletişim	56	4	0	0	60
K	Finans ve sigorta faaliyetleri	130	6	0	0	136
L	Gayrimenkul faaliyetleri	42	3	0	0	45
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	548	16	0	0	564
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	166	27	5	0	198
P	Eğitim	26	18	4	0	48
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	54	10	4	0	68
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	157	10	2	0	169
S	Diğer hizmet faaliyetleri	832	18	2	0	852
	Toplam	13.730	607	54	0	14.391

Kaynak: KOSGEB

Niğde, 2011

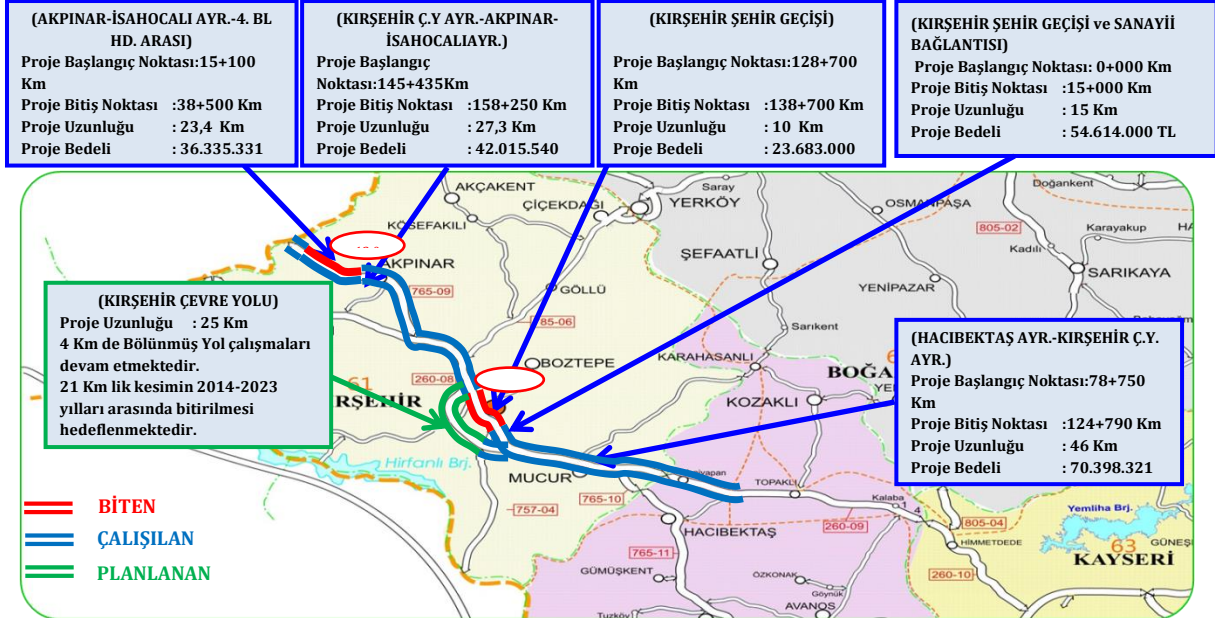
	Sektör	0-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-249 Çalışan	250+ Çalışan	Toplam
B	Madencilik ve taş ocakçılığı	24	9	2	0	35
C	İmalat	1.075	99	11	2	1.187
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3	1	0	0	4
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	9	2	1	0	12
F	İnşaat	516	78	8	0	602
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	5.264	120	10	0	5.394
H	Ulaştırma ve depolama	2.655	16	2	0	2.673
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.236	45	0	0	1.281
J	Bilgi ve iletişim	52	3	0	0	55
K	Finans ve sigorta faaliyetleri	78	5	0	0	83
L	Gayrimenkul faaliyetleri	75	2	0	0	77
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	360	8	0	0	368
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri	47	12	3	0	62
P	Eğitim	16	13	2	0	31
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	73	10	1	0	84
R	Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	204	0	0	0	204
S	Diğer hizmet faaliyetleri	834	11	0	0	845
	Toplam	12,521	434	40	2	12.997

Kaynak: KOSGEB

EK 8 TR71 Bölgesindeki Karayolu Projeleri

Kırşehir İlinde Yapılan Karayolu Çalışmaları

Kaynak: Kayseri Karayolları 6. Bölge Müdürlüğü

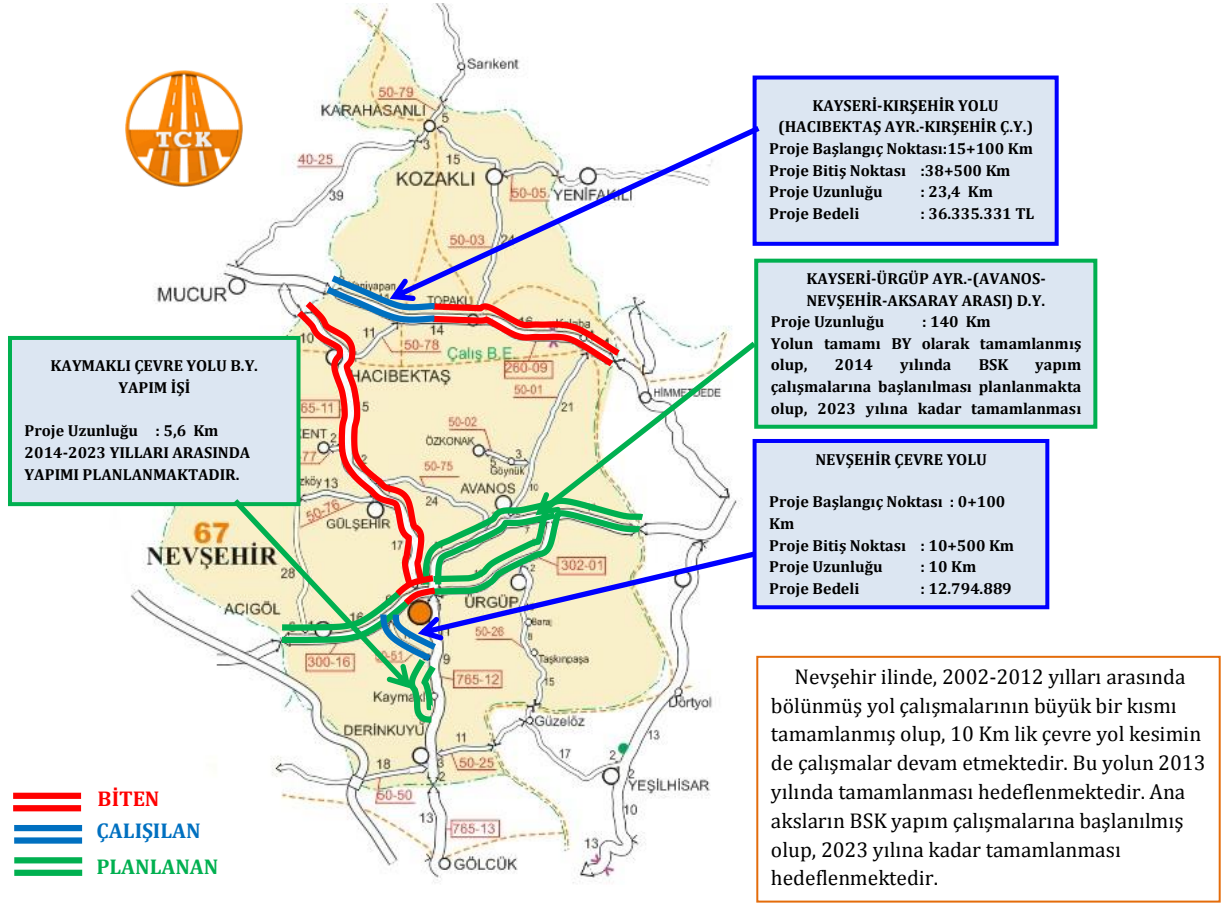

Kırşehir ilinde, 2002-2012 yılları arasında bölünmüş yol çalışmaları tamamlanmış olup, mevcut bölünmüş yolların standardını yükseltmek amacı ile BSK (Bitümlü Sıcak Karışım) çalışmaları başlatılmış olup 2014 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Ayrıca; 25 Km uzunluğundaki Kırşehir Çevre Yolu proje çalışmaları tamamlanarak, 4 km.lik kesimde bölünmüş yol çalışmaları başlatılmış olup, kalan 21 km.lik kesimin 2014-2023 yılları arasında tamamlanması hedeflenmektedir.

Neveehir İlinde Yapılan Karayolu Çalışmaları

Kaynak: Kayseri Karayolları 6. Bölge Müdürlüğü

Niğde İlinde Yapılan Karayolu Çalışmaları

Kaynak: Kayseri Karayolları 6. Bölge Müdürlüğü

